

80 TL (K.D.Y. dahil)

■ ■ AYLIK SİYASİ DERGİ ■ ■

yeni

ÇÖZÜM

BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE

(Nispet-i 2)

ÖLÜM ORUCU ŞEHİTLERİ
ÖLÜMSÜZDÜR

HAZİRAN '87

Yasaklar Üzerine
Yaşamak için Ölmesini de Bilmek Gerek
Ölüm Orucu Şehitleri Ölümüşdür
Aileler Canlarını Anlatıyor
Onurlan Onurumuzdur-Ölüm Orucu (TAYAD)
TKP'nin Burjuva Kuyrukculuğu ve Şovenizmi
Birlikte Mücadele ve Dayanışmanın Önündeki Engeller Kaldırılmalıdır
Yaşam İşçi Sınıfının Devrimci Eyleminin Birliği
12 Eylül ve Demokrasi (Aslan Baser Kafaoglu)
15-16 Haziran ve Sübjektif Olgunun Önemi
15-16 Haziran ve DEV-GENÇ (Ertuğrul Kürkçü)
M.Şirin Tekin ve Düşündürdükleri
Bir "İstanbul Bakkal/ MİGROS
MİGROS İşçilerinin Mücadelesi ve Tez-Koop-İş (Röportaj)
Haziran'da Düşenler
Bahar Gibi Ölüm (Şiir)
Ankara'dan Haberler
Cezaevleri Üzerine (TAYAD)
Haberler
"Devrimci Sol Davasında Savunma Hakkı Engellenmek İsteniyor"
"Dursun Karataş'a Komplö Hazırlığı mı?"
Sinop Mektubu

YASAKLAR ÜZERİNE

Halkımız üzerine geçmişten beri varolan, 12 Eylül askeri rejimi ile daha da katmerleşen egemen sınıfların yasakları ve baskıları bütün şiddetiyle sürerken, 12 Eylül öncesinin ipliği çoktan pazara çıkmış burjuva politikacılarından Demirel'lerin ve Ecevit'lerin vb. üzerindeki yasakların (!) referandumla kalkması ya da sürmesi, ülkemiz siyasi platformunda emekçi kesimler lehine olumlu yönde herhangi bir değişime yolamayacağını söylemek, şimdiden kehanette bulunmak olmayacaktır.

Oysa oligarşinin parti temsilcileri, geçici 4. maddenin halkoyuna sunulmasını halk nezdinde olumlu yönde çok önemli sonuçlar doğuracakmış gibi bir hava yaratmak istiyorlar. Sanılır ki, anayasanın yasaklar çerçevesindeki tek ayıbı geçici 4. maddedir. Ne var ki 12 Eylül anayasası, baştan sona emekçi kesimlerini hedef alan, onları egemen sınıflar karşısında güçsüz bırakan birer yasaklar ve baskılar manzumesidir. Emekçi kesimlerin elini kolunu bağlayan, onları burjuvazi karşısında hareketsiz kılan bir anayasadır.

Şimdi bütün halkımız üzerinde anayasadan ve diğer yasalardan kaynaklanan bunca baskı ve yasaklar varken, oligarşinin partilerinin kalkıp geçici 4. maddeyi gündeme getirmeleri, yasaklı burjuva politikacılarını ön plana çıkartmaları, yasaklar cenderesine sıkıştırılan halkımızla alay etmek değildir de nedir?.. Bu, emeği ile geçinen halk kesimlerini hiçe saymak değil midir?

Oligarşi, burjuva parti liderleri üzerindeki varlığından söz etmenin bile anlamı olmayan yasakları er ya da geç kaldırılacaktır. Ancak halkımızın bütü-

nüne karşı uygulanan yasaklar egemen güçler tarafından kendiliğinden kaldırılmayacağına göre, hangi güçler, nasıl ve hangi mücadele yöntemlerini hangi güç odaklarına karşı kullanarak kaldırabilecekler? tşte emekçi kesimler ve halkımız açısından, kelimenin esas anlamı ile sorun budur. Yoksa işçi sınıfı ve diğer emekçi kesimler açısından bilmem hangi egemen sınıf temsilcisi -Demirel ya da Ecevit- üzerindeki yasakların kalkması, kendi üzerlerindeki yasakların kalkması anlamına gelmiyor. Zaten bizzat ne Demirel, ne de Ecevit gerçek anlamda yasakların kalkmasından yana olmamışlardır, olmayacaklardır.

12 Eylül anayasasının nasıl hazırladığı ve askeri rejim tarafından halkoyuna (!) nasıl sunulduğu, o dönemi yaşayan herkesin belleğinde tazeliğini hâlâ koruyor. Amacımız, 12 Eylül anayasasının hazırlanış ve halka sunuş biçimini anlatmak değil elbet. Bu konuda aleyhte ve lehte çok şey yazılıp çizildi. Yalnız bu anayasanın "Askeri Rejim Anayasası" olduğu ve egemen sınıfların çıkarları doğrultusunda hazırlanıp oluşturulduğu olgusunun altı kalın çizgilerle çizilmelidir.

12 Eylül rejimini gerçekleştiren kudret, kendi rejiminin öngördüğü yeni bir anayasa yapmak durumundaydı. Bu rejimin öngördüğü anayasa, bir daha değişmeyecek biçimde hazırlanıp halka rağmen halka onaylatılmıyordu (!) Nitekim de böyle oldu!..

Ne var ki, 12 Eylül rejiminin unuttuğu (!) bir şey vardı; ülkemiz, emperyalizmin tahakkümü altında yeni-sömürge bir ülkedir. Yeraltı, yerüstü kaynakları oligarşi ve emperyalizm tarafından

sömürülmektedir. Ekonomisinden kültürüne, siyasi yaşamından askeri alana kadar, bu çerçevedeki hemen her şeyi emperyalizm tarafından şekillenmektedir. Bu, ülkede sürekli bir ulusal kriz olgusunu beraberinde getirecektir.

Bu nedenle bizim gibi başta ABD olmak üzere emperyalizme bağımlı yeni-sömürge ülkelerde, anayasalara konan yasaklarla ülkede sosyal sınıflar ve tabakalar arasında siyasal ve sosyal istikrar sağlanamaz. Ekonomik krizin öntü alınamaz. Siyasal, sosyal ve ekonomik kriz diye adlandırılan bir bütün olarak ulusal kriz, ülkemizde sürekli. Bu durum, birbiri peşisıra askeri darbeleri ve hükümet krizlerini beraberinde getirecektir.

Bugün mevcut anayasa -12 Eylül anayasası- toplumun hemen her kesimi tarafından tartışılır hale gelmişse, toplumun egemen sınıflarının ihtiyaçlarına bile tam anlamıyla yanıt vermekten uzaklaşmışsa, bunun gerçek nedenini ülkemizin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik yapıda aramak gerekir.

öyle bir ülkede yaşıyoruz ki, egemen sınıfların çıkarları doğrultusunda ona en iyi bir biçimde hizmet sunacak doğrultuda hazırlanmış bir anayasa yine egemen sınıflar tarafından, hazırlanışı üzerinden fazla süre geçmeden tartışılır hale geliyor. Emekçi kesimlere karşı yasaklarla dolu bir anayasa, burjuva sınıfının kimi kesimleri tarafından, değiştirilmesi amacıyla manevralar yapıyor, karşılıklı olarak tam da kendilerine yakışır bir tarzda kimi kombinezonlara giriliyor. Demirel ve Ecevit gibi burjuva liderleri, kuyudan(?) çıkarılmaya çalışılıyor. Siyasi arenayı

işgal edenler, burjuva sınıfının temsilcileri. Siyasal tartışmalar ve polemikler bu kesimler arasında yürüyor gibi bir hava yaratılmak isteniyor.

Gerçekte, bu konuda en çok konuşması gereken, egemen güçlerin baskı ve yasaklarına en çok karşı çıkması gereken kesimler, toplumun emekçi kesimleridir. Bu kesimler ise şimdilik suskun. Şimdilik olup bitene seyirci. 12 Eylül ölü toprağını üstünden atabilmiş değiller. Başkası için sınıf olmaktan çıkıp kendisi için sınıf olmanın bilincine varmamışlar. Esas anlamı ile devrimci içerikte ekonomik örgütü olan sendikalara sahip değiller. Siyasal örgütlülük içerisinde değiller. Egemen sınıflara karşı nasıl bir örgüt ve nasıl bir mücadele çizgisi ile savaşacaklarını bilmiyorlar. Uzunlaşmaz devrimci mücadelesinin ne anlama geldiğinin bilincinde değiller. Egemen güçler iktidarı ne verirse onunla yetiniyorlar. Kendilerine karşı yapılmış anayasanın yasaklarına ve baskılarına karşı saygılılar!..

Oysa anayasayı yapanlar, onu daha yapıldığı tarihten başlayarak şu ya da bu biçimde ihlal etmektedirler. Demirci'ler, Ecevit'ler vb. anayasa yasaklı olmalarına rağmen konuşuyorlar. 12 Eylül yasalarını hiçe sayıyorlar. Mazlum rolünde halkımıza meydanlarda nutuklar atıyorlar. Özal iktidarı gerçek

anlamda ne anayasayı, ne de yasaları takıyor. Kanun hükmünde kararname-ler çıkararak ülkeyi yönetiyor.

Sınıf mücadeleleri tarihi göstermiştir ki, kendi koydukları yasaları çiğneyen yine egemen sınıflar olmuştur. Ülkemiz ve başka ülke tarihleri bunun örnekler ile doludur.

Buna karşılık ezilen emekçi kesimler, egemen sınıfların kendileri üzerindeki tahakkümüne son vermek, onun baskı ve yasaklarına karşı direnebilmek için örgütlenerek mücadele etmişlerdir. Ülkemizde de geçmişte bu konuda yaratılan çeşitli örgüt biçimleri ve mücadele yöntemleri olmuştur. Ayrıca bu konuda Devrimci Gençlik'in binbir fedakârlıkla ortaya serdiği pratik unutulmamalıdır. Reformist-revizyonistler gibi sınıf uzlaşmacılığını değil, uzlaşmaz devrimci sınıf mücadelesini, hem de en olumsuz koşullar altında sürdüren devrimci partinin varlığı ve mücadele çizgisiyle yarattığı sonuçlar gözden uzak tutulmamalıdır. 12 Eylül öncesinin azgın faşist saldırıları karşısında halkın can güvenliğini sağlama temelinde kitlere önderlik etmiş devrimci bir hareketin pratiği ve teorisi yol gösterici olmalıdır. 12 Eylül öncesi gibi çok gerilere gitmeye gerek yok. 12 Eylül sonrası gibi yasaların, anayasaların geçmediği, işkencenin ve baskının her çeşidinin

revaçta olduğu askeri cezaevlerine uzanmak bile, buralardaki kararlı, cesur, diş diş mücadeleye bakmak ve ondan dersler çıkarmak, her şeye rağmen sonuna kadar nasıl direnildiğini görmek; ölüm kulvarında ölümü kucaklayacak türden direniş biçimlerini yaratmanın direniş anlayışlarını incelemek, ondan ders almak, ülkemizdeki sınıf mücadelesini sürdürme niyetinde olanlara muazzam ölçüde yararlar sağlayacaktır. Mamak gibi baskıya ve işkenceye boyun eğme anlayışı ile Metris gibi ölümü göze almak dahil her türlü direniş örneği sergileyerek devrimci onuruyla dimdik ayakta kalma anlayışının yarattığı sonuçları görmek, emekçi kesimlere paha biçilmez deneyim kazandıracaktır.

Oligarşinin emekçi kesimler üzerindeki hangi türden olursa olsun, baskı ve yasakları, emekçilerin örgütlü gücü ve kararlılığı karşısında işlemeyecektir.

1984 Haziranı'nda Metris ve Sağmalcılar zindanlarında, Ölüm Orucu Direnişinde şehit düşen inançlı, davalarına bağlı, son derece cesur, sonuna kadar kararlı proleter devrimci Abdullah Meral, Haydar Başbuğ, M.Fatih Öktülmüş ve Hasan Telci'nin önünde saygıyla eğiliyor; bütün emekçileri, ilericileri ve demokratları mücadelede daha kararlı ve inançlı olmaya çağırıyoruz...

YAŞAMAK İÇİN ÖLMESİNİ DE BİLMEK GEREK

BİR ÖLÜM ORUCU DİRENİŞÇİSİ İLE SÖYLEŞİ

12 Eylül yönetimi tutsak aldığı devrimcilerin, demokratların, yurtseverlerin beyinlerini de tutsak almak için, onları gelecekte de düzenin tehlikeli muhalifleri olmaktan çıkarmak, gerçekleri haykıran seslerini, direnme soluklarını kesmek için, baskı ve sömürü düzeninin uyumlu birer parçaları haline getirmek için cezaevlerini işkence laboratuvarlarına, toplama kamplarına dönüştürdü.

12 Eylül yönetimi, devrime inancı, halka kararlılığı yıkmak için, devrimci yaşama yön veren devrimci kişiliği aşağılamak, bozuma uğratmak, yozlaştırmak için, insanlık onurunu, insana özgü en iyi, en güzel değerleri postallar altında ezip kırletmek için siyasi tutsakların doldurulduğu cezaevlerini cehennem çevirdi.

12 Eylül yönetimi zindanlara doldurduğu siyasi tutsakları zulmün tüm çeşitlerine sistemli bir şekilde başvurarak, işkence, baskı, yasak cenderesi altında sadece teslimiyete zorlamadı. Pişmanlığa sürükledi. Geçmişine, yaşamına yön veren düşünce ve inançlarına ihanet ettirmeyi hedefledi. Ve bu ihaneti devrime, halka karşı kullanmaya çalıştı.

Bütün bunlar 12 Eylül yönetiminin, Emperyalizm ve Oligarşi adına işçi ve emekçi halka, devrimci demokrat güçlere, insan hak ve özgürlüklerine, insani olan iyiden, güzelden yana olan tüm değerlere açtığı ekonomik, politik, kültürel, ahlaki savaşın cezaevinde siyasi tutsaklar üzerinde çok daha sert, yoğun acımasızca ve ahlaksızca kendini göstermesinden başka bir şey değildir.

Bütün bunlar emperyalizmin sömürsünü yoğunlaştırmak, ülkemizi kendisine daha fazla bağımlı kılmak için 12 Eylül yönetimine her alanda uygulanması için sunduğu gerici programın, siyasi tutsakları da içine alan parçasından başka bir şey değildir.

Bugün bunlar dünyanın dört bir yanında, siyasi tutsaklara, özgürlük savaşçılarına, Vietnam'ın "kaplan kafes-

lerinde, "Libetet" adalarında, "Lohakes" H bloklarında, Mekanises "labirentlerinde" emperyalizmin uyguladığı evrensel "rehabilitasyon" programından başka bir şey değildir.

İşte 12 Eylül döneminde ve 12 Eylül ruhunun sivil kıyafet altında yaşamını sürdürdüğü, 6 Kasım sonrasında siyasi tutsakların doldurulduğu cezaevlerinde sınıf mücadelesi, siyasi kimliği söküp atma ve buna karşı siyasi kimlikle yaşama mücadelesinde özgün ifadesini buldu.

Cezaevlerinde siyasi tutsakların direnişlerinin insani, haklı, meşru, objektif temeli, siyasi kimliğe, insanlık onuruna, tüm halkın saygın insani değerlerine yönelik barbarca saldırılarından kaynağını aldı. Zindanlarda direnmek için bu objektif koşullar gözönüne alındığında devrimci değil, nisan olmak yeterliydi. Çünkü nisanca, insan gibi yaşayabilmek için de, bu insanlık dışı uygulamalara direnmekten başka bir yol yoktu.

Ama yine de zindanlarda teslimiyet de yaşandı, hem de en koyusundan. Pişmanlık da yaşandı, hem de en rezilinden. Döneklik, inançlara ihanet de görüldü, en ahlaksızından.

Devrim dalgasının kabardığı dönemde savaş naralarını dillerinden düşürmeyenler, kendilerini devrimin merkezine oturtanlar, en devrimci direnişçiliği kimselere bırakmayanlar, devrimin gerilediği, geriliğin açıktan şiddetinin baskı, işkence ve terörünün hükmünü sürdürdüğü yıllarda daha önce söylediklerini unuttular. "Savaş baltalarını" toprağa gömdüler, sınıf mücadelesi arenasında kaçışın teorisyenliğine soyundular. Bu zindanlara da yansıdı, kısa sürede yenilgi psikolojisinin havasına kendilerini kapırdılar, devletin güçlülüğü, kendilerinin ellerinin kollarının bağlılığını keşfettiler, yalınlığa, umutsuzluğa kapıldılar.

Bazıları -geleneksel "sol"cularımız- 12 Eylül'e karşı direnme diye bir sorunları olmadılarından daha baştan bu yolu

seçerek, 12 Eylül yönetiminin rehabilitasyon programına neredeyse gönüllü denek oldular.

12 Eylül dönemi bütün küçük burjuva solun yakın devrim hayallerini acımasızca tuz buz etti. Devrim mücadelesinin uzun soluklu, inşili, çıkışlı, zikzaklı bir yol izleyeceğini, bu mücadelede yenilgilerin de yaşanabileceğini düşünemeyenler ve böylesi bir anlayışa sahip olmayanlar sınıf mücadelesinin daha fazla özveri, kararlılık, cesaret, direniş dinamiğini gerektirdiği koşullarda yan çizip sınıf mücadelesi ringine havlu attılar. Aynı şekilde zindanlarda da direniş barutlarını kısa sürede tüketerek, direnişten çekilerek, her alanda çekilmeyi ilke haline getirdiler.

Mamak bunun en tipik ve en uç örneğidir. İşte bu örneğe bakarak 12 Eylül'ün siyasi tutsakları rehabilitasyon programı, en kısa tanımıyla "Mamaklaşma" olarak ifade edilebilir.

Ama 12 Eylül döneminde siyasi tutsakların bulunduğu cezaevlerinde ortaya çıkan teslimiyet ve teslimiyet eğilimleri zindanlardaki sınıf mücadelesinin bir yüzüdür, olumsuz bir yüzüdür. Ve bu yüzden yadsınması gereken bir yüzüdür.

Bir de direnişlere sahne olan yüzü vardır. 12 Eylül zindanlarının, siyasi tutsaklığın direnerek kendini kabul ettirdiği yüzüdür bu. Baskı ve işkencenin, teslimiyete zorlanan her türlü saldırının yaşamın bir parçası olduğu gibi, direnişin de yaşamın bir parçası olduğu onurlu yüzüdür bu.

İşte 12 Eylül'den sonra zindanlar teslimiyete, pişmanlığa, dönekliğe karşı siyasi kimliğini yaşamıyla özdeş kılmış, insanlık onurunu her şeyin üzerinde tutan, devrimcilerin, yurtseverlerin, insan hak ve özgürlüklerine sonuna kadar bağlı kalanların, insan olmanın edimini onurla taşıyanların direnişlerine de tanık olmuştur, 12 Eylül'ün siyasi tutsaklara yönelik teslim olma programının kesintisiz uzun soluklu direnişlerle süpürüp atıldığı zindanlar da var-

dır. Her şeye rağmen zindanlarda, siyasi kimlik, devrimci kişilik, insanlık onuru direnmıştır.

Devrimci bilinç ve inanç, halka ve devrime bağlılıkla, insanlık direnmıştır.

Direnış ateşini söndürülemediştir.

Devrimci mücadeleyi her koşul altında, gerektiğinde ölümler bedeli sürdürmenin bilincinde olan, baskı, işkence ve terörle ve bunların açılırlarıyla döşeli bir yoldan geçilerek iktidarın alınacağına göre kendini hazırlamış olan, sınıf çatışmasının her alanında olduğu gibi zindanlarda da, tutsaklık koşullarında da uzun soluklu devrimci direniş çizgisine sahip olan devrimci güçler, zindanları 12 Eylül'e karşı direnişin merkezlerinden biri, bir direniş odağı yapmayı başardılar.

12 Eylül döneminde zindanları, 12 Eylül'e karşı, 12 Eylül'ün, siyasi tutsakları almayı hedefleyen rehabilitasyon programına karşı direnişin destanlarının yazıldığı sınıf mücadelesi alanlarına dönüştürdüler.

12 Eylül yönetiminin hemen tüm insanlık dışı uygulamaları, tüm çirkinlikleri zindanlarda açlık grevi direnişlerinde, ölüm oruçlarında, iç ve dış kamuoyunun Türkiye ve dünya halklarının, insanlığın gözlerinin önüne serildi. Zindanlarda en kötü koşullarda, 12 Eylül yönetimine karşı siyasi kimlikle, insanlık onuruyla direnileceği, sınıf mücadelesinin her şeye rağmen sürdürüleceği, dost düşman herkese gösterildi. Direniş ruh ve coşkusunun yaşadığı kanıtlandı.

Zindanlardaki direnişler sadece tutsaklık koşullarında nasıl direnileceği gibi sınırlı bir işi aşıp, işçi ve emekçi halka da direnme perspektifi, direnme ruhu coşkusu taşıdı. Onlara hak ve özgürlüklerin direnerek elde edileceği gösterildi. Bağımsızlığı, gerçek demokrasiyi, sömürsüz, baskısız, özgür bir dünyayı kazanmanın da direnişlerden geçeceği, bu direnişlerle anlatıldı.

Tarihi, teslimiyeti seçenler halka devrime ihanet edenler değil, direnenler, halka ve devrime bağlılığını direnerek gösterenler yazar. Çünkü başarı ve zafer onlarındır.

12 Eylül sonrası zindanlarda süren sınıf mücadelesi tarihi, teslimiyetin yanında esas olarak devrimci direniş gelişiminin nice özverilerle, kan akıtarak, can vererek, acılarla yoğunlaşarak yaratılması, siyasi tutsaklık hakları için, insanca yaşamak için direnmenin tarihidir.

Zindanlarda sınıf mücadelesinin 12 Eylül döneminde dayattığı ertelenmez devrimci görevlerin hiçbir kaygıya kapılmadan onurla, seve seve, hiçbir gü-

ce boyun eğmeden yerine getirilmesi tarihidir.

Aylarca değil yıllarca, her türlü haktan yoksun yaşamaya sabırla direnerek karşı koymanın, her türlü baskı ve işkenceye cesaretle göğüs gererek ayakta kalmanın tarihidir.

Zorla soyarak aramalarda, bıyık yollarında, kafa derisini kanata kanata saç kesmelerde, falakalarda, işkenceyle tektip elbise giydirmelerde, insanlık onurunun işkenceyi yendiğinin tarihidir.

Doğrudan onuru ve kişiliği zedelemeye, siyasi tutsakları aşağılamaya yönelik tektip elbise paçavralarının hiçbir şekilde giydirilemediğinin, giyilmediğinin, açlık grevinde, ölüm oruçlarında siyasi kimlik için, insanlık onuru için ölümlerin kucaklanmasının tarihidir.

Tek sözcükle bu dönem direnişler tarihidir.

Şimdi burada, bu tarihin yazılmasında pay sahibi bir ölüm orucu direnişine katılmış ve 75 gün açlığı yaşayarak ölümünün sınırından dönmüş bir devrimci tutsak ile ölüm orucu üzerine yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz.

ölüm oruçlarının ölüm üzerine programlandığı biliniyor. 12 Eylül'den sonra İstanbul cezaevlerinde ölüm oruçlarına, direnişlerde ölümlere ihtiyaç duyuluyordu. Ya da neden ihtiyaç duyuluyordu?

12 Eylül'ün siyasi tutsakların bulunduğu cezaevlerindeki saldırısının boyutları ve hedefleri gözönüne alındığında, İstanbul cezaevlerinde de açlık grevlerine ve onun daha üst bir aşaması olan ölüm oruçlarına fazlasıyla ihtiyaç duyuluyordu. Çünkü 12 Eylül yönetimi bizleri, yani devrimcileri, demokratları, yurtseverleri zindanlara doldurmakla kalmadı, siyasi kimliğimize de göz koydu. İnsanlık onuruna da saldırdı. Kısaca tüm inançlarımızı yok etmeye çalıştı.

Yaşamımız yasaklarla kuşatıldı. İnançlarımızdan vazgeçmemiz için işkencenin onlarca çeşidi üzerimizde denendi. Onlara boyun eğmemizi, her dediklerini yapan robotları, kullan, köleleri olmamız için insanlığın toplama kamplarında tanık olduğu zulümleri yaşadık. İnsanlığın lanetlediği tüm insanlık suçları beyinlerimizi işlemez kılmak, seslerimizi, soluklarımızı kesmek için bizlere karşı işlendi.

Teslim olmamız, irademizi onların kirli amaçlarına terk etmemiz için bizlere yapılanlar, insanlık adına, ülkemiz adına, toplumumuz adına utanç vericiydi.

Gün geldi kitaplarımıza, kalem kâğıtlarımıza elkondu, ayaklarımızdan

giyeceklerimize varıncaya kadar, her şeyimiz toplandı. Soğukta don-atlet bırakıldığımız çok oldu. Gazetesiz, dergisiz aylar geçirdik. Yemeklerimizin içine taş, toprak atıldığı, tükürüldüğü oldu. Kaloriferlerimiz yakılmadı. Kışın ortasında buz gibi koşullarda kutup soğuşunu yaşadık. Sularımız akıtılmadı. Ne kendimizi, ne giyeceklerimizi doğru dürüst temizleyemedik. Yıllarca havalandırma yüzü görmedik. Dört duvar arasında kapalı tutulduk. Ailelerimizi tel örgüler arasından haftada on dakika olsun görmemiz, savaş esirlerine bile yapılmayacak şekilde yıllarca engellendi. Sevdiklerimizin yüzlerini unuttuk. Savunma haklarımız tamamen ortadan kaldırıldı. Tektip elbise paçavralarını giymeye zorlandık. Giymedik, zorla giydirilince parçaladık diye, don-atlet götürüldüğümüz mahkemelerin kapılarından döndürüldük. Yargılamalar yıllarca giyabımızda sürdürüldü. Hastalıklarımızla, acılarımızla ilaç yüzü görmeden yıllarca başbaşa bırakıldık. Hastaneye sevk edilmedik, revire çıkarılmadık, tedavimiz yapılmadı, ölüme terk edildik. Günler geceler boyu falakadan geçirildik. Bedenlerimizi döven cop yağmuru altında soyularak arandık. Bıyıklarımız yolundu, saçlarımız, kafaderimiz soyulurcasına kesildi. Arkamızdan belkemiğimize oturmış şekilde vurulan kelepçelerle don-atlet saatlerce yağmur-kar altında, soğukta havalandırılmalarda bekletildik. Horlandık, aşağılandık, yerlerde süründürüldük. Karanlık dehlizlerde dövüldük. En ahlâksızca küfürlere ve hakaretlere uğratıldık. Daha sayfalar dolusu yazabileceğimiz baskı-ışkence ve yasaklar hep bizim içindi. Onların her dedigine harfiyen uymamız, onlara kapılanmamız içindi. Hiçbir dönem ülke cezaevleri zulmün böylesine, böyle katmerlisine tanık olmadık.

İşte biz siyasi tutuklulara yapılan bütün bu insanlık dışı uygulamaları, 12 Eylül'ün "rehabilitasyon" programı çerçevesinde düşünmek gerekiyor.

Eğer bu programın amacı, kapsamı anlaşılmazsa açlık grevlerinden, ölüm oruçlarına yükselen direniş çizgisi anlaşılabilir.

Zindanlarda 12 Eylül sonrası siyasi tutsaklığın ölüm kalım savaşı olarak kavranması, 4 yılda 4 kez 1000'i aşkın tutsağın sakat kalmayı, hatta ölmeyi göze alarak süresiz açlık grevine başvurmaması anlaşılabilir. Dört tutsağın 75 gün süren ölüm orucunda, ölümlerin en zorunu, saat saat, dakika dakika ölmeyi seçmesi ve bunu gerçekleştirmesi anlaşılabilir.

Kısaca zindanlarda sınıf mücade-

leri, siyasi tutsaklara bir direniş biçimini dayatıyordu.

Koşullar siyasi hakları elde etmek için, onurlu bir yaşam için, açlık grevlerinin yetmediği yerde ölüm oruçlarını dayatıyordu.

Siyasi kimliğini koruyan bir insan olarak yaşayabilmek için bu eylem biçiminden kaçınılamazdı.

ölüm orucu öncesinde İstanbul cezaevlerinde koşullar ne durumdaydı? Direniş ne durumdaydı? Sizlere yapılan saldırın hangi boyuttaydı? ölüm orucu direnişi için koşullar ne ölçüde gerekliydi?

Ölüm orucu arefesinde durum direniş açısından, bizler açısından hiç de iç açıcı değildi. Denge süratle direnişin aleyhine değişiyordu, insiyatifi kaybetmekle karşı karşıyaydık.

Daha önce direnişlerde, açlık grevlerinde nice zorluklar içinde kazandığımız haklar birer birer elimizden gidiyordu. Psikolojik üstünlük adım adım, karşı tarafın eline geçiyordu. Metris'te direniş tam kuşatma altındaydı. Ve zorlanıyordu. 1983 açlık grevi yenilgisi ardından gelen yoğun saldırı kampanyası, Metris'te direnişi bunaltırmış, teslimiyete sürüklemeye başlamıştı. Sağmalcılar'a yapılan sürgünler, tecritlere atmalarla Metris'teki devrimci tutsakların örgütülüğü iyice zayıflatılmış, güçten düşürülmüştü. Parça parça bağımsızlaşma, zulmün iradesine teslim olma hızlanmıştı.

Direniş saflarında çıkan gedikler giderek büyüyordu. Direniş saflarında bazı sorumsuz siyasi grupların, kendi psikolojik-moral durumlarını felaket tellallığına dönüştürmeleri, umutsuzluk, yılgınlık yaymaları direnişin durumunu daha da kötüleştiriyordu. Bir de buna kimi siyasi grupların baskı, işkence ve yasaklar karşısında geri adım atma hazırlıkları eklenince zulmün Metris'i düşürme umutları ve çabaları daha da güçlendi. Teslimiyet eğilimleri yaygınlaşıyordu. O günleri hepimiz yaşadık. Metris'ü "Mamaklaşma" eşiğine geldiğini kimse yadsıyamaz. Artık düzenin temsilcileri açık açık "uçurumun kenarına gelindiğini" söylüyorlardı. Bütün bunlara tektip elbise saldırısı eklenince, saldırı doruğa tırmandı, direniş Metris'te en zor günlerini yaşamaya başladı.

Bu saldırılar tektip elbisenin gelişiyi birlikte Sağmalcılar'a da sıçradı. Sağmalcılar da biraz gecikmeyle aynı sürece itildi. Burası da abluka altına alındı. Aynı yasaklar, baskılar, işkenceler burada da uygulanmaya başlandı, önce Metris, sonra Sağmalcılar he-

def seçilmişti

Gelinen aşamada bütün bu saldırıların odağına devlet politikası olarak dayatılan tektip elbise oturtuldu. Tektip elbise çatışması, zindanlarda devletin mi, yoksa direnişin mi iradesinin üstünlüğünü kanıtlayacak olan, önemli bir çatışmaydı.

Tektip elbise direnişin insiyatifini kurma aracıydı.

Tektip elbise, teslimiyetin yolunu açma, direnişi geriletmeye aracıydı.

Tektip elbise, siyasi kimliği lekeleme, insanlık onurunu zedeleme aracıydı.

İşte bu noktada, bu gerici fonksiyonları yüklenmiş ve saldırının merkezi haline gelmiş saldırısı püskürtülmeden, bu direnişi geri adım atmaya, teslimiyet yoluna girmeye zorlayan kuşatma yarılmadan, direniş soluklanamaz, önünü açamazdı.

öncelikle Metris'i teslim almayı hedef seçen plan bozulmadan, direniş psikolojik moral üstünlüğü ele geçiremez, kendi geleceğine konan teslimiyet ipoteğini kaldıramazdı.

Bunun tek yolu vardı. Direnmek. Ama bu daha kararlı, özverili, daha cesurca bir direniş olmalıydı. Bu 83 açlık grevi yenilgisinin olumsuzluklarını silip süpürecek, kitleyi soluklandırarak, moralini yükseltecek 4 yıllık direnişin kazanımlarını koruyacak, bunlara yenilerini ekleyecek bir direniş olmalıydı. Siyasi haklar için tüm baskı, yasak ve işkenceye karşı bir direniş olmalıydı. Tüm tutsaklara, emekçi halka ve de oligarşiye anlamlı mesajlar veren bir direniş olmalıydı.

Bunları sağlayacak olan direniş, ölüm orucunu programına koymuş bir direnişten başkası olamazdı.

İstanbul cezaevlerinde çatışmanın manzarası bu iken, diğer cezaevlerinde neler oluyordu? Siyasi koşullar ülkeye ve sizlere neler getiriyordu? Bunun ölüm orucuyla bağlantısı neydi?

Evet, içinden geçtiğimiz koşullar çok önemliydi. Bizleri doğrudan ilgilendiriyordu.

O günün koşullarında sadece İstanbul cezaevlerinde direnişin başı dertte değildi. Mamak ve Diyarbakır ve daha birçok cezaevi aynı saldırıları yaşıyordu. Oralarda da direnişler patlak vermişti. Siyasi koşullar da bizler açısından çok tehlikeli bir noktaya gelmişti. Bunlar çok önemliydi. Bu dış koşullar, bizim direnişe geçmemizi daha da zorunlu kılıyordu. Beklemeye, vakit kaybetmeye tahammülümüz yoktu.

12 Eylül'ün uygulamaya koyduğu rehabilitasyon programını tamamlamaya gönüllü, 12 Eylül'ün sivil devamcısı

özel hükümeti, "demokrasi" oyununun perde gerisinden siyasi tutsakların bulunduğu cezaevlerine yükleniyordu.

Bu saldırı dalgasını yasal çerçeveye oturtmak için direnen, siyasiliğini, onurunu koruyan tutsaklar aleyhine işleyecek yeni bir infaz yasası gündeme getiriyordu. Bu yeni yasaya göre; cezaevlerinde ya zulme boyun eğilip rehabilitasyon programının denekleri olunacak, ya da bu yapılmadığında, buna direnildiğinde infaz yakılacaktı. Direnen siyasi tutsaklar "yasal" olarak zindanlarda çürütülecekti. Bir yandan "pişmanlık yasası" adlı ihbar yasasıyla devrimcileri satın alma ve ihanete zorlama hazırlığındaydılar. Özal hükümetinin bu yeni saldırı dalgasını boşa çıkarmak, Özal hükümetinin uzaktan yakından demokrasi ile ilişkisinin olmadığını göstermek, kamuoyunu uyarmak, dikkatleri insan haklarının zindanlarda nasıl çiğnendiğine çekmek gerekiyordu. Bu "yasaya" karşı direnilmeden siyasi tutsaklara yönelik saldırılardan korunmak olanaksızdı.

Diğer yandan, kendilerine yönelen saldırılara karşı direnişe geçmiş Mamak ve Diyarbakır cezaevleri, bizim direnişimiz için de çok elverişli bir ortam hazırlamıştı.

Diyarbakır ölüm orucunu bütün cezaevlerine yaymak ve özel hükümetinin demokrasi ve insan hakları düşmanı olan yüzünü gizleyen maskesini düşürmek, en azından bu yönde çaba göstermek görevi ile yüzyüze idik. Bizlere çevrilmiş umutları hayal kırıklığına uğratmamalıydık. Bize çevrilmiş yüzleri utandırmamalıydık. Bize uzanan eller boşta kalmamalıydı. Dört yıllık direniş geleceğimiz, direnişlerde kazandığımız saygınlık bunu gerektiriyordu. Tutsakların toplu direnişini göstermek, oligarşinin tek tek cezaevlerini teslim alma oyununu da bozmalıydık.

Her yol açlık grevine, onun yetmediği yerde ölüm orucuna çıkıyordu. Bu noktada direnişten kaçmak, tektip elbise giymek isteyen bazılarının dediğinin tersine böyle bir direniş için kararlı ve cesaretli adımlar atmamak, direnişin o anki durumu ve geleceği için siyasi cinayet olurdu. Direnişi değil, tersine geri çekilme yolunu seçseydik, direnişin boyuna geçirilecek ipi devlete kendi elimizle vermiş olurduk.

Gelinen aşamada direniş için ölüm orucundan başka çıkış yolu kalmamış mıydı? Bütün yollar denenmiş miydi?

Hayır. Bütün yollar denenmemişti. Denenmemiş bir yol daha vardı. Bütün siyasi grupların, en azından çoğunluğun katılacağı toplu bir kitlesel açık

grevi, belki de bu aşamada direnişin yolunu açar, kuşatmayı kırar, bağımsızlaşmanın önüne geçer, İstanbul cezaevlerini 'Mamaklaşmadan' koruyabilirdi. Ama 83 aylık grevi yenilgisinden sonra sürekli geri çekilen -zaten bu direnişin kırılmasından da bunlar sorumluydu- artık direnişi değil, geri çekilmeyi savunan siyasetlerle bu konuda ne yapılabilirdi? Açlık grevi yapmamaya ant içenlerle, felaket tellallığı yaparak umutsuzluk, yılgınlık yayanlarla, tektip elbise giymeye hazırlananlarla, direnmeden devletin dayatmasına boyun eğerek hak elde etmeyi; "rahat" ve "huzur"a kavuşmayı umanlarla devletin gücü karşısında "elimiz kolumuz bağlı, biz esiriz, ne yapabiliriz" diyerek, geleneksel "sol'un kaderciliği öngören önerilerini öne sürenlerle ne yapılabilirdi?

Ama biz yine de birlikte hareket etmek, birlikte direnmek, daha geniş bir birlik için onları, bize sunulan koşulları ve bizi bekleyen tehlikeleri ortaya koyarak aylarca zorladık. O dönem bütün çabamız bu siyasetleri ikna etmeye, direnişe çekmeye yönelikti. Biz elimizden geleni bıkmadan usanmadan, sabırla yaptık. Ama insan bir kez direnerek hak almaktan umudunu kesmesin, bir kez direnmemeye karar vermesin, ne yapılırsa yapılsın, ne çaba sarfedilirse, ne kadar iyi niyet gösterilirse boşuna. Onlar böyle bir direnişe yanaşmadılar. Bahaneleri hep aynıydı: "Kitle dökülür", "sübjektif koşullar yok", "devlet taviz vermez, tektip elbise giymekten başka yol yok", vb. vb...

Hayır, onlar hâlâ 12 Eylül'ün sunacağı "demokrasi" beklentisi içindeydiler. Halbuki demokrasiye, insan haklarına, en çok karşı olan yönetimden demokrasi beklemek siyasi körlüktü. Onlar 12 Eylül "demokrasisiyle" cezaevlerine gelecek hakların beklentisi havasına kendilerini kaptırmışlardı. Hakları direnişle almayı değil kendiliğinden verilmesini bekliyorlardı. Bunun için, geri çekilmek, ortamı fazla kızdırtmamak gerekiyordu. Bizi oyalamaları, böyle bir direnişten vazgeçirmeye çalışmaları bundandı. Onların direnişte birlik diye bir sorunları yoktu, onlar geri çekilmede, tektip elbise giymede birlik peşindeydiler.

Öyle oldu ki, direnişte birliği sonuna kadar zorladığımız için ölüm orucuna dönüşecek açlık grevine başlamada geçtik.

Niçin ölümlerle sonuca gidecek bir eylemi seçtiniz? Niçin öldünüz, "ne istiyordunuz" desek ne söylersiniz?

Evet, zindanlarda sonu ölümlere va-

racak bir direniş biçimini seçmemiz bazılarının anlaşılabilir gelebilir.

Bazılarına zindanlarda, siyasi hakları, insanlık onurunu, insanca yaşam için ölmek, "siyasi intihar" gibi gelebilir.

Bazılarına zindanlarda, karşıt sınıf güçleriyle iççe, yüzyüze kıyasıya süren sınıf mücadelesinde gün geldi mi ölmek gereksiz boş bir kahramanlık gibi gelebilir.

Evet, biz sınıf mücadelesinin hiçbir alanında, kayıpsız, ölümsüz direniş yürütülebileceğini, siyasi kazanımlar elde edilebileceğini kabul etmedik. Sınıf mücadelesinde devrimciler iktidarı alana dek sayısız ölümlerle yüzyüze geleceklerdir. Halkın en değerli evlatları bu kavgada en ön saflarda düşecekler. Bunu çok iyi biliyoruz. Bu bir yerde kaçınılmazdır. Sınıf mücadelesi tarihi, dünya devrimci pratiği bunu bize böyle öğretti. İktidar mücadelesinde yeri ve zamanı geldi mi her devrimci nerede olursa olsun cesaretle, kararlılıkla, inançla ölümün üzerine yürümesini bilmelidir. Böyle bir görev üstlenmek, siyasi-mücadelede bir devrimci için, onur olarak kabul edilir. Her devrimci gönüllü olarak bu göreve atılır. Bu sınıf mücadelesinin katı, acımasız kuralıdır. Yoksa kim istemez ölmeden öldürülmeden sınıf mücadelesi yürüsün, iktidar alınsın. Ama ne yazık ki bu hayalden öte bir şey değildir. Çünkü hiçbir zaman burjuvazi, elindeki bütün olanakları sonuna dek kullanmadan iktidarı vermemiştir, kendi isteğiyle mezara girmemiştir. Bu kavgada kan akar, akmak zorundadır.

Sınıf mücadelesinin bu katı acımasız objektif kuralı anlaşılmasa, İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyet Partizanlarının ölümün önüne atılmaları, "Viet-kong" halk savaşçılarının bombalarla sarılı, emperyalist karargâha girmeleri, kendilerini feda etmeleri anlaşılabilir. Filistinli gerillaların İsrail içine dalıp ölmü aramaları, "İRA"lı özgürlük savaşçıların siyasi hakları için ölüm oruçlarında şehitler vermeleri anlaşılabilir. Bu örnekleri sayısız kılabiliriz yeri ve zamanı geldi mi, sınıf mücadelesi dayattı mı, ölümler bedeli direnişi sürdürmekten kaçmak, yenilgiyi baştan kabul etmekten başka bir şey değildir.

Nasıl onlar ölebildiyse, biz de İstanbul cezaevlerinde gelinen aşamada siyasi haklarımız, insanlık onurumuz için ölebilmeliydik. Yaşadığımız gibi, direnişlerde ölmesini de bilmeliydik. Bu sınıf mücadelesinin bizlere yüklediği siyasi bir görevdi. Bundan kaçmadık, kaçmayı da onursuzluk saydık.

Ne mi istiyorduk?

Siyasi haklarımızın verilmesini istiyorduk...

Siyasi tutsakları zindanlarda çürütme yasası olan yeni infaz yasasını, tutuklular, hükümlüler lehine değiştirmek istiyorduk...

Bunlar siyasi nitelikli ve çözümü ancak uzun vadede mümkün olan propaganda amaçlı taleplerimizdi.

İnsanca yaşamak, onurumuzla, siyasi kimliğimizle yaşamak istiyorduk...

En doğal insanlık haklarımızı istiyorduk.

Savunma haklarımızın gasp edilmesine son verilmesini istiyorduk.

Tektip elbisenin kaldırılıp, sivil elbiselerimizin verilmesini istiyorduk.

Üzerimizdeki tüm insanlık dışı, keyfi uygulamaların, baskıların, işkencenin, tüm yasakların kaldırılmasını istiyorduk...

Bunlar da güncel, direnişimizle sonucunu almayı hedeflediğimiz çözümlemesi beklediğimiz taleplerimizdi...

Siz ve sizinle birlikte bir siyasi grup dışında hiçbir siyasi grubun açlık grevine ve ölüm orucu direnişine katılmadığını biliyoruz. Peki açlık grevi ve ölüm orucu direnişinize katılmayanlar direnişinize destek verdiler mi?

Maalesef vermediler!.. Bir kez geri çekilmenin "kurtuluş" olduğu, aynı mevzide tektip elbise giymeyerek direnmenin çıkmaz sokak olduğu tesbiti yapıldıktan sonra, bu tesbiti yapanlardan direniş için destek beklenebilir mi? Destek bir yana, direnişimize köstek oldular. Onlar, tüm siyasi tutukluların taleplerini de dile getiren direnişimize destek vermemek için adeta birbirleriyle yarıştılar. Bizlere, direnişimize -sanki devletle sözbirliği etmişçesine- kızdılar, bağırıyorlardı. Bizi bölücü ilan ettiler. Yenilmemizi, başarısızlığa uğramamızı istediler. Burnumuz sürtülmeliydi. Boyumuzun ölçüsünü almalıydık. Hizaya gelmeliydik, belki inanılmayacak ama, bunu şiddetle arzuladıklarını da söylemeliyim. Çünkü geri çekilmede üzerlerine lacivert paçavraları geçirmede biz ve direniş müttefikimizi en büyük engel görüyorlardı. Direnişimiz yenildi mi, onların engel kalkacaktı. Yollar düzlenecekti. Haklı çıkacaklar, dedikleri olacaktı. Bizim başarısızlığımız, direnişin başarısızlığı, onların geri çekilme "taktik"lerinin başarısı olacaktı. Bizi direnişimizle devlet karşısında başbaşa bıraktılar ve yenilgimizi beklemeye koyuldular.

Ama bazıları çok ileri gitti. Objektif olarak direnişimizi arkadan hançerlemekten başka anlama gelmeyecek şe-

kilde, direniş sürerken tektip elbise giyme çağrısı yaptı. Bu devlete "biz tektip elbise giymeye hazırız, direniş hak vermenize gerek yok" demekti.

Onlar direnişimize hiç de dostça davranmadılar. Direniş karşı demokrat tavrı bile göstermediler. Direnişimiz, onların adeta fobi olarak gördükleri otuz gün sınırını aştıktan ve kamuoyunda, yankılandıktan sonra, istemeye istemeye de olsa günlerce kendi aralarında tartıştıktan sonra bir haftalık destek açlık grevine gittiler. Bir de ölümler gündeme geldiğinde ölümlerin basılması altında biraz da "mecburen" yine bir haftalık oligarşinin ölümlere ilgisizliğini protesto eden bir açlık grevi daha yaptılar. Ama bunlar zorlamayla olan öylesine desteklerdi... Bu olumsuz tavırların dışında iki üç grup otuz güne yakın açlık grevi yaparak bizi desteklediler.

Direnişiniz süresince cezaevinde ve hastahane size nasıl davranıldı? Direnişiniz boyunca hangi zorluklarla karşılaştınız, karşınıza neler çıktı?

Bizim tek başımıza -ittifak yaptığımız siyasi grupla birlikte- böyle bir eylemi başlatabileceğimiz umulmuyordu. Yönetimin cezaevindeki yetkilileri böyle ağır sorumlulukları olan bir direniş tek başımıza gerçekleştirebileceğimizi beklemiyordu. Eylemimizin başlamasının şaşkınlığını atar atmaz yönetimin baskı ve saldırısıyla karşı karşıya geldik. Ama onlar, böl-yönet politikasına bağlı kalarak iki cezaevinde başlayan direnişimize farklı iki tavır geliştirdi. Metris'te direnişimizi kırmak için, şiddeti tırmandırdı, direnişçileri diğerlerinden ayırdı, "sibirya" denilen bölüme topladı. Direnişçilerin dünya ile bağını tamamen kopardı. Direnişçilere gazeteyi ve açlık grevi için de içilen sigarayı da yasak etti. Direnişçilerin gece ışıklarını yakmayarak karanlığa boğdu. Su kaplarını topladı. Sularını kesti. Hemen hemen aç kalmaktan başka her şey direnişçiler için yasaktı. Sabah ve akşam sayımlarında direnişçileri tekmeledi, hırpaladı. Gece gündüz demeden kulakları sağır edecek yükseklikte çaldığı müzikle direnişçilere uyku uyutmadı. Direnişçileri döve döve, yerlerde sürüyüp, zorla revire götürdü. Zorla serum takmaya, direniş bu yolla da zayıflatmaya çalıştı. Bütün bu işlere doktorları da buluşturdu, onları da ortak etti.

Sağmalcılar'da ise saldırılar, Metris gibi tırmanmadı ama, ölüm orucu direnişçilerini tek başına hücrelerde tutmaya devam etti. 55. günlerde dahi her an birimizin düşüp bayılabileceği, ölebileceğimiz Koşullarda bile, yalnız yaşama-

ya mahkûm edildik. Direniş ilgisizmiş gibi görünüm vermeye çalıştı. Direniş adeta yok sayar gözükte. Ve direniş katılmayanların olası katılmalarını engellemek için çeşitli manevralara başvurdu. Ailelerimizi bölmek için çeşitli spekülasyonlara başvurular.

Ama direnişimiz 30. günü aşınca, 45'lere doğru tırmanmaya başlayınca yönetimin iki cezaevindeki iki ayrı taktiği de boşa çıktı. İnisiyatif bizim elimize geçti. Hele direnişimiz içte, sınırlı da olsa destek bulunca, diğer cezaevlerine yayılınca cezaevleri konusunda kamuoyu duyarlı olmaya başlayınca dünya ve ülkemiz kamuoyunun gündemini işgal etme sürecine girince yönetim sıkıştı, telaşlandı. Metris'te saldırıları azalttı. Şiddetin dozunu düşürdü. Sağmalcılar'da direnişçilerle görüşmeler başladı. (Çünkü direnişin buradan yönetildiği biliniyordu.) Direniş görüşmelerle bitirmek için tavizlere yöneldi. Tektip elbise giyildiği taktirde bütün hakların verileceğini vaat etti. Ama direnişimiz devam edince, tektip elbise giymeden hakların alınması konusunda ısrar edince yalan ve demagoji ile direnişimize ideolojik saldırıya geçti. Direnişimizi küçük düşürüp, kamuoyunda bulduğu olumlu tepkileri karartmak, dış desteklerimizi bizden koparmak için, "nöbetleşe yemek yedimiz", "böyle olmasa insanın otuz gün aç kalamayacağı" yalanını yaydı. Acilen tıbbi kontrol talebinde bulundu. Af dilediğimizi, idamlarımızın durdurulmasını istediğimiz, hiçbir ahlâk kuralı ile bağdaşmayacak şekilde yayararak, dilekçeyle kendilerine bildirdiğimiz taleplerimizi kasıtlı olarak çarpıttı. Bizi kamuoyuna, can derdine düşmüş, kellesini kurtarmak için çırpınan insanlar olarak göstermeye çalıştı. Bu görevi bizzat devletin yetkili ağzları üstlendi. Ama yine direnişimizi kıramadılar, sesimizi kesemediler, kararlılığımız ve cesaretimizle bu engelleri de aştık. Biz değil, onlar korkuya kapıldılar. Cezaevinde ölmeyiz sonucularını karşılayamayacaklarından gitmek istemediğimiz halde hepimizi zorla hastaneye kaldırdılar. Burada ölümlerimizi geciktirebileceklerini, hatta önleyebileceklerini sanıyorlar. Çünkü ölenlerimizin yaratacağı etki, kamuoyunda, siyasi teşhirlerini hızlandıracaktı.

Direnişimiz hastanede de sürdü. Hastanede de psikolojik ağırlıklı saldırılardan vazgeçilmedi. Moralimizi bozmak, sınırlarımızı yıpratmak için, fiziki direniş gücümüzü iyice kırmak için ellerinden geleni yaptıklarını söylemem gerekir. Biz burada, doktorların, başhekim

de dahil devletin işkenceden ve baskı politikalarıyla nasıl içli dışlı olduklarına bir kez daha tanık olduk. Hipokrat yemini gözlerimizin önünde defalarca çiğnendi. Yerimizden kalkamaz hale geldiğimizde bile uzun süre günlük temizlik işlerimizi görmek için bir görevli vermediler. Cezaevlerindeki hemen tüm yasaklarla burada da etrafımızı çevirdiler. Kırmızı masa örtümüzü almak için operasyon yapma tehdidinde bile bulundular. Başhekimin en olmadık hareketleriyle, sözlü saldırılarıyla, tehditleriyle sık sık karşılaştık. Ama hiçbirini kâr etmedi. Ölüm yolunda yürüyüşümüze bunlara göğüs gerip devam ettik, ilkerimizden taviz vermedik. Önümüze tahrik edecek, duygularımıza seslenircesine bal, kahvaltı, yemekler koydular. Yaşama yenilenlerle, onursuz yaşamı, onurlu ölüme tercih edenler de bizleri sarsmadı. Sınıf mücadelesinin en zor anlarında ölümü yaşarken, bunların da olabileceğini baştan kabullenmiştik.

Yönetim o kadar gaddarca, acımasızca davrandı ki ve arkadaşlarımızın ölümünden sonra direnişimizin 69. günüyü - bir arkadaşımızı bizden tecrit etmek için operasyona başvurmaktan bile çekinmedi. Direndik. Arkadaşımızı vermemek için son enerji kırıntılarımızı da kullandık. Tekmelendik, itildik, kakıldık. Bu olayı protesto için, ölümlerimizi hızlandırmak için su içmeye de son verdik. Ama direnişimiz karşısında alçaldıkça alçaldılar. Saldırıya devam ettirildi. 70. gün azrail karşımızda nöbetleyken değil kalkmak, yataкта bile doğrulmakta güçlük çekerken kilometrelerce yolu arabayla gezdirilip cezaevine götürüldük. Zulüm bitmedi. Burada da sürdü. Tek tek toz toprak içindeki hücre, koğuşlara atıldık. Burada da doktor telkinleri ile direniş kırmaya zorladılar. Burada da önümüze çeşit çeşit, kaliteli yemekler getirildi. Son anlarımızda bize işkence yapmaktan geri kalmadılar.

Ama bizler, siyasi kimliğimizle direndik, insanlık onurumuzla direndik.

İrademiz, inançlarımız, kurmay merkeзимiz her şeye rağmen direniş sürdürmemizi sağladı.

Ailelerinizin direniş karşısında tavan ne oldu? Direnişiniz boyunca size, direnişinize destekleri nasıl gelişti?

Ailelerimiz direniş boyu bizi hiç yalnız bırakmadılar. Onlar da en az bizim kadar acı çektiler. Bu süreci bizimle birlikte yaşadılar. Kendi bilinçleri, örgütlülükleri çapında, bizlere bağlılıkları, sevgileri, saygıları ölçüsünde direnişimize destek verdiler. Diyebilirim ki, direnişimize her şeyiyle ortak olduklar.

Zaten daha önceden de belli bir birikimleri vardı. Daha önceki açlık grevlerimiz onları az çok eğitmiş, değiştirmiş, duygusal tavırlarını epeyce törpülemişti. Bizim direnişimize bağlı özde-neyleri onları daha mantıklı düşünmeye şevketti. Hak almak cezaevlerinde insanca yaşamak için direnmenin gereğini onlar da kavramaya başlamıştı. 1983'teki açlık grevi kırıldığında bize gelip "Birkaç gün daha dışınızı sıksaydınız haklarınızı alacaktınız" diyen onlardı. 1982 açlık grevinde bizi desteklemek için cezaevleri önünde yaptıkları gösteriden dolayı gözaltına alınıp tutuklu yaşamımızı paylaştılar onlardı. Polis copunu, jandarma dipçliğini, küfür ve hakareti onlar da cezaevi önlerinde bizi yalnız bırakmazken tanıdılar. Biz içeride bunları yaşarken, onlar da dışarıda bunlardan az çok nasibini aldılar.

Ama ölüm orucu direnişimiz onların bilinçlerinde, benliklerinde çok önemli değişiklikler yarattı. Çünkü değişimi daha sonra bizzat gözleyebildik. Daha olgunlaştılar, neyin ne olduğunu anlamaya başladılar. Hakkın lütfedilerek verilmeyişini, söke söke alındığını, bunun için çaba göstermek gerektiğini kavradılar. Onlar da direnişlerden öğrendiler, öğrendiklerini yeni direnişlerde kullandılar. Susmadılar, kötü yazgıymış deyip, oturup ağlayıp, tanrıya dua edip yakamadılar. Kendi kaderlerini, kendileri direnerek çizmeye çalıştılar. Kendilerinin de yapabilecekleri çok şey olduğunu kısa sürede anladılar. Direnişimiz süresince aşındırmadıkları kapı kalmadı. Hemen tüm yetkilileri, haklarımızı verip ölümlerimizin önüne geçilmesi için sıkıştırdılar. Kovuldular, hırpalandılar, tehdit edildiler, horlandılar, eziyet çektiler ama yılmadılar, umutları kırılmadı. Bunlara yarı bilinçleri, yarı duygusallıkları ile göğüs gerdiler. Çünkü bizim inançlarımız için, insanca yaşamak için, onurumuzu korumak için, ölümü seçmişiz onları fazlasıyla etkiledi. Bize sıkı sıkı sarıldılar, direnişimizin yanbaşımdan ayrıldılar.

Direnişimizin taleplerini kamuoyuna taşımak, direnişimizden günlük haberleri sağa sola yetiştirmek için günlerce uykusuz kaldılar. Yarı aç dolaştılar, çok zaman bizler gibi aç kaldılar. Ülkemizin üzerine ölü toprağı serpildiği, en küçük bir muhalefetin susturulduğu, bastırıldığı bir aşamada, sessizliği yırtarcasına birbirlerine kenetlenip Taksim anıtına üzerinde "Cezaevleri düzeltilsin - Ölüm orucuna son" yazılı siyah çelenk bıraktılar. Gözaltına alındılar. Polis işkencesinden geçirildiler. Metris'i ölüm

orucu sırasında onlar da yaşadılar. Direnişe burada da destek vermekten çekinmediler. Direnişimiz, onların devlete bakışını ve devletle ilişkilerini, tabii bizlere bakışını ve bizlerle ilişkilerini de temelden değiştirdi. Bilinçleri derlendi, toparlandı, bilinçlendi. Sıçrama yaptı, örgütlü hareket etmenin ne olduğunu ve faydasını yaşayarak çok iyi anladılar. Kaynaştılar, kenetlendiler, örgütlülükleri pekişti. Düşünme kapasiteleri gelişti. Bu direniş, onların aynı zamanda duygusallık çemberini kırmalarında araç oldu. Son sözlerimizi, vasiyetlerimizi, saygıyla, olacakları kabullenmiş bir durumda denilenlere bağlı kalacaklarını ifade etmeleri bile direnişimize verdikleri desteğin bir yanıydı. Onların bu destekleri direnişimize güç kattı. Bunları hiçbir zaman unutmamak, unutmuyoruz.

Direniş öncesi hazırladığımız programı ve saptadığımız ilkeleri direniş boyunca uyguladınız mı?

Direnişimiz, öyle ciddi bir hazırlık üzerine, ayların hesaplaşması, tartışma ve ikna süreci üzerine oturdu ki, karşılaştığı engelleri doğal olarak bir bir aştı. Hiçbir aşamada tökezlemedi. Saldırıları karşısında gerilemedi, tikelerini hayata geçirdi. Programın uygulanmasında bir aksama olmadı. Sağmalcılar'da programımız saat gibi işledi. Hiç aksamadı. 30. günde sınırlı sayıda direnişçi, ölüm orucu ile birlikte destek açlık grevine başlamak üzere direnişi bıraktı. 150 civarında direnişçi 45. güne kadar rahatlıkla götürdü. 45. gün 13 bizden, 3 direnişçi müttefikimizden toplam 16 direnişçi ölüm orucuna başladı. Ölüm orucuyla birlikte, 30 günlükler 15 günlük destek açlık grevine gittiler. Ölüm orucunun 56. günü ikinci ölüm orucu ekibi devreye girdi. Bunlarla birlikte 45 günlükler 10 günlük destek açlık grevine başladı. Bütün bunlar programımız gereği idi. Aynı program hata ve zaaflarıyla birlikte Metris'te de uygulandı. Bütün direnişçiler sonuna kadar direnişten kopmadılar, destek açlık grevleriyle kademe kademe direnişi desteklediler.

Direnişimiz boyunca ilkelerimizin sürdürülmesine, gevşetilmesine izin vermedik. Çünkü direnişimizin başarısı büyük ölçüde buna bağlıydı. Direnişimiz boyunca hiçbir şekilde tedavi kabul etmedik (elbette zaaf gösterip direnişi bırakanlar da oldu). Ölüm orucunda düşenleri devrimci törenle uğurladık. Ölümlerimizin başında sabaha kadar nöbet tuttuk. Saygı duruşunda bulunduk, marşlarımızı söyledik. Sloganlarımızla zulmü lanetlerken ölümlerimizi haykır-

dık. Temel öneme sahip ilkelerimize sonuna kadar bağlı kaldık. Bunlardan zerrece taviz vermedik. Direniş boyu tam bir disiplin örneği verdik. Ve hareketimiz 75. gün direnişimizin yarattığı etkinin ve siyasi sonuçların baştan saptanan hedeflere vardığı belirlenmesinden hareketle direnişi bırakmamızı istedi.

Ölüm orucu direnişçilerinin seçimini nasıl yaptınız?

Seçim tamamen gönüllülük temelinde oldu. Gönüllü olan arkadaşlarla ay-larca ölüm Orucu üzerine tartışmalar yapıldı. Bu tartışmalar sonucunda bu görevi yerine getiremeyecek olanlar elendi. Geriye gerçekten bu işin tam bilincine varanlar, gönüllüler kaldı. Gönüllü arkadaşların ölüm konusunda, ölüme ölüm orucu direnişiyle gitme konusunda kafaları tamamen netleşmişti. Bu seçim, ölüme gönüllü olanlara arkadaşımız içinden bu süreçte saptandı. Bu açıdan bu seçimi yapmak hiç de kolay olmadı. Gönüllülerin gönüllüsünü seçebilmenin zorluğu kabul edilmelidir. Oligarşinin bu konuda "zorla ölüme götürüldüler" vb. iddialarının ciddiye alınacak hiçbir yanı olamaz. Onun için değinmiyorum. Çünkü inançsız insan, her saniye ölümlerle yaşanan savaşı vererek ölemez.

Ölen arkadaşlarımızın örgütlülüğü- "nüz içindeki konumları neydi?"

ölüm orucunda ölen Abdullah MERAL isimli arkadaşımız, 75'lerden beri sınıf mücadelesinin içindeydi, önceleri memurların, daha sonra da gençliğin anti-faşist, anti-oligarşik mücadelesinde en ön saflarda yer aldı. 1980'de polisle çatışmada yakalandığında DEV-GENÇ içinde en önde gelen önder nitelikli militanlardan biriydi. Sınıf mücadelesinin her alanında olumlu sınavlar vermiş, devrime bağlılığın, güçlü bir iradenin tüm özelliklerini taşıyan, yoksul köylü kökenli çok değerli bir yoldaşımızdı ve ölümü ilk kucaklama onuru onun oldu. Onu direnişin 63. gününde yitirdik.

Haydar BAŞBAĞ 1974'lerden beri devrimci mücadele içerisindeydi. Faşist işgal altındaki Elazığ'da, faşizme karşı devrimci direnişi ilk örgütleyen, bilinçle, mücadelesiyle, özveriyle, halkla bütünleşme yeteneği ile öne fırlayan Kürt kökenli bir yoldaşımızdı. Elazığ'dan sonra İstanbul'da, işçi kesiminde sorumluluklar aldı. 12 Eylül sonrası ise ileri düzeyde önemli sorumluluklar aldı ve bu dönemde mücadeleninönünde olan önder nitelikli yoldaşlarımızdandı. Onu direnişin 66. günü yitirdik. Hasan TELCİ Mudanya'da iskele yük

taşıyıcılarından bir işçiydi. Mudanya Gemlik ve Bursa çevresindeki çalışmaları içinde tutsak düştü. Onun yaşamında türkeliğe, kararsızlığa yer olmamıştır desem abartmış olmam. Ayrıca onun insanlara bitmez tükenmez yardım etme, dayanışma isteğini bilmeyen yoktu. Edirne, Bursa sivil cezaevlerinde de direnişin başını çekenlerdendi. Bunun için hep sürgün edildi, işkence gördü. Mücadele içinde kendini yetiştirerek ileri bir militanımız oldu. Onu direnişin 73. günü kaybettik.

M.Fatih ÖKTÜLMÜŞ, TİKB merkez komite üyesiydi. 1970'lerden beri hemen tüm mücadele alanlarında bulunmuş, defalarca içeri girip çıkmış, olumlu sınavlar vermiş değerli bir dostumuz ve siper arkadaşımızdı. Fatih'in devrime olan inancı, bitmez tükenmez kararlılığını herkes bilir. Fatih'in ideolojik çizgisi bizden ayrı olmasına rağmen cezaevleri mücadelesi içinde hemen birlikte tavrı aldık diyebilirim. Ve bu tavrın giderek gelişmesi sonucu ölüm orucu gibi üst düzeyde bir eylemde dahi birlikte olabildik. Fatih'i direnişinin 66. günü, Haydar'ı yitiririzden bir saat sonra yitirdik.

Direniş sonucu haklarımızı alabildiniz mi? Direnişinizde ne kazandınız? Direnişiniz gelecek için size neler getirdi?

Direnişi bitirdiğimizde güncel taleplerimizi esas olarak elde edemedik. Birçok sorunumuzu bağlayan tektip elbise sorunumuzu çözemedik. Bu yanılla başarılı olduğumuz söylenemez. Ama yine de güncel taleplerimiz içinde, yönetimle pazarlıklarımızda çözümlediklerimiz oldu. Yönetim işkence, baskı ve kötü muameleye son vermeyi ve savunma haklarımıza özen göstermeyi kabul etmişti. Ama tektip elbise giymediğimiz için yasaklar altında yaşamaya, daha belki yıllarca temel haklarımızdan mahrum devam edecektik. Ama direnişimiz kesin politik bir başarı kazandı. Çok önemli siyasal sonuçlar yarattı. Direnişimiz siyasal tutsaklık haklarımızı kamuoyunun gündemine taşıdı. Onları sürekli tartışılacak düzeye getirdi.

Direnişiniz, tektip elbisenin içine gizlenen, yüklendiği gerici fonksiyonları, dayatma ve yaptırımlarda oynadığı kilit rolü orta yere serdi. Tektip elbise devletin kamuoyu nezdinde oluşturmaya çalıştığı meşruluk zemininin temelini sarstı.

Direnişimiz, açlık grevlerini hemen tüm Anadolu cezaevlerine yaydı. Onlarda da hem bizi desteklemek, hem de kendi talepleri için açlık grevleri, ölüm oruçları başlatıldı.

Ama en önemlisi direnişimiz bizlerin siyasal haklarını istemekten ve almaktan ve siyasal tutsaklığı resmen kabul etmekten hiçbir zaman vazgeçemeyeceğimiz, onurumuzu, kişiliğimizi, kimliğimizi teslim etmeyeceğimizi gösterdi. Direnişimiz yönetimin rehabilitasyon programını işlemez kıldı. Onu, bundan sonraki saldırılarında direnişimizi hesaba katmak zorunda bıraktı.

İşte bütün bu siyasal sonuçlar bir araya gelince iç ve dış kamuoyunun vicdanlarında insan hak ve özgürlüklerini çiğnemede sistemli bir politika izleyen yönetim sanık sandalyesine oturtuldu. Ve cezaevleri politikası yargılandı. "Demokrasi maskesi" altındaki gerçek yüzlerinin tüm çirkinliği görüldü. Saldırıların önüne cesaretle BARİKAT oluşturma esprisi buydı.

Direnişimiz sonucu Metris'te direnişçiler rahat bir soluk aldılar. Mamaklaşmayı uzun bir süre gündemden çıkardık. Bu politik başarıydı. Eylemimiz önüne koyduğu politik sonuçlara fazlasıyla ulaşmıştı.

Ama direnişimizi salt hakları alama- ma yanılla ekonomist bakış açısı ve anlayışıyla ele aldığınızda başarısızlığın- dan söz etmek mümkündü. Çünkü bu bakış açısıyla direnişimiz sonuçlanmış, baştan önüne koyduğu haklara ulaşamamıştı. Sorunlar, çözülmemiş tektip elbiseye bağlı olarak yerinde duruyordu. Ama biz olaylara, direnişlere ve sonuçlarına ekonomizm penceresinden refirmizmin her şeyi güncel hak alımına indirgeyen anlayışıyla bakamayız. Çünkü biz devrimciydik. Bir direniş politik sonuçlarıyla teraziye oturtuyorduk. Direnişimiz politik sonuçlarıyla başarılıydı. Biz isteklerimizde bu açıdan ulaşmıştık. Çünkü direnişimiz daha başlamadan önce bu sonuçlara göre adım atacağımızı, direnişin başarısını politik sonuçlarına göre ölçeceğimizi söylemiş- tik. Evet o zaman şöyle demiştik: "...ölüm orucu ise mücadele edilen talepler için ölümün göğüslenmesi ve direnişin ölüm esası üzerine kurulmasıdır. Yani şart; ya hak, ya ölüm değildir. Birçok ölüme rağmen istenen talepler yine alınmayabilir. Ölümün nerede biteceğine, gelişen şartlara göre karar verilir. Önemli olan, eylemi sadece ekonomik-demokratik bir kısır döngüye hapsedmek değil, siyasal mücadelede bir araç olarak kullanmaktır. Asıl kıstas da bu siyasal kazanımın olup olmadığıdır."

Evet, biz baştan ne söylediysek ona göre hareket ettik ve politik kazanımları elde ettiğimizde direniş hakları kısır döngüsüne hapsedmeden bıraktık.

Evet, gerçekten direnişimizin politik sonuçları bizi er ya da geç, direnişimizi kaldığı noktadan sürdürmede kararlı olduktan sonra haklarımızı elde etme konusunda da zafere götürecekti. Önümüz açıktı, ufukumuz berraktı. Geleceğin bu politik kazanımlarla bizlere getireceğini görüyorduk. Direnirsek bu tarihsel önemde politik sonuçları değerlendirecek başarılarımızı, haklarımızı da alarak taçlandırabilirdik. Zaten tek bir eylemle bütün hakların alındığı duyulmuş, görülmüş değildir. Her direniş, hedefe varmada bir adımdır. Haklarını almanın birikimidir. Hakları almanın yolu, birbirine eklenen, birbirini tamamlayan direnişlerden geçer.

IRA'nın da bizim gibi tektip giymeye devletin politikası doğrultusunda tercih yapmaya hazır çoğunluk bir güç olmasına rağmen, benzer haklarını ölüm orucu direnişini 10 şehitle bittikten aylar sonra almıştı, İngiliz emperyalizmi, çok dayanamamış, direnişin politik sonuçlarına, dünyada yarattığı etkilere yenik düşmüş İrlanda cezaevlerinde - Long Kesh- IRA'nın direnişleri doğrultusunda reformlara girişmek zorunda kalmıştı. Ama bizim işimiz daha zordu. Çünkü burada devleti, direnişimiz sonrası haklarımızı vermeye zorlayacak politik sonuçların olmasına rağmen kamuoyunda bu yönde destek güçler oluşmaya başlamasına rağmen, tektip elbise giymek için hazırolda bekleyen bir çoğunluk güç vardı. Bizim direnişimizin politik başarılarının güncel haklarla tamamlanmasında bu açıdan da başarı elde edilmesinde en önemli nedenlerden biri, devletin tektip elbiseyi giymeyi bekleyen bu gücün farkında olmasıydı. Türkiye cezaevlerinin en uzun süreli direnişi karşısında devlet insan hakları konusunda köşeye bir ölçüde sıkıştığı bir noktada tektip elbise için bu kadar ısrarlı olamaz, bu kadar kararlı tutum takmamazdı. En azından eşofman ana çözümünü kabul etmek zorunda kalırdı. Çünkü 1983 Açlık Grevi sonrası genel düzeyde yenilgiye rağmen Sağ-malcılar'da bu ara statüsü gerileyerek kabul etmek zorunda kalmıştı.

Sonuç olarak şöyle söyleyelim: Politik olarak direnişimiz varacağı yere vardı ve istediği sonuçları fazlasıyla elde etti. Bu başarıydı ve gelecekte direnişin en büyük güvencesiydi. Bizim için önemli olan da buydu. Haklarımızı almanın yolunu bu sonuçları izleyerek bulacaktık. Ama direnişimiz diğer yanılla, güncel hakları elde etme yanılla -şimdilik- önemli sonuçlar almamıştı. Ama bu başarısızlıkta, altını çizerek belirtiyoruz. En büyük pay, direnişimi-

ze katılmadıkları, destek vermedikleri gibi, tektip elbise giyerek geri çekilmeyi ve "huzuru" bulmayı, hakları elde etmeyi devletin iradesine boyun eğmede arayanlarındı...

Bugün geldiğimiz noktada geriye baktığımızda direnişimiz politik sonuçları size beklediklerinizi getirdiğini söyleyebilir misiniz? Bugünden bakıp dün, direnişiniz sonrası dönemi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bugün geline noktadan geriye dönüp baktığımızda rahatlıkla şunu söyleyebilirim, tarih bizce bizim gibi düşünenleri, adımlarını direnişin sonuna kadar sürdürme doğrultusunda atanları, tektip elbise giymeyenleri haklı çıkardı- "Geri çekilme" adına tektip elbise giyenleri ise yargılayıp mahkûm etti. Biz kazandık, tektip elbise giyenler kaybettiler.

Biz sabırla ve özveriyle nice zorluklara göğüs gerip, en doğal haklarımızı dahi almadan direndik, siyasiliğin "mavi kefenlerini" giymedik, ölüm Orucu direnişimizin politik sonuçlarının er ya da geç getireceği zaferi direnerek bekledik. Ama bir havalandırmaya, ziyarete, avukata çıkmak için, infazlarını yakırtmamak için direnişimize katılmayanlar, demokratça destek vermeyenler, tektip elbise giyip direniş mevzisinde bizi yalnız bırakanlar, nerede duracağı belirsiz bir geri çekilişe yöneldiler, onlar "huzur"u, "rahat"ı direnişlerle değil, dayatmaları kabul etmekte buldular. Onlar tektip elbiselerle ziyarete çıkarken, havalandırmalarda volta atarken, mahkemelere giderken, biz "tektip elbise giymedik, giymeyeceğiz" sloganlarımızla kararlılığımızı sonuna kadar direneceğimizi her gün bıkmadan usanmadan dile getirdik. Yaz kış don atlet bırakıldık. Ahlâk dışı aramalara uğradık. Havasız, ziyaretsiz yaşadık, işkence gördük, gıyabımızda yargılandık.

Sonuçta o güçlü, yenilmez ve geri adım atmaz denilen devlet, "elimiz kolumuz bağlı, biz esiriz, ne yapabiliriz" karşısında duramayız denilen devlet, direnişimizin kararlılığı, ölüm orucu direnişimizin politik kazanımlarına, ailelerimizin yorulmak bilmez desteklerine, kamuoyunun giderek artan baskısına boyun eğmek zorunda kaldı. Tektip elbise geriledi.

Tektip elbise giymeden ve bir adım gerilemeden başta ölüm orucu direnişimiz olmak üzere Türkiye zindanlarında sürdürülen dışiş direnişlerin politik kazanımlarının ürünlerini birbiriyle yil sonra da olsa devşirdik.

Tektip elbise giymeden ve hiçbir yap-

tırma uymadan direnerek haklarımızı aldık, tektip elbise giymeden yıllardır gıyabımızda süren mahkemelere girdik, başımız dimdikti, onurluyduk, zaferi gecikmiş de olsa elde etmiştik, mutluyduk... Direnenlerin kazanacağı bir kez daha kanıtlandı.

ama ne yazık ki direnişimizin başarısını hemen herkes kabul ederken, tektip elbise giyenler bu başarımızı bir türlü hazmedemediler.

Buna rağmen sonuçta, onlar da tektip elbiseyi çıkararak politik -zimmeti de olsa- başarımızı teslim etmek zorunda kaldılar. Çünkü biz de tektip elbise giymeden aynı haklara sahip olmuştuk.

Bugün Metris 30 Mart'ta, 1 Mayıs'ta, Haziran'da sloganlarımızla sarsılıyorsa, marşlarımız göğe yükseliyorsa, onurlu siyasi kimlikli insanca bir yaşam her zamankinden daha güzel ve geleceğe direniş tohumlarını taşıyorsa, 12 Eylül'e ve onun uzantısı sivil yönetime hiçbir koşul altında, hiçbir zaman boyun eğmeyen siyasi tutsakların en ileri direniş mevzisi olarak ünlenmişse, dört kanla bedelini ödediğimiz ölüm orucu direnişimiz işlevini fazlasıyla yerine getirmiştir demektir.

Eğer bugün, toplumun hemen her kesiminde 12 Eylül düzenine karşı kıpırdanmaya başlayan muhalefet güçleri ezilen, sömürülen insanlar, işçiler, emekçiler, gençler, haksızlığa uğrayanlar, hak ve özgürlüğe özlem duyanlar, bu direniş biçimlerini kullanıyorsa, bu direniş biçimleri hızla yaygınlaşıyorsa, Ölüm Orucu direnişimiz ye Açlık Grevlerimiz işlevini fazlasıyla yerine getirmiş demektir.

Peki son olarak, bugün toplumda, ülkemizde hak aramanın bir yolu olarak açlık grevlerinin seçilmesinde ve bunun giderek yayılması ve kitleselleşmesinde, hattâ yer yer ölüm orucu yapma girişimlerinde sizin açlık grevi direnişlerinizin etkileri olmuş mudur? Bugünkü direnişlerle sizin direnişleriniz arasında bağ kurmak mümkün mü?

12 Eylül döneminde tüm halk güçlerine karşı sistemli bir saldırı yürütüldü. Bu saldırı zindanlarda da sürdü. Bizler estirilen gençlik fırtınasını zindanlarda bu direnişlerle karşıladık. Halkın ve bizlerin üzerine serilmek istenen ölü toprağını bu direnişlerde süpürüp attık. Zindan karanlıklarında boğulmak istenen gerçekleri haykıran sesimiz bu direnişlerle, karanlıkları yırttı, direniş sloganlarımız, kalın yüksek duvarları, tel örgüleri bu direnişlerde aşp kamuoyuna ulaştı. "İnsanlık onuru işkenceyi yenecek" sloganlarımız bu direnişle 12 Eylül'den zarar görmüş

tüm işçilere, emekçi halka direniş mesajı oldu. Bu direnişlerle 12 Eylül zulmüne karşı cesetlerimizle barikat kurduk.

Zulmün en koyusunu, amansızın yaşadığı zindanlarda, en ahlâksızca, aşağılıkça saldırılarda siyasi kimliğimizi, onurumuzu bu direnişlerde koruduk.

Bu direnişler bizleri siyasi tutsaklar olarak kamuoyuna tanıttı. Devlet bu direnişlerde bizi siyasi tutsaklar olarak kabul etmek zorunda kaldı. Fiili olarak bizi böyle gördü.

Bu direnişlerle 12 Eylül gericiliğine boyun eğilmeyeceğimi gösterdik. Bu direnişlerle hak ve özgürlüklerin nasıl kazanıldığını ve kazanılacağını herkese duyurduk.

Bizim direnişimizin özü budur. Biçim olarak açlık grevleri ve ölüm orucu olmak şeklinde biçimlenmiştir. Ama onun özünde zulme, zorbalığa, haksızlığa karşı, ölüm pahasına karşı durmak; boyun eğmezlik yatar. Bu nedenle sadece bugün süren açlık grevleri ve ölüm orucularına Örnek olmadığımız, biçimi ne olursa olsun sonuna kadar yükselen bir kararlılıkla direnmeyi ve mücadeleyi içeren tüm eylem biçimlerine örnek olduğumuz açıktır. Özellikle bunu belirtmek isterim.

Bugün ölü toprağını üzerinden atıp, 12 Eylül'ün zorla elinden aldığı hak ve özgürlükleri geri almak ve bunlara yenilerini eklemek için harekete geçen haklı güçlerince de bu direniş biçimleri kullanılmaya başlandı.

Bizim, 12 Eylül zindanlarında izlediğimiz onurlu, özverili, kararlı yolu, şimdi kazanmak için toplumun her kesiminde yer etmiş baskı ve yasaklardan kurtulmak için, özgürlüğe kavuşmak için tüm halk güçleri izliyor. Bağlantı işte bu noktadadır. Bu olağan karşılanmalıdır. Çünkü biz bu direniş biçimlerine baş vurmakla kazandık. Bu artık sır değil. Herkesçe biliniyor. İşte kazanmak, kaybettiklerini geri almak isteyenler, haksızlıklara, adaletsizliklere, baskı ve sömürüye karşı çıkanlar, özgürlük arayanlar, 12 Eylül'ün yaşamlarının her alanına uzanan kirli elinin kalkmasını isteyenler, 12 Eylül'ün keyfiliklerinden bıkanlar. Şimdi bugün bu direniş biçimlerine dört elle sarılıyorlar. Bugün artık, çok açık bir gerçek, ülkemizde açlık grevleri ve ölüm oruçları yaygın ve kitlesel başvuruları, bir hak aracı olarak kullanılan bir politik mücadele biçimine dönüşmüştür.

Bütün bu gelişmelerde, direnişlerimizin de payı bulunduğunu herhalde kimse yadırgamamaktadır. Gören göze kılavuz gerekmez...

ÖLÜM ORUCU ŞEHİTLERİ ÖLÜMSÜZDÜR

**ABDULLAH MERAL O,
DEVRİMCİ MÜCADELEDE
HEP ÖNDEYDİ...**

Abdullah Meral, bu açlık maratonunda ölümü ilk göğüsleyendi. Ölüm orucunda bile yaşamı boyunca gözlerinde yaşayan tebessümü eksik etmedi. Konuşabiliği son ana kadar "iyidir, iyi" deyişiyle direnişçilere moral, kararlılık aşılamaktan geri durmadı. O, sonunda ölüm de olsa, devrimci mücadelenin omuzlarına yüklediği her görevi en iyi biçimde yerine getirmede az rastlanır bir devrimciydi. Devrimci mücadeleye,

kavgaya arkadaşlarına öyle bağlıydı ki, bu bağlılık onda öylesine bir kararlılık ve direnme gücü yaratmıştı ki, O'nun peşinden gözü kapalı her göreve korkusuzca gidilirdi. Kendisine duyulan bu güven duygusuyla insanı ölüme bile düğüne gider gibi neşe içinde götürebilirdi. Köprü olsun, bas üstüne geç, destek olsun, bas omuzuna yüksel. O'na sonuna kadar güven, devrimci kavgada takıl peşine yürü... Bunlar Apo'ya yakışan, onur duyulacak niteliklerdi.

Devrimci yaşamda çalışkanlık mı, güven mi O'na bak, O'ndan öğren... O'nun devrimci yaşamı 24 saattir. Devrimci mücadeleye boş günlerini, boş saatlerini değil, yaşamını, herşeyini, beynini, yüreğini vermiştir. O'nun parolası "boş ve tumturaklı sözler değil, daha çok günlük iştir."

Devrimci mücadeleye hizmet eden her türlü iş, O'nun işidir. Dernekte süpürür, çay da satar, çaycılığı bırakıp okul güvenliğine koşar. Elinde makbuz aidat da toplar. Kadıköy çarşı esnafının dertlerini dinler, onlara sömürüyü anlatır. Bir gün Altıyol'da korsan mitingindedir, diğer gün Söğütluçeşme'de yazıda, Moda'da afiştir... O'nun boş durduğu, devrimci mücadeleye katkısı olmadığı gün, saat görülmemiştir. Hiçbir işi de kıyısından-köşesinden tutmamıştır. Bir kez "tamam" dedi mi, o işi yapmak onun boynunun borcudur. Ölüm orucunda en önde olmak istediği gibi, her görevde bunu istemiştir. Fedakarlığın azına değil, çoğuna, en çoğuna ortaktır. O, günlük yaşamda, yeme-

de içmede de öyledir. En zor siyasi görevlerde de...

O, yokluktan, yoksulluktan, emekçilikten gelmiştir. Küçük yaşta yaşamını kendi emeğiyle kazanmaya başlamıştır. Ezilmiştir, horlanmıştır, sömürülmüştür... Ama emeğinin onuruyla yaşamıştır.

O'nu ezilen-sömürülen insanların kurtuluş mücadelesine, bu mücadelenin önderlerinden biri olmaya iten de bu değil midir? Emeğe, emekçinin yaratıcılığına düşman, sömürü düzenini kendisine de düşman görmesi değil midir? O, bir işçi gibi düşünür, bir köylünün özlemlerini benliğinde yaşar, onların da dertlerini, sorunlarını içlerinde hissederek, onlara hemen kaynaşır.

Alçakgönüllüğü, sevecenliği, onun devrimci yaşam felsefesinin değişmez parçalarıdır. O, kendisiyle birlikte çalışan her arkadaşın sorununu kendi sorunu olarak görür, onlara ortak olur, paylaşır. Bu sorunlarını onlarla birlikte çözmek için çaba sarfeder. Onu her zaman bir arkadaşının omuzuna elini atmış bir şeyler anlatırken görebilirsiniz. Ama kendisi için, mücadelesi için bitmiş olanların üzerinde durmaz. Çürüten, düzene dönen her ilişkiyi acımasızca kesip atar. Evliliğinde yaptığı hatayı çözmedeki tavrı, bu anlayışına uygun bir örnektir.

Apo, devrimci mücadeleye aktif olarak 1975'lerde katılmıştır. Ama O, 71 faşizminin en karanlık dönemlerinde de devrimci mücadeleye gönülden bağlılığını bir sempatican olarak sürdürmü-

tür, sınıf bilincini erken yaşlarda kazanmıştır. Hep devrimci olmaya özlem duymuştur.

1975 sonrası görevi gereği memurların örgütlenmesine omuz vermiştir. Artık demokratik kitle örgütleri, DEV-GENÇ O'nun uğradığı yerlerdir. Sosyalist gıdasını buralarda tamamlamaya çalışmakta, giderek kendini tamamen devrimci-mücadeleye vermektedir. Daha sonra görev aldığı DEV-GENÇ mücadelesinde, kısa sürede Kadıköy DEV-GENÇ'in en önde gelen militanlarından biri olur. Çevre mahallerin örgütlenmesinde de önemli rol oynar. Artık Kadıköy ve çevresindeki hemen her anti-faşist mücadelede o vardır. Bir okuldan diğerine, bir bölgeden diğer bölgeye yorulmak bilmez bir enerjiyle koşturur. Direniş, devrimci mücadele O'nun ruhu, bilinci, benliği olmuştur. Halkın kavgasıyla ayrılmaz bir bütündür Apo...

Bu bağlılığı, egemen güçlere tutsak düştüğünde de düşmanın yüreğine korku salar. Kadıköy'de polisle girdiği çatışmada yakalanır. Günlerce en vahşi işkencelere tabi tutulur. Ama işkencecilerin tüm çabalarını boşa çıkartır. Onuru ile devrimci kişiliği ile çelik gibi bir militan vardır işkencecilerin karşısında. Boyun eğmez, düşmana boyun eğdirir. Sınıf mücadelesinin bu zorlu deneyinden de zaferle çıkar.

Artık Onun için direniş 12 Eylül zindanlarında devam edecektir. Alemdağ, Metris, Hasdal, Sultanahmet ve Sağmalcılar Cezaevleri O'nun direnişine tanık olur. Her cezaevinde düşmanın başına bela olur. Sürgün listelerinin ilk sıralarında yer alır. Cezaevi yöneticilerinin işkencelerine, baskı ve hareketleri karşısında sustuğu görülmemiştir. İnancı, davasını onların yüzlerine karşı onurla haykırması, işkenceci kişiliklerini aşağılamakta geri kalmamıştır. Özellikle Metris'in işkencecileri onun bu tavrını iyi bilirler.

Cezaevlerinde gerçekleşen her direnişte, Apo bu direnişlerin bizzat örgütleyicileri arasındadır.

Apo, ölüm orucu direnişinin 63. günü 14 Haziran 24.40'da ilk şehidi oldu. Bütün yaşamında olduğu gibi acılarla döşeli bu yolda bir kez bile geriye dönüş bakmadı.

O, faşizme karşı bir direniş abidesidir.

O, faşizmin, tutsak devrimcilerin siyasal kimliğini ve devrimci onurlarına yönelik barbarca saldırılara nasıl dire-nileceğinin, nasıl başağilmeyeceğinin sembolüdür.

O, halkın davasına gönül vermiş, devrimci militanın yaşam aynasıdır.

DEVİRİMCİ MÜCADELE HAYDAR BAŞBAĞ'LARIN OMUZLARINDA YÜKSELDİ

Ölüm orucunun altmışaltına günü 17 Haziran saat 06.15'te ölümü yenilgiye uğratan, devrimci mücadelede yeri geldi mi nasıl ölünmesi gerektiğini gösteren, inançları için, siyasi tutsaklık kavgası için gözünü kırpmadan ölümün üzerine yürüten örnek bir devrimciydi HAYDAR BAŞBAĞ.

O, devrimci mücadeleye atıldığı andan itibaren ölümün üzerine yürüdüğü son onurlu görevine kadar geçen, on yıla yakın sürede, sınıf mücadelesinin her alanında, her türlü örgütlenme ve mücadeleyi yürütme bilinç ve deneyimine sahip ülkemiz devrim mücadelesinin yetiştirdiği ender kadrolardan biriydi...

Doğunun yoksul Kürt halkı, Elazığ'ın Tunceli'nin ezilmiş halkı İstanbul gecekondularının işçileri, emekçileri içinde onu yakından tanıyan ve kendisine örnek alan çoktur. Haydar, onların bağrında, onların mücadeleleri içinde sosyalizmi özümsemiştir. Kısaca, onlardan biridir Haydar. Sınıf kinini onların arasında bilemiş, inancını onların arasında sağlamıştır, iradesini onların arasında çelikleştirmiştir. Ölüm orucunda hücre hücre ölüme koşar, acılarla yarken, gücünü halkın mücadelesi içinde kazandıklarından almıştır. Sınıf mücadelesinin bu en zorlu sınavını başarmışsa, bu halkın mücadelesi içinde öğrendiklerine borçludur.

Haydar, devrimci yaşama, 1974'lerde, yetiştiği Elazığ'da atıldı. Onu, halkının çektiği acılar, egemen sınıfların baskı ve sömürsünün giderek yoğunlaşması çekti mücadele içine. Haksızlıklara tahammül göstermezdi. Adaletsizliklere karşı çıkardı. Halkını, insanını severdi, ülkesine bağlıydı. Bu değerlere bağlılığının sonucu bir anda kendisini sınıf çatışmasının, anti-faşist mücadelenin tam ortasında buldu. Elazığ'ın gecekondu mahallesinde, halkın faşist çetelere mücadelesini örgütledi. O, bu çatışmalarda hep ön saftaydı, çok geçmeden Elazığ'da devrimci mücadeleyi, halkın direnişini yönlendiren ileri kadrolardan biri durumuna yükseldi.

Haydar, bir şeye bağlandı mı, inandı mı sonuna kadar giderdi... Artık halkın kavgası onun kavgasıydı. Devrimci mücadele onun mücadelesiydi.

Kürt kökenliydi. Doğunun ezilmiş, horlanmış halkının acılarını, sıkıntılarını çok yakından biliyordu. Halkın dertlerine, sorunlarına, acılarına, umutlarına ortak oldu. Sevinç ve mutlulukları onunla birlikte paylaştı. Kısa sürede kendini sevdirdi. Konuşkandı, halkla kolay diyalog kurmakta üstüne yoktu. Kendi coşkusunu kısa sürede neşesiyle birlikte aktarır, onları derinden etkiler, onlarla sıcak, kalıcı dostluklar kurardı. Onu tanıyanlar en kötü anlarda, zorlukların dağı gibi yığıldığı anlarda bile, yüzündeki tebessümün gözlerine yansıyan rahatlık duygusunun eksikliği ni hiç görmemişlerdir.

Haydar, anti-faşist mücadelede oldu-

ğu kadar devrimci mücadeleden sapmalar karşısında verdiği ideolojik mücadelede de üzerine düşen görevleri başarıyla yürütmüştür. Elazığ'da 71 devrimci mücadelesini, devrimci çizgiyi karalayanlara karşı tavizsiz savunmuştur. Tüm derneklerde, kitle örgütlerinde seminer, toplantı ve tartışmalarda, onun "sosyal emperyalizm", "sömürgecilik" teorilerine karşı haykırarak kendinden emin sesinin yankıları vardır. Anti-faşist mücadeleyi yükseltmede, faşist terörü etkisizleştirmede savunduğu berrak görüşleri vardır.

tüm ülke mücadele alanıdır O, her yerde canla başla bütün enerjisiyle bir devrimci, görevden diğerine koşar. Elazığ'da üzerine düşeni fazlasıyla yaptıktan sonra, devrimci yaşamını değişik ve geniş bir alan olan İstanbul'a taşır, İstanbul'da işçi sınıfının devrimci mücadelesi ve örgütlenmesinde önemli sorumluluklar üstlenir. Sınıf mücadelesi pratiğinden bütün öğrendikleriyle işçi sınıfının bir öğretmeni - bir öğrencisi olarak mücadelede yerini alır. Artık enerjisini, işçi sınıfı içindeki devrimci çalışmada yoğunlaştırır. Hizmet-iş kolundaki sular idaresi işçileri, temizlik işçileri, İETT işçileriyle il-

gilenir. Etap Marmara, Hilton, Maçka, Tarabya, Carlton, Çınar Otellerinde devrimci işçi hareketi örgütlemek için gecesini gündüzüne kattı, bir iş yerinden ötekine koşturup durdu. Bu iş kollarındaki sendikalarda devrimci muhalefeti örgütlemeye çalıştı.

Haydar, 12 Eylül'ün Sol'da yarattığı yenilginin olumsuzluklarına, yığınlaşma, korkaklığa, karamsarlığa karşı, davayı inkar eğilimine karşı amansızca, kararlılıkla mücadele etti.

Mücadele korkularının, geçici yol arkadaşlarının verebileceği zararlardan devrimci safları korudu. Asla tereddüt göstermedi. En zor koşullarda 12 Eylül'ün gazabının sol saflarda en şiddetli hissedildiği dönemde o devrimci mücadelenin içinde görevlerini yerine getirmeye çalıştı. Tam bir siyasal dava adamı, tam bir inançlı, kararlı militan gibi hareket etti. Sınıf çatışmasının sadece iyi günlerinde değil, kötü günlerinde de bir devrimciye yakışır pratik tavır gösterdi.

Haydar, iyi bir örgütçüydü. Bu yeteneği üe ideolojik birikimini, pratik deneyimle gerçekleştirmesini bildi.

Haydar, 1982'de işkence tezgahların-

da baş eğmedi, devrimci değerlerini korudu.

Mahkemeleri devrimci kürsü haline getirenlerin önde gelenlerindendi. Yaptığı siyasi savunmalar nedeniyle hakkında yeni davalar açıldı. Sıkıyönetim mahkemelerinde siyasi içerikli sayısız dilekçenin birçoğunun altında onun da imzası vardır.

Cezaevi direnişlerinde de hep en öndeydi. Sınıf mücadelesinin hep en önünde olma isteği ve kararlılığı, ölüm orucu direnişinde de onu ölüme gönüllü yaptı, Tereddüt göstermeden ve ihanete giden yolun ilk basamağı olduğunu özeneyimleri ona defalarca kanıtlamıştır. O, son sözlerinden birinde "tereddüt, ihanet arasındaki çizgi, sanıldığı kadar kalın değildir" diyordu...

O ölüm orucuna gönüllü olarak her zaman olduğu gibi en önde koştu. Böyle bir göreve, devrimci yaşamının en onurlu görevi olarak dört elle sarıldı. O, mutlu öldü. Onurlu öldü, inançları için, halkı için öldü. Halkın davasına son nefesine kadar bağlı kaldı.

O, halkın mücadelesinde hep yaşayacak...

MEHMET FATİH ÖRTÜLMÜŞ İSMİ DİRENİŞLERDE YAŞAYACAK

Ölüm orucu direnişinde 66. gün 17 Haziran 07.45'te toprağın düşen kırmızı karanfillerin üçüncüsüydü. M.Fatih Örtülmüş. Adı direnişlerle anılan bir devrimciydi.

Nerede bir baş eğmez direniş varsa, orada Fatih'i bulmak mümkündü. Sınıf mücadelesini her cephesinde baş eğmez bir kararlılıkla hep en önde doğuştu. O, örnek bir devrimci yaşamı, örnek bir direnişte noktalamıştı. O, kurucusu olduğu TİKB'nin merkez komite üyesiydi, ondan devrimcilerin, ilericilerin, yurtseverlerin, işçi ve emekçi halkın direnişlerde öğrenebileceği çok şey vardı. O, devrimci yaşamıyla haksızlığa, zulme, sömürüye direnerek insanlara çok engin bir tecrübe mirası bırakmıştı.

Fatih, 1968'lerden beri sınıf mücadelesinin içindeydi. 12 Mart faşizmi onu zindanlara atarak ödüllendirdi.

1973 sonrası cezaevinden çıkar çıkmaz halkın yükselen mücadelesine tereddütsüz katıldığı, inandığı, sonuna kadar bağlı olduğu görüşleri doğrultusunda devam etti. Mücadeleyi daha da yükseltmek için bıkmadan, usanmadan, yorulmadan ilden ile, ilçeden ilçeye sınıf mücadelesinin her alanında mekik do-

kudu. Özellikle Adana ve çevresinde işçilerin ve gençliğin mücadelesinin örgütlenmesinde aktif ve önder bir rol oynadı. Sümerbank'tan Bessa'ya, Paktaş'tan Güney Sanayi'ye, işçilerin mücadelesinin içinde oldu. Öğrencilerin sorunlarına sahip çıktı, onları anti-faşist mücadele içinde örgütlemeye çalıştı.

O, mütevaziliğiyle, girişkenliği, samimi ve içtenliğiyle, çevresinde çalıştığı alandaki emekçilere kendini kısa sürede sevdirdi. Kendisini onların yaşamıyla özdeşleştirdi. Onların mücadelesiy-le bütünleşti.

O'nun için büyük iş, küçük iş ayrımı yoktu. Sokakta gazete de sattı, duvarlara pul ya da afiş te yapıştırdı. Dernekler de seminer de verdi. Yasal ve yasadışı kitle gösterileri de örgütledi. Hayatın her alanında devrimci mücadelesinin dayattığı görevleri büyük bir ustalıkla ve özveriyle yerine getirdi. Bu çalışmalarıyla onun Adana, Çukurova bölgesinde birçok işçinin, emekçinin, öğrencinin, aydının devrimci düşünceleri benimsemesinde ve devrimci mücadeleye katılmasında büyük rolü vardır.

Sınıf mücadelesinin hemen her cephesinde düşünceleri, inançları uğruna dövuşen Fatih'in, İstanbul'dan Adana'

ya, Ankara'dan İskenderun'a, Mersin'e, Silifke'ye kadar hemen her yerde devrimci faaliyetlerinin izine rastlamak mümkündür.

Bir direnişçi ruhunu, coşkusunu, kararlılığını, başeğmezliğini, ilkelerinden, inançlarından ödün vermezliği, işkencecülerinadatasıdır. Gözaltına alındığı 1981'de, önce Adana, sonra Ankara ve İstanbul şubelerinde Fatih adı direnişle özdeşleşmiştir.

Aynı tavrına zindanlar da tanıklıktır. 12 Eylül'den sonra kaldığı Metris, Sultanahmet, Sağmalcılar cezaevlerinde Fatih, direnişlerin hep önünde olmuştur.

0, 12 Eylül gündemindeki sıkıyönetim mahkemelerinde de kelle derdine düşüp yılgınlıklarını mahkemelere yansıtarak karşısında, devrimci tavrın örneklerinden biri olarak sivriliştir.

İşte, ölüm orucu direnişi, onun devrimci yaşamı boyunca bu başeğmez direnişler dizisinin son durağıydı. O, bu direniş sınavını da başarıyla geçti. Ölünmesi gerektiği yerde devrimci görevlerini yerine getirdi ve gülerken ölüme koştu.

TİKB/MK üyesi olan M.Fatih Öktül-müş, sınıf mücadelesinin hemen her alanında proleterya ve emekçi halkın mücadelesine önderlik etmiş ve kendisindeki tükenmez inanç, kararlılık ve direniş ruhunu işçi ve emekçi halka yaymıştır.

O, halkın mücadelesine yürekten bağlı bir devrimci, M-L'lerin gerçek bir siper yoldaşıydı.

Anısı daima yaşayacaktır.

HASAN TELCİ "SENİN PROLETER TAVRIN ÖRNEK OLACAKTIR"

Devrimci kavga'nın örnek proleter bir neferiydi.

"O, ne önde ne arkada sırada aramızdaydı." O bir sıra neferiydi. Halkına sonuna kadar bağlı, bağımsızlık demokrasi ateşiyle, yanıp tutuşan, özgür ve sömürsüz bir dünyanın özleminin düşüyle yaşayan bir sıra neferiydi. Bağlandığı değerler uğruna, inandığı kavgaya için sıradaydı, sınıfının şafuldaydı o.

Evet... Bağlandığı değerler, inançları uğruna ölme sırası ona geldi. Tereddüt göstermedi, sırasını savdı, atıldı öne, göğsünü siper etti ölüme. Zindanlarda siyasi kimlik, devrimci onur in-

sanca bir yaşam için, insan hak ve özgürlüklerini, insani tüm değerlerini kanlı postlarıyla ezen 12 Eylül yönetimini ve devamını protesto etmek için her koşul altında zalimlere direnebileceğini göstermek için mutlu bir gelecek için ölüm orucunun 73. gününde milyonlarca direniş tohumu saçarak toprağa düştü. Halkımızın kalbine, bilincine gömüldü. Hasan Telci, Mudanyalı bir sırt hamalıydı. Nasırlı elleriyle bir emekçiydi. Mütevaziliğiyle, çalışkanlığıyla, sabırla. Özverili yaşamıyla, direngenliğiyle işçi sınıfının bütün iyi özelliklerini taşıyordu. Dünyayı tanımaya, çevresinde olup biteni anlamaya, başlar başlamaz kendisini emekçilerin içinde, kendisine karşı olan sömürü dünyasını değiştirmeye, dönüştürme kavgası içinde buluverdi. Sınıftan gelme özelliklerini, giderek artan devrimci bilinci ve inancıyla yoğurarak yaşadığı tarihsel kesitte, sınıf çatışmasının öne çıkmış görevleri içine her şeyiyle, beyniyle, yüreğiyle korkusuzca atıldı. Kasabasında anti-faşist mücadele içinde kısa sürede sivrildi. İşledeki hamal arkadaşlarının yaşam kavgasına sadece sırlıyla değil, bilinciyle, inançlarıyla da omuz verdi. Onlara sınıf bilinci taşıdı. Siemens kablo işçilerinin grevlerinde onlarla grev çadırlarında birliktiydi. Sınıfının sorunlarını kendilerinin yarattığı değere el koyan sömürü düzeninin işleyişini, bu düzenin kendi iktidarıyla kökten değişmeden bu sefaletin, yokluğun, yoksulluğun süreceğini onlarla tartıştı. Sömürsüz, sınıfsız bir dünyanın kurulma kavgasını onlarla birlikte verdi.

Tekel işçilerinin sorunlarına ortak oldu. Bu sorunları çözme mücadelesine katıldı. Zeytin emekçileriyle zeytin topladı. Küçük üretici köylülerin kooperatifleşmelerine yardımcı oldu. Liseli gençliği örgütlemeye çalıştı. Mudanya halkıyla çok geçmeden bütünleşti. Bu haklı direnişleri, düşmanı olan ve boğmaya çalışan faşist çetelerle de çatışmak zorunda kaldı. Bu çatışmanın en önünde korkusuzca yer alması, onu faşistlerin boy hedefi haline getirdi. Fazla göze batınca ve çalışma alanı kısıtlanınca, devrimci mücadelesini Bursa'da devam ettirdi. O, hiçbir zaman büyük, küçük iş ayrımı yapmadı. Nerede bulunması gerekiyorsa oraya koştu. Onu devrimci kavgasından ne aile, ne de düzen bağı alıkoyamadı. O, yaşamı boyunca sosyalizm kavgasının öğrencisi olduğunu unutmadı. Mütevaziliği, ağırbaşlılığı, günlük yaşamda da çevresine esirgemediği yardımlarıyla kendisini çalıştığı her alanda sevdirdi. En zor anlarda bile umutsuzluğa kapılmadı, ka-

ramsarlığa düşmedi, neşesini kaybetmedi. O, devrimin yılmaz bir emekçisiydi. Bursa'nın hemen tüm gecekondu bölgelerinde emekçi halkın faşizme karşı örgütlenme çalışmalarında yine en öndeydi. Bu bölgelerdeki emekçiler, kendilerinden bir parçaymışcasına onu bğirlarına bastı.

Devrimci yaşamını askerliği kesintiye uğrattı. Ama o her yerde devrimciydi. İlkelerinden, inançlarından askerliği süresince de taviz vermedi. Ülkede sınıf çatışması keskinleşirken, devrimci mücadele hayatın her alanında yükselirken askerlikte daha fazla kalamazdı. Askerliğini bitirmeden, 4 ay önce terketti ve kendisini bekleyen daha zor görevleri seve seve omuzladı.

1980 yılı başında tutuklandı. Bursa işkencehanelerinde de direniş onun vazgeçilmez bir parçasıydı. İşkencelere boyun eğmedi. Can telaşıyla işkencecilerle uzlaşmadı.

Zindanlarda da direnişini sürdürdü. Baskıya, işkenceye göğüs gerdı. Bursa cezaevinde de süren direnişin önderlerinden biri olarak sık sık hücrelerin "misafiri" oldu, sürüldü. Ama Edirne cezaevlerinin hücrelerinde de direnmekten, onurunu devrimci kişiliğini korumaktan tek adım geri atmadı.

O, devrimci mücadeleyi, yeri ve zamanı geldi mi Ölmüşü de gereken bir mücadele olarak kavradı ve bunu, yaşamını vermekten çekinmeyerek gösterdi.

O, kavgada düşen halkın onurlu evlatlarından biriydi. O, mücadelenin harcına kanını, canını katarak ölümsüzleşen proleter devrimcilerden biriydi.

AİLELER ANLATIYOR

Yıl 1984, aylardan Haziran... Türkiye devrimci hareketi 4 şehit daha veriyordu. Tarihe ilk olarak 15-16 Haziran direniş eylemiyle geçen Haziran ayı, aradan 14 yıl geçtikten sonra bu kez de "yaşamsa onurlu yaşam..." diyenlerin direniş türküsüyle, ölüm orucu direnişinin ardından şehit düşenlerin isimleriyle birlikte tarihi yeniden yazıyordu...

'84 Haziran'ında eşi görülmedik bir direniş yaşıyordu İstanbul cezaevlerinde. Dünya titredi... Kamuoyunda tüm kapıların, pencerelerin kapatıldığı, ses çıkaranın zorla susturulduğu bir dönemde gerçekleştirilen onurlu direniş; hücre hücre ölümler pahasına zafere ulaşıyordu.

Halkımız direnişçileri bağrına basıyordu.

Aileleri, şehit düşen oğullarını, kardeşlerini canlarını şöyle anlatıyorlardı: **Abdullah Meral için;**

Annesi: 2.5 yaşındaydı, oraya gittiğinde O, kardeşleriyle kalmıştı. Akşam geldik ki yok. Aradık taradık yok.. Karakola haber verdik, bulamadık. Bir de kızım vardı o zaman salıncakta, ona da bakamadım. Bizde Çavuş köyüne gidip fal açtırdık. Sağ mı, ölü mü diye. Bir şapkacığımı bulsam da bari sağ mı, ölü mü olduğunu bilsem diye arayıp durdum. 24 saati geçmişti. Meğer tarlanın sınırında bir çalya takılmış kalmış. Bütün köy, gece gündüz aradık. Ben artık dirisinden vazgeçmiş, ölüsünü aradığımı söyledim falcıya. Falcı, sevineceksin dedi. Biz çıktık, gelirken köylüler meğer bulmuşlar. Bağırıp dururmuş "anne! anne.." diye. Bir orakçı getirip bir tas su içirmiş. Bir tas suyun hepsini bitirmiş. Meğer sıcaktan' bayılmış. Adam bağırıyordu "çocuğu diri buldum" diye. Tüm köylü koştu gitti, alıp getirdiler. Bana haber verdiler diri bulduk diye. O gün müjdesini verdim (10 TL). Köylü ziyarete geldi. Çay verdim hepsine. Hiç korkmamıştı. Gelir gelmez tavukları kovalayıp durdu...

(Herkes ana kardeş olacakmış... Bütün memlekete duyuldu oğlum... Ermiydin, pimiydin de bu kadar süre aç kalabildin. 63 gün nasıl oruç tuttun diyorlardı. Hepsini birbirini örnek almıştı...)

Sonra okula verdik okudular. Onlar 4 arkadaş okudu okulda. Koyun güdüyordu Apo, tatilde, geceleri yaban armudu yiye yiye...

Sonra askere gitti.

2.5 yaşında 24 saat aç durdu karaçalı-da, ölümü de yine aç kalarak oldu.

Ölüm orucundayken ziyaretine gitmiştik. Başçavuş, "anası, babası var mı? Yanına tıkacağım" dedi. Büyük abisi "yok" dedi, "ben gireceğim. Anası girmesin" dedi, "ağlayıp herkesi üzer" dedi. Ben "Hayır! ağlamayacağım" dedim ve girdim.

Ölümünden sonra bir gün kızı gelmişti karısıyla, mezarı ziyaret ettik. Kızı, "Babamı göreceğim" diye toprağı deşiyordu. Babası, Alemdağ'dayken çocuk doğmuştu. Şimdi okula gidiyormuş.

Kızım büyüyünce cahillere "ben kimin evladiyim" diyecek, onurla babasını anacak. Bir keresinde sordum, "Sen kimin kızsın" dedim, "bilmiyorum musun?" dedi, "bilmiyorum" dedim, "babam senin oğlunmuş" dedi. Ne kadar akıllı 'bir kızmış, aynı babası gibi. Oğlum çeke çeke, düşünce düşünce öldü. Yavrum böyle biriydi.

Ölüm haberi geldiğinde biz oraya gittik. Tüm aile oradaydık. Adli Tıp'a gittik biz. Köyden 25 kişi gittik. Biz Adli Tıp'a indik ve kahveye gittik. Çay içtiler. Erkekler burada mı diye araştırdılar. "Buradaymış" dediler. Bize,"haydi sizi götürülmü" dediler. Gittik 8 kadın. Çocuğun ölüsünü görelim dedik. Duvar-da üstüste ölüleri yığılmışlardı. Kimi yerde, kimi karyolada, kimi ranza üzerindeydi ölülerin.. "Dayanabilecek misiniz" dedi doktor. "Dayanacağız" dedik biz. Onun herşeyini kabul ettik artık dedik. Girdik içeriye, çıkardılar oğlumu, Hepimiz soğuk yüzünü öptük göbeğine varana kadar. Önce hiç yarık falan yoktu vücutunda, sonradan her tarafını yarmışlardı, delik delik yapmışlardı. Burada yıkarken gördük. Oradaki görevli polisler, "çocukların cenazeyi burada gömeceklermiş. altın kafese koyacaklarmış" dedi. Yok dedik, götürüreceğiz dedik. Onu kendi toprağımıza götürüreceğiz, her gün ziyaret edeceğim dedim. "Sağol nine" dediler. "Götürün" dediler. Avukat geldi, başsağlığı diledi bana.

Büyük ablasına, "ben ölürsem ağlamayın bana" demiş, "ben bu yolda ya ölürüm ya kalırım" demiş.

Son konuşmamızda Apo bana, "Arkadaşlarımla birlikte gömülmek istiyorum, öğrencilik yıllarımda aldığım ar-

samı satıp arkadaşlara verin, eğer onlar kullanamayacak olurlarsa kızıma kalsın, bizim şahsi malımız olamaz" dedi.

Orada bulunan kadınlar boynuma sarılıp ağladılar. Oğlumu getirirken buraya, önümüzde 2 taksi polis arkamızda iki taksi polis vardı, İstanbul polisi bizi İzmit polisine teslim ettiler, oradan başka polislere, sırayla teslim ettiler. Teslim edile edile geldik. Cenaze 8 saat evde durdu. 8 saat evi kolordu gibi çevirdiler. Ağlarken kötü bir şey söyleyecekler mi diye bekliyorlardı. Sonra mezar yerine gittik polisler de geldi. Telsizle bildirmişler. "7'den 70'e herkeste ses seda yok, sakın bir şekilde koruluga götürüyoruz" demişler. Bir tabur asker vardı. Sanki çıkarılıp başka yere götürülecekti. Dört asker bir ay bekledi dolaştı durdu burada.

Dirisinden korktular, ölüsünden de korktular oğlumun.

Babası: Çocuklarım arasında en fazla bizi düşünen Abdullah'tı. Diğer çocuklarıma babaları ziyaret edin, onları boş bırakmayın, onlar ihtiyar demiş.

Sağ olsaydı, onu bırakmayacaklardı. Çünkü, kaç bin tane kayıp var. Ne ölü, ne diri.

Abdullah herkesi severdi. Arkadaşlarıyla gelirdi buraya. Ölmesi bizi çok etkiledi.

Cenazeyi getirirken merasimle geldik! Polis önde, jandarma gerideydi.

Abdullah, başından geçeni anlatmıştı bize: "Her gün işkence var. Yemeği köpeğin önüne atıyormuş gibi atıyorlardı. Bunun için gittik ölüm orucuna" dedi.

Onlar onu yaptıklarına göre doğrudu. Çünkü her gün işkence yapıyorlardı. Her gün işkenceye dayanılır mı? Mahkemeler hâlâ sürüyor. Bu kadar sürer mi mahkeme?

Hastahanedeki astsubay elimi öptü. "Başı sağolsun" dedi. "Başka bir şey söylemeyeceğim" dedi ve başladı ağlamaya.

Abisi Esat: Apo'ya ziyarete gitmiştik. Babam, ben, kardeşim. Komaya girmeden beş gün önceydi. İki askerin kolunda getirdiler. Sandalyeye oturttular. "Köyden kimler geldi, kimler gitti" dedi. Ben de, "Hasan abin. baban üçümüz" dedim... 12 arkadaşıyla birlikte ölüm orucuna gittiklerini söyledi. "İs-

teklerimiz olmazsa bunun devamı gelecek. Biz ölürsek bizi sakın ayırmayın (Ama bu maalesef olmadı). Bizi mahkemeye çıkarırken cırılcıplak soyuyorlar, 'arama yapacağız' diye. Manevi işkence yapıyorlar bize. Yemekler bozuldu. Artık yemek değil, su veriyorlardı, yemeğin varlığı veya yokluğu belli değil artık. Gazete, basını zaten kaldırdılar. Bize yapılan işkenceleri Amerika'nın Sesi Radyosu dahi verdi. Biz bu isteklerimizin hepsi değil, bir kısmı da kabul edilse ölüm orucundan vazgeçmeyeceğiz. Ama bunlar kabul edilmezse devam edeceğiz, biz yaşamak için varız, ölmek için değil. Bu böyle sürdüğü sürece yaşamının anlamı kalmadı. Ve bunlar kabul edilmedikçe biz ölsek bile, arkadaşan bu devam edecek" dedi. Ayırılıyorduk, "belki biz ölebiliriz, köylülere selam söyleyin" dedi. Biz, "hayır sen ölmezsin" dedik! Ve ayrıldık, benim son görüşüm oldu bu.

Bunlara yapılan işkencelerin hesabı er geç sorulacaktır. Bütün dünyaya, halklara zulüm eden işkencecilerden geç de olsa hesabı sorulmuştur. Türkiye'de de bu işkencecilere muhakkak hesap sorulacaktır. Bu, yanlarına kalmayacaktır. Bu çocuklar ölmediler aslında. Dünya devrimci hareketi ye devrimci harekete yol gösterdiler. İnançlı ve kararlı bir devrimcinin, içerde de olsa teslim- olmayacağını, dünya devrimci hareketine göstermiş oldular.

Haydar Başbağ için; Kızkardeşi: Haydar 1982 Mayıs ayında yakalandı. Gezmeye gidiyorduk. Komşumuz yolda gördü, söyledi. "Beli ye kotu kırık" dedi. Şuurumu kaybettim. İnanamadık. MIT'in oyunu diye düşündük. Sahip çıkar, arar bulursak Haydar'ı yakalarlar diye. Yakalanmadan bir süre önce Haydar'ın öldüğü haberi geldi. Amcamlar Tunceli'ye gittiler. Ölüyü gördüler, o olmadığını anladılar. Ö.O.'ndan öncemektuplar düzenli gidip geliyordu. Açlık Grevi [A G.]'nden sonra hiç mektubunu almıyordum. A.G.'ye girdiklerini biliyordum. Ölmeden 15 gün önce kaynım "Haydar ağbi AG'deymiş. Durumu çok kötü, hastanedeymiş" dedi. Gerçeği öğrenmek istiyordum. Ben den saklıyorlardı. Benim de haberimin olması iyi olurdu. En azından gidip görürdüm. Maddi durumum hiç iyi değil di. Hamileydim. Ama görmek istiyordum. Halktan yardım toplar yi ne gidip görebilirdim. Hastanede doğum yaptım. Eve geldim, Selim'e yemek yediriyordum. ninem bizdeydi. Ninemi çağırıyorlardı. Ninem gitti. Ben kuşkuya düştüm. Haydar'a bir şey olduğunu se-

ziyordum. Sabaha kadar ağladım. Amcam İstanbul'a gitmişti. Beni oyalıyorlardı. Söylememeleri çok kötü olmuştu. Şuurumu kaybedecektim. 10 gün geçti. Ninemlere telefon ettim. Gelmem mümkün değildi. Yeni doğum yapmıştım. Amcam "Bir arabaya atla gel" dedi. Doğu'da tek kadın arabaya atlayıp gelmesi olmazdı. Görüncemi çağırdım. Görüncem, "Şimdiye kadar Haydar için ağlıyordun, şimdiden sonra daha da ağlayacaksın" dedi. Ben yine de idrak edemiyordum. Sormak aklıma gelmiyordu. Kapıyı açtığımda Ahmet amcamı kara giysilerle gördüm. "Ne oldu?" diye sordum. "Kızım Haydar gitti" dedi. O an ile ilgili hiçbir şey hatırlamıyorum. Ölüm kolay bir şey değil. Hiç kimse doğru olmayan bir şey için ölüme gitmez. Şunu biliyorduk ki; ağabeyim hiçbir zaman ihanet etmedi. Doğru olanı yaptı. Bilinçli bir insandı. Kim ne derse desin onun doğru yaptığını ulanıyordum. Ö.O.'dan sonra arkadaşlardan gelen mektuplar, gelip sormaları bana moral verdi. Beni yalnız bırakmadılar. Onlar gelip gittikçe Haydar'ın ölümsüz olduğuna inandım. Çocuklarımda da, dayısı gibi kararlı bilinçli olmasını isterim. Ben aile baskısından, çocuklarımda da küçük olmasından ve yeterince bilinçli olmayışından katkıda bulunamadım. Ama şimdiden sonra üzerime düşeni yapacağım ve çocuklarımla geliştirmeye çalışacağım. Ben de kendimi aşmak istiyorum. Eşim baskı yapmıyor. Ama çevremiz bilinçsiz olduğu için sürekli baskı altında tutuluyorum. Ama aşacağım, çocukları için mücadele eden anneler gibi ben de çalışacağım. Bu baskıyı boşa çıkarmaya çalışacağım. Haydar ortaokula gidince mücadeleye atıldı. Amcam, babam çok baskı yaptı, dövüldü. "Okumanın dışında hiçbir şey yapmayacaksın" dediler. Haydar dinlemedi.

Haydar hep okurdu. Biz birbirimizi çok severdik. Beni de suçluyorlardı. "Sen de ona engel ol, kız" diyorlardı. Fakat az da olsa onun doğru yaptığını inanıyordum. Ağabeyim bazen yalan söylüyordu. "Vazgeçtim" diyordu. Ama yine devam ediyordu. Kitap getiriyordu. 1975 sıralarında yakalandı. 9 ay içeride yattı. Beni suçluyorlardı. Ağabeyimi gidip görüyordum. Doğru olanı yaptığını söylüyordu. Ağabeyim çıktıktan sonra, babam "Seri bu işten vazgeç, sana araba, ev, istediğin kıızı alırım" dedi. Ağabeyim, "Baba, şimdiye kadar sizlere açık konuşmadım. Beni her an ölü olarak da bulabilirsiniz. İsterseniz görmeyebiliriz de." Babam ağlayarak, "istediğin insanı söyle ben vura-

yım, senin için ileride yatmaya razıyım." Ağabeyim de "Olmaz öyle şey. Bir insan bir işi hatır için değil, bilinçli olarak yapmalı. Böyle bir şey sizden isteyemem" dedi.

Çıktıktan bir ay sonra eve seyrek gidip gelmeye başladı. Çok üzüliyordum. Midesinden rahatsızdı. Gelmediği zamanlar merak ediyordum. 2 yıl bu şekilde geçti. Ben evlendim. 15 gün sonra babam trafik kazası geçirdi. Gelin olunca köye gittim. Trafik kazasından sonra Elazığ'a döndüm. Ağabeyim gelip beni gördü. Teselli etti. "Zaman bulursam gelip seni göreceğim" dedi. Teselli etti. Ben burada bir hafta kaldım, köye gittim. Ağabeyim ayda iki, ayda bir gelip gidiyordu. Gelmediği zamanlar "Merak etme, isimiz çok oluyor" diyordu. Böylece bir yıl geçti. Elazığ'a yerleştim. Elazığ'a geldiğim sürede iki kez geldi. Ayrılmak zorunda olduğunu söyledi. Nereye gideceğini söylemedi, hiçbir yerden de öğrenemedim. 2 yıl sonra yakalandığını duydum. Ben kaçarak evlendim. Herkes Haydar'ın beni döveceğini, öldüreceğini söylüyordu. Ama ağabeyim benimle her zaman ilgiledi, uygun olduğu sürece beni ziyaret ediyordu. Çevrenin baskısına rağmen bundan etkilenmedi.

Haydar Başbağ'ın eşi Güneş Başbağ ile yaptığımız röportaj:

— Bize Haydar'ın yaşam öyküsünü anlatır mısınız?..

—1956 yılında Elazığ'da doğmuş. Küçük yaşta annesini, gençlik yıllarında da babasını yitirmiş. Kendisini ve kız kardeşini çok sevdiği, her sohbetinde sözünü ettiği ninesi büyüttmüş. Babasının, geliri iyi olduğu için çocukluğunun pek yoksulluk içinde geçtiği söylenemez. Hatta, gençlik çağına erişip, artık devrimci mücadelenin kopmaz bir parçası olduğunda ailesi, özellikle de babası, yurt dışına çıkmak da dahil olmak üzere önüne pek çok olanak sermiş. Yeter ki Haydar devrimcilikten vazgeçsin... Ancak, Haydar için dünyanın, düzenin nimetleri bir yana, devrimci mücadele hareketi ve yoldaşları bir yana idi.

İlk gençlik yılları Elazığ'da, anti-faşist mücadelenin yükseltilmesi çabası içinde geçmiş. Bu arada Elazığ'da bir sağcının yaralanması olayına karıştığı iddiası ile tutuklanmış. Elazığ ve Sınop cezaevlerinde bir yıla yakın bir süre ile kalmış. Çok genç yaşta olmasına karşın bu tutukluluk-hükümlülük yaşamı O'nu hiçbir şekilde yıldırmamış, karamsarlaştırmamış. Olsa olsa, canlı, kabına sığmayan Haydar'ı dışardaki mücadeleden uzaklaştırdığı için, yoldaşlarını,

dernekleri, anti-faşist mücadelenin alabildiğine yükseldiği Elazığ'ı özetlemiştir. Anılarında Elazığ'ı, Sinop tutukevlerinin, orada tanıdığı kişilerin özel bir yeri vardır. Tutukluluk yaşamı biter bitmez, özlemle kucaklaştığı ilk kişiler yoldaşları, Hareketi olmuş. Kendisini çok seven, peşini bırakmayan ninesi, cezaevinden döndüğünü duyunca, derneğe koşmuş ve tabi. Haydar'ı dernekle bulmuş.

Tutukluluk yaşamından kısa bir süre sonra da, aranma durumu olduğu için İstanbul'a gelmiş. Haydar için, dünyanın en güzel yeri, mücadeleyi sürdürdüğü, yoldaşlarının bulunduğu yerd. Ama, yine de O'nun için Elazığ'ın, Elazığlıların yeri bir başka idi. Kendisinin Elazığ'lı olduğunu bilmediğim günlerde bile, sohbetlerimizde Kürt olduğunu, boğulu olduğunu rahatça anlayabiliyordum. Bu durum, tipinden ya da şivesinden ayrılmamıştı. Elazığ ile, Malatya ile, Tunceli ile ilgili küçük bir sohbet, küçük bir gazete haberi, radyoda, TV'de yöresel bir program, hemen ilgisini çeker, gözlerinin parlamasına yerterdi. O göz parıltılarında, kopup geldiği dağların, kırların özlemini, oralarda yaptığı küçük bir gezintiyi, tatlı bir anısını paylaşmak pek güç değildi. Kısaca, toprağına, ulusuna, ulusunun sorununa sınırsız bağlı bir enternasyonalistti.

İstanbul'a gelişinden kısa bir süre sonra 12 Eylül döneminin güç koşulları başladı. Bu dönemde Haydar, mücadelenin yükseltilmesi, darbelerin göğüslenmesi, alınan yaraların sarılması için çabalamaktan başka bir şey düşünmedi. O'nu en çok üzen şey, üzerine aldığı görevi eksiksiz tamamlamamasıydı. Harekete, mücadeleye verebileceklerinin gerisinde kalmaktan korkardı. Güçlülerin, acıların bizleri bir birimize daha bir sıkı bağladığı gerçeğini sürekli vurgulardı.

'80 sonrasının hareketli, yorucu ama Haydar ve yoldaşları için her anı zevkli olan günleri iki yıl kadar yaşadık. 1982 Haziran'ında birlikte İst. 1. Şube'ye alındık. Canlılığı, dinamizmi, moralinin yüksekliği 1. Şube'de de bir an olsun azalmadı. Eve polis geldiğinde, pencereden atıldığı için kolu kırılmıştı. Bu nedenle Şubede sağlığı pek iyi olmamasına karşın, sürekli çevresine moral vermeye çalışıyor, neşesi, hazırcevaplığı ile polisin moralini ters yüz ediyordu. Bir ara polislerin, kendisinin gözleri önünde bana ve diğer kız arkadaşların ırzına geçeceklerini söylemelerini üzerine, "Bunu ilk kez yapmıyorsunuz, şimdi de yaparsınız" dedi. Bu-

nun üzerine, "Sen ahlaksız mısın? Gözünün önünde karının ırzına geçiyoruz, tepki göstermiyorsun" diyen polislere Haydar'ın yanıtı, "Ben niye ahlaksız olayım, bin sizin karınızın ırzına geçmiyorum ki. Başka kadınların, zorla, işkence olsun diye, ırzına geçen sizsiniz" olmuştu.

45 gün İst. 1. Şube'de, 15 gün kadar da Selimiye'de gözaltında kaldıktan sonra, hepimizin bildiği, binlerce kişinin yaşadığı tutukluluk koşullarını Davutpaşa, Alemdağ, Sultanahmet, Sağmalcılar tutukevlerinde arkadaşlarıyla paylaştı. Bu arada, Alemdağ'da bulunduğu sırada, Elazığ polisine de, sorguya alındı ve 45 gün kadar da orada sorguya çekildi. Elazığ'da, gördüğü yoğun işkence sırasında da, polislerin karşısında moral üstünlüğünü korumuş ve bu kez de özlediği, cezaevinde birlikte kaldığı yoldaşları olmuştu. Onurlu yaşamını 17 Haziran '84'de büyük coşku ve kararlılıkla başladığı ve aynı coşku ile sürdürdüğü Ö.O. eyleminde noktaladı.

— Yaşamının aktarımı, kişisel özellikleri ile Haydar'ı tanımamızı sağlıyor. Ama biz kişisel özelliklerinden de söz etmesini istiyoruz.

— Haydar'dan söz edilince, yakın çevresindeki kişilerin ilk aklına gelen özellikleri, mücadeleye, yoldaşlarına bağlılığı yanında espriliği, hazır cevaplığı, pratik zekası, yaratıcılığıdır. Yalın, her tür duygusunu çevresiyle paylaşan, kızdığı zaman kükreyen, sevincini coşkuyla yansıtan bir kişiliğe sahipti. En moral bozucu anlarda bile, neşesini yitirmemesi, yüksek morali ve neşesiyle çevresini etkilemesi ile tanınırdı. Bu durumunu "yarın öleceğim gibi bulunduğu anı değerlendiren, aceleci, hiç ölmeyecekmiş gibi de dertsiz, neşeli olacağını" şeklinde açıklardı.

Birlikte gözaltına alındığımız arkadaşlarla birlikte 1.Şube'den Savcılığa sevk edildiğimizde bir gün boyunca Selimiye Adli Müşavirlikte hep bir arada kaldık. Bu arada yaptığımız sohbetten ve bizi Savcılığa getiren polisin sohbetimizi keserek Haydar ile yaptığı tartışmadan bir parça aktarırsam, O'nun her ortamda neşeli, esprili, hazır cevap yanına küçük bir örnek aktarmış olurum sanıyorum.

Bizi Selimiye'ye götüren polisi, neşeli halimiz rahatsız etmiş olacak ki, "Haydar, kurtulacağını sanma, senin sonun 'ip' olacak" dediğinde, Haydar, "İp'ten korkan, suratına tükürdüğümüz ihanetçiler sizin yanınıza geliyor. Sen hiç 'ip'ten korkan devrimci gördün mü? Onurt için beni de ölüme giden bir adama ben-

zetemiyorsun değil mi? Bizler, her birimiz, sonumuzun darağaçlarında, cezaevi, polis işkencelerinde, sokak ortalarında ölüm olabileceğini biliyoruz. Bu yaşamımızla gurur duyuyoruz. Ama sizlerin her gün ölüm korkusunu yaşadığınız, hem halkın hisminden, hem de birbirinizden korktuğunuzu 45 gün boyunca her gün gördüm" yanıtını verdi.

Aynı sohbetle, sözkonusu polis bir ara sözü devrimcilere, özellikle de bel li arkadaşlarımıza yönelik karalama, çamur atma kampanyasına getirerek, ".... Yani sen şimdi pavyon, genelev işlettiriyorsun, esrar ticareti yaptığını in kâr mı ediyorsun?" dediğinde, Haydar gülererek, "Aslına bakarsan sözünü ettiğin işlere karışmamakla hata ediyorum. Çünkü, sizlerin izini bulmanın en kolay yolu bu tür yerler işletmek. Sizleri baş ka yerde aramaya hiç gerek yok. 45 gün boyunca, hepinizi de telefonda arayan ne karnız, ne de çocuklarımızı. Yalnızca pavyonlardan aranıyordunuz. Bir pavyon açsak, aptal kargalar gibi hepiniz oraya düşersiniz" yanıtını verdi. Tabii, polisin söyleyebileceği bir şey kalmamıştı.

Bizim neşemiz, Adli müşavirlikte çay servisi yapan erin de dikkatini çekmişti ve Haydar'a, "Has adamsın, dünya yansa dert etmezsin" dediğinde, Haydar'ın yanıtı, "Dünyanın yakılmasını en çok biz dert ediyoruz ama, arkamızda bu yangını insanlık yararına çevirecek ve söndürecek nesillere olan sonsuz güvenimiz, bizleri rahatlatıyor" oldu.

Böylesine neşeli, canlı Haydar'ın, çevresini şaşırtacak ölçüde sinirli, saldırgan olduğu anlar ise, Harekete, mücadeleye, yoldaşlarına yönelik nereden olursa olsun- saldırıları yaşadığı anlardı. Bu tür zamanlarda hiddetinden kabına sığmaz, ağız dolusu küfredirdi. Geçmişte sevdiği, saydığı, güvendiği, herşeyini paylaştığı ama, zor günlerde yoldaşlarını yan yolda bırakıp geçici yol arkadaşları, Haydar'ın can düşmanlarıydı.

— Cezaevi yaşamına ve ölüme yakın olduğu eylem günlerine ilişkin aktarabileceklerimiz var mı?

— Tutsaklığımız süresince bildiğimiz cezaevi koşulları nedeniyle pek fazla yazışamadık. Mektupların düzenli gelip-gittiği dönemler yok denecek kadar azdı. Denetimi aşım, elimize geçen mektuplar ise, meşhur cezaevi tabanlarında alınıp yok ediliyordu. Bana ulaşabilen mektupları ise her zamanki yüksek moralini, canlılığını, neşesini, düşmana kinini yansıtıyordu. Anımsayabildiğim en kinli, acılı, etkili mektubu, çok

sevdiği bir arkadaşının, Mazlum Güder'in Elazığ cezaevinde işkencede katledildiğini öğrendiği zamanki mektubuydu.

Son mektuplarında belirttiği "zafer gününde birlikte olacağız" inancını tüm yoldaşlarıyla aynı coşku ve duygularla paylaşıyorum.

M.Fatih Öktülmüş için; Annesi: Fatih arkadaşları için canını verdi. Küçüklüğünden itibaren merhametliydi. Bir gün Ünye'de kendi elbise-lerini ütüyor diye sokaktan bulduğu bir çocuğa vermiş. Yine çocukken yaşlı bir kadının torbalarını alıp taşımış, kadın para vermek isteyince de çok kızmış, "ben bunu para için yapmadım, sen yaşlısın diye yardım ettim" demiş. Benim çocuğum şahsi bir çocuk değildi. Biz Fatih'e daima dürüstlüğü aşıladık, fakire fukaraya yardım edeceksin dedik, böyle insanları bu düzende istemiyorlarmış bilemedik. Her dediği yapılan bir çocuktu, bu yola girmesi için çok haklı sebepleri olmalı, yoksa kim rahatını bozar, ölür.

Bir aralar bazı komşular Fatih için laf söylemeye başlamışlardı. Fatih'i çağır-dım, "Oğlum, ben sağ sol bilmiyorum, maksudımız nedir?" dedim. "Biz vatanımızı başkasına mı satacağız zannediyorsunuz. Sen bu kaloriferli evde oturuyorsun, dışarda karda çalışan işçinin ne durumunda olduğunu biliyor musun? Ben doktorla işçi bir olsun demiyorum. Senin evini değil, çalıp çırpıp süt banyosu yapanın malını alıp fakir fukaraya vereceğiz tabii ki" dedi.

Fatih ODTÜ'de okuyordu, çok kültürlüydü, çok akıllıydı, hocaları çok çalıştığını, çok terbiyeli olduğunu söylüyordu, ama hapisanede-kiler bize "Bu çocuğu terbiye edememişsiniz" dedi. Bunu diyenler bize sürekli küfür ediyorlardı.

Fatih Adana'da yakalanmıştı. İfadesi alınırken kanlar içinde imiş, bize "çok dirençli çocuk" dediler, hiçbir ipucu vermemiş, hiçbir suç kabul etmemiş.

Bir gün görüşte iken Yüzbaşı Fatih'i tartakladı ben de müdahale ettim, sonunda bayılmışım, uyandığımda gardiyan kadın beni tekmeliyordu. Bağırma-ya başladım, o zaman Yüzbaşı "Bu kadın bana hakaret etti"-diye bizi müdürün odasına götürdü.

Ölüm orucuna girdiğini avukatından öğrendik. Bize telefon etti, hemen gittik. Albaya gittim, izahat istedim, bizi kapılardan kovdular. Fatih'i görmeye hastaneye gittik, sonunda görüştürdüler. Fatih kupkuru. Sandalyede oturuyoruz, ben bağırma-ya başlayınca "Fatih'lerin annesi ağlamaz" dedi ve aya-18

ğa kalkmaya çalıştı, "bak dimdik duruyorum" dedi. Ben ağlayınca "Sırf sen değilsin anne, arkadaşlarımıza neler yaptılar sen biliyor musun?" dedi. İkinci gidişimizde "Anne ne olur ağlama" dedi. "Ne olur orucu boz" dedim, bizi avuttu, ama iş isten geçmiş meğer. Hakime gittim, "Hiç mi doktor yok?" dedim. "Bir şey yapılamaz mı?" dedim. "Elini ayağını bağlayıp neden serum vermiyorsunuz?" dedim. Hiç seslerini çıkarmadılar.

Çocuklarımızı bile öldürdüler, zaten cezaevlerinde çocuklarımızı çürütüyorlar. Çocuğum bana izah ediyordu, "Anne insanlık hakkımız yok, kitap istiyoruz kitap yok, sıcak yemek istiyoruz yemek yok, biz ilaç kapaklarını birbirine ekleyip altına mum yakıp yumurta pişirdik" derdi. Her haklarını almışlar ellerinden, ama onlar direndi. Benim çocuğum insanlık hakkını kullanmak istediği için öldü. Oğlum şehit oldu, ondan hiçbir zaman pişmanlık duymadım.

Ölüp ölmediğini öğrenmek için sıkı-yönetime gittim. "İstedğim, çocuğum ölü mü, sağ mı öğrenmek" dedim. Albay "Bunları yapmaktaki zorları ne" dedi. Fatih'in öldüğünü söylemedi. Eve geldik, ertesi gün babalar günü, belki gösterirler diye gittim. "Evladım ağır ne olur söyleyin, ölü mü sağ mı" dedim, "biz ana babayız" dedim, bizi kovaladılar. O sırada bir kız "Fatih öldü" dedi. Ev ana baba günü oldu. Ölüsüne tekme vurmuşlar. Beni oraya götürmediler. Ölüsünü polisler bekliyormuş. Gece kaçırırlar diye korkmuşlar. Ölüsünden bile korkuyorlar. Sonunda "Eşyalarını alın" diye haber geldi, gidip de yüzlerini görmek istemedim. En sonunda eve bir torba getirdiler, içinde parampa-ça eşofman; hepsini yırtmışlar, aldım, kokladım, Fatih kokuyor. Elbise-lerini yırtıp almışlar, bunu da bize nispet olsun diye getirdiler. Ölüden öç alınır mı?

Gömlüdükten iki gün sonra polis geldi, ihbar yaptı. Öldüğünü bildirdiler. Biz karakola götürüp orada söylediler.

"Ben ölürsem beni arkadaşlarımdan ayırmayın" demişti. Hasan Telci için; Annesi: Mudanya'yı çağırırsanız size Hasan'ı anlatır. Cömerttir, terbiyelidir. 16 yaşında İstanbul'a gitti.

Cazcılarda otururken

Türkeşçiler garajda ateş ediyorlar Hasan'a Hasan'ın dizine mermi giriyor ve Hasan dizinde kalan bu mermiyle öldü.

Hasan'ın ölüm haberi geldiğinde, polislerin parmaklarını yoldum. "Sizsiniz

benim oğlumun katili" dedim. Kadınları toplayıp oğullarını sordular. "Siz sebep oldunuz oğlumun ölümüne" dedim.

Şube-ye gittiğimde gözlerinde band vardı. Ben oğlumu bu durumda gördüm. -Tek tip elbise giymediğinden ölüm orucuna gitti. Sağmalcılar'da "Biz kal-leş değiliz, tek tip elbise giymiyoruz, giymeyeceğiz" dedi.

Başka oğullarım da var ama, Hasan beni hiç incitmedi. Onun yeri ayrıydı.

Mektubunda, "Ben kalleş değilim arkadaşlarımla yanında ölürüm"diyordu. İşkence, zulüm vardı, kapı denklelerinden ekmek atıyorlarmış, bryıklarını tek tek cimbizle sökmüşler, elektrik vermişler. Cezaevine girerken bile dövmüşler oğ-lumu.

Bursa'da 26 gün sorguda tuttular. Bursa gardiyanları emekleyerek ceza-evine girdiğini söylediler. Daha sonra Edime'ye götürmüşlerdi. Edime'de sağ-cıları lüks bir yerde, solcuları ise da-ha önce yanmış ve üstten şakır şakır su-lar akan bir yere koymuşlar.

Bursa'da Hasan'ı hep öldürmek istiyorlardı. Burada Türkeşçi biri vardı. Şimdi gümrük memuru oldu. Solculara burada aman vermiyorlardı.

Nereye gidersem Hasan aklıma geliyor.

Ölmeden önceki mektuplarında "bi-ze köpek muamelesi yapıyorlar. Madem şerefli insanlar neden bunları yapıyor-lar" diyordu.

En son Sultanahmet'te gördüm, bir daha görmedim.

Bir gün yemek yerken saatine baktı ve hemen kalktı. "izin almadan geldim" dedi ve gitti. Arkadaşlarına bağlıydı.

Sultanahmet'te bir arkadaşını dövüyorlarmış, bakmış ki arkadaşı ölecek üzerine yatıp dipçikleri Hasan vermiş.

Gittiğinde eli şişmişti. Dipçikle vurmuşlar. Hortumla su sıkıyorlarmış.

Hasan, fakiri kayırıyordu. Fakire dosttu. Fakirler için öldü. Yarım dilim ekmeği varsa burada arkadaşlarıyla paylaşırdı. Mücadelesine saygı duyuyordum.

Hasan Telci'nin kardeşine yazdığı son mektuptan: "...ben, Türkiye halk-ları ve Dev-Sol adına 12 yoldaşımla ölüm orucu içerisinde onurlu bir yer al-dım ve bu uğurda ölümü coşkuyla ku-caklıyorum. Bizler bu kavgada ne ilk, ne de son olacağız, sana bu sözlerim ger-çekte ne olmamız gerektiğini, gerçek ye-rimizde her zaman kendimizi bulmamız ve kendimizi halklar için feda etmesini bilmeliyiz. Ve şu sözlerimi sana birşey-leri her zaman anımsatması, abinden gurur duyman için yazıyorum."

ONURLARI ONURUMUZDUR

Cezaevlerinde günümüze değin yaşanan koşullar, bağrında yeni tavırları da yaratmıştır .Baskıya, işkencelere, keyfi uygulamalara, yaptırımlara, yasaklara karşı hak alma tavrının açlık grevlerinde noktalandığını biliyoruz. Kısa süreli açlık grevlerini belirtmezsek.

Metris'te.

23 Nisan-12 Mayıs '81	
19 günlük	Açlık grevi
22 Eylül-8 Ekim '81	
17 günlük	Açlık grevi
18 Mayıs-14 Haziran'82	
28 günlük	Açlık grevi
8 Temmuz-3 Ağustos '83	
27 günlük	Açlık grevi
11 Nisan-27 Haziran '84	
75 günlük	Açlık grevi

açlık grevleri olmuştur. 11 Nisan'da Metris'te, 13 Nisan'da Sağmalcılar'da 400'e yakın tutsağın başlattığı açlık grevi ölüm orucuna kırkbeşinci günde dönüşmüştür.

Ölüm orucu tutsakların siyasi kimliğine yönelik direniştir. '84 Ocağında Türkiye cezaevlerindeki saldırı boyutludur. Diyarbakır'da yaşanan ölüm orucunun yanında, Mamak'ta 42 günlük açlık grevi bu boyutluluğun sergilendi-

ği tavra dönüşmüştür. Metris ve Sağmalcılar'da ise ölüm orucu, işkence ve baskının kaldırılması, infaz yasasının tutukluların lehine değiştirilmesi ve insanca yaşama koşullarının gereklerinin sağlanması, savunma hakkının verilmesi Tek Tıp Elbise (TTE)'nin kaldırılması sivil giysilerinin verilmesi, siyasi tutukluluk hakkının ve temsilciliğinin verilmesi gibi sorunları içermekle birlikte ana hedefi Türkiye ve dünya kamuoyuna Türkiye cezaevlerindeki gerçekleri teşhir eden politik bir tavır olmuştur. Dostun da düşmanın da, içerdekilerinde, dışardakilerin de bilmesi gerekir ki, insan olanın, insan onurunu koruyanların yüreklerde, bilinçlerde hesaplama yapması yapmak -ölüm orucunu ırdetmek herkesin görevidir. Bu görevin sorumluluğunu hisseden, daima yaşatacak olan bizler, o döneme özgü anılarımızla seslenmek isteriz.

Yıl 1984 yeni yolda da TTE uygulamasıyla birlikte özellikle biz Devrimci Sol davasından yargılananların yakınları olarak her türlü haberleşmeden uzaktık. Mektup avukat, aile ziyareti, kantin alışverişi kısaca elbise giymedikleri için her şey mubattır gözüyle bakılıyordu. Bizler Gene Ankara'ya çeşitli mercilerle görüşmek üzere gittiğimizde istanbul cezaevlerinde bir kısım tutukluların açlık grevine başladıklarını öğ-

rendik. O vakit bize şaşırtıcı gelmedi. Çünkü bizler de yakınlarımızın bunca baskı ve yıldırma politikasına karşı tavırsız kalamayacaklarını hissediyorduk. Ve her gün yaygınlaşan, dozajını artıran işkencelere dur demek gerekiyordu. Ertesi gün gazetelerde bizzat Metris ve Sağmalcılar askeri cezaevi yetkililerinin basına açıklamalarıyla bir kısım tutukluların açlık grevine gittiğini öğrenmiş oluyoruz. Bizler özellikle kendi yakınlarımızın olduğundan eminiz. Açlık grevine katılmayan tutuklu ve ailelerinde hissedilir bir çekilme görüyoruz. Bizlerse çocuklarımızın "her gün ölmektense şerefimizle bir kez ölüyoruz" haykırışlarına katılıyorduk. Zira işkenceye uğramış çocuklarımızın seyircisi olmak istemiyorduk. İşkencelere dur demek, işkencelerin şahsi, münferit olaylar mı, yoksa bilinçli devlet politikası mı olduğu gözler önüne serilmeliydi. Bu nedenle yakınlarımızın daima yanında olmakta kararlıydık, öyle ki açlık grevine tüm tutukluların katılmaması bizi üzdüyse de mücadele dayanışma azmimizden bir şey yitirmedik. Metris'te açlık grevine giden tutukluları bir araya koydularsa da Sağmalcılar Askeri Cezaevi'nde üç-beş tutuklunun kaldığı hücrelerde bulunan yakınlarımızı ayırmadılar. Ve her zaman kafamızda, yüreğimizde bilinçli olarak açlık grevine başlamış ve yanlarında yiyecek yeme-

yen de olsa eylemdeki kararlılıklarını sürdürecektir. Olan yakınlarımızı saygı duysak da yemeklerin yanlarında rahatça yenmesine, lokmaların nasıl boğazlarından geçtiğiniz hayret ediyorduk. İdarelerde tutuklular arasındaki bütünselliğin zedelenmesi konusunda elden geleni yapıyor ve Metris'te öncelikle ailelere bildiriler dağıtılıyor ve Dev-Sol'cular çocuklarınızı kışkırtıyor safsatasıyla aileler arasındaki ayrılığı körükliyorlardı. Olayların gelişimine insan olarak baktığınızda işkenceye böylesi tavır almanın zamanının gelmiş olduğunu kavırıyor ve sizler de bu tavır karşısında imkânlarınızı son haddine kadar zorluyorsunuz. Doğrusu da bu zaten. Aradan günler geçiyor... Anne-baba olarak yakınlarınızın aç kalmasına, gün gün eriyip kilo kaybıyla birlikte sağlıksız kalışlarına göz yumabilmeniz zor. Ancak değilmi ki onca işkence, baskı, yıldırma politikası, insanlık, onur ve haysiyetine bağdaşmayacak bir şekildeki uygulamalara sessiz kalınmayacak.

Cezaevindeki açlık grevi devam ettikçe yakınlarından habersiz kalan bizler bu seferde, yakınlarımızın açlık grevinin kararlı bir şekilde sürdüreceğini biliyoruz. Ve bu eylem ölüm ürucuna kadar da gider. Bundan emin ve beklenti içindeyiz. Bizlerin İstanbul Adli Müsavırlığı, Ankara'deki tüm ilgili mercilerden sonuçsuz görüşmeler yapmamız çözüm olmuyor. Kapalı kapılar ardında işiyle kuyu kazmaya çalışıyoruz. Ancak inatla...

Sağmalcılar ve Metris Askeri Cezaevi'nde yapılan açlık grevleriyaniken di deyimleriyle uçuruma itildikleri anda Nisan başlarında başlayan A.G. tutukluların onurunu ve siyasi kimliğini korudu. Süresiz başlayıp belli gruplar halinde kırkbeşinci günden sonra ölüm orucuna dönmüşen açlık grevi Türkiye ve dünya kamuoyunda "Cezaevlerindeki iyileşmenin" boyutlarını sergilemiş oldu. Devlet yetkililerinin "bir insan süre aç kalabilir mi?" gibi olumsuz propagandalarına canla bedeli ödenen onurlu bir tavır oldu. Tek Tip uygulamasıyla birlikte yükseltelen işkenceler tutukluları sindirme programı iflas ediyordu. Bizler yakınlarımızın bu tavırlarını ölüm orucuna dönüştürebileceklerini tahmin ediyorduk. Öyle ki Ankara'deki 42 günlük açlık grevi bitirme biçimi kamuoyu bilgilendirmesinin dışına çıkınca basın ve aydınlar ölüm orucuna inanamıyorlardı. Çünkü öncelikle yerli ve yabancı basın Mamak Askeri Cezaevi'nde tutukluların dilekçe ile başvurup ölüm orucu haberini dünya-

ya duyurduktan sonra açlık grevi anlaşmasız bitince bizim İstanbul'daki cezaevi eylemine de doğru kaynaklı bir haber gözüyle bakmakta tereddüt ediyorlardı. Onlar bizi biliyorlardı, biz de yakınlarımızı. Onun için ısrarla ikna etmeye çaba sarf ettik.

Bu arada İstanbul'dan gelen tüm aileler olarak Başbakanlık, bakanlıklar, TBMM milletvekilleri, partileri Genel Kurmay Askeri Daire Başkanlığı olmak üzere her yere başvuruyor, cezaevlerinin düzeltilmesini, işkencenin kaldırılmasını istiyorduk. Aklımıza gelen her türlü, siyasi tutuklu yakınlarımızla ilgilenen hangi kurumlar varsa başvuruyorduk.

Artık sorun şu kurum, şahıs değil kendisine insanın diyen herkesi ilgilendiriyordu. Gel gör ki içerdeki siyasi tutukluların işkence, her türlü baskı ve yıldırma karşı duyduğu kayıtsızlık dışarıya uzanıyor ve demokrat aydın kısaca insan onuruna sahip olduğunu belirtten büyük kesim susuyor sessiz kalıyordu. İlgili her yere, her kişiye başvuruyor yakınlarımızın ölümü kucaklamasını, ölüme davetiye çıkarmasının haklı gerekçelerini anlatmaya çalışıyorduk.

İnsanca tavır, insanca yöneliş ses istiyorduk. İstiyorduk ki, o güzelim ölüm yolcularının kararlı, bilinçli direnişlerine hep birlikte sahip çıkalım, hep birlikte işkenceye dur diyelim. Ancak, başvurular yapıldı Başkentte. Biz de İstanbul'da yakınlarımızın soluduğu halen yaşam mücadelesi verdiği güzel İstanbul'a döndük.

Açlık grevi devam ediyordu ve bizim dava bilinçli tahliye vermiyordu. Mektup yok, görüş yok, kısaca Metris ve Sağmalcılar'dan kuş uçmuyor. Görüşmeler ise kendi bireyci ve çıkarıcı duygularına bağlı olarak hiçbir şey söylemiyorlar, bizlerse yakınlarımızın siyasi tutuklu olduklarını kabul etme kavgasına hak veriyor, uğraşı bu yönde ısrarla vurguluyorduk. Hepimiz "ne yapabiliriz?", "çocuklarımızın haklı direnişini nasıl vurgularız?" sorularına cevap arıyor ve dilekçelerin, görüşmelerin kar etmediği sorunlarına, sorunlarımızı hiç cevap vermediği günlerde artık eylem türleri düşünüyorduk. Kendimizi yakmak vs. gibi. En sonra 19 Mayıs 1984 Gençlik Bayramı'nda cezaevindeki çocuklarımızın sorunlarına da dikkati çekmek için çelenk koyulması düşünüldü. Görüş günlerinde biz Ankara'dayken haber verilmiş, 19 Mayıs'ta kararlaştırılmıştı.

Çelenk koymaktaki amacımız tutuklu ve hükümlü yakınlarımızın içinde bulundukları ciddi şartları gözler önüne sermekti. İnsanca onur ve yaşama koşullarının hassasiyetle korunması ve insan olmanın kovancını yaşamak ve yaşatmak için, o dönem ne yazık ki böylesine önemli bir olayı kamuoyuna maletmek bizlere düştü.

Dostun da, düşmanın da bildiği çelenk koymayla sonuçlanan eyleme sonuna kadar sahip çıktığımız bilinmelidir. Ö dönemde kendisine siyasi deyip bir hücrede ve aynı koşullarda kalan ve hal-

kının mutluluğu istediği için cezaevine konan insanlar bizim yakınlarımızın yanında lokmaları rahatça yutarken, cezaevinin aniden hızlandırılan ve zenginleştirilen kantininden yararlanma fırsatını değerlendirirken bizim her ne pahasına olursa olsun yakınlarımıza sahip çıkmanın mutluluğunu ve kıvancını eksiklikleriyle de olsa paylaşmamız oldukça önemlidir. Sabah, Taksim meydanındaki törenden sonra çelenk koyulmasının amacı, basım, ilgili kuruluş ve kişileri ne yazık ki ancak böylesi törenlerde çeşitli riskleri göze alarak yakalayabiliyorduk. Bugünkü gibi kimse bırakın eline kâğıt kalem alıp yazı döktürmeyi, bizi gördükleri an yüz çevirip, gözlerini kapatabiliyorlardı. Buna rağmen günün güç koşullarına bizlere yardımcı olan bazı aydın ve kuruluşları burada saygıyla anmaktan vazgeçmeyeceğiz. Onlar her zaman bizim onur listemizde aynı uğraşı paylaştığımız müdteçe yer alacaklar.

İşte böylesine ürkek çoğunluğun, değil sesini çıkarmak, başını dik tutup dolayamadığı bir dönemde tutuklu ve hükümlü aileleri olarak yakınlarımıza sahip çıkmak ve onların yaşadıkları insanlık dışı uygulamaları protesto etmek için törenin bitmesinin peşinden çelengi koymak amacıyla anıt yerine geldik. Anıtın başında nöbet bekleyen asker bizi durdurdu. Ne yapmak istediğimizi sordu. Bizler de Anita çelenk bırakmak istediğimizi belirttik. Albayına sormaya gitti. Kısa bir zaman geçti ve sivil ekipleden oluşan bir ekip çevremizi sardı. Çelengin üzerindeki "Cezaevleri düzeltilsin-ölüm orucuna son" ibareli yazıyı okuyunca sinirlendiler ve hepimizi ekip arabasına doldurup Beyoğlu Emniyet Amirliği'ne götürdüler. Teker teker ifadelerimiz alındı. Yoğun telsiz görüşmeleri yapılıyor, çelengi nerede ve kimin yaptırdığını soruyorlardı. Kimlerin hangi örgütün daha doğrusu Devrimci Sol'dan kimir emir verdiğini soruyorlardı.

İfadelerimiz alındı ve 1. Şube'ye sevk edildik. 1. Şube'de on üç gün kaldık. İfade-ler alındı ve Metris'e sevk edilmek üzere 1. Ordu Sıkıyönetim Komutanlığı'na devredildik. Metris'e geldiğimizde yakınlarımızı çok merak ediyorduk. Açlık grevi hangi aşamadaydı? Kimler ölüm orucundaydı? Tutuklu yakınlarımızdan destekleme grubu açlık grevindeyse (Bayan koşuşlarındaki) bizler de açlık grevine katılırız kararını hep birlikte aldık. Ancak açlık grevi desteğini yeni bitirdiklerini bir hafta sonra yeniden destekleyeceklerini söylediklerinden kantin alışverişini yaptık. Metris Askeri Ce-

zaevi'nde bir hafta kaldık. Kaldığımız sürede cezaevindeki baskı, işkence, yıldırma politikasının tutuklu ve hükümlüler üzerindeki uygulamasını gördük ve duyduk. Savcılığa çıkartıldığımızda cezaevi koşullarındaki işkence ve baskının boyutunun insanlık dışı olduğu konusunda iddiamızın doğru olduğunu belirttik. Serbest bırakıldık. Dava tutuksuz olarak devam edecekti. Cezaevine döndüğümüzde alttaki koşuşların seslenmesinden ölüm orucuna katılanların hastaneye kaldırıldığını öğrendik. O an hissettiklerimiz değişik bir duyuydu. Yaşama bağlı, onuruna düşkün, kararlı, siyasi tutsakları ölüme tereddüt etmeden adım adım, her an ölümle yaşam arasındaki tercihi yaparak Ölüm Orucu eylemini başlatmaları taşıyan, taşıyacak olan kıvançla birlikte işkencenin, teslim alma politikasının uzandığı boyutu da gösteriyordu.

8 Haziran 1984... Cuma günü, Metris'in kapısından bırakılıyor. Ailelerimizi her şeyden önce ölüm orucundaki yakınlarımızı merak ediyoruz. Salı günü normal hasta ziyareti var. 60. gününe gelen tutsakları ziyaret yerine getirmek istiyorlar, bizim kabul edeceğimiz bir şey değil bu... Ayrıca yakınlarımızın da enerjileri, dirençleri yok artık. Ve birkaç kişinin dışında ziyarete gelmiyorlar. Ailelerinde ısrar edip ziyaret yerinden ayrılmaması üzerine bir dakikalık vedalaşmayı veriyorlar. Ye hepimiz Ölüm Orucu'ndaki yakınlarımızla son vedalaşmamızı yapıyoruz. Onların haklı eyleminden yanındayız olduğumuzu belirtiyoruz. Bu arada hiçbir aile yakınına tedavi olması konusunda baskı yapmamıştır. Bu da yetkilileri şaşırtmıştır.

Avukat görüşüne yalnızca iki kişi çıkabildi ve artık hiçbir haber alamıyoruz. Tüm hipokrat yeminini etmiş doktor hastane personeli, insanca duyularını bir kenara bırakmış olarak aba altındaki sopanın korkusuyla sessiz kalmayı yeğliyorlardı. Ve bizler artık yakınlarımızın haberini sadece ve sadece Adli Tıp'tan yani morgdan alabiliyorduk. O sıra cezaevi idaresinden yakınlarımızın tedavi kabul etmediklerinden dolayı hastaneye sevk edildiklerini öğrendik. Gerek hastane, gerekse cezaevi ölümlerinin kendi binalarında olmasını istemiyorlardı. Ve yetkililerin cezaevindeki temsilcilerle görüşmesinden her şeyi kabul edeceklerini, ancak yeter ki TTE giyilmesini istediklerini öğreniyoruz. Ancak bugüne kadar cezaevindeki açlık grevleri sonucu açısından irdelendiğinde böyle bir teklifi yakınlarımızın kesinlikle kabul etmeyece-

ğini biliyoruz. Geri adım alacaksa, bu cezaevlerindeki işkencelerde sorumlu tutulanlardan olacaktı. Siyasi tutsaklardan değil...

Ailelerden bir kısmı yeniden Ankara'ya gitti, bir kısmımız da İstanbul'da kalarak hem ölmekte olan yakınlarımıza mezar arıyor hem de ilgililere son müracaatlarımızı yapıyoruz. Hiç haber alamıyoruz... Avukat görüşü de yapılmıyor artık. Bir subaya ısrar ettik. Hastanedeki durumu haber versin diye. Ancak geri geldiğinde Abdullah Meral'in ölümsüzlüğünü söyledi. Aile, polisinde baskısıyla cenazeyi köye götürdü. Cenazede aileden de olsa kalabalık olmasını istemiyorlardı. En ufak saygı gösterisine bile tahammülleri yoktu. Bizler ise artık hastane önünde bile bekletmiyorlardı. Yakınlarımızın cezaevi veya hastanede mi olduğunu artık bilemiyor-

duk. 17 Haziran 1984... Babalar günüyü. TTE giyenler açık görüş yapıyorlardı.

Bizlerse, Abdullah Meral'in ölümü karşısında kayıtsız kalmamış, tavır al-sınlar istiyorduk. Ama nerede? Üstelik açık görüşe çıkarılıp çırpıplak so-yularak, makat kontrolü yapılarak çı-kanlar vardı - dost da, düşman da TTE giymenin artık cezaevindeki işkence-lerle ilgisi olmadığını anlamıştı. Ancak tavır sadece Dev-Sol ve TİKB davası sanıklarından gelmişti. İdare talim almak istiyordu -en küçük bir karşı düşünceye tahammülü yoktu- siyasi kimliğini ve siyasi onurunu istiyordu tutsakların.

Bizlerse bugün ölecekler gibi hazır, yarın yaşayacaklarımı gibi umutluyduk. Bu ölümler sadece fiziki yok oluşt. Cezaevinden hastaneye götürüldüklerini öğrendiğimizden Haydarpaşa'ya döndük. Hastanenin önünde bir garip-lik hissettik. İki ambulans çıktı, bu iki ölüm demekti. Haydar ve Fatih'i de yitirdiğimizi öğrendik. Cenazelerine katılamadık. Poliste, cenazenin kaçırılacağı ihtimalinin tedirginliği vardı. 66'ncı günde yitirdiklerimizden sonra 74'üncü günde Hasan'ımız da ölümsüzleşmişti artık.

Onurlu yolda onurlu ölüme gidiş-yaşama ölümün en az tercihini böylesi-ne iç içeliğini yakinen yaşadık.

Evet... Onlar söz verdiler. Sözlerini yerlerine getirdiler.

Onurlarını onurlarımızda yaşatma-nın kıvancını bizlere devreden Apo-Haydar-Fatih-Hasan'ımız yüreğimizde, bilincimizde gömerken -ölüm orucuna katılanları- destek açlık grevinde bulun-an tutsakları saygıyla selamlıyoruz. Ölüm Orucuna Katılanların TAYAD'lı Yakınları.

TKP'NİN BURJUVA KUYRUKCULUGU VE ŞOVENİZMİ

Adnan SAATÇİ

Dünya devrimci deneylerine göz atıldığında, hemen her devrimci deneyin ortaya koyduğu bir gerçekle de karşılaşacağız. Bu gerçek, çeşitli ülkelerin devrimci süreçlerinde devrimci çizginin yanında, işçi hareketinin kendi bağımsız siyasi hattında gelişmesini engelle-yen, onu egemen sınıfların kuyruğuna takan reformcu çizgilerinde varolduğudur.

Devrimci çizgi, egemenlerin iktidarını halkın devrimci girişimiyle yıkarak kesintisiz bir süreç sonucu sosyalizmi kurmayı amaçlarken, reformist çizgi -lafızlarındaki farklılıklara rağmen- halkın devrimci atılımını yadsır ve pratikte işçi ve emekçi yığınlarını egemenlerin kuyruğuna takar, proleteryanın iktidar sorununu gözardı ederek, kitleleri reformist hayallerle avutur.

Bu yüzden sol saflarda ortaya çıkan reformist çizgi ile devrimci çizgiyi dik-katle birbirinden ayırmak gerekir. Ki-mi zaman bunu yapabilmek sanıldığı kadar kolay olmayabilir. Çünkü reformizm de sosyalizmi savunduğu,proleteryanın iktidarı için savaştığını söyler ve hatta bunun için ayrıntılı programlar çıkarır, yayınlar. Ama pratikte proleteryanın mücadelesini reformlar peşin-den koşarak baltalamaktan, ona ihanet etmekten başka bir şey yapmaz. Reformcu çizgiyi devrimci çizgiden ayırabilmek için öncelikle nasıl bir çalışma tarzı izlediğine bakmalıyız. Eğer pratikte iktidar için mücadeleyi öne çıkaran devrimci taktikler uygulamak yerine, reformcu taktikler izleniyorsa, ortada kopkoyu bir reformizm var demektir. Sosyalizmi savunduğunu söylemesi devrimci olduğunu iddia etmesi hiç önem

22

taşımaz. Lafızların gerçek yüzünü çizle-meye yarayan maske işlevinden öte gitmez. Reformizm, proleterya iktidarını değil, burjuva demokrasisini hedefler. Proleteryanın devrim diye bir sorunu olduğunu tekrarlarsa da, pratikte ona ulaşacak yollardan uzak durur.

Dünyada zafere ulaşan devrim mücadelelerinin ortaya koyduğu somut bir gerçek vardır. Her devrim mücadelesi, egemen sınıflara olduğu kadar işçi sı-nfı hareketini onun kuyruğuna takma ya çalışan reformcu anlayışlara karşı da mücadele ederek zafere erişebilir. Her ülkenin devrim süreçlerinde reformist anlayışlar kitleler nezdinde teşhir ve tecrit edildiği, geniş yığınlar devrimci çizginin önderliğinde iktidar mücadelesine seferber edilebildiği ölçüde egemen sınıflar yenilgiye uğratılabil-miştir.

Bu olgu, ülkemiz açısından da geçerlidir ve belki de daha fazla geçerli olacaktır. Çünkü ülkemiz sınıf mücadelesi tarihinde reformizm olgusu önemli bir yer tutmaktadır. Sol hareketlerin 1970'lere kadar olan 50 yıllık tarihi, aynı zamanda reformizmin, Tevizyonizmin de tarihidir. Sol'a damgasını vuran küçük burjuva reformist anlayış, burjuva kuyrukçuluğunu aşamamış, kendi özgü-cüne güvenden yoksun, kendi dışındaki güçlerden medet uman bir anlayışa sahip olmuştur. Reformizm, yıllar boyunca işçi ve emekçi sınıfların kendi iktidarı için savaşımı-Sorununu adeta unutmuş, proleteryanın iktidar sorunu üzerine bağımsız bir politik hat, belli bir strateji ortaya koymamıştır. "Toplumsal ilerleme" adına burjuva reformla-rının destekçisi, burjuva partilerinin

yedeği konumuna düşmüştür.

Sömürge, yeni-sömürge ülkelerde reformcu çizginin izleyicileri ne yazık ki, genellikle "Komünist Partisi" adıyla bilinen partilerde Marksist öğretiyi onun diyalektik ruhuna aykırı bir biçimde dogmatlaştırarak ele alan bu partiler, ezilen-sömürülen sınıfların devrim talebini hiçe saydığı gibi, onların devrimci potansiyelini egemen sınıflarla uzlaşma siyaseti izleyerek köreltmekten başka bir fonksiyon da görmemektedirler. Dünya proleteryası ve ezilen halkları bu tip partilerin, proleteryanın sınıf davasına sayısız ihanetlerine tanıktır.

Bizim gibi ülkelerde, reformizmin temelleri sürekli devrimci durumun varlığını anlamak ya da bilinçli olarak anlamak istememe olmuştur. Çünkü izlenecek mücadele' biçimleri, çalışma tarzı, örgüt biçimleri bu nesnel olgunun varlığına göre biçimlenir. Ülkede devrimci durumun varlığı koşullarında, ona uygun düşmeyen siyasi çizgi, taktik ve örgütlenme devrimci olamaz.

Devrimci durum tesbiti yapıp, onun gerektiğinde temel mücadeleyi (barışçı olmayan politik mücadeleyi) lafta savunmakla yetinen ve hayata geçirmekten kaçınanların durumu da farklı değildir. Onlar da reformizm cephesinde yer alırlar. Çünkü devrimci çizgi ile reformist çizgi arasındaki ayrımın biricik kıstası hayata geçirilen pratiktir. Pratiğe geçirilmeyen teorik tesbitler hiçbir anlam taşımaz.

Bugün iktidar sorununu devrimin temel sorunu olarak gören herkes için tek bir yol vardır, o da barışçıl olmayan mücadeleyi temel olan bir politik çizgiyi izlemektir. Eğer bu yapılmazsa, ikti-

dar için mücadele bir yana bırakılarak reformlar peşinde koşuluyor demektir. Bu objektif olarak proleteryanın davasına ihanettir.

Tüm revizyonist-reformist akımlar sözde hiçbir mücadele biçimini reddetmezler. Ama barışçıl olmayan mücadeleyi bugünün değil, geleceğin sorunu olarak ortaya koyarak ona taktik bir fonksiyon yüklerler. Koşullar elverişli olduğunda mücadelenin barışçıl olmayan biçimlerinin de hayata geçirilebileceğini söyleyen bu çizgi, sahiplerinin sözünü ettikleri "koşullar" nedense hiçbir zaman ortaya çıkmaz. Yıllar, bürokratik bir merkezi yapı etrafında daha çok yayın vb. faaliyetler sürdürerek uzlaşmacı bir mücadele çizgisinin sürdürülmesiyle geçer. Diğer yandan bu güçler, kendi dışlarında gelişen devrimci mücadeleye burjuvazinin ağızyla saldırmaktan geri durmazlar.

Ülkemizde bu çizginin tipik temsilcileri TKP, TIP vb. partilerdir. 60 yıllık sınıf mücadelesi tarihine bir göz attığımızda bu çizginin pratiğini ihtilalci atılımından yoksun, burjuva güçlere bel bağlayan uzlaşmacılığı oluşturduğu rahatlıkla görülebilir.

1970 sonrası devrimci mücadelenin gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla birlikte kitlelerden tecrit olmaya başlayan reformizm-revizyonizm devrimcilere karşı "terörizm" edebiyatı ile saldırıya geçmekte gecikmedi. Yıllardır bir yandan bu mesnetsiz saldırıyı burjuvazi ile ağız birliği etmişcesine sürdürürken, diğer yandan da günahlarına yeni günahlar ekliyordu. Faşizme karşı mücadeleyi "provakasyona gelme" olarak niteleyip kitleleri faşizmin saldırıları ile başbaşa bırakanlar onlardı. 15-16 Haziranlarda, 1 Mayıs 1977'de, Profilo'da, Tarih direnişinde mücadeleyi yükselten işçi ve emekçi yığınları "provakasyona gelme", "sakin ol" çağrılarını yapan onlardı. 12 Eylül'le birlikte, soluğu ülke topraklarının çok uzaklarında alan ve halk yığınlarını 12 Eylül zulmü, işkencesi karşısında yalnız bırakan yine onlardı.

Tarih boyunca işçi sınıfı hareketini devrime değil, burjuvazinin kuyruğuna takmaktan başka bir fonksiyon görmemiş bu güçleri iyi tanımalı ve geçmişten bugüne kadarki pratikleri dikkatle değerlendirilmelidir.

TKP'nin Tarihi, Sol Hareketi Burjuvazinin Kuyruğuna Takma Tarihidir.

TKP'nin pratikte iktidar için mücadele anlayışı olmamıştır. O, reformlar uğ-

runa mücadeleyi, her dönem iktidar uğruna verilen mücadelenin önüne koymuştur. TKP'nin ideolojik-siyasi hattı ve sınıf mücadelesi pratiği bu anlayışın somut ifadesidir. Reformları her şey olarak gören bu anlayış, kaçınılmaz olarak burjuva kuyrukçuluğuna varmıştır.

Proleteryanın bağımsız bir siyasi çizgisi olması gerektiğini unutan TKP, burjuva reformcu güçlerin düzen içi çözümlerine angaje olmuş ve bu güçlerin yedeğine düşmekten kurtulamamıştır.

Kemalizm döneminde, feodalizmin tasfiyesi adına Kemalist iktidarı destekleyen TKP'dir. Kemalist'ler, ulusal talepli Kürt isyanlarını bastırırken onlara alkış tutan yoksul Kürt köylülerinin katledilmesine seyirci kalan TKP'dir. 73 sonrası oligarşi tarafından halka "umut" olarak lanse edilen Ecevit önderliğindeki tekelci burjuvazinin reformist tercihlerinin temsilcisi CHP'nin programını "toplumsal ilerleme", "ileri demokrasi" adına destekleyen yine TKP'dir... Daha başka örnekler de verilebilir. İfade etmek istediğimiz şey, TKP'nin 60 yılı aşkın siyasi mücadelesinde izlemiş olduğu politik hattın, proleteryanın bağımsız siyasi hattı olmadığı. Aksine burjuva kuyrukçusu bir siyasi hat olduğudur.

Bugün yine aynı anlayışın devamı olarak SHP kuyrukçuluğu yapılmaktadır.

TKP, bugünkü programının SHP'den hiç farklı olmadığını açıkça ilan etmekte ve SHP'nin "tamamen aynı olmasa bile birçok kpnuda" kendisiyle benzer istemler dile getirdiğini söylemektedir. Ama bir türlü devrimcilikten de vazgeçmiyor. Ve kuşkusuz böyle bir durumda soruna bir açıklık getirmesi gerekiyor. Halk yığınları burjuva reformistleri ile devrimciler arasındaki farkı nasıl ayırt edecektir? Devrimcilerin reformları devrime giden yolda temel amaç değil, sadece bir basamak olarak gördüklerini nasıl anlayacaktır?

TKP'ye göre yığınların bunu anlaması çok kolay, ortada hiç te endişe edilecek bir durum yok. Nasıl mı?

"Bir kere, biz komünist olduğumuzu gizlemiyor ve sosyalizmi amaçladığımızı mücadelemizin bu amaçla bağlı olduğunu açıklıyorsak, zaten herkesten farklıyız demektir. Herkesten ayrılıyoruz demektir. Halk ayrıca ve en başta demokratik reformlar için en önde mücadelemizle bizi ayırt edecektir."¹

İşte bu kadar basit!.. Sosyalizmi amaçladıklarını halktan gizlemezlerse halk zaten onların farkını anlayacak-

mış! Bir de reformlar için en önde mücadele ederlerse, halk onları ayırt etmekte neden güçlük çeksinmiş!..

TKP'de reformcu anlayış o kadar köklüdür ki, devrim için mücadele edilmesi ve esas mücadelenin bu olması gerektiği reformların devrim mücadelesinin bir kazanımı, onun yan ürünü olacağı düşünülemez bile.

Bugüne kadar ipliği pazara çıkmış bu klasik reformist mantık, kitlelere yeniden kabul ettirmeye çalışılırken, ülkemiz koşullarının çarpıtılmasında da alabildiğine yararlanmaktadır. TKP için devrim, geleceğin sorunudur. Bugün devrimci durura yoktur. Koşullar olgunlaşmamıştır. İşçi ve emekçi sınıfları eğitmek, onları gelecek günlere hazırlamak esastır. İktidar için barışçıl olmayan mücadele araçlarını temel alarak mücadele etmek anarşizmdir, terörizmdir. Bu yüzden TKP kendisinin leğalleşeceği bir "demokrasi"nin kurulması hayaliyle yaşar, öyle ki, "legalitenin özlemine hiç kimse bizden daha fazla taa yüreğinde duymaz."² diyerek dile getirirler, bu demokrasi özlemine... TKP, tam stratejisini "deraokrasi'nin kurulması ve bu "demokrasi" de TKP'nin vazgeçilmez yasal bir ağırlığa sahip olmasını başarmak üzerine oturtmuştur.

Ülkemizde burjuva anlamda da olsa, demokrasi hayalleri beslemek tam da TKP, v.b'lerinin işidir. Yeni-sömürge ülkelerin ekonomik sosyal, siyasal yapısını, emperyalizmle olan ilişki ve çelişkilerini doğru tahlil edemeyen ve bu ülkeleri metropol ülkelerle bir tutan bir anlayışın ürünü olarak beslenir bu ham hayaller... Yıllar demokrasisinin geleceği günleri beklemek geçer. Ama beklenen demokrasi bir türlü gelmez. Darbeler darbeleri izler. "Toplumsal ilerleme", "İleri demokrasi" tezleri yeniden ve yeniden iflas eder. Ama olan emekçi kitlelere olur. Yığınlar, devrim perspektifinden uzak, egemen sınıfların sistem içi sahte çözümlerinin peşinden sürüklenir durur. TKP, vb.'leri kitleleri yıllar boyu devrim için değil, reformlar için koşutarak uyutur. Ve düzenin çarkları arasında onların devrimci dinamizminin körelmesinde büyük bir rol oynar.

Ülkemizde burjuva demokrasisinin kurulacağı ve kendilerinin de bu "demokrasi" içinde legal bir parti olarak varolacağı hesabını yapan TKP, böyle bir "demokrasiyi" yaratacak(!) SHP'yi desteklemekten çekinmiyor. SHP gelecektir, burjuva demokrasisi kurulacaktır. Hayal edilen budur.

Devrimi-hedefleyen bir program ve ona uygun mücadele taktikleri gerekiyor-muş, TKP'i için ne gam!...

Reformist hayaller beslemenin enin-de sonunda burjuva kuyrukçusu bir çiz-gi izlemeye götürmesi kaçınılmaz bir olaydır.

Proleterya partisi olduğunu, proleter-yaya "öncülük rolünü hiç kimseyle tartışma" durumunda olmadığını söy-leyen bir parti, bugün kalkıp bizim pro-gramımız SHP'nin programı ile çatışıyor diyorsa, öncelikle yapması gereken şey kendi çizgisini, izlediği politik hattı göz-den geçirmek olmalıdır. Bir burjuva partisi ile proleterya partisinin progra-mı çıkışamaz. Elbette ki, proleterya partisi reformist bir parti değilse... Pro-leterya partisinden kendi bağımsız siya-si çizgisi olmak zorundadır ve günlük siyaseti de bu çizginin damgasını taşır. Kuşkusuz kitlelerin kısmi taleplerine proleterya partisi kadar bir burjuva partisi de sahip çıkabilir. Ama bu aynı programa sahip olmak anlamına gel-mez. Proleterya partisi, kitlelerin somut-çelişkilerinden hareketle, onları devrim hedefine yönlendirirken, burjuva partileri düzen içi sahte çözümlerle uyutmayı yeğler. Eğer kitleler devrim perspektifinden uzak sadece reformlar uğruna mücadele için seferber edilirse, bunun adı devrimci çizgi değil, burjuva kuyrukçusu çizgi olur. TKP'nin yıllardır izlediği yol da tastamam bu-dur.

TKP İktidarla Paslaşp, İcazet Dileniyor

4-5-6 Nisan 1987 tarihli Güneş Gaze-tesi ve 12-18-1987 tarihli Yeni Gündem dergisinin 58. sayısında, TKP Genel Sekreteri H.Kutlu, kendisiyle yapılan röportajlarda ilginç açıklamalarda bu-lunuyor. İlginç diyoruz, çünkü TKP'nin bilinç çizgisinin de ötesinde adeta oli-garşiye geleneksel devlet ideolojisinin temel taşlarını kabul ettiğine dair gü-vence veriyor.

H.Kutlu'nun dediklerine bakalım...

"TKP şimdi çok açık şekilde ulusal çı-karları korumak ve ulusal nitelikte bir parti olmak istiyor. Türk halkının kar-sısında her sorunun çözümüne talip olan bir parti niteliğini kazanmak isti-yor."³

Aynı röportajın satırları arasında H.Kutlu başka şeyler de söylüyor. Ege ve Kıbrıs konusunda, NATO'da kalma konusunda, "Terörizme" karşı olma konusunda, PKK'yı değerlendirme ve "Kürt sorunu"na yaklaşım konusunda görüşlerini dile getiriyor. TKP genel sekreterinin açıklamalarının ne anlama

geldiği sorusuna verilecek tek bir yanıt vardır, o da şudur: TKP, oligarşiye "Biz milli parti olmaya hazırız, sizin çıkar-larınızı temelden sarsacak konularda (egemenlerin tüm kanatlarının "milli politika" adı üzerine birleştiği noktalar-da), devletimizin çıkarlarına aykırı şey-ler savunmayacağız, ama karşılığında biz de yasallaşacağız..." diyor.

Evet... TKP genel sekreterinin söyle-mek istediği ya da 'oligarşiye iletmek istediği mesaj tastamam budur.

Türkiye'nin tamda AET'ye başvuru-sunun gündeme geldiği koşullarda TKP'nin böylesi bir tutuma girmesi ve bunu egemen basın sayfaları aracılığıyla duyurması, bir zamanlama sorunu ol-sa gerekir. Çünkü Avrupa Topluluğu'na katılacak bir Türkiye, emperyalist Av-rupa ülkelerinin koyduğu kimi vecibe-lere asgari düzeyde de olsa uymak zorundadır. Bunun anlamı, burjuva de-mokratik kurumlara asgari ölçülerde sahip olmak, burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin şu ya da bu oranda va-rolması demektir. Bunlardan biri de ko-münist partileri de içinde olmak üzere her türlü görüşün serbestçe örgütlene-bilmesini (yani yasallaşmasını) içerir. Emperyalist-kapitalist ülkeler, proleter-yanın yüz yıllık mücadeleleri sonucu ka-zandıkları bu hak, artık burjuva demokrasilerinde vazgeçilmez bir ku-rum özelliği kazandı için Türkiye'nin AET'ye katılmasının bu konuda da adım atmasına bağlı olduğu sık sık tekrarlan-gelmektedir

Zaten oligarşinin sözcüleri, bu konu-nun bir "zamanlama" sorunu olduğuna dair açıklamalarda bulundular. İşte TKP tam da böylesi bir zamanda oligar-şiye rahatlatacak açıklamalar yapmak-ta, ona, kendisinden çekinmemesi gerektiğini belirtir mesajlar ileterek "milli parti olmak istiyoruz" demekte-dir...

TKP'nin bu tutumu, burjuva milliyet-çiliğine soyunmanın bir ifadesi olarak da görülebilir. Ve yine TKP bu tutumuy-la -nesnel olarak- ANAP'ın "demokrasi" manevrasına alette ol-maktadır. Bu yolun, ilkesizliğin, tutar-sızlığın, pragmatik yaklaşımın yolu olduğunu, sosyalist tutum ve tavırla il-gisi olmadığını söylemeye herhalde ge-rek yoktur.

TKP böyle bir yolu niçin seçmektedir?

Sadece ve sadece yasallaşmak için... Çünkü TKP'nin hedefi "vazgeçilmez ya-sal ağırlığa sahip olan bir parti olmak"tır. Bu hedefe ulaşmak için her

konuda adım atmaya hazırdır. H.Kut-lu'nun açıklamaları bunun somut işare-ti olarak değerlendirilmelidir.

NATO'da kalılabileceğini, AET'ye girilebileceğini söylemek, bağımsız Türkiye isteminden vazgeçmek anlamı-na gelir.

Yıllardır Türkiye'nin emperyalizmin askeri bir paktı olan NATO'dan çıkıl-masını savunan TKP, şimdi NATO için-de kalılabileceğini söyleyebilmektedir. Doğallıkla şu soruyu sormak gerekiyor: Madem böyle diyecektiniz, yulardır NATO'dan çıkılmasını savunmak niye?

Aslında TKP'nin bu tutumu, Yunanis-tan'da PASOK'un, İspanya'da Gonza-les'in sosyalist partisinden tutumundan bile geridir. Onlar hiç olmazsa seçim öncesi dönemlerde NATO'dan çıkılma-sını (seçim propagandası gereği de ol-sa) açıkça savunmalarına rağmen seçim sonrası yan çizmişlerdir. Oysa TKP, daha şimdiden Türkiye'nin NATO içinde kalmasına ses çıkarmayacağını açıklamaktadır.

Bakın ne diyor TKP genel sekreteri:

"Bugün NATO'dan çıkmalı istemini ileri sürmek başka bir şey, ama NATO içindeyken yapılacakları söylemek baş-ka bir şeydir. **Bu nedenle TKP olarak biz NATO'dan çıkılm demiyoruz. Ama NATO içinde Türkiye banşçı ve kendi ulusal çıkarlarına uygun bir dış politi-ka güdebiliriz diyoruz.**" (abç)

Haydar Kutlu, reformculuğun bata-klığından Türkiye işçi sınıfına yol göster-meyi (!) sürdürüyor. "TKP olarak biz NATO'dan çıkılm demiyoruz!" diyen H.Kutlu, Türkiye sanki gerçekten ba-ğımsızmış, emperyalizmin varlığı sözkö-nusu değilmiş gibi "...barışçı ve kendi ulusal çıkarlarına uygun bir politika güdebilir" diye devam ettiriyor sözle-rini. Emperyalizmin saldırgan, vurucu gücü NATO'ya girip, onun programına ve politikasına uygun hareket etmeyi baştan kabul ettikten sonra, hangi "ba-rıştan ve ulusal çıkardan" söz ediliyor? Kimin için barış ve kimin ulusal çıkar-ları? Emperyalizmin saldırganlığına gö-nüllü angaje olup, sonra da bu şekilde "emekçi halkımızın ulusal çıkarlarını ve barışın" korunabileceğini savunmak, sosyalist kurum ve ilkelere yeni bir "katkı" değilse, ne menem bir şey oldu-ğu açıklanmalıdır. Bu tür bir anlayışın ve ürettiği politikaların sonuçları üze-rinde ciddi olarak düşünmek bir zorun-luluktur.

Kuşkusuz NATO'dan çıkma istemi ve NATO'dayken yapılacakları söylemek başka şeylerdir. Hatta bunlar, uzlaş-maz iki politik platformdur. Biri prole-terya ve emekçi halkın talebi, diğeri burjuvazinin talebi üzerine oluşmuştur. Zaten reformizmin çirkin burjuva yüzü de burada ortaya çıkmaktadır. Burju-

vaziye akıl hocalığı yapmak, onun adına politika üretmek, proleteryanın temsilcilerinin sorunu olamaz. Bu onursuzluktur, ikiyüzlülüktür. Proletaryayı savunduğunu iddia edip, günlük politikada burjuva çıkarları için mücadeledir.

TKP, açıkça Türkiye'nin emperyalist bir askeri pakt içinde kalmasını onaylamakta, birbirine taban tabana zıt sınıfların talebini uzlaştırmaya çalışmaktadır. Ne için? Yasallaşmak için... "milli parti"-olmak-için...

İşte reformculuk budur... Burjuvazi ile uzlaşma budur...

Bugün devrimcilerin önündeki en acil görevlerden biri anti-emperyalist, anti-oligarşik mücadeleyi geliştirmektir. Ve bu yüzden her türlü faşist kurumsallaşmaya, emperyalist ittifaklara, paktlara karşı çıkmak ilkesel düzeyde düşünülmelidir. Devrimci propaganda taktik düzeyde bile olsa, kitlelere faşist kurumların, emperyalist paktların dağıtılması gerektiğini anlatmalıdır. Bu Bağımsız Türkiye şiarının ısrarla vurgulanması ve bu şiarın geniş kitlelere maledilmesi olarak anlaşılmalıdır. NATO'da kalınabileceğini, AET'ye girilebileceğini söylemek, objektif olarak Bağımsız Türkiye isteminden vazgeçerek egemen sınıflara Sol'dan destek vermektir.

TKP, H.Kutlu'nun son açıklamalarıyla oligarşinin yıllardır adeta tabu haline getirdiği ve tüm kanatlarını birleştiren geleneksel devlet politikasının temel taşlarını olduğu gibi kabul etmektedir. "Türkiye'nin NATO'da kalması", "terörizme karşı olma", "Kürt'lerin ayrılma hakkını reddetme", "Ege sahasında geleneksel politikayı onaylama", "AET'ye katılmayı kabul etme" tutumu takınarak oligarşinin adeta- dokunulmaz kıldığı konularda, onun kabul edeceği şeyleri savunur olmuştur. Oligarşi, zaten bu konularda farklı politikaları savunanları "vatan hainliği" ile damgalamıştır. "Milli parti" olabilmek de bu "vatan hainliğinden" kurtulmayı gerektirmiyor mu?

Oligarşi ile uzlaşma peşinde koşanlar, nedense hep bu noktalardan yola çıkarlar. Geleneksel egemen ideolojinin kalıplaşmış söven yaklaşımlarını benimserler ya da onlarla uzlaşırlar. Bunun en somut örneği PDA burjuva milliyetçileridir. Hatırlanırsa onlar da ilkin Ege ve Kıbrıs konularında çıkış yapmışlardı. Ama nereye vardıkları herkesin malumudur. Uzlaşmacılık sınır tanımaz. Bir kez proleteryanın mücadelesini hançerleme yolu seçilmeye görülsün, nerede durulacağı belli olmaz.

PDA gibi burjuva kapısına gönüllü yazılanların kuşkusuz Sol saflarda ye-

ri olamazdı. Ve bu yüzden de hızla tedit oldular.

Bizim PDA örneğini vermekteki amacımız, ondan alınması gereken tarihsel derslerin olduğuna inanmamızdır. Yasallık uğruna "burjuvaziye uzlaşmaya çalışmanın, ondan icazet dilenmenin proleteryanın genel çıkarlarına zarar vermekten başka bir anlama gelmeyeceği çok iyi bilinmelidir.

TKP'nin "PKK fobisi", İcazet Dilencililiğinin Bir Parçasıdır

TKP, oligarşiye şirin gözükmek için öylesine çaba göstermektedir ki, Genel Sekreter H.Kutlu, kendisine PKK ile işbirliği yaptıklarına dair sorulduğunda, ilkin soruyu sorana teşekkür edip ondan sonra başlıyor yanıt vermeye ve kesin bir biçimde PKK ile hiçbir ilişkileri olmadığını belirterek, PKK ile işbirliği yaptıklarının öne sürülmesine adeta feryat ederek karşı çıkıyor.

Aynı yaklaşım Yeni Gündem'deki röportajında da vardır. H.Kutlu, TKP ile PKK arasında işbirliği olduğu iddialarını burada da yalanlayarak, "Hiçbir zaman TKP'nin PKK ile ortak toplantısı olmamıştır" diyor. (Yeni Gündem, sayı: 58) Bu ifadelerin kuşkusuz bir anlamı olmalıdır. TKP'deki PKK fobisinin kaynağı acaba nedir? TKP, PKK ile adının birarada anılmasından neden bu ölçüde rahatsız olmaktadır?

Aslında bunun yanıtını vermek hiç de zor değil. TKP, oligarşi nezdinde "kendine icazetli bir konum sağlamak için "terörizmle" hiçbir bağının olmadığını ispatlamak istemektedir.

Gerçi, yıllardan bu yana barışçı olmayan mücadele metodlarını savunanlara "anarşizm", "terörizm", "maceracılık" adı altında saldırıp durmuştur. Ama PKK konusu, Türkiye egemen sınıfları açısından -bugünkü süreçte- çok daha hassas bir konudur. Hele "milli parti" olmayı amaçlayanlar için egemen sınıfların tüm kanatlarının birlikte bir blok gibi tavır aldığı bir konuda, onların dışında bir görüş öne sürmeleri hiç de kolay değildir. En azından "yasallık" sağlamanın ve oligarşi nezdinde kabul edilebilir bir yaklaşıma sahip olmanın bir adımı da, "TC devletin bölünmez bir bütün olduğunu savunmak"tan geçer. Oysa PKK gibi örgütler, "Kürt'lerin, ayrı bir devlet olarak örgütlenmesini" savunmakta ve "bunu başarmak için de savaştıklarını" söylemektedirler. Öyle ya, hem "Kürt'lerin ayrılmasını" savunan, hem de şiddeti temel alan bir örgüte nasıl olur da

TKP'nin işbirliği yaptığı söylenir?.. Böyle bir şey sözkonusu olamaz!.. TKP, Türkiye egemen sınıflarına özellikle bu mesajı iletmek çabası içindedir.

H.Kutlu egemen sınıflara mesajlarını peşpeşe vermeye devam ediyor:

"Terör eylemlerine karşıyız, tasvip etmiyoruz."⁶

"Ulusal azınlıklar dediğimiz zaman, toprak sorunundan sözetmiyoruz(...) Türkiye'nin toprak bütünlüğü, sınırları elbet korunmalıdır."⁷

Kuşkusuz sormak gerekir H.Kutlu'ya... Hangi terörizme karşısınız? Ülke-mizde terörü kim uyguluyor? Oligarşi mi devrimciler mi? 12 Eylül'ün terörü üzerine tek kelime etme gereği duymadan, devrimci eylemlere "terörizm" diye saldırmak ne demektir? Bu, burjuvazi ile aynı ağız kullanmak değil midir? Ona yaranmak, onun gözüne girme çabası değil midir? Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ne oldu? Bütünlüğün korunup korunmayacağına sen mi karar vereceksin, yoksa ulus mu? Eğer bir ulus herşeye rağmen ayrılma hakkını kullanmak istiyorsa, buna kimin adına, hangi amaçla ve nasıl engel olacaksın?

Ve bütün bunlar ne için yapılmaktadır?..

Bir tek şey için... 'Sadece ve sadece legalizme çıkmak, legal bir parti olmak için...

Evet, TKP'nin oligarşi ile uzlaşma çabası, onu öyle bir noktaya getirmiştir ki, bir ulusun kendi kaderini tayin etme hakkını bile açıktan savunamaz hale gelmiştir. Oysa devrimci politika, her ulusun kendi kaderini serbestçe tayin etme hakkını her şart altında savunmayı gerekli kılar. UKKTH'nı savunmak ile mutlak ayrılma aynı şeyler değildir. Bugün PKK "terörizm"inin kınanması altında, aslında UKKTH reddediliyor. TKP, meseleyi her şart altında "milli sınırlar" içinde ele almakta ve bu tavrıyla kopkoyu bir şovenizm sergilemektedir. Kemalizm döneminde "gericiliğe karşı mücadele" diye Kürt halkına yapılan baskıları desteklemenin altında yatan gerçek zihniyet de bu değil miydi? Bugün bu zihniyet çok daha netleşmiş olarak açığa çıkmaktadır.

Proleteryanın Güncel Siyaseti, Bağımsız Genel Siyasetinden Ayrı düşünülemez, Ona Ters Olamaz

Siyasi iktidara ulaşmayı hedefleyen proleterya, bu amacına hizmet edecek

devrimci bir stratejiye sahip olması gerektiği gibi, bu sürecin çeşitli aşamalarında çeşitli sınıf ve tabakaları yanına çekerek burjuvaziyi yalnızlaştırarak taktik bir zenginliğe de sahip olmalıdır. Ancak güncel plandaki taktik tavırlar, genel siyasetinden ayrı olamaz ve ondan bağımsız ele alınamaz. Proleteryanın devrimci partisi, günlük siyaset adına nihai amacına ters düşen, ondan taviz ya da pratikte o amacı unutan bir politika izlemeye başlarsa, bu kopkoyu bir reformizm olur. Bu ister bilinçli, isterse de bilinçsiz yapılsın, yığınları burjuvazinin kuyruğuna takmaktan başka bir anlama gelmez. Proleterya partisi, kendi ideolojisinden, kendi bağımsız devrimci siyasetinden güncel politika yapma adına taviz veremez.

Reformistlerle devrimcileri birbirinden ayıran en önemli nokta budur. Devrimciler, proleteryanın sınıf siyasetinin kararlı savunucuları iken, reformistler, burjuvazi ile uzlaşma siyaseti güder. Reformizmin burjuvaziden bağımsız bir politikası yoktur. Çünkü reformizm, tek kelimeyle kişiliksizliktir. Politik esneklik adına, kişiliksiz bir siyaseti meşrulaştırma onun temel taktiğidir. Bu taktik ister istemez pratikte burjuva güçlerinin yedeği olmaktan kurtulamama sonucunu doğurur.

Kuşkusuz reformistlere, kendilerinin proleteryanın amaçlarına ters düşen bir yol izlediği, onu iktidar yapma diye bir sorunları olmadığını söylediklerinde, buna şiddetle karşı çıkacaklardır. Sosyalizmi savundukları, onun için mücadele ettiklerini söyleyeceklerdir. Ancak bunun hiç de önemi yoktur. Menşevikler de sosyalizmi savunduğunu söylüyor, onun propagandasını yapıyorlardı. Ama Menşevizm hiçbir zaman proleteryanın tutarlı savunucusu olmamıştır. Sınıf mücadelesi tarihi, Menşevizmin ve onun izleyicilerinin sayısız ihanetine tanıklıktır.

Ülkemizde TKP'nin izlediği çizgide pratikte iktidar perspektifli bir çizgi değildir. Reformlar için mücadeleyi iktidar mücadelesinin önüne çıkarmıştır. Lafızlardaki tüm keskinliğe rağmen pratikte izlediği yol budur. Yığınları devrimci hedeflere yöneltme yerine, reformcu hayallerle aldatmaktadır. Ülkenin içinde bulunduğu durum, sistemin niteliğini, sınıfların durumunu doğru tahlil edemeyen TKP, kendi öz gücüne dayalı devrimci politikalar izlemek yerine, burjuvazinin icazetini sağlamaya çalışan reformcu taktikler gütmektedir.

"Eğer ideolojik ilkelermizden ödün veriyorsanız, nihai amacınızı bir yana bırakıyorsanız, yine reformizme

kapıldınız"⁸ diyen TKP Genel Sekreteri H.Kutlu, proleteryanın, nihai amacından asla kopmaması gerektiğini pek iyi ifade ediyor. Ama kendisinin yaptığı bu değil midir? Türkiye'nin her türlü emperyalist ittifaktan çıkmasını, UKKTH'nı savunmak ideolojik bir ilke değil midir? Sosyalistler ne zamandan beri emperyalist askeri pakt olan NATO'da kalınabileceğini savunmaya başlamışlardır? Ne zamandan beri toprak bütünlüğünün korunması havariliğine soyunmuşlardır?

TKP kendi deyişleriyle de tutarlı bir politik çizgi izlemiyor. Biz, yaklaşık 20 yıldır TKP'nin pratikte devrimin yolu ve biçimi konusundaki belirsiz tavrı nede ni ile reformist-revizyonist bir çizginin savunucusu olarak gördüğümüzü söyledik durduk, hâlâ da söylüyoruz. Ama bugün bizzat kendi deyişleriyle en çıplak haliyle sergilenmektedir. Bu deyişlerden sonra ayrıca kendi pratiğine bakmaya bile gerek kalmamıştır.

Yalan, Demagoji ile Gerçek Gizlenemez

Demokrasi hayali ile yaşayan ve leğalleşme ile yapıp tuşan TKP, bir taraftan oligarşiye "kabul edilebilir" bir parti olduğunu ispatlamaya, en azından sanıldığı kadar tehlikeli politikalar savunmadığını göstermeye çalışırken, diğer yandan da demokrasiyi getirecek gözüyle baktığı SHP'nin kuyruğuna takılmaktan geri kalmıyor.

Ama H.Kutlu, TKP'nin o bilinen yüksekte atma huyundan yine de bir tür¹ lü vazgeçmiyor. "TKP'nin Türkiye'de yeri olup olmadığına Türk halkı karar verecektir."⁹ diyor.

Madem karar verecek olan Türk halkıdır, o zaman nedir burjuva basının da bunca boy gösterip, icazet dilenciliği? TKP'ye halkın sahip çıkmasını sağlamak ve onun ezilen-sömürülen yığınların gerçek devrimci partisi haline getirmek için çaba gösterme yerine, neden burjuva reformist güçlere bel bağlanıyor? Emekçi yığınların somut taleplerine sahip çıkarak, onların gerçek kurtuluşunun sosyalizmle mümkün olduğunu göstermek ve bunun için onları mücadeleye seferber etmek yerine,, neden "demokrasi" hayalleriyle avutuluyor?

Halka güvenen, halkın talepleri üzerinde yürütülecek mücadelenin gücüne güveniyor demektir. Ama TKP, tam aksine burjuvazinin taleplerine sahip çıkarak, onun politikasına angaje olarak, bunu sağlamaya çalışıyor. Dolayısıyla yukardaki söz, boş sözler olmaktan öte anlam ifade etmiyor. .

Keskin lafızlarla, bayağı demagojilerle TKP, kendi gerçek tutumunu gizleyemez. Ve kimseyi de aldatamaz. TKP'nin bu tutumu yeni değildir. Yaklaşık 60 yıldır çeşitli biçimlerde süregelmektedir. Sınıf mücadelesi arenasında bir güç olmaktan yoksun olduğu dönemlerde bile TKP, egemen sınıflara karşı yükselen her muhalefeti, her direnişi kendisine maletmekten çekinmemiştir. Yulardır halkın mücadelesinden uzak, onun dışında olmalarına karşın, sanki herşeyi kendileri yapıyor, herşey kendilerinden sorulur havasını yaymaya çalışmış ve kendini Sol hareketin merkezi gösterme gayretine girmiştir. Bizim Radyo'nun gerçekle en ufak bir ilgisi olmayan yayınları hatırlardadır. Evet Haydar Kutlu... TKP'nin Türkiye'de yeri olup olmadığına Türkiye halkı karar verecektir. Ama belirtelim ki, halkımız kendi somut taleplerine sahip çıkmayan, haklı mücadelesine önderlik ederek kendini mücadele ile kabul ettirmek yerine, burjuvazinin icazetine sığınarak yasallaşmaya çalışan sizi, hiçbir zaman kendi öz partisi olarak kabul etmeyecektir.

Ne kadar saklamaya çalışırsanız çalışın, gerçekleri bir çırpıda unutturamazsınız. Yaşanmış tarih tüm çıplaklığıyla ortaya serilecektir.

Bugün devrimcilerin görevlerinden biri de, yıllardan beri oligarşinin reformist tercihi partilerinin peşine takılmaktan başka bir şey yapmayan, kitleleri reformcu hayallerle uyutan mücadele kaçkınlarının gerçek yüzlerini teşhir ederek, emekçi halkın devrimci dinamizmini kendi kurtuluşunu sağlayacak devrim mücadelesine kanallı edebilmektir.

Uzlaşmacı, reformist çizgi, halkın daha çok acı çekmesinden başka bir sonuç vermez. Bu yolun terkedilmesi ve doğru devrimci politikanın egemen olabilmesi için devrimciler, reformizmin her çeşidini ve her türlü reformist taktiği mahkum etmeli, bunun için elinen gelen tüm çabayı göstermelidir. .

DİPNOTLAR

"TKP '86 Ulusal Konferansı" ile ilgili TKP Genel Sekreteri H.Kutlu'nun yaptığı konuşmadan., (1 Ağustos 1986'da... yayımlandı)

a.g.k.

Güneş Gazetesi 4 Nisan 1987, H.Kutlu ile yapılan röportajdan.

TKP '86 Ulusal Konferansı Ue ilgili konuşmadan.

Yeni Gündem sayı 58, H.Kutlu Ue yapılan röportajdan.

BİRLİKTE MÜCADELE VE DAYANIŞMANIN ÖNÜNDEKİ ENGELLER KALDIRILMALIDIR

İlknur GÜLER

Uzun bir süredir, öğrenci gençliğin YÖK karşısında sürdürdüğü "Demokratik Üniversite" mücadelesinin gelişim süreci bizlere, Türkiye Sol'unun öteden beri taşıdığı önemli bir hastalığını, eksikliğini irdelemek gereksinimini duyurmaktadır. Burada sorunumuz, özgül olarak öğrenci gençlik mücadelesinin ne şekilde geliştiği veya gelişmesi gerektiği değil. Sorunumuz, bu mücadele sürecinin bir kere daha ortaya koyduğu, çeşitli halk, sınıf ve tabakaları arasındaki birlik yoksunluğu (veya uyumsuzluk) gerçeğidir.

Geleneksel Sol'un etkisinin kırılmaya başlandığı '70 sonrası yaşanan birtakım olumlu gelişmeleri bir kenara bırakırsak, Türkiye Sol'unun bu konuda oldukça olumsuz bir geleneğe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Son olarak öğrencilerin yükselttiği "Demokratik Üniversite" mücadelesinde bunu çok açık bir şekilde yeniden yaşadık.

Sanki YÖK'ün kurbanı sadece öğrencilerimiz gibi, YÖK'ten darbe yiyen diğer kesimler izleyici olmaktan öteye gitmediler. (Yalnız bu "izleyiciler" in taraflı olduklarını ve bunu kısmen, ortaya koyduklarını teslim etmeliyiz.(!)

Sanki öğrencilerin sorunları işçi sınıfını hiç ilgilendirmiyordu. Sanki kurulan YÖK düzeni ile ezilen-sömürülen halka karşı kafaların yetiştirilmesi amaçlanmıyormuş gibi bazı istisnalar hariç sendikalar da "izleyici"liğin ötesinde bir tavır sergilemediler.

Yalnız sendikalar değil, çeşitli meslek odaları, barolar, mühendis-mimar odaları, Tabipler Birliği vb. örgütlerin birçoğu, bu kayıtsızlık tablosunun birer parçasını oluşturdular. Tabii ki, bu tablonun en gözâlıcı köşesini bizzat YÖK'ün darbesini yiyen 1402'likler ve her

gün YÖK baskısı altında kişilikleriyle oynanan öğretim üyeleri-görevlileri vb. oluştuyordu. .

"Her koyun kendi bacağından asılır" tavrını nereden kaynaklanıyor ve Sol içindeki egemenliği nereye kadar sürecek? Ezilen halkın yanında olduğunu söyleyen, halkın sömürü ve baskı karşısındaki örgütlülüğünü gerçekleştirmeye, mücadelesini örgütlemeye çalıştığını iddia eden her kişi ve grup bu soruyu kendine sormalı ve çözümü doğrultusunda çaba harcamalıdır.

Türkiye Sol'unda belirli siyasal çizimlerin ilke haline getirdikleri bu "her koyun kendi bacağından asılır" tavrının kökenlerini ortaya çıkarmak için geleneksel reformist Sol'un yıllardır ülkemiz Sol'una egemen olan mücadele ve örgütlenme çizgisini irdelememiz gerekiyor. Bu egemenlik -'70'lerden beri temelleri çatırdıyorsa da üst yapıda belli oranlarda gücünü sürdürmekte ve yenilgi sonrasının yıldınlık-karamsarlık ortamını güçlenmek için değerlendirmeye çalışmaktadır. Bugün de 12 Eylül'ün yarattığı yıldınlık-karamsarlık ortamı geleneksel Sol tarafından statükocu-icazetçi anlayışını geliştirip güçlendirebileceği bir fırsat olarak görülmektedir.

Halk Sınıf ve Tabakalarını Bölen Reformizmin Statükocu-İcazetçi Çizgisidir

Türkiye Sol hareketi, 1960'lara kadar başlıca iki nedenden dolayı güdük kalmış, olması gereken noktaya bir türlü ulaşamamıştır. Birinci neden, Cumhuriyet'ten itibaren Sol üzerinde yürütülen baskı politikasıdır. İkinci ve belirleyici neden ise, Sol'un ülke koşullarına uygun bir mücadele, örgütlenme çizgisini oturtamayışı, dar bir aydın çev-

renin dışına taşıp kitlelilik kazanamayıdır.

Ülke koşullarını tahlil edemeyen, teoride dogmatizme-şablonculuğa düşen, her konuda hazır reçeteler arayan bir kafa yapısının egemen olduğu sol hareketin, devrimci mücadeleye ilişkin tutarlı bir sınıflar mevzilenmesini ve mücadele hattını ortaya koyup egemen sınıfların baskısını boşa çıkarması beklenemezdi kuşkusuz. Devrimci mücadelelenin kısa ve uzun vadeli hedeflerini egemen sınıfların tepkisine göre güncel olarak belirleyen geleneksel Sol, hiçbir zaman tüm halk sınıflarını mücadeleye seferber etmeyi düşünmedi. Her şeyden önce savunduğu dogmalar buna engeldi. "Marx, devrimin şekilleri, metodları, tarzı ve niteliği konusunda kendinin ve sosyalist devrimin gelecekteki önderlerinin elini kolunu bağlamıyordu"(!). Ama geleneksel Sol, 1915-17 çarlık Rusya'sının koşullarını Türkiye'de aramaya-varsaymaya devam etti.(!) Yıllarca "işçi sınıfını örgütleme" adına ekonomizmin-sendikalizmin batağında çırpınıldı, ezilen halkın diğer katmanları görmezden gelindi.

Geleneksel statükocu Sol, "kitleler-yığımlar" sözcüklerini hiç ağızlarından düşürmemesine karşın statükoyu bozacak, reformlar uğruna mücadeleyi sekteye uğratabilecek kitleli hareketler karşısında olmuş, egemen sınıflar: "sinirlendirecek" her eylemi, her radikal 'çıkışı' engellemek için elden gelen çabayı göstermiş, bu uğurda yeni teoriler icat etmekten geri durmamıştır. Varlığını tehlikeye düşüren, statükoyu bozan her radikal çıkış, reformizmin "provakasyon" edebiyatıyla karşılaşmaktan kurtulamamıştır.(4)

1960 sonrası ise, Türkiye sol hareketinin yeni bir dönemidir. Artık tabular yıkılmaya başlamış, halk sınıf ve tabakaları arasında ilerici düşünceler filizlenmeye, örgütlenmeye ve mücadelede geleneksel sol'un dar kalıpları parçalanmaya yüz tutmuştur. Filizlenen bu yeni ve sağlıklı yapılar, oligarşinin ve reformizmin alışık olmadığı, tüm statükoyu bozan, ezilen halk sınıf ve tabakalarının çıkarlarını aynı platformda değerlendiren bir mücadele anlayışını pratiğe geçirmeye başlamıştır. Artık oligarşi için "rahat" günler sayılıdır ve reformizmin Türkiye solundaki egemenliği temellerinden çatırdamaya başlamıştır.

Reformizm artık gücünü kaybetmeye başlamıştır, ancak sol içindeki egemenliğini tam anlamıyla yıkmak bir anda gerçekleşecek bir şey değildir. Henüz yeni filiz vermeye başlayan ve kendi içinde ideolojik netlik sağlamaya çalışan devrimci hareketin karşısında, yılların "tecrübe"sine sahip köklü bir reformist çizgi vardı.

Tüm dezavantajlarına karşın '71 devrimci hareketi, Türkiye sol hareketinin tarihinde yeni bir sayfa açmayı başarmış, Sol'u günlük reformlar uğrunda mücadelenin dar sınırlarından kurtararak ezilen halkın ufuklarını genişletmiştir. Her konuda olduğu gibi kitle hareketlerinde de bu gelişmenin etkisi görülmüş ve oligarşinin çizdiği sınırlar parçalanmıştır. Gençlikte başlayan radikalleşme, giderek diğer sınıf ve halk tabakalarını da etkilemiş, büyük işçi direnişleri, köylünün toprak işgalleri, küçük üreticinin taban fiyatları çerçevesinde düzenlediği mitingler-gösteriler, kimi zaman birbirini destekler ve organize şekilde peşpeşe oligarşiye ve reformist anlayışlara darbeler indirmeye başlamıştır.

Bu gelişmeler, oligarşi ve reformizmin saflarında panik yaratmış, yeni önlemler almaya zorlamıştır. Oligarşi, baskı ve zor önlemlerini yoğunlaştırıp 12 Mart cuntasının zeminini hazırlamaya yönelirken, geleneksel reformist çizgi de kendini oligarşinin hiddetinden kurtaracak, statükoyu yeniden kuracak yollar aramaya, kitlelerin mücadelesini yeniden icazet sınırları içine sokmanın yöntemlerini bulmak için çaba sarfetmeye başlamıştır.

12 Mart cuntasına kadarki dönem içinde aydın kesimin tavırları ise, iki yönde gelişmiştir. Bir kısmı önceden ol-

düğü gibi yine reformist düşüncelerle bu tip örgütlenmelerde yer alırken, diğer kısmı ise reformizme duyulan tepkiler sonucu değişik yollar aramış, ancak seçkinci anlayışları ve küçük burjuva acelecilikleriyle cuntacı olmaktan öteye gidememişlerdir.

Geleneksel Sol'un reformist-statükocu çizgisi, oligarşiye Sol'dan destek

12 Mart cuntası bu boşluklarda gündeme gelir ve siyasi arenada yalnız kalan devrimci hareket, mücadele çizgisiyle, pratiğiyle kitlelere gereken mesajı vermiş, ancak bu kısa süre içinde geleneksel Sol'un kitle örgütlerindeki (özellikle sendikalarda) etkinliği kırılmıştır. Ancak bu etkinlik gelişen değil, sürekli gerileyen, darbeler yiyen bir etkinliktir artık. Kitleler, gözünün önünde olup biten herşeyden gerekli dersleri çıkarmaya başlamıştır.

1974 sonrası sürecin ana güç kaynağı, '71 devrimci mücadelesinin yarattığı potansiyeldir artık. Reformizm, hemen 12 Mart'ın ertesinde bu potansiyeli kendi potasına aktarmak isterse de, doğru proleter devrimci çizgiyi savunan kadroların sürece müdahalesiyle hevesi kursağında kalır ve mücadelenin kızgınlaşmasıyla birlikte yavaş yavaş arenadan çekilmeye başlar.

Devrimci hareket tüm halk sınıf ve tabakalarını, sürecin odak noktası olan anti-faşist mücadeleye seferber edip, faşist güçlere geri adımlar attırırken, geleneksel reformist Sol masabaşı entrikalarıyla, tepeden inme yöntemlerle yönetim kademelerine çöreklandıkları

bir kısım sendikalar aracılığıyla işçi sınıfını bu mücadelenin dışında tutmaya, işçi sınıfını ekonomik mücadelenin dar sınırlarına hapsedmeye çalışır. Sanki faşist terörün eğitim kurumlarını, mahalleleri, köyleri, hatta kentleri tehdit etmesi, tüm bunları faşist işgal altına almak istemesi, terör ve demagoji temelinde faşizme kitle tabanı yaratmaya çalışması işçi sınıfını hiç ilgilendirmiyordu. Katliamlar, cinayetler, işgaller birbirini kovalarken, reformizm, kınama demeçleriyle işi geçiştiriyor, işçi sınıfını toplu-sözleşmelerde bir blöf aracı olarak kullanmanın dışında hiçbir gelişmeye sokmak istemiyor, işçi sınıfının sınıflar çatışmasının her alanında gücünü hissettirmesini engellemek için elden gelen manevrayı yapıyordu.(5)

Aydınlar ise, azgınlaşan faşist terör karşısında halkın yanında yer alacaklarına, güvenceyi "tarafsızlık"ta bulmuştur. 12 Eylül öncesi faşist terörün tarafsızlaştırıp sindirdiği birçok aydın "sınıflar mücadelesinin nesnel gerçeği yerine, milli beraberlik, uzlaşma bayrağını yükseklere kaldırmış" ve böylece bozulan statükoyu egemen sınıflar lehine yeniden kurmak için çaba gösterenlerin safında yerini almıştır.

Oldukça önemli adımlar atılmış olsa da, hâlâ ezilen halk ve tabakaları arasında sağlanamayan birlik; reformizmin işçi sınıfı, sendikalar ve bir kısım kitle örgütlenmeleri üzerindeki etkisi, sınıflar mücadelesinin ulaştığı boyutları anlamayıp tutarlı bir anti-faşist tavır takınamayan aydınlar... İşte 12 Eylül öncesi Türkiye solunun çözmek zorunda bulunduğu önemli sorunlardan birkaçı...

Eğer 12 Eylül bu kadar başarılı olabilmiş ve Sol'a büyük darbeler vurabilmişse, diğer nedenlerin yanında yukarıda saydığımız objektif durumların da oldukça önemli rolleri olmuştur. Reformizmin icazet sınırlarını aşmayan mücadele hattı ve statükoyu bozan her hareket karşısında takındığı olumsuz ve engelleyici tavır; aydınların "demokratlık" maskesi altında sınıflar çatışmasının kendilerine yüklediği görevlerden kaçınmaları, devrimci hareketi oligarşinin karşısında yine yalnız bırakmıştır. Diğer yandan oligarşinin gazabından korunmak için bu iki kesimin "terörizm-maceracılık" edebiyatına sarılması, oligarşiye Sol'dan verilen destek olmuş ve daha pervasız bir baskı-terör politikasının önünü düzlemiştir. Kimileri daha da ileri giderek, oligarşiyle aynı ağızdan 12 Eylül'e karşı direnen devrimci hareketlere saldırmış, kimileri bu işi meslek haline getirmiş olup hâlâ sürdürmektedirler. Bunun karşılığında da oligarşiden ödülleri alıyorlar tabii ki.

Ezilen halkın çıkarları ve hedefi birdir. Mücadelesi de bir ve bütün olmalıdır

12 Eylül'ün üzerinden 7 yılın geçtiği bugünlerde, ezilen halk sınıf ve tabakalarının mücadele birlikteliği yine sağlanamamış ve önünde çeşitli engeller vardır. Ezilen halk, baskı ve sömürü

karşısında hak ve özgürlükleri için mücadelesini yükseltirken, oligarşinin ve reformizmin çabalarıyla bu mücadelenin seviyesi düşürülmeye, kendi içinde bir bütünlüğe kavuşması engellenmeye çalışılmaktadır. Oligarşi bunu, çeşitli yalanlarla meşruluğunu sağladığı baskı ve zor yöntemleriyle gerçekleştirmeye çalışırken, reformizm aynı hedeflere daha ince taktiklerle ulaşmaya çalışmaktadır. Mücadelenin yükselip tüm halk kesimlerini kucaklama eğilimleri göstermesiyle birlikte reformizmin sözcüleri yine "provakasyon", "uslu durun", "daha zamanı değil", "gençlik ateşiyle hareket etmeyelim" gibi klişeleşmiş beylik lafları ardarda sıralamaya başlamıştır. Reformizmin bir kısım aydını da yanına alarak yürüttüğü bu propagandaya göre "olgun" olmak, yani oligarşiye fazla kızdırmadan, çelişkileri derinleştirmeden hareket etmek gerekir: onlara göre "daha zamanı gelmemiştir", egemen sınıflararası çelişkilerin derinleşmesi ve burjuva muhalefetin kendilerine uygun bir mücadele yolunu açması beklenmelidir; şu aşamada radikal tavırlar sergilemek ve tüm halk kesimlerini ortak amaçlar paralelinde aktif mücadeleye sevk etmek, provakasyona gelmektir, varolan "demokrasi"nin daha da budanması için zemin hazırlamaktır.

Tüm bu propagandanın altında yatan, oligarşiye mesaj verme ve icazet sınırlarının genişletilmesini bekleme yö-

nündeki klasik statükocu zihniyettir. Oysa tarihin her döneminde -genel kural- egemen sınıfların politikası, ezilen halkın mücadelesinin önüne engeller dikmek, onları mümkün olduğunca dar bir alana hapsetmek yönünde olmuştur.

Bugün ezilen halkın tüm sınıf ve katmanlarının oldukça büyük sorunlarla karşı karşıya olduğu somut bir gerçektir. Oligarşinin baskı ve sömürü düzeni, özellikle 12 Eylül'de yapılan düzenlemelerle daha da yetkinleşmiştir. İşçi sınıfı sendika ve grev yasalarıyla YHK ile denetim altına alınıp sessizleştirilmeye çalışılırken, bir yandan da örgütlenmenin önüne dikilen çeşitli engellerle ilerici-demokrat-devrimci çatılar altında birleşmeleri engellenmekte, sarı Türk-İş, devletin ve CIA'nın yardımıyla ayakta tutulmaya çalışılmaktadır. Kırsal kesim üzerinde estirilen yoğun terör ile bir yandan Kürt köylüleri(7) kültüründen, dilinden, topraklarından uzaklatılmaya çalışılırken, diğer yandan çeşitli "yasal" ve yasadışı yollarla köylünün ürünü yok pahasına iç edilmektedir. Şehir küçük burjuvazisi (memur, öğretmen, teknik adam vb.) her türlü örgütlenme olanağından yoksun olarak "kaderini" devletin eline bırakmaya zorlanmaktadır. Üniversiteler, YÖK ile düzenin "yedek parça" üretim merkezleri durumuna getirilmekte, ilkokuldan başlatılan gerici-ırkçı eğitimin son durağı yapılmak istenmektedir.

Oligarşinin tüm gücüyle yürüttüğü bu topyekün saldırı politikasının tek bir amacı vardır; sömürü ve baskı düzeninin aksamadan sürmesi ve çıkabilecek çatlak seslerin daha baştan susturulması-boğulması. Birtakım olumlu gelişmelere karşın, bu topyekün saldırı politikası karşısında ezilen halk saflarında bir birliktelik ve uyumdan, dayanışmadan söz etmek pek mümkün değildir. Halkın büyük kesiminin henüz kendi özgül sorunları karşısında bile ürkek ve kararsız olduğu bir dönemde böyle bir birliktelik, uyum ve dayanışmanın hayal olduğu veya bunun "merkezi bir örgütlenme ve politika" ile olabileceği ileri sürülebilir. Mükemmeliyetçi bir gözle bakarsak, bu söylenenler doğru gibi gözükebilir, ancak böyle bir bakış açısı idealizmden ve ütopyacılıktan başka bir şey değildir. Çünkü, kendiliğinden veya masa başlarındaki boş gevezeliklerden ne merkezi örgütlenme, ne de merkezi politika oluşturulabilir. Oluşturulur diyen varsa yalandır, pratikte ortaya çıkar, sosyal hayatla ilgisi olmayan, birtakım duyguların tatmin platformundan başka bir şey değildir.

Ezilen halk sınıf ve tabakaları, bugün nasıl hakkını kazanmak için mücadele etmesi gerektiğini pratikte yaşayarak, görerek öğreniyorsa, birlikte hareket etmesini de yaşayarak-görerek öğrenecektir. Ve merkezilik bu yaşama-öğrenme süreci içinde adım adım gerçekleşecektir. Bu durum, gelişmenin determinist yönüdür ve eksiktir, bu yüzden de güdük kalmakla, başarısız olmakla karşı karşıyadır. Bu gelişmenin devrimci bir rotaya oturması ve amaçlanan sorunlara ulaşması iradi müdahale ile mümkündür. Devrimcilerin misyonu ve başta görevi budur. Görevimiz, ezilen halkın kendi sorunlarına sahip çıkmasını ve bu yönde örgütlenmeler oluşturmalarıdır. Görevimiz, mücadelenin çeşitli alanları arasındaki bağlantıları kurmak, tüm sınıf ve tabakaların mücadele birlikteliğini-dayanışmasını geciktiren, önleyen engelleri ortadan kaldırmaktır. Çabışlarımızdaki temel noktalardan birini bu anlayış oluşturmazsa, verimli sonuçlar almanın güç olacağını ve alınan sonuçların kısmi ve geçici olmaktan kurtulamayacağını akıldan çıkarmamalıyız.

Ezilen halkın birlik ve dayanışması, kendi mücadelesinin eseri olacaktır

Bugün öğrenci gençlik kendi sorunlarına belirli ölçülerde sahip çıkmış ve

YÖK'e karşı bir mücadeleyi başlatmıştır. Oligarşi bu durum karşısında çeşitli önlemler almaya çalışmışsa da, öğrenci gençlik kararlı ve bilinçli tutumuyla bu önlemleri boşa çıkarmasını bilmiş ve bu konuda oldukça önemli sayılabilecek adımlar atmıştır. Gençliğin bu çıkışı ve kararlı tutumu, ezilen diğer kesimleri için ders çıkarılacak çeşitli zenginlikler içerir. Salt ders çıkarmakla kalınmamalı. YÖK'ün sadece bir parçasını oluşturduğu sömürü ve baskı düzenine karşı uyumlu ve birlikte tavır almanın, dayanışmayı güçlendirmenin başardığı olmak için şart olduğu bilinçlere kazınmalıdır. Elbette ki, bu birliktelik ve dayanışmanın önüne çeşitli engeller çıkarılacak, devrimci mücadelenin çeşitli alanları kendi sorunlarının dar sınırları içine hapsedilmek istenecektir.

Öncelikle oligarşi, Türkiye Sol'unun bu zaafını derinleştirmek, birliktelik-dayanışmayı engellemek için her türlü taktik ve yöntemi uygulamaya sokmaktan kaçınmayacaktır. Şu anda çeşitli yasalarla büyük ölçüde sağlamış olduğu bu bölünmüşlük ve tecrit durumunu, her türlü tehdit ve demagojiyle korumaya hatta güçlendirmeye çalışacaktır. Halkın ekonomik-demokratik istemleri, bu yönde dayanışma için davranmaları anarşi ve terör ortamını yaratmakla, toplumsal bakışı bozmakla, 12 Eylül öncesine dönmek istemekle suçlanacak, bu doğrultuda yoğun ideolojik-siyasi saldırı kampanyasını, dozunu her geçen

gün arttırarak sürdürecektir. Tüm bunlara hazırlıklı olunmalı, bilinçler bu yönde uyanık kılınmalıdır. İdeolojik-siyasi saldırı kampanyası etkili olduğu oranda oligarşi yeni adımlar atacak, baskı ve terörü yoğunlaştıracak, halkın mücadelesinin gelişmesini olanak veren gedikleri yeni yasa ve düzenlemelerle kapatmaya çalışacaktır. Oligarşinin inisiyatifi eline aldığı böyle bir sürecin sonu, bugünkünden daha sıkı bir toplumsal cenderenin yaratılması olacaktır. Tersine bir durumda, yani oligarşinin ideolojik-siyasi saldırı kampanyası karşısında geri adım atılmadığı, mücadelenin kararlı bir şekilde yükseltilip baskı ve terör karşısında yılmınlığa düşülmediği oranda oligarşi, geri adım atmak zorunda kalacaktır. Çünkü oligarşinin şu andaki sorunu, sınıflar mücadelesinin ivmesini mümkün olduğunca düşürmek ve krizin daha da derinleşmesini önlemektir. Karşısında kararlı bir mücadele olduğu sürece oligarşinin geri çekilmek ve ödün vermek dışında bir çaresi yoktur. Sorun, kararlı bir şekilde mücadeleyi sürdürüp inisiyatifi oligarşiye kaptırmamakta yatmaktadır.

Ezilen halkın birlikte mücadelesinin önündeki diğer bir engelde, geleneksel reformist Sol'dur. Reformizmin yeni dönemdeki işlevi, yine oligarşiyle bir uzlaşma zemini yaratıp, mücadeleyi çizilen icazet sınırları içine hapsedmek olacaktır. Yine masa başı oyunları ve tepeden inme yöntemlerle kitle örgütlerini denetim altına almaya, bu örgütlenmeler aracılığıyla statükoyu korumaya çalışacaklardır. Halkın mücadelesini geriletip oligarşinin inisiyatifi terketmekten başka bir sonuç yaratmayacak bu anlayış, halkın ve devrimcilerin anlayışı olamaz. Bu teslimiyetçi anlayışa karşı her alanda mücadeleyi yükseltip gelişiminin önünü tıkamalıyız. Her türlü oportünizmin olduğu gibi, reformizmin panzehiri de pratik mücadeledir, sınıflar çatışmasıdır. Mücadelenin kızgınlığı, sınıflar çatışmasının ivmesinin yükseldiği her yerde oportünizm ve reformizmin bir kenara çekilip sessizce izlemekten başka yolu yoktur. Ancak bu demek değildir ki, nasılsa mücadelenin ivmesi yükseliyor, bir süre sonra tecrit olurlar, ancak yanlarında da götürebildikleri kadar unsuru birlikte götürüp devrimci saflarda büyük gedikler açabilirler. Bizlere düşen görev, mücadelenin her aşamasında, reformizmin mücadele kaçkını yüzünü, uzlaşmacı-statükocu çizgisini teşhir etmek, kitlelerden tecritini sağlamaktır.

Son olarak her yenilgi sonrası doğan boşlukta ayrıcalıklı konumları ve ola-

naklariyla ön plana çıkıp halka ve devrimcilere vaaz veren ve öteden beri halkın devrimci mücadelesinde sorun olmaya devam eden bir kısım aydının durumuna değinmek gerekiyor. Bir türlü "iç savaş" fobisinden kurtulamamış ve her çatışmada "en haksız" darbeleri yiyen "tarafsızların psikolojisiyle oligarşiyi "sinirlendirecek" bir ortamın doğmasını engellemeye çalışan sözkonusu aydınlarımız, sağa-sola itidal telkin etmeye devam ediyor, özellikle gençlerin radikal çıkışlarının ardından bu çabalar daha da yoğunlaşmıştır. Bir yandan "12 Eylül öncesi" umacı olarak kullanılırken, diğer yandan da "uslu durun", "oyuna gelmeyin" türünden öneriler ortalığı kapladı. Belki büyük çoğunluğu bunu iyi niyetle yapıyor, ancak iyi niyetle yapıyor olması bunların, halkın çıkarları için yapıldığını göstermez. Art niyetli, oligarşiye mesaj ve akıl verme amacını taşıyanları bir yana bırakırsak, diğer tüm "uslu durun" davetleri bizzat bu aydınların kendi sübjektif durumlarından yola çıkarak yaptıkları davetlerdir.

Aydınlarımız öncelikle "iç savaş" fobisinden ve dünyayı kendi çevresinden döndürme alışkanlığından kurtulmalıdır. Bunlardan kurtulmak ise halkın yanında ve halkın devrimci iradesine tabi olmakla mümkündür. 1970'lerden bu yana halkın nezdindeki saygın konumlarını kaybettiklerini kabullenmesi ve bunun en büyük nedeninin halkın devrimci mücadelesinin gerisinde kalmaları olduğunu görmelidirler. Aydınlarımız, Türkiye halkının devrimci mücadelesinin gerisinde ve dışında kalmamalı, ona tabi olmalıdır. Belki bugün sahip olduğumuz birtakım olanakları, konumu kaybedeceğimiz, yaşam tarzımızdan fedakarlıklar yapıp değiştireceğiz, egemen sınıflar ve işbirlikçilerince lanetleneneceğiz, akıl almaz baskılarla karşılaşacağız, ancak çok daha önemli şeyler kazanacağız; Türkiye halkıyla bütünleşip birlikte mücadele etme onurunu ve desteğini!..

Tüm devrimci demokratlara düşen görev, halkın mücadele birlikteliğini sağlamaktır

Bugün ezilen halkın hiçbir sorunu birinden bağımsız değildir ve hiç kimse kimi sorunlar karşısında "bu beni ilgilendirmiyor, karışmayayım" deme hakkına sahip değildir. İşçi sınıfının sorunları nasıl tüm ezilen halkın sorunu olmahırsa, ezilen halka karşı bir bilinçle

yerleştirilmeye çalışılan öğrencinin sorunu da tüm halk sınıf ve tabakalarının sorunu olmalıdır. Bugün köylünün toprağını, ürününü yok pahasına elinden alanlar, kentte de işçi sınıfının emeğini gaspediyorlar. Köylüyü yerinden yurdundan edip sürgüne gönderenlerle, kentteki işçinin kondusunu yıkanlar aynı kişilerdir. Çocuğuna daha güzel bir dünyayı, yaşamı öğretmeye çalışan bir öğretmene uygulanan baskılara, o çocuğun anası-babası-kardeşi olan işçi, köylü memur, öğrenci neden karşı çıkmaz, neden öğretmeni desteklemesi? Oligarşi bunlar karşısında bir sürü neden sayabilir, ama hepsinin altında sömürü ve baskının çirkin yüzü sıırır.

Unutmayalım ki, grev de bizim, toprak işgali de bizim, boykot da bizim, direniş de bizim, açlık grevleri de bizim, yani hepimizdir. Ve yine eğer cop varsa, dipçik varsa, panzer varsa, hapis-işkence varsa, hepsi bizim içindir.

Bizlere düşen görev, ezilen halkın birlikte mücadelesinin koşullarını yaratmak ve bu mücadeleyi örgütleyebilmektir. Tüm ezilen sınıf ve tabakaların baskılara karşı direnişinde, hak arama mücadelesinde bu birliktelik ve dayanışmanın zemini yaratılmalıdır. Ezilen halkın tüm kesimleri, mesleki örgütleriyle, demekleriyle, sendikalarıyla fiili olarak yaratacakları-meşrulaştırılacakları çeşitli örgütleriyle birbirini desteklemeli ve dayanışma içinde bulunmalıdır.

Oligarşiden kaçınarak beklemek şeklindeki bir anlayış da, küçük burjuva aydınların "hele bekleyelim, ne olur n'e olmaz" şeklindeki sıradan, kaderci insan tavrı da devrimci-demokratlar tarafından benimsenmemeli, savunulmamalıdır.

Bağnaz tekkeci kafa yapısından sıyrılmamış kimi Sol grupların gelişen bir direniş, veya eylemde ısrarla sürdürdükleri "bana ne, ben yokum" anlayışları terkedilmelidir. Bu kafa yapısıyla hareket edip köşeye çekilmek veya eylemi baltalamaya çalışmak çocukça rekabetçi bir tavidir ve oligarşiyle işbirliği yapmaya kadar varır.

Önümüzde oldukça ağır görevlerle yüklü bir süreç var ve bu süreçte oligarşinin baskılara daha da artacaktır. Bu baskılar karşısında gösterilen her duyarsızlık, devrimci saflarda önemli zaafırlara yolaçabilecek ve oligarşiye cesaret verecektir. Tüm devrimci gruplara, namuslu, yurtsever ve demokrat bireylere bu anlamda önemli sorumluluklar düşmektedir. Grupsal ve bireysel olarak takınılacak tavırlar, bundan sonraki süreçte herkesin sorumluluğunu (sorumluluğunu) ortaya koyacaktır.

¹ Gerçekten de YÖK'ün gadrine uğramış veya YÖK'ten rahatsız olan bir kısım aydınımız "dostlar alış-verişte görsün" türünden demeclerle de olsa veya "nezaket ziyareti" çerçevesinde de olsa tarafı olduklarını gösterdiler. Ancak diğer bir yandan, gerek bu kesimin büyük çoğunluğu, gerekse geleneksel reformist Sol'un önde gelenleri oligarşinin sözleriyle birlikte "12 Eylül öncesi"ni hatırlamaktan geri kalmadılar.

Oligarşinin 12 Eylül öncesinden korkması ve bu korkuyu halka maletmeye çalışması bir derece normal. Ancak Sol görünen kesimlerin 12 Eylül öncesini bir korkutmacı aracı olarak kullanması anlayışla karşılayamayız. Evet, 12 Eylül öncesi bir yerde oligarşinin ve geleneksel Sol'un politikalarının iflas ettiği bir süreçtir. Ve her iki kesim için tatsız anılarla doludur. Oligarşi için bu karabasanın yenilenme tehlikesi korkutucudur. Ancak solu geçinenler için doğru olan, 12 Eylül öncesini 12 Eylül gözlemleriyle değil, devrimci bir bakış açılarından, diyalektik materyalizmin ışığında değerlendirmesidir. Doğru olan, 12 Eylül öncesini kendi sübjektif durumlarından yola çıkarak değil, süreçte damgasını vuran olgulardan, maddi hayatın çelişkilerinden yola çıkarak değerlendirmesidir. Bugün kalkıp "12 Eylül öncesi kötüydü" deyip işin içinden çıkmaya çalışmak, doğru bir tavır değildir. Herkes 12 Eylül Öncesi'ni bir bütün olarak ele almalı, hangi açılardan ve kimler için "kötü" veya "iyi" olduğunu, yanlışların veya doğruların neler olduğunu samimiyetle ortaya koymalıdır. Yoksa, "iyi" ve "kötü" göreceli kavramlardır. Bir kesim için "iyi" olan, diğer kesim için "kötü" olabilir.

² Lenin, Aktaran Stalin/Sag ve Sol Sapmalar Üzerine.

³ Geleneksel Sol'un halktan kopukluğu ve kendine güvensizliğin bir sonucu olan bu sablonculuk geleneği hiç yok olmadı. Türkiye'de Rusya'yı bulamayanlar bu sefer Çin'i, Arnavutluk'u vb. ini arama ya başladı. Kimse Türkiye'yi kendi şartlarıyla değerlendirmeyi düşünmedi.

⁴ "Provokasyon" edebiyatının en iki yüzölçümü örneklerinden biri de, 15-16 Haziran direnişi sırasında geleneksel Sol'un takındığı tavırda ifadesini bulmuştur. Bugün herkesin sahiplenmek için yarıştığı, bu büyük ölçüde kendiliğinden başlayan ancak DEV-GENÇ kadrolarının mücadelesiyle belirli anlarda rotasına oturan bu işçi direnişi, olayın akabinde geleneksel Sol'un sözcükleri tarafından kınan maktaydı. Oligarşinin gösterdiği tepkiden panığe kapılan geleneksel Sol'un temsilcileri, o dönem işçileri sakin olmaya, provokasyonlara kapılmamaya, evlerine dönmeye çağırıp, oligarşi ile birlikte "suç"u DEV-GENÇ'e yüklemek için elinden gelen çabayı göstermiştir.

⁵ 16 Mart 1978 t.O. katliamı takip eden günlerde [20 Mart 78) ortaya kovulan 2 saatlik genel grev ("Faşizme Hayır") işçi sınıfının neler yapabileceğinin ufak bir göstergesiydi. Ancak reformizm, bu kadarını bile günlerce süren tartışmalarla ve devrimci işçilerin reformist yöneticileri zorlamalarıyla olay soğuduktan sonra gündeme getirerek, oligarşinin nefes almasına yardımcı olmayı becerebilmişti.

⁶ Bu konuda geleneksel Sol'un son umudu AET'ye girişle gelecek demokrasidir.

⁷ Oligarşinin sözcükleri hâlâ onlar "Kürt değil Türk'tür" demesine karşın. Türk milli sövenistliği tartışmasız olan bir kısım aydınların da "Kürt" gerçeğini kabul etmeleri ve sütunlarında yazmaya başlamaları olumlu bir gelişmedir.

12 EYLÜL VE DEMOKRASİ

-I-

Dünyada kapitalist düzen 1970 yılından başlayıp büyük bir bunalıma girmiştir. Hammaddelerin fiyat yükselişi önlenememektedir. Aslında bunalımın gerçek nedeni kapitalist düzen ülkelerinin eşitsiz gelişmesidir. 1960'lı yıllarda, Japonya ve Batı Almanya büyük bir atağa girişmişler, Amerikan ekonomisi merkezli kapitalist dünya bir sarsıntı içine girmiştir. 1970'de Amerika Cumhurbaşkanı Nixon, doların altına değışebilirliğı ilkesine son vermiştir. Bu olay, savaş sonu ekonomi tarihinde bir dönüm noktasıdır. Çünkü bu tarihe kadar üstünlüğü ve egemenliğı tartışılmaz olan ABD'nin parasının ve doğal ki ekonomisinin artık eski gücünü, erişilmez payesini yitirdiğinin işaretidir.

Kapitalist ülkeler, yerleşmiş disiplinli hiyerarşinin bu bozuluşu karşısında da telaşa düşmüşlerdir. Vietnam'daki Amerikan yenilgisinin aynı tarihlerde noktalanışı ile, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin hammadde fiyatlarını yükseltme çabalarında başarı sağlamaları da aynı tarihlere rastlar. Böylece ABD'ye bağlı ekonomilerde, bir bunalım başlar. Başka bir sınıflama ile 1970'lerin başında ABD'nin Vietnam ve dolar bozgunuyla kapitalist sistemin kendi içinde başlayan kargaşa, az ge-

lišmiş ülkelerde iki yönde bir gelişmeye neden olur.

Birinci gelişme, bol hammadde **kaynağına** sahip Malezya, Avustralya, Yeni Zelanda, Brezilya ve Meksika gibi ülkelerde hızlı bir gelişme, bunun karşısında güçlü hammadde kaynaklarına sahip olmayan ve ABD'ye göbeğinden bağlı Filipinler, Türkiye, Tayland, Taiwan, Sri Lanka gibi ülkelerde derece derece sarsılmalar. (Bunlardan Filipinler, Sri Lanka gibi ülkelerde ülkeyi sarsan ve hâlâ süren iç savaşlar bu tarihlerde hızlanmıştır). Amerikan Dışışleri işte bu noktada kendisine ittifaklarla bağlı ülkelere, halkın hoşnutsuzluklarını bastırmak için bu ülkelere düzenin komünizme kaydığı, demokrasiyle idare edilemez hale geldiğı gerekçeyle, ideolojik açıdan en etkili şekilde egemen olabildiğı güçlerle, sol birikimleri ezme politikası gütmüştür. Türkiye'de 12 Mart 1971'de yapılan askeri operasyon bu zaman şeridine rastlar.

-II-

Aslında 12 Mart 1971 askeri operasyonu ve onun kaçınılmaz sonucu olarak, siyasal düzende 1960 öncesine gidiş biçiminde özetlenebilecek gerici siyasal hareket ülkemizde solun zorlu ve en bilinçli görünen kişilerin gözünü korkut-

Aslan Başer KAFAOĞLU

ma açısından son derece etkili olmuştur.

12 Eylül'ü anlamak için 12 Mart'ı iyi-ce tahlil etmek gerekir. ABD'ce önemli olan sadece radikal sol eylemcilerin bastırılması değil, fakat adalete ve sosyal gelişmeye önderlik edebilecek kişi ve katmanların gözünün yıldırılmasıdır. Hatta bu ikinci amaç, birinciden bile daha önemlidir. 12 Mart'tan sonra, bu amaca uygun olarak, gerici ve baskıcıların kazançları şöyle özetlenebilir:

1-12 Mart'tan önce radikal sola önderlik eden birçok aydın (Örneğin Yön ve Devrim çizgisi içindekiler) etkin siyaset eylemlerinden uzaklaştılar. Gözü yılan bazı radikal sol aydınlar ise, Ecevit çizgisine kadar, hatta bazıları bu çizginin gerisine çekildiler.

2- Türk kamuoyunda oldukça etkili olan birçok yazar ise "risksiz" solculuk çizgisine girdiler. Solculuğun az gelişmiş bir ülkede biraz da "riskli!", bir şey olduğu böylece bir kam ve bir alışkanlık olarak yerleşti.

3- Haksızlığa doğrudan ve bir insan davranışı olarak direniş artık bir "hak arama" değil, bir "anarşik" yol olarak telkin edilmeye başlandı. Bunun sonucu ülkenin en dinamik gücü olan gençlik esaslı biçimde bölündü.

4- DİSK, eski, ulusal gerçeklere dayalı ve sadece kendi ulusal gücüne gü-

venen ödünsüz çizgisinden, -dış desteğe güvenen bir yönetici kadrolaşma içine girerek- koptu. 1973'teki DİSK, 15-16 Haziran'ın DİSK'i değildi.(x)

5- DGM'den başlayan bir sürü anti-demokratik kurul, sendikal örgütlenmeyi memurlara kapayan yasaklar, işçi sendikalarının birçok katılım ve çalışmasını sınırlayan, üniversiteyi siyasetten uzaklaştıran birçok yasak ve kural 1961 anayasasının içinde yer aldı.

12 Mart 1971 dalgası atlatıldıktan sonra, birçok arkadaş ile şu konuyu çok konuştuk:

12 Mart birçok şiddet ve yasak eylemi dışında, ne seçimli, ne çok partili demokrasiye bir şey getirebildi ve ne de beklendiği kadar uzun sürdü. Acaba neden? Evet neden? -Deyim doğruysa- demokratik gidiş ve istekler "ucuz kurulabilmiş" idi. Aslında soru yanlış konuluyordu ortaya. Bir kez ucuz kurtulmuş değildi. Yukarıda beş maddede özetlediğimiz kayıplar oldukça önemliydi, ikinci olarak sol, gerek idam ve gerekse hapislerle Önemli kayıplar vermişti. Eşi az bulunur göztüpek birgençlik lideri kadrosu ufulanmış, TIP ve DiSK yöneticileri ile eski güçlerini bir daha bulamayacak ölçüde "harcanmış" ya da "ehlileştirilmiş" idi. Üçüncüsü, asıl darbe gerideydi. 12 Mart olmasa 12 Eylül yapılamazdı. Ama 12 Eylül, 12 Mart ön denemesine karşın eğer 1974-1980 dünya konfonktürü ile, çizilen kader çemberi olmasaydı, yine de kendi görüntüsel başarısını sağlayamazdı. Başka deyimle 12 Mart, o günkü dünya konfonktüründe bir 12 Eylül olamazdı. Türkiye'nin ve az gelişmiş ülkelerin hepsinin dünya finans kapitalizmine bağlılığı 1971'de 1980 düzeyine varmamıştı. Ayrıca 1971 bunalımını, kapitalizm 1974'ten sonra derece derece atlatmıştı. 1980 bunalımı başka çareleri gündeme getirecekti.

-II-

Aslında 1980 bunalımını, kapitalizmin 1970'lerdeki çaresiz gibi görünen gerilemesinde aramak gerekiyordu. 1970'lerin başında, bu bunalımı aşmak için kapitalist dünyanın lideri Birleşik Amerika, OPEC bunalımını çıkardı ortaya. Böylece, en azından gelişmemiş ülkelerin petrol dış satımı yapanların dış alım güçleri artacaktı. Kapitalist dünya da böylece mal satamama, ürettiğini satamama bunalımından kurtulacaktı. Kapitalizme bu yolda en büyük yardımı İran Şahı yaptı. Kissinger'in Şah ile birkaç kez görüşmesi, OPEC fiyatlarının 1974'te 4 kat artmasına yet-

ti. Başta kapitalist dünya çok zararlı gibi görünüyordu. Hatta birçok Avrupa dergisi ve gazetesi, "Bu, Amerika'nın Avrupa'ya oyunudur" diye sert bir kampanya bile başlattılar, 1974 geçti ve 1976'da kapitalist ekonomi 1970 bunalımlarını atlattığı görülünce Bab Avrupa ve Japonya bunalımının refah getirdiğini gördü ve Amerika'ya daha çok bağlandı.

Mekanizma şöyle dönüyordu: Petrol dış satımı yapan ülkeler, ek fazla dolarları Batı Avrupa ve özellikle Amerikan bankalarına aktarıyorlardı. Onlar da bunu az gelişmiş ülkelere kredi olarak veriyor, böylece hem petrol dış satımı yapan ve hem de petrol üretmeyen ülkelerin dışardan ve kapitalist dünyadan mal alımları artıyordu. Böylece de kapitalist dünya bu kredilerle mal alma hastalığına tutulan az gelişmiş ülkelere eskiden rüyalarında göremeyecekleri fiyatlarla ve yine rüyalarında göremeyecekleri kadar çok mal satarak 1970'lerin başındaki bunalımı refaha çeviriyorlardı. OPEC ülkelerinin fazladan petrol dolarlarıyla, onlar dışındaki ülkelerin pompalanan dış satım ve alımlarıyla, dünya dış ticareti 1973'ten 1978'e tam iki katına çıkı. Petrol ihraç etmeyen ve az gelişmiş ülkelerin üst ve orta sıralarında bulunan (Brezilya, Türkiye, Arjantin, Şili, Güney Kore gibi) ülkelerin borçları 2 kat, kısa süreli borçları ise 5 kat arttı. Bu süre içinde Türkiye'nin kısa vadeli borç artışı ise 30 katı buldu. (200 milyon dolardan 6 milyar dolara çıktı.)

Artık bu ülkeler, yani az gelişmiş ülkelerin orta ve yüksek gelirli gruplarıyla, petrol ihraç eden ülkeler kapitalizmin yörüngesinden çıkamaz hale geldiler. Örneğin Türkiye'yi düşünürsek, her gün döviz ödemesi bekleyen bir DGM borçları vardı. Bu borçların her gün bir yerden ya faizi, ya da ana para ödemesi döviz hazinemizi sıkıştırıyordu. Bir tek DÇM faiz, ya da taksidinin ödenmemesi halinde, alacaklılar başa üşüşüyorlardı, ya da dışarıdan gelen işçi, dövizlerinin alışı yavaşlatan bir kötü haber yayılıyordu piyasaya. Demirel 1977 Temmuz'unda Başbakan olup MSP, MHP ile ikinci MC'yi kurmuştu. Umudunu borcu borçla değiştirmede buluyordu.

Ancak dünyanın kapitalist kesiminin bunalımı sona ermiş bulunuyordu. Dış ticaret hacmi 400 milyardan 800 milyar dolara çıkmıştı. Ayrıca bir şey daha olmuş, Amerikan ekonomisi, petrodolar akımı ile ileri fırlamış, 1970 başındaki dengeler bozulmuştu. Amerikan

sanayii ile Amerikan banka sistemi arasında çekişme başlamıştı. Bu konfonktür- içinde artık banka sistemi, az gelişmiş ülkelere borç verme ve bu yolla kendi ticaret hacmini genişletme yerine, iç piyasaya dönmeye başlamışlardı. Az gelişmiş ülkeler artık borcu borçla değiştirmekte güçlük çekiyorlardı.

İşte tam bu sırada Ecevit hükümeti kuruldu. Dış borç yönteminin son derece zorlaştığı günlerde... Ecevit hükümeti olsun, onun kurmayları olsun, dünyanın bu inişli çıkışlı halinden haberdar değillerdi. Sanıyorlardı ki, 1977 öncesinin kolay borç veren kapitalist dünyası sürüyor. Borç almayı -özel firma borçlanmalarım- zorlaştırdılar. Bu derhal ters etkilerini gösterdi 1978 ortasından başlayan ikinci petrol şoku -OPEC'in ikinci petrol zammı dalgası- tam bu sıraya denk geldi. 1978 ortalarına kadar kötü gitmeyen Ecevit iktidarı, Temmuz ayından sonra bocalamaya başladı. Dünya da kendi derdine düşmüştü.

ABD, 1979 yılı başındaki birinci petrol şokunu kendi parmaklamıştı. Ama, 1978 şokundan hiç hoşlanmadı, öte yandan petrol fiyatının artışı ile zenginleşen Orta Doğu'da yeni rüzgarlar esmeye başlamıştı. Amerika, karışan Orta Doğu'da kendine bağlı askeri hükümetler eliyle bunalımı atlama politikası içine girdi.

-IV-

12 Eylül'ü iyi anlamak için komşumuz İran'da olan biteni de iyi izlemek gerekir. 1978'de Humeyni'nin mollaları şaşılacak bir hızla silahlarını arttırmaya başladılar. Bu silahlanmanın iyi incelenmesi gerekir. İran mollalarına acaba silahlar nereden geliyordu? Akla ilk gelen komşu devlet Sovyetler Birliği'dir.

Ancak, biraz düşünülüp, Şah'ın anıları okununca ve hele o zamanlar Amerikan Cumhurbaşkanı olan Jimmy Carter'in ilerideki planları meydana çıkınca, bu olasılık akla uygun gelmiyor. Çünkü Şah, anılarında Sovyetler Birliği'nden hiç yakınmaz. Komünizmin ve her türlü siyasal düşünce ve hareketin bu amansız ve yeminli düşmanı sadece Birleşik Amerika'yı suçluyor, kendine karşı yürütülen başkaldırı için. Bu silahların Afganistan'dan İran'a girdiği de aynı nedenle düşünülemez. Afganistan, Sovyet etkisinde bir ülkedir. O halde, bu silahlar da ya deniz yoluyla Basra Körfezi'nden, ya da İran'ın üç komşusundan birinden (Irak, Pakistan ve Türkiye) ya da hepsinden birden İran'a

gelmiş olmalıdır. Bu üç ülkeden Pakistan, Amerika'ya körü körüne bağlı bir askeri diktatörlük içinde idi. Amerika, İran'da da Humeyni ile bozulan dengeler ve kargaşalar arasında bir askeri diktatörlük kurma niyetindeydi. Amerika, Humeyni'ye, Humeyni rejimi için gözyummuş değil. Beklenen önce Humeyni, sonra onun iktidarıyla doğan kargaşa, arkasından bir kanlı askeri rejim. Amerikan planı buydu.

Bu plan'ın tutmadığını şimdi herkes biliyor. Amerika Birleşik Devletleri, İran'da kargaşalı bir Humeyni rejimi doğduğunu gördü. Ama bunu bir milite + rejime dönüştürme olanağını bulamadığı durumda ne yapacağını da plânlama çabasına girdi. Orta Doğu'da ne de olsa kendine bağlı bir Şah yerine, Amerikan hükümetinin döndürdüğü dolapları anlamış, ona candan düşman bir Humeyni. İşte bu olaazdı. Ve bunun bir şekilde taşıhi gerekirdi. İlk kurban Ecevit olmalıydı.

Aslında Ecevit hükümeti, gerek dış planda ve gerekse ekonomi planında dünyada olup bitenleri kavramış değildi. Ekonomik yaşamın ne ölçüde batılı güçlerin sadaka ve himmetine bağlı olduğunu bilmiyordu, anlamıyordu. Halkına, gençliğine, devrimci işçisine yurt dışındaki işçilere hitap eden, boyunduruktan kurtulmayı sloganlaştıran bir sol ulusal cephe kuracağı yerde, yüzey-sel sorunlarla uğraştı. DISK gibi bir gücü karşısına aldı. (en azından yanına alamadı). Türk-İşe dayanmayı bile göze aldı ama yapamadı. Siyasal ittifaklar yerine motel pazarlıklarında verilen sözlerle yetindi.

Ama bir şey daha yaptı. NATO komutanının tavsiyelerine karşın, belki de iç politikada yitirdiği itibarı, eski Kıbrıs fatihi anısı ile dış politikada sağlamak için Yunanistan ile çatışmayı dış politikasının temeli yaptı. Bu da yapılabilir. Ama dış politikada tavrı koyma bir güç sorunudur. Ülkeye ham yağ ve akaryakıt alabilmenin sağlam yollarını bulmadan, böyle bir politika yarar değil, zarar getirir. Getirdi de... 1979 senato ara seçimleri Bülent Ecevit'i sadece iktidardan düşmesini değil, etkili bir siyaset adamı olmasının da sona erişinin kapısını açtı. (*)

Türkiye'nin buradan askeri yönetime gitmesi için sadece bir adım kalmıştı. Ancak bir askeri dikta ile yürüyebilecek bir ekonomik ve sosyal düzen. Bunun da Amerikancı Dünya Bankası ve IMF uzmanlarıyla Demirel-Özal yönetimi getirdi. 24 Ocak aslında 12 Eylül'ün habercisiydi.

-V-

24 Ocak'tan 12 Eylül'e giden yolda bazıları geç kaldığını düşünebilir. Hiç de öyle değil. 12 Eylül;

1- Bölgede Amerika'nın ağır bastığı dengeyi sağlamlaştırmak,

2- Türkiye'yi Amerika'nın ağır bastığı batı kapitalizmine daha çok bağlamak için yapılacaktı.

Bu maksatla, dış borçlanma ve dış ticaret artırılarak, Rogers (NATO Başkomutanı) tarafından düzenlenen ve hem Ecevit ve hem de Demirel tarafından reddolunan plan yeni yönetime kabul ettirilecekti. Ama bu ana maksat dışında başka bir maksat ilan edilmeliydi kamuoyuna.

Anarşi hareketlerinin neden bastırılmadığı yolunda, Başbakanından gelen baskılara, zamanın yetkilileri yetkililerinin azlığından yakınlıkla karşılık veriyorlardı. Oysa, sıkıyönetimin bile olmadığı Fatsa'da güvenlik güçleri her türlü zoru kullanarak asayışı sağlama yoluna gidebiliyordu. Aslında olay bir anarşi olayı değildi. Ama zihinler buna çalıştırılıyordu. Bugün asıl amaçlar ile, gösterilen bahanelerden hangisinin ağır bastığı bellidir.

12 Eylül günü yakınılan olayları sıralayalım:

1- MSP'nin Konya Mitingi: Bu miting hakkında açılan davalarda, siyasi olarak fail gösterilenler beraat etmişlerdi.

2- Binlerce cinayet: Bu cinayetlerin, % 20'sinin bile faili bulunamamıştır, 1 Mayıs toplu cinayeti hâlâ bir sırdır, Ecevit'e suikast bir sırdır. 12 Eylül'den önce katledilen, Doğanay, Özgüner, Koksaldı, Kemal Türkler, Karafakioğlu, Tütengil gibi birçok kişinin kimler tarafından öldürüldüğü bile belli değildir. Kahramanmaraş, Çorum olaylarının üstündeki örtüler hâlâ bütünüyle kaldırılabilmiş değildir.

3- TBMM'nce eski liderlerden hemen hepsinin, siyaset yasağı kaldırılmıştır.

(- Dinin siyasete alet edilmesinde ANAP, Milli Selametçileri fersah fersah geride bırakmıştır. Hatta bunu 12 Eylül dönemi başlatmıştır.

5- Vatana ihanet suçlamasını da mahkemelerin kararları yalanlamıştır. Tutuklananların hiçbirinin bir yabancı devlet hesabına çalıştığı kanıtlanma bir yana, savcı iddianamelerine bile geçmemiştir. Hatta tutuklanarlara güvenlik güçlerince böyle bir soru bile sorulmamıştır. (Demek ki, daha tahkikatın başında bunların varit olmadığı biliniyordu.)

6- Bölücü eylemlere gelince... Bunlar da önlenme şöyle dursun, 12 Eylül'den

sonra tırmanışa geçmiştir.

O halde, 12 Eylül bunlar bahane edilerek ve yukarıda yazdığımız, iki maksatla yapılmıştır. Bu maksada ulaşmak ve ulaşılan yerde sağlamlaşmak için, halkın umudu gençlik ölçülere sığmaz biçimde harcanmıştır. İşçi hakları kuşa döndürülmüş, güvenlik güçlerine yurttaşı ezen olur olmaz yetkiler verilmiş, "korucu" adıyla yeni bir güvenlik gücü kurularak, Güneydoğu Anadolu'ya dehşet salınmıştır. işkenceye izin verilmiş, işkence özendirilerek, hakkını arayacak yurttaşın sindirilmesi yoluna gidilmiştir. Ve bunları sürdürsün diye, kapitalizm ile Suudi Arabistan islamcılığının uzlaştırmacı ve yayıcısı bir iktidara ülkenin kaderi teslim edilmiştir.

(*) DISK'in bu yöneticileri daha sonra sendika işi iktidarı yitirdiler.

(*) Bu yıkılış öyle derin ki, 1980'de Demirel'e yürüttüğü muhalefet son derece cılız kaldı. Mecliste sahip olduğu 280 parlamentere karşın.

ONURUMUZ

Onurumuz O

çok O dağ

Aç bırakılmışızdır

Ayakta

Uykusuz

Onurumuz

Yıkarak duvarları

Girer

Bir uzun ova gibi

Duvarların içine

Dudaklarımızda

Kanarken kan

Değdir ellerimizi

Tuzlu denizlerine

Onun

Bir yıldız akar

Çekilir geriye binlerce yıldız

Onurumuz

Siler aydınlığını

Samanyolunun

Yoksulluğumuza

Giydirdiğimiz giysi

Onurumuz

Bozgundu

Çokları bizi kodu gitti

Şıgındık yırtıcı kuşlar

kayalığına

Onurumuz

O çok

O kırılı kırılı

Koruduğumuz

Arif DAMAR

15-16 HAZİRAN VE SUBJEKTİF OLGUNUN ÖNEMİ

Gencay OZANOĞLU

1970'lerde yoğunlaşan gençlik eylemlerinin yanında, sendikalar yasasında değişiklik yapılmasını öngören tasarrufların meclise verilmesini protesto amacıyla İstanbul'da ve Kocaeli'nde DİSK'e bağlı yaklaşık 100 bin işçinin eyleminin ülkemizin sınıflar mücadelesinde önemli bir yeri vardır. Üç işçinin ölümüyle sonuçlanan eylemde geniş çaplı bir yürüyüşün yanında polisle de yer yer çatışmalar olmuş, İstanbul ve Kocaeli'nde sıkıyönetim ilan edilmiştir.

15-16 Haziran eyleminin üzerinden 15 yılı aşkın bir süre geçti. Bu süre içinde işçi sınıfının bugünkü durumuna bakıldığında oldukça karanlık bir manzara ile karşılaştığımızı söylemek doğru olacaktır. Bugün -12 Eylül sonrası- işçi sınıfının elinde kazanılmış veya verilmiş -özellikle 1960 sonrası yukardan aşağı- hemen hiçbir hakkın kalmadığı ayan beyan ortadadır. İşçiler, egemen sınıfların karşısında adeta bir köle, parya durumuna sokulmuştur.

Oysa yine bu ülkenin işçi sınıfı 1970'lerde İstanbul ve Kocaeli'nde yaşamı durdurmuş, tekelleri patronları korkularından evlerine hapsedmiş(*), jandarma ve polis barikatlarını sel gibi akıp geçmiştir. Devlet, tek kelimeyle, yeryüzünün şu yüzyıldaki en devrimci, en atılğan gücü karşısında suspus, elleri kolları bağlı kalmış, bu büyük hareketlenmeyi yine sözde sendika liderlerinin yardımıyla yatıştırabilmiştir.

15-16 Haziran'da on binlerce işçi, ha-

zırlıklı olmadığı bir kavgaya kendiliğinden sürüklenmiş ve zorunlu olarak da kaybetmiştir. Yenilmiştir demiyoruz. Çünkü devrimci sınıfın yenilgisi ya da yengisi esas olarak savaşın objektif ve subjektif koşullarını önemli ölçüde kendisi tarafından da çizildiği bir arena-daki mücadelesi sonucunda tesbit edilebilir. Bu bağlamda, 15-16 Haziran'da işçiler, patronlara karşı (devlete karşı değil!) gaspediler haklarını korumaya çalışmışlardır. Klasik deyişle o tarihlerde ülkemiz işçi sınıfının "-önce siz ateş edin mösyö burjuvazi" demesi -ne yazık ki- mümkün değildi.

Bizim gibi ülkelerde devrimci sınıf ve tabakaların kendi egemenliklerini kurma yolunda izlemesi gereken yol-bu diğer benzer ülkelerdeki sonuçlardan da yola çıkılırsa daha iyi anlaşılabilir—bugün netleşmiştir. Bu yolun iradi olarak yönlendirilmesi her şeyden önce emekçi sınıfların bağrından çıkmış dar organizasyonların işi ve görevidir. Bu dar organizasyonların varlığı kendiliğinden ya da kendiliğinden olmayan tüm kitle eylemlerinin ki, kitle eyleminden kasıt sadece 15-16 Haziran türünde eylemler değildir, geleceğini ve bunların emekçi sınıfların yararına değerlendirilmesinin bir sigortasıdır. Bu şart; subjektif olgudur ve olmazsa olmaz türünden bir öncelik ve zorunluluk taşır.

Objektif şartlar ise; bilindiği gibi emperyalizm, proleter devrimler ve ulusal kurtuluş savaşları çağında üretim biçimi ne olursa olsun, emperyalizmin bir sistem olarak belirleyici olması ve dünya ekonomisinin bütünlüğü nedeni-

le her zaman vardır. Objektif şartlar bazılarının hâlâ ısrarla savunduğu gibi işçi sınıfının ille de "yüzde şu kadarı bilinç seviyesine ulaşır" veya "yüzde şu kadarı sendikalarda örgütlenirse..." vb. gibi görüşlerden bağımsızdır. Sorun, bizim gibi ülkelerde, başta proleterya ve köylülük olmak üzere tüm sınıf ve tabakaların durumunun subjektifimize düşmeden tahlili, ittifaklar ve genel, artık klasikleşmiş rotanın, özgül koşullarla birlikte düzenlenmesidir.

Şimdi; akla 15-16 Haziran'da subjektif şartlar (olgu) mevcut olsaydı arzu edilen hedefe ulaşılabilir miydi sorusu da gelebilir. Ancak sorunun bu tarzda konması bizce, gereksiz bir zorlama, bir fikir jimnastiği olacaktır. Bunu yapmak yerine, olgulardan hareket etmek ve onlardan ders çıkarmak daha doğru olacaktır. 15-16 Haziran ancak bu şekilde yerine oturtulabilir. Kaldı ki, tarih, subjektif şartlar da yeterli olmasına rağmen yenilen onlarca kitle hareketiyle doludur. Örneğin Almanya'da Spartakistlerin yenilgisi de böyle bir yenilgidir.

15-16 Haziran'da bilinç unsuru

15-16 Haziran'a ilişkin, geçmişte özünde birbiriyle çelişen iki yanlış yaklaşımın üzerinde durmanın yararı vardır.

İşçi sınıfının irili ufaklı, iradi ya da iradi olmayan bazı eylemlerine tapınma huyundaki bazı arkadaşlar 15-16 Haziran'ın kendiliğinden yanını tamamen

bir yana atarak onun esas olarak iradi bilinçli bir eylem olduğunu söyleyerek eylemin niteliğini -biraz da ajitasyon ve romantizmle karıştırarak- çarpıtmaktadır. Bugün bu çarpıtmaların çoğunlukla "bön"lükten kaynaklandığını söylemek ayrı bir "bön'lük olacaktır. Çünkü, bu arkadaşlar bu yolla 15-16 Haziran'ın devrimci özünü boşaltarak ek olarak ülkede işçi sınıfının yanında yoksul bir emekçi köylülüğün olduğunu unutmus ve unutturma yolunu izlemektedirler. Öyle ya!.. "15-16 Haziran'da yüzbin işçi yürüdü..." Oysa köylülük hiçbir zaman yüzbin kişi yürüyemez!..

Diğer bir sakat yaklaşımın izleyicileri de 15-16 Haziran'da salt kendiliğindenlik olduğunu ve eylemde bilinç unsurunun hemen hiç olmadığını söyleyenlerdir.

Her iki görüş de eksik ve yanıltır. 15-16 Haziran kendiliğindenlik ve bilinç unsurlarının bir karmaşası-toplanıdır. 15-16 Haziran'ın ilk kitlesel işçi eylemi oluşu, ülke proleteryasının özel gelişimi vb. gibi nedenler sonuçta ağır basanın kendiliğindenlik olduğunu göstermektedir. Bu bir yana bilinç unsuru zamanla kendinden sonraki kuşaklara bir tecrübe-deney birikimi olarak kalır ve ileri fırlatıcı bir ivme niteliği kazanır, örneğin Çarlık Rusya'sında 19. yüzyılın ilk yarısındaki grevler tamamen kendiliğindendir, tepkiseldir". Bu esnada makinelerin parçalanması bilinç unsurunun az ya da hiç olduğunu göstermek-

tedir. 1870'lerdeki grevler ise neredeyse "ayaklanma"ya doğru gider. Yani bilinç yükselirken, kendiliğindenlik azalmaktadır. Konunun önemli bir yazarı çizeri, 1890 sonrası grevlerinin artık "bilinçli" olduğunu söylemektedir. (Bu tarihlerde Rusya'da subjektif şartın artık varolduğu hatırlansın.) Yine aynı kalem " 'kendiliğindenlik unsuru' aslında bilincin ilk ve bir çeşit gelişmiş şekli **embriyon halindeki bilincidir**" demekle kendiliğindeninde bilinç arasındaki diyalektif bağa işaret etmektedir.

Hamaset, nostalji ve gerçekler...

Özellikle son yüzyılın darbeleri ve acıları 15-16 Haziran da dahil olmak üzere hiçbir konuda hamaset edebiyatına izin vermemektedir. 15-16 Haziran'da işçi sınıfı şöyleydi, böyleydi, marş, işçinin gücü vb. gibi klasik sözler yerine, olayın özüne inilmeli, uç noktalardan kaçınıp "olgu"nun kendisi yerine oturtulmalı, eski kuşakların konuya ilişkin görüşleri arındırılmalı, yenilere ise 15-16 Haziran'ın ilk olduğunu, neden zorunlu olarak kaybedildiği ve yenilgi olmadığını iyice kavratmalıyız.

Yine bazı arkadaşların 15-16 Haziran veya 1 Mayıs 76-77-78'i hatırlayarak "o günlerin"ne müthiş günler olduğunu nostaljisiyle oyalanmaları da bir ayrı yanıltır. 15-16 Haziran'ı da 1 Mayıs kitle eylemlerini ve daha nice **cüret-**

kar eylemleri kotaran ve yüzbinleri ege-men sınıfların karşısına diken yine bu arkadaşlardı. Evet darbeler yendi, insanlar işkencehanelerde, darağaçlarında, dağlarda, duvar diplerinde katledildi, hâlâ da katlediliyor. Dağımklık genelde halen sürüyor. Veleve ki, bu arkadaşlar bu işleyişin böyle yürüdüğünü çok iyi bilmekteydiler de... Bütün bunlar birer olgu. Ama aynı bir olgu da bugün de varolduğumuzdur. Bu nedenle nostaljiyi bir yana atıp halkın acil taleplerine yönelinmelidir. Bugünkü konuyu ne olursa olsun nabızı az ya da çok halkı için atan herkesin yapabileceği bir şeyler mutlaka vardır.

Peki bugün işçi sınıfının gerçeği nedir?

15-16 Haziran'ın bir yıldönümü daha yaşanırken işçi sınıfı birkaç istisna dışında sarı ve faşist sendikalar tarafından çembere alınmıştır. "Sendika önderleri"nin Çalışma Bakanları ve İşveren sendikaları yöneticileri tarafından öpülmeğe başka yaptıkları hiçbir şey yoktur. Kıyırık mitingler artık göz bile boyamamaktadır. Her şey ayan beyan açıktır ve işçi sınıfı hergün ekonomik ve siyasi olarak soyulmakta ve satılmaktadır.

Geçmişte (ve hiç sıkılmadan günümüzde de) işçi sınıfının temsilcisi olduğunu söyleyen parti ve "kuruluş"ların bugünkü durumu herkesçe malumdur. Artık, işçi sınıfının karnı, her dönemdekinden daha çok, palavraya toktur, işçilerin somut taleplerinden yola çıkılarak, (bıraraya getirilmeli, irili ufaklı ama mutlaka daha ivedi olan 15-16 Haziran'lar yaratabilmeliyiz. Devam eden ve gündeme gelecek olan grevler bu yolda uygun zeminler sunmaktadır.

İşçilerin -ve tabii diğer emekçi katmanların da- doğru görüşlerin bayrağı altına girmek gibi bir zorunlulukları yoktur. Onları gerçek anlamda bu bayrağın altına sokmak, yazının başında da açıldığı gibi, asıl olarak subjektif olgunun görevidir. Ama onu da yaratacak olan bugündür. Bugünün çabaları geleceği içinde taşımaktadır. Subjektif ol- günün elzem ve şartı biraz olsun kafamızdan çıkmamalı, var gücümüzle bu olgu ve gerçekleşmesi için çalışmalıyız.

(*) Gerçekten de işverenlerin birçoğu 15-16 Haziran günlerinde evlerinden dışarı çıkmamıştır. Ardından, daha eylemin etkileri soğumadan Tarabya Otelindeki bir toplantıyla, V.Koç'un başkanlığında TUSİAD'ı kurmuşlardır. Erol Toy'un "İmparator" adlı kitabında TUSİAD'ın kuruluşu ve işverenlerin o anki ruh halini biraz da mizahi bir biçimde izlemek mümkündür.

İşçiler asker barikatını aşmaya çalışıyorlar.

15-16 HAZİRAN VE DEV-GENÇ

Ertuğrul KÜRKÇÜ

İ.Gençlik Hareketi

Haziran 1970'te olmuş olanlar, 1987 yılında genç kuşaktan bir devrimci için o kadar canlı bir önem taşımayabilir. Neredeyse bir sarkaç düzeniyle belirli periyodlar içinde gelip vuran olağanüstü rejimlerin her yeni kuşağı yalnızca deneyimlerini sürekliliği bakımından değil, belirli bir ruh halinin sürekliliği bakımından da öncekilerden ayıran **ki-
liçimin** zihinlerde ve belleklerde yarattığı tahribat gözönünde tutulacak olursa buna şaşmak ta gerekmez.

1970 yazında henüz 30 Mart'ların, 6 Mayıs'ların öznesi olmak için sıralarını bekleyen devrimciler içinse 15-16 Haziran 1970'te olanlar artık tarihte kalmış bir an. Geçmiş zaman kipiyle anlatılacak bir eylemler toplamı değil, gözlerinin önünde cereyan eden, o güne kadar Türkiye'nin modern tarihi içinde bir benzerini daha duyup görmedikleri, gerek etkileri gerekse sonuçlarıyla varolan toplumsal ve siyasal ilişkiler toplamını birçok düzeyde sarsan ve en büyük soruları gündeme getirip koyan dava ise bir toplumsal mücadeleydi. Onlar hem 15-16 Haziran'daki büyük işçi mücadelesine katılıp onu etkilemeye çalıştılar, hem de mücadelenin sonuçlarından her zaman mümkün **en doğru** vargıları çıkarmasalar da dolaysız olarak etkilendiler.

Bugün birçok farklı sosyalist eğilim arasında dağılarak artık neredeyse bir daha bir araya gelemeyecek kadar birbirlerinden ayrılmış görünen insanlar 1970 yazında -TİP yönetiminin çizgisini benimseyenler dışında- henüz, DEV-GENÇ gibi kitlesel örgütlerde birlikte varolabiliyor ve mücadele edebiliyorlardı. Dolayısıyla farklı eğilimlerden sosyalistler 15-16 Haziran günlerine de DEV-GENÇ'in genel yapısı içinde bir arada girdiler.

Ancak 15-16 Haziran DEV-GENÇ içindeki farklı eğilimlerin birlikte varolmasının sine **qua** non'u (olmazsa olmazı) olan **hegemonya mücadelesinde** kamplar arasındaki korelasyonu böyle sine dramatik bir tarzda değiştirdi ki,

DEV-GENÇ 15-16 Haziran'dan kendisinin bu büyük işçi hareketi üzerinde uygulayabildiği etkiyle karşılaştırılmayacak kadar büyük ölçüde, aslında kendisi bu hareketten en derin biçimde etkilenmiş olarak çıktı. Bu nedenle 15-16 Haziran yalnızca sınıfın kendi tarihi, toplumsal mücadele tarihi bakımından değil, bir bakıma işçi hareketinden **nispeten bağımsız** olarak gelişen sosyalist hareketin tarihi bakımından, dolayısıyla farklı eğilimlerden devrimci/sosyalist gençlerin oluşturduğu Devrimci Gençlik Hareketi'nin tarihi bakımından da en önemli uğraklardan biri oldu.

Devrimci/Sosyalist Gençlik Hareketi örgütlü bir hareket halini aldığı andan başlayarak, her iki dönemde mücadelenin gidişatı hakkındaki görüşler büyük ölçüde farklılaşmış olsa da, gerek FKF (Fikir Kulüpleri Federasyonu), gerekse DEV-GENÇ (Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu) döneminde gençlik hareketinin sosyalist sektöründe işçi sınıfının toplumsal mücadelede sahip olduğu tarihsel **öncü** rol hep vurgulanmıştı. Bu bakımdan devrimci gençliğin işçi hareketine ilgisini, "sokaktaki adam"dan farklı olarak güncel merakın ötesinde tarihin yapılması sürecinde bir **özne** rolünü oynamaya girişen eylemcinin duyduğu ilgiydi.

FKF'nin kurulmasından DEV-GENÇ'e dönüşmesine kadar geçen 5 yılda hemen hemen tamamına yakın bir bölümünü üniversite öğrencilerinin oluşturduğu Devrimci Gençlik Hareketi'nin başlangıçtaki **spontane halkçı ideolojisi** sosyalist teori ve sosyalist siyaset çevresinde süregelen tartışmalar arasında mahiyet değiştirmeye başladı, öğrenciler sosyalizm uğruna mücadelenin **doğru bir teoriyi** gerektirdiğini idrak ettikleri ölçüde sosyalist teorinin temel meseleleri etrafında kafa yorarlarken, bu mücadelenin pratik gereklerinin kendilerini alışıldık yaşama biçimlerinin ötesine doğru sürüklemeye başladığını görmeye, bunun uyarınca yeni yaşama disiplinleri geliştirmeye başladılar.

1970 yılına gelindiğinde neredeyse bir köylü hareketine, bir fabrika grevine, büyük bir kitle mücadelesine katılmamış bir devrimci öğrenci kalmamış gibiydi. Ne var ki, bütün bu mücadeleler ve bunların zihinlerdeki yansımaları toplumsal ve siyasal değişim uğruna mücadelenin haklılığına hepsi yürekler inansalar da sosyalist gençleri iki büyük kampa ayırdı. Birinci kampta yeralanlar teorik olarak devrimci marksizmin eskidiği, programa tik olarak toplumun siyasal ve toplumsal bakımdan sosyalist bir dönüşüm için olgunlaştığı, tak tik olarak parlamenter, genel oya da yalı mücadelenin mümkün tek yol olduğu görüşü çevresinde toplandılar. İkinci kampta yeralanlar ise, teorik olarak devrimci marksizmin geçerliliğini konduğu, programatik olarak demokratik burjuva devrimini tamamlamak ve boy lece sosyalizme geçmek olanağının kazanılacağını, taktik olarak da **extra parlamenter** mücadelenin esas olduğu görüşü çevresinde buluştular. Kuşkusuz, her iki kampta da böylesine bir genellemenin dışında kalabilecek farklı eğilimler bulunduğu gibi her iki kampa da dahil edilemeyecek henüz çok küçük grupçuklar da vardı. Ancak en gene çizgileriyle ayırım böyle oldu.

Görüşlerinin doğruluğu ya da yanlışlığı hakkında ileri sürülebilecek mülâhazalar ne olursa olsun, taktik yönelimlerinin toplumsal mücadeleye, gericiilik ve faşizmle kavgaya, dolaysız mücadelelere katılmaların çok daha kolaylaştırdığı ikinci kampta yeralanlar, her sosyalist gençler arasında çok daha büyük bir yandaş kitlesel buldular, hem de **programatik anti-empervyalizmleri** dolayısıyla öğrenci gençlik arasında ni fufları birincilerle karşılaştırılmayı-cak kadar arttı. DEV-GENÇ bu ilişkiler zemini üzerinde gelişti.

Bununla birlikte bu ayırım gerçe olur olmaz, bu iki ana çizgi çevresinde toplananların kendi içlerindeki eğilim farklılıkları da büyük bir ivme ile gelişmeye başladı. İki çizgi arasındaki mi cadele sırasında dikkatler bu çizgileri

berisinde yer alanların birleştikleri noktalarda yoğunlaşmıştı. Ayrım gerçekleştikten sonra ise, ayrılık noktaları önüne çıkmaya başladı. Teorik, taktik, programatik kavramların içerikleri tanımlanmaya girildikçe devlet, devrim, sosyalizm, devrimin kesintisizliği, önderlik, ittifaklar, örgütlenme, mücadele biçimleri vb. konularda demokratik devrimciler kampının birden fazla eğilimi barındırdığı açığa çıktı. Ama asıl çatışma, taktik alanda yoğunlaşmıştı ve bütün farklılıklar iki taktik çizgi arasındaki fark bakımından ifade edilir hale geldi. Bir kurum olarak ordunun devrimci bir işleve sahip bulunduğu, dolayısıyla ordunun demokratik devrimde işçi sınıfının müttefiki olduğu görüşü çevresinde toplananlar bir tarafta, ordunun toplumsal ve siyasal rejimin bekçisi olduğu dolayısıyla demokratik ya da sosyalist hiçbir devrimci role sahip bulunmadığı görüşü çevresinde toplananlar ise öteki taraftaydılar. 1970 Haziran'ına girildiğinde DEV-GENÇ'te gerek ideolojik, gerekse örgütsel hegemonya birinci kampın elinde bulunuyordu.

ii. İşçi Hareketi

işçilerin grev ve sendika kurma haklarını yasal olarak elde ettikleri 1960'lı yılların ilk yarısından başlayarak burjuvaziye karşı yürüttükleri mücadelenin esasını de fure olarak kazanmış bulundukları haklar ve mevziler toplamının içini de facto olarak doldurma kavgası oluşturdu.

Bütün bu dönem boyunca işçilerin iktisadi mücadelesini örgütlü bir mücadeleyle dönüştürmek bakımından daha sonra DİSK'i oluşturan sendika önderleri ve TİP, tarihsel değeri ve önemi bugün çok daha iyi anlaşılabilen işler başarmışlardı, işçileri sınıf işbirlikçisi TÜRK-İŞ'in denetiminden çıkartarak kendi özgüvenine sahip bir sınıf olma yoluna sokmuşlar, pek çok çetin mücadelenin içinden geçen DİSK işçilerin, iktisadi çıkarlarını korumada güvenilir ulusal ölçekteki tek sendikal birlik haline gelmiş, sosyalistlerin işçi sınıfının tek dostu olduğu inancı işçi sınıfının bilinçli kesimleri arasında yaygın bir inanç halini almıştı. Sosyalist siyasal mücadelenin gerçekleşme yolları bakımından ne kadar aykırı bir konumda bulunduğu düşünülse de, sınıfın toplam tarihi bakımından DİSK ve TİP'in yadsınamaz bir ilerlemeye tekabül ettiği açıktır. Ancak tüm temel toplumsal problemlerin çözüm alanı olan siyasal mücadele alanına çıkıldığında bu ilerleme-

İşçilerin yolunu kesmek için köprüler

nin siyasal gelişme çizgisi sendika önderleri ile devrimci gençler arasında çözümsüz tartışmaların konusu oluyordu.

İşçi sınıfına hizmet etmenin tarihsel görevi olduğuna inanan DEV-GENÇ'li "dışarıdan bilinç taşımak" üzere fabrikalara ve sendikalara yaklaştığında onun "tedrici evrim" yolundaki işçilerin kafalarını karıştırmaktan başka bir işe yaramayacağına inanmış DİSK temsilcisini karşısında buluyordu. Zaman zaman çok sevimsiz biçimlere de bürünebilen bu çekişmeler, sendika önderlerinin iktisadi bunalım gelişip grevler yaygınlaştıkça, daha çok aktif güce gereksinme duymaları yüzünden devrimci gençlere daha az engel çıkartmaları ile azalmaya başladı. Öğrenciler grevlerde, fabrika işgallerinde, toplu direnişlerde işçilerin yanında görülür, sendikalarda çalışır olmaya başladılar. Sendikasız yeni işçi kitleleri, devrimci gençlerin de çabalarıyla sendikalara katılmaya, Sosyalistlere kulaklarını açmış ileri işçiler, sendika önderlerinin kinden farklı sosyalist eğilimler doğrultusunda tercihler de açığa vurmaya başladılar. Bütün bunlar DEV-GENÇ'lilerin işçilere doğru gidebilmesi için çok cılız da olsa bir mahreç yarattı.

1970 Haziran'ına gelinceye değin, özellikle İstanbul-İzmit metropolündeki işçiler büyük kitleler halinde TÜRK-İŞ'ten ayrılıp kendi sendikaları olarak benimsedikleri DİSK'e geçmek için ölümü bile göze almışlar, burjuvazinin

grev kırıcı fedailerinin silah ve sopalı saldırılarına göğüs germişler, birer "emek hayvanı" olma konumundan giderek sıyrılmaya, politik bilinç edinmeye, ilerici programlar ileri süren partilere kaymaya başlamışlar, parlamento-ya temsilciler gönderebilmişler, beş yd içinde elli yılda katetmedikleri kadar yol almışlardı.

iii. Burjuvazinin karşı saldırısı

1970 yazında Türkiye, tarihinin en demokratik çağından geçiyordu. Bu demokrazmin kaynağı hiçbir zaman egemen sınıfın ve onun egemen partisinin siyasal yöneliminde değildi. Tersine egemen sınıf ve siyasal iktidar artık eski anayasal sistem içerisinde varolamaz, egemenliklerini konvansiyonel yöntemlerle sürdüremez hale gelmişlerdi. Demokratizm, ezilen sınıfların ve onların özlemlerinin ifadesi olan siyasal akımların kitleler halinde hareket içerisinde bulunmalarından, egemen sınıfın toplumsal ve siyasal güçlerinin ezilen sınıfların güçleriyle dengeleniyor olmasından, açık dolaysız toplumsal mücadelenin mikan dahiline girmesinden kaynaklanıyordu. Bu mücadele süreci içinde yeni güçler açılıp serpiliyor, varolan süreç toplumun devrimci bir dönüşümüne olanak vermek bakımından giderek daha elverişli bir hal alıyordu. Ezilen sınıfların ilerlemesi ancak Düten'in topyekün bir taarruza geçerek güç ilişkilerini derin bir değişikliğe uğ-

ratmasıyla durdurulabilirdi. Kendiliğinden, siyasal önderlikten yoksun olarak da olsa, toplumsal değişimin başlıca dinamizi halini almakta olan işçi sınıfının öncü kesiminin safdışı edilmesi Düzen'in stratejik saldırısının temel hedefi olarak belirlendi. AP kurmayları ile CIA stratejistlerinin DİSK'i kanun yolundan tasfiye etmeye yönelik dolambaçlı stratejileri yürürlüğe konularak, bütün işçilerin TÜRK-İŞ'te toplanmasını şart koşan yeni sendikalar yasası bir günde parlamentodan çıkartıldı.

DİSK yöneticileri, o güne kadar extra-parlamentar mücadeleyi neredeyse varoluşlarının önündeki en önemli engel olarak görmüşlerdi ama, parlamento kendi varlıklarının en önemli engeli halinde karşılarına dikilmişti. Hiçbir yasayı çiğnememeyi ilke edinmişlerdi ama, yeni yasanın ilkesi onları çiğnemekti.

O güne kadar DİSK'i sendika bürokrasisi aracılığıyla yönetmişler, işçilerin kitlesinin eğilimlerine pek az önem vermişlerdi ama, işçiler sahip çıkmadıkça, sendika bürokrasisi aşılmadıkça DİSK'in ayakta tutulması olanaksız hale gelmişti Devrimci gençleri, dostları olarak görmemişlerdi ama, şimdi tek dostları hareket halindeki devrimci gençlerdi.

Yeni sendikalar yasası, parlamentodan geçerken DİSK yöneticileri bir yandan İstanbul'da işçi temsilcilerini bir araya getirip bürokratik ve parlamentar yollar dışında bu saldırıyı püskürtmenin yollarını ararlarken, öte yandan DEV-GENÇ temsilcileri ile görüşmelere giriştiler. DÜZEN'in saldırısına karşı yeni bir düzen oluştu!

iv. 15-16 Haziran 1970

15 Haziran sabahından başlayarak Türkiye'de o güne kadar görülmedik bir şey gerçekleşmeye başladı. Her zaman uysalca yönetilir oldukları düşünülen, akılları karışık siyasal ve toplumsal konulan çözmeye ermez sandan işçiler, kendi bileklerinin hakkıyla elde etmeye başladıkları özgürlüklerini korumak için onbinlerce kişilik topluluklar halinde, İstanbul'un merkezine doğru akmaya başladılar. Kadın işçiler, erkek işçiler, genç, yaşlı işçiler, dolaysız olarak kendi çıkarları için bir hükümet karşısında ilk kitlesel direnişi gerçekleştirdiler. Hareketin burgacı yalnızca DİSK'li işçileri değU, TÜRK-İŞ'li işçileri de bağrına çekti. Mücadele, sendikacılık mücadelesinin ötesine geçerek bütün sınıfın kendi özgürlük mücadelesine dönüştü.

İşçiler henüz yeni bir düzen talebini ileri sürmüyorlardı ama, yaşamın varolan gidişine yeni bir yön veriyorlardı. Elllerinde bir sendikadan başka hiçbir şeyleri yoktu arşa, sınıf içgüdüleri onları tek bir sınıf halinde biraraya getiriyordu. Umutları ve özlemleri kötü bir yasanın iyisiyle değiştirilmesiyle sınırlanmıştı ama, onbinlercesi biraraya geldiklerinde çok daha fazlasını gerçekleştirmeye muktedir olduklarını sezdiler. O güne kadar bir tek tüfeğin karşısında bile ürkmüşlerdi ama, tanklardan kurulmuş birlikatların üzerinden sel gibi aktılar. 1

DEV-GENÇ'liler bu büyük işçi hareketini ne organize ettiler, ne de yönettiler ama, güçlerinin elverdiği her yerde işçilerin yanında ve önünde yürüdüler. O güne kadar kendileri için daha çok bir teorik tartışma nesnesi olmuş olan işçi sınıfının tarihi yapan özne olduğuna kendi gözleriyle tanık oldular. İşçilerin yürüyüşü sırasında DEV-GENÇ'e egemen olan eğilimin nakaratını -İşçi-Gençlik-Ordu elele!- tekrarlardılar ama, ellerinde yalnızca işçilerin elleri vardı, soluğu işçilerle birlikte sıkıyönetim hapishanelerinde aldılar.

15-16 Haziran'daki işçi direnişi bir-çok ölü, yüzlerce yaralı ve hapishanelere doldurulmuş yüzlerce işçi ve öğrenci ile bitti. Sıkıyönetim ilan edildi. Yeni sendikalar yasası ile başlatılan saldırı ise amacına ulaşamadı, işçiler DİSK'e sahip çıkmışlar, DİSK dağıtılacağına güçlenmişti, Anayasa Mahkemesi yeni sendikalar yasasını iptal etti. Düzen dolambaçlı yollardan parlamenter yöntemlerden giderek hedefini ele geçirememişti. 15-16 Haziran'dan elde ettiği ders parlamenter ayak bağlarından kurtulmak gerekliliği idi.

v. Değişen güç ilişkileri

15-16 Haziran, mücadele halindeki güçler arasında gerek toplumun üst katmanlarında, gerekse devrimci eğilimler arasında büyük güç kaymalarına yol açtığı gibi, geleceğe ilişkin beklenti ve öngörüler üzerinde de tayin edici etkiler yarattı.

Bundan en çok etkilenen ise DEV-GENÇ'in kendisi oldu. O güne kaçlar DEV-GENÇ'teki egemen eğilim devrimde ordunun işçi sınıfının müttefiki olduğu görüşünü tarihin derinliklerinden getirilen binbir kamtın eşliğinde savunagelmiş, neredeyse Türkiye'nin bütün tarihi didik didik edilerek inanılmaz bir tarih tartışması üzerinde ordunun dev-

rimci rolü insanlara kavratılmaya uğraşmıştı. Bir yandan işçiler öte yandan ordu pratik eylemleriyle bu tartışmayı bir anda sona erdirdiler. Hiçbir kanıt insanların kendi gözleriyle gördükleri, üzerinde eylemde bulunarak tanıdıkları gerçekleğin kendisi kadar inandırıcı olamazdı. Bir yaz içerisinde eski yönetim gücünün ve itibarının doruğundan aşağılara doğru inmeye başladı. İkinci kampın tezleri yaygınlık kazanmaya, çevresinde giderek daha çok DEV-GENÇ'liyi toplamaya başladı ve 1970 sonbaharındaki kongrede ikinci kamp DEV-GENÇ'teki hegemonya ilişkisini tersine çevirdi.

Bu dönüşümün kaçınılmaz sonucu o güne kadar DEV-GENÇ'i kendi gençlik örgütleri gibi görmeye alışmış, ordunun devrimci gücü öğretisinin dolaysız temsilcileri olan "radikaller"ın öğrenci gençlik arasındaki nüfuzlarının süratle erozyona uğraması oldu.

Böylelikle asker, sivil aydın zümreye dayalı "devrim" ittifakının sivil ayağı olacağı varsayılan gençlik, başka bir ittifakın, öğrenci-işçi ittifakının öznesi haline dönüşerek, kendisine dayalı hesapların değişmesine yol açtı.

İşçi sınıfının çıkışının parlamenter yollardan denetim altına alınamayışının egemen sınıf için olağanüstü bir rejime geçişi zorunlu kuması ise devrimci hareketi böyle bir rejim altında da yaşar kalmanın sorunları üzerinde tartışmaya yöneltti ve TIP'in üstesinden gelemediği görülen görevleri yerine getirmek üzere yeni tipten örgütlenme tasarıları gerçeğe dönüşmeye başladı.

Bu tasarıların gerçekleşmiş biçimleri üzerinde tartışmak bu yazının konusu değil ve 15-16 Haziran'ın etkilerini bu kadar uzağa taşımak ta siyasetin, toplumsal mücadeleden nispeten özerk karakterini görmezlikten gelmek anlamına gelecektir.

Ancak kesin olan şudur. İşçi sınıfı 15-16 Haziran'da kendi varlığını ve gücünü tartışılmaz bir biçimde toplumsal mücadelenin gündemine öylesine büyük bir şiddetle getirip koydu ki, egemen sınıfı olağanüstü bir rejime, devrimcileri ise bu rejimle mücadelenin yollarını aramaya yönelttik sonrakı bütün mücadelelerin belirleyicisi haline geldi.

DEV-GENÇ'lilerin bu belirlemeden öğrendikleri en önemli şey bütün yaşamalarını mücadelenin hizmetine koymaksızın işçi sınıfı adına hiçbir şey yapamayacağı ve varolan toplumun kurumlarından alınacak güçle bir devrimin gerçekleşmeyeceği idi. Sonrakı bütün süreç devrimci hareket için bu derslerin sindirilmesi süreci oldu.

YAŞASIN İŞÇİ SINIFININ DEVRİMCİ EYLEMİNİN BİRLİĞİ

*"Siz o bulvarlara hiç gitmediniz
Hiç bölüşmediniz karanlığımızı
Sizin kapınıza doğdu ay
yürüdünüz ha yürüdünüz
Vay susan diliniz
Kalkmayan kolunuz vay*

DEVRİMCİ SENDİKAL ÇİZGİ HER TÜRLÜ SAPMAYA KARŞI SAVUNULMALIDIR

Yeni Çözüm'ün Mart-Nisan sayısında "Sendikal Birlik, Türk-İş, DİSK ve Devrimci Görev" başlıklı bir yazı yayımlandı. Bu yazıda devrimci sendikal mücadelenin geçmişine yönelik eleştiriler ve suçlamalar ele alındı. Reformist-revizyonist kesimlerin bu eleştiri ve suçlamalarında hiçbir bilimsel dayanağa sahip olmadığı gösterilmeye çalışıldı. Aynı çevrelerin bugün devrimci sendikal mücadelenin Türk-İş'e mecbur ve mahkum olmasına yol açacak son derece yanlış ve tehlikeli görüşlerine ısrar edildi. Ve işçi sınıfının devrimci sendikal mücadelesinin nasıl bir çizgi izlemesi gerektiği belirtildi.

Sözkonusu yazı, 12 Eylül yönetiminin devamı olan ANAP iktidarının devrimci-demokrat işçi hareketine yönelik bastırma, yoketme, en azından kendi çizdiği sınırlar içerisinde hapsedip, etkisizleştirme politikasına, tüm halk güçlerinin dikkatini çekmeyi amaçlıyordu. Devrimci sendikal mücadelenin karşı karşıya bulunduğu tehlike bu denli bü-

yük olduğunda devrimcilerin sessiz kalması düşünülemez. Devrimci-demokrat işçi hareketi, egemen güçlerin ve sendika ağalarının işçi sınıfına kurduğu tuzakları açığa çıkartmayı vazgeçilmez bir görev bilir. Bu noktada halk güçleri içerisinde gördüğümüz bazı ilerici-yurtsever kesimlerin, egemen sınıfların ekmeğine yağ sürecektir politikaları savunması üzücüdür denilip geçilemez. İşçi sınıfının çıkarlarına ve mücadelesine zarar verecek gelişmeler ve politikalar karşısında devrimcilerin liberal davranması beklenmemelidir. İlerici-yurtsever çevrelerden kaynaklanıyor diye yanlış politikalara kayıtsız kalmak, o politikalara ortak olmak demektir. Devrimci teori bize, hangi biçim ve görünümlerde karşımıza çıkarsa çıksın, reformist, revizyonist, oportünist vb. tüm sapmalara karşı ideolojik mücadelenin, son tahlilde, burjuva ideolojisine karşı mücadeleden ayrı düşünülmemeyeceğini öğretmektedir. Revizyonizm, oportünizm vb. sapmalar son tahlilde burjuva ideolojisinin, işçi sınıfı ideolojisi içerisindeki uzantılarıdır. Bu nedenle devrimci çizgi, burjuva ideolojisine karşı mücadele ederken revizyonizm-opör-

tünizme karşı ideolojik mücadeleyi ihmal edemez. Bu konuda bizi sınırlandıran tek bir şey vardır: İşçi sınıfının bilimsel dünya görüşü ve onun literatürüne bağlı kalmak.

Egemen güçlerin en ağır saldırılarına maruz kalmamıza rağmen, zaman-zaman onlarla aynı dili kullanarak bize saldıran revizyonizm-oportünizme karşı ideolojik mücadelede literatürümüzün dışına çıkmamaya özen gösterdik. Hiç kimseyi, savunmadığı görüşleri savunuyormuş gibi göstermeye çalışmadık. İhbarcılık, küfür ve siyasi ahlak-sızlık örnekleriyle sıkça karşılaşmamıza rağmen, aynı sorumsuzluklara örnek olmadık. Halk güçleri arasında düşmanlık tohumları ekmediğimiz gibi, bu yola girenleri bütün gücümüzle uyarı-maya, engellemeye çalıştık. Egemen güçlerin yaratmaya çalıştığı provakasyonlara uygun ortam hazırlayan ve halk güçlerini bölen Sol içi çatışmalara karşı çıktık ve çıkıyoruz. Bu gibi konularda halk nezdinde alnımız ak, sici-limiz temizdir.

Bütün bunlara rağmen şunu çok açık bir şekilde söylüyoruz: Halk güçleri içerisinde gördüğümüz ilerici-yurtsever

Servet KURTOĞLU

güçlerin reformist-revizyonist çizgilerine karşı liberal davranmamız beklenmemelidir. Devrimci dünya görüşümüz buna izin vermez, ilkesizlik yapana "ilkesiz", burjuva kuyrukçuluğu yapana "kuyrukçu", teslimiyetçi polititikaya "teslimiyetçi" demek, ne kadar doğal ve bilimsel ise bir o kadar da zorunludur.

Klasik Sol grupların yanlış görüşlerini açığa çıkarmak, bu yanlış görüşlerin etkisi altında bulunan samimi ve mücadeleci unsurları uyarmak ve doğru devrimci görüşler etrafında bilinçlendirmek gerekiyor. Bu, ertelenemez bir görevdir. Revizyonizmin ve oportünizmin kitlelerle ilişkisi, onların özenle göstermeye çalıştığı aksine hiç de güçlü değildir, işçi kitleleri, devrimci görüşler ulaştırılabildiği oranda bilinçlenecek ve reformist-revizyonist etkilerden arındırılacaktır. Zaten işçi sınıfının devrimci sendikal mücadelesini Türk-İş içerisinde tutmayı strateji haline getiren çevrelerin, devrimci görüşlere bu denli saldırmamasının nedeni de, öncü işçilerde gözlemlenebilen devrimci bilinçlenme olsa gerek.

Türk-İş, DİSK, Sendikal birlik, bağımsız sendikalar ve devrimci sendikal mücadele gibi konularda kimin hangi düşüncesi savunduğuna geçmeden önce, bir noktaya daha işaret etmek istiyoruz.

Yeni Çözüm dergisinin Mart-Nisan sayısındaki ilgili yazıda, hiçbir dergi ismi verilmeden, genel olarak savunulan düşünceler özetlenmeye ve çözümlenmeye çalışılmıştı. Bilinçli olarak böyle yapılmıştı, istenildi ki, bu konularda henüz net ve kendi içinde tutarlı bir görüşe sahip olmayan dergi çevreleri, kendi düşüncelerini daha derinlemesine ele alsın ve tam bir netliğe ulaşırsın. Net bir görüşe sahip olan dergi çevrelerinin ise, bu görüşlerini bir kez daha gözden geçirmeleri için devrimci uyanda bulunmak gerekiyordu, işte yazıdaki amaç, bu çerçevede devrimci görüşleri ortaya koymaktır. Nitekim Alinteri ve Gün dergilerinin Mayıs ayında çıkan sayıları uyarı ve netleştirme amacıyla başarılı olduğumuzu gösterdi. Fakat ne yazık ki sonuç, işçi sınıfının çıkarları açısından olumsuz bir netleşmeydi.

Alinteri dergisi, sendikal mücadele-yi Türk-İş sınırlarında hapsedme tavrında kararlı ve ısrarlı olduğunu, bu konuda yeni bir kampanya açarak bir kez daha gözler önüne serdi. İşçilerle ve değişik değişik nitelikteki sendikacılarla yapılan röportajlar aracılığıyla, kendi görüşlerini meşrulaştırma, destekleme çabasına girdiler.

Gün dergisi ise, egemen güçlere karşı kullanmalarını dilediğimiz savaş baltaları ve zehirli oklarını Yeni Çözüm'e yöneltti. Yeni Çözüm'ün ne anlatmak istediğini çok iyi kavradığı belli olan Gün dergisinin, eleştirilerinde hiç adı geçmemesine karşın, neden bu kadar alındığını ve saldırganlaştığını düşünmek gerekiyor. Alinteri dergisinin kullandığı taktikten farklı bir biçimde, Yeni Çözüm'e yönelik bu saldırıyla Gün dergisi bir yerlere kendisini affettirmek ve sadakatini kanıtlamak mı istiyor? Acaba yakın komşularıyla ilişkilerini ilerletme sürecinin ve amacının bu saldırılarda bir rolü var mı? Bu soruların akla gelmemesi mümkün değil. Çünkü, Alinteri dergisinin açıkça savunduğu görüşlere getirilen eleştirileri Gün dergisi göğüsleme ihtiyacı duyuyor.

Sendikal mücadele ve örgütlenmenin nasıl ve nerede olması gerektiğini, gelişim süreci içerisinde ve hedefimizi gözardı etmeden biraz daha açalım. Bu arada, kimin neyi savunduğuna da, 'biraz daha yakından bakalım.

12 EYLÜL VE DİSK YÖNETİMİ

12 Eylül'ün amaçlarını ve işçi sınıfına ne getirdiğini uzun uzadıya tekrar etmeye gerek yok. Halk güçleri içerisinde her kesim, 12 Eylül'ün işçi sınıfına, gençliğe ve emekçi halkımızın çıkarlarına karşı olduğunu biliyor, söylüyor.

Fakat hiç kimse, henüz, Türkiye Sol'unun 12 Eylül karşındaki tavrı konusunda, bu tavrının eksiklikleri ve olumsuzlukları konusunda pek bir şey söylemeye hevesli görünmüyor. 12 Eylül yöneticileri, bu konuda yayımlanan kitaplarda, 12 Eylül'e karşı halk güçlerinden ne tür ve nitelikte bir direniş beklediklerini, buna yönelik nasıl bir karşı operasyon hazırlığı içerisinde olduklarını ve telaşlarını açıkça belirtiyorlar. Ve bekledikleri düzeyde bir direnişle karşılaşmadıklarını, bu nedenle "işçi" çok kolay becerdiklerini açıklayabiliyorlar. Buna karşı Türkiye Sol'undan pek ses çıkmıyor. Klasik Sol, sanki ayıbın üstünü örterek onu ortadan kaldırmak mümkünmüş gibi davranıyor. Oysa, klasik Sol'un yapması gereken, bu olumsuzluğunu açık yüreklilikle kabul etmesi ve geleceğe yönelik dersler çıkartmasıdır.

Konumuzla ilintili olarak, 12 Eylül'de, DİSK ve ona bağlı sendikaların yönetimlerine baktığımızda, maalesef Türkiye Sol'unun genel olumsuzluğuyla karşılaşmıyoruz. İstisnai bazı özel olumlu örnekler, genel olumsuzluğu değiştirmeye yetmiyor.

12 Eylül, DİSK ve bağlı sendikaların

kapısına kilit vurduğunda, yöneticiler, genel olarak çareyi teslim olmakta veya yurt dışına kaçmakta buluyorlar. Devrimci sendikacılık böyle mi olmalıydı? Yüzbinlerce işçi böyle yüzükoyun mu bırakılmalıydı? İşçi kitlelerine ve emekçi halka, en azından bir direniş mesajı da verilemez miydi?

Reformist-revizyonist yöneticilerinin bütün olumsuzluk ve ayıplarına rağmen DİSK üyesi yüzbinlerce işçi, DİSK'e olan sevgisini ve bağlılığını aيداتlarını ödemeye devam ederek gösterdi. Sendikal faaliyete izin verilmesiyle birlikte yeni bir dönem başladı. DİSK ve bağlı sendika yöneticilerinden, üyelerine yönelik önderlik görevlerini yerine getirme doğrultusunda, yine pek bir ses çıkmadı. DİSK üyesi işçiler, yine kendi kaderleriyle başbaşıydı. Kendi sendikasıyla bağını kesmeden, dayanışma aidatı ödeyerek toplu sözleşmelerden yararlanma yolunu deneyen, bu nedenle her türlü baskıya uğrayan, işten atılıp açlığa mahkûm edilen ama, yine de direnen işçiler oldu. Fakat, DİSK ve bağlı sendika yöneticilerinin gelişmelere kayıtsız kalışı, işçiler arasında tam bir kendiliğindenlik yarattı.

12 Eylül yönetimi, Türkiye'de çalışma düzenini zaptı rapt altına almak için yaptığı operasyonda, ilk aşamada Türk-İş'i, yaşaması gereken tek sendikal örgüt olarak görüyordu. 12 Eylül yönetiminin planına göre, önce devrimci sendikal mücadele yokedilmeli, sonra bütün sendikal işçiler Türk-İş içerisinde toplanmalı ve tabii Türk-İş, işçi sınıfı mücadelesini dizginlemeliydi. Önderlikten yoksun kalan DİSK üyesi yüzbinlerce işçinin bir kesimi herşeye rağmen, DİSK'e bağlılığını sürdürüp direnirken, büyük bir kesimi koşulların zorlayıcılığı altında Türk-İş'e kaydı. Türk-İş, DİSK üyelerini kendi çatısı altında toplarken, onlardan kaynaklanabilecek potansiyel tehlikenin bilincinde hareket etti. Bu amaçla, DİSK üyelerini kendi bünyesinde etkisizleştirebilmek, sindirebilmek için öncü işçileri eleme gibi birçok sinisi yöntem kullandı.

12 Eylül yönetimi sendikal alandaki düzenlemesinde de, siyasal yapıda olduğu gibi, kademeli ve alternatifli bir plan öngörüyordu. Buna uygun olarak, Türk-İş'in yanında Hak-İş ve MİSK'in faaliyetlerine de izin verildi. Çalışma hayatını, tüm yasa ve yönetmelikler egemen güçlerin isteklerine uygun olarak yeniden düzenlendi. Böylece işçi sınıfı sendikal alanda tam bir cendere içerisine alındı. Artık çerçeve çizilmişti. İşçiler sendika istiyorsa Türk-İş, Hak-İş ve MİSK'e bağlı sendikalarda örgüt-

lenebilirdi. Hak-İş ve MISK, Türk-İş'in alternatifi olarak onu daha rahat yönlendirebilmek için de kullanabilirdi'.

DİSK üyelerinin küçük bir bölümü ise bağımsız ilerici sendikalarda örgütlenme yolunu seçti ve sürdürüyor.

12 Eylül karşısında DİSK ve bağlı sendikaların reformist-revizyonist yönetimlerinin olumsuzlukları ve DİSK tabanının kendiliğinden zorunlu tavrı sonucunda ortaya bugünkü tablo çıktı. Devrimci-demokrat işçilerin yaşanan zor koşullar altında, kendiliğindenciliğe müdahale edebilecek bir subjektif durumda olmadıklarını açık yüreklilikle kabul etmek gerekir. Sürece müdahale edilmeye çalışılmasına rağmen, bu başarılamamış, yetersiz kalmıştır.

YENİ DÖNEM VE GENEL DURUM

Bugün işçi sınıfının büyük bir bölümü koşulların zorlayıcılığı, reformist-revizyonist önderlikler ve kitlenin bilinçsizliği gibi nedenlerle Türk-İş'e bağlı sendikalarda örgütlüdür.

Bağımsız ilerici sendikalarda örgütlü olan işçi sayısı tartışma götürmeyecek bir azınlıktır.

İşçi sınıfının sendikal örgütlülüğü açısından somut durum kısaca böyledir. Buna hiç kimsenin itirazı yok.

Ayrıca, bağımsız devrimci sendikal faaliyeti zorlaştırıcı ve son derece ayrintılı gerici yasal düzenlemelerin varlığı da ortadadır.

Olaya işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarları amacıyla hareket eden Sol güçler açısından bakıldığında ise yine birçok olumsuz ve yanlış düşüncenin varlığı görülüyor. Klasik Sol güçlerin bir kesimi, hâlâ, ülkemizde yaşanan toplumsal-siyasal gelişmeler karşısında söz söyleyebilme gücünden ve durumundan uzak, iç sorunlarıyla ve kendi dünyasından çıkamamış haldedir. Diğer bir kesim ise, geneldeki reformist-revizyonist çizgilerinin bir yansıması olarak, sendikal alanda varolan durumdan hareketle yanlış önermelerde bulunmakta, hatalı bir politika izlemektedir. İşçi sınıfının gerek ekonomik-demokratik ve gerekse siyasal çıkarları açısından bu yanlış görüşlere karşı ideolojik mücadele ertelenemez bir görev olarak şekillenmektedir. Bu ideolojik mücadele bir yandan doğru devrimci düşüncelere sempatiyle yaklaşan insanların eğitime hizmet ederken, diğer yandan da reformist-revizyonist görüşlerin etkisindeki mücadelecilerle ama bilinçsiz kesimleri bilinçlendiriyor ve devrimci çizgiye çekiyor. Hayatın canlı

pratiği içerisinde her geçen gün bu oluştum gözlenebiliyor.

İşte bu nedenle bazı dergilerin sendikal mücadele, Türk-İş, DİSK, örgütlenme gibi konulardaki görüşlerini ele almak gerekiyor.

ALİNERİ DERGİSİ NEYİ SAVUNUYOR:

Bu dergi, yayın hayatına girdiğinden beri sistemli bir şekilde işçilerin Türk-İş içerisinde birliğini sağlamayı savunuyor. Alıntılarla çok açık bir şekilde gösterelim.

İşçilerin karşı karşıya olduğu yeni bir görev olarak "işçi sınıfının sendikal birliğini Türk-İş'te sağlamak" (Alınteri, Şubat sf. 31) düşüncesindeler.

DİSK'in 20. Kuruluş Yıldönümü nedeniyle 14 Şubat günü Pera Palas Oteli'nde düzenlenen panelde, DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk bir konuşma yaptı. Türk-İş'in partiüstü politikasının depolitizasyonla ilişkisini vurgulayan Baştürk, şöyle devam etti: "Ama dostlarım, biliniz ki, ülkemizde çağdışı, demokrasi dışı yöntemlerle, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ile bütünleşen bu anlayışın sahipleri ve bu anlayışın kurumlaştığı yapıları işçilere ve emekçilere verebileceği hiçbir şey yoktur." (Alınteri, Mart, sf. 21)

Alınteri dergisi, Baştürk'ün bu sözlerini şöyle yorumluyor: "Abdullah Baştürk'ün sözlerindeki görünürde Türk-İş'in yöneticilerine, özünde ise Türk-İş'e karşı ortaya çıkan tavır..." (Alınteri, Mart, sf. 21)

Baştürk'ün sözleri üzerine paneli terkeden Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Alınteri dergisine giderek Baştürk'ü şikayet etmeliydi (!).

Tabandan gelen baskıları dizginlemek ve sürdürmek için büyük "sert çıkışlar" ve göstermelik "tantanalar" etmeyi ihmal etmeyen Türk-İş yönetiminin, yıllardır uyguladığı bu taktik, Alınteri dergisini coşturuyor ve ona şunları söyletiyor: "Türk-İş'in sorunları görüşmelerle çözümlemek (aslında ağır-laştırmak) yolunu terkederek eylem yolunu seçmesi, tekelci sermayeyi oldukça ürktürmüştü" (Alınteri, Nisan, sf. 4). Türk-İş yönetiminin işçi kitlelerini uyutmak için yıllardır kullandığı bu sözlümöna sert çıkış taktikleri ancak Alınteri dergisi yazarlarını uyutmayı başarıyor.

Yeni Çözüm dergisinin Mart-Nisan sayısından sonra Alınteri dergisi Mayıs ayında çıkan sayısıyla birlikte, yeni bir kampanya daha başlattı. Türk-İş Eğitim Sekreteri ve Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu'ndan bile destek uman Alınteri dergisine, ne

dememiz gerekiyor, bilemiyoruz. Mustafa Başoğlu'nun niteliği hakkında işçi sınıfına hiçbir şey söylemeye gerek görmüyoruz. Sadece, Başoğlu'nun sendikal mücadelenin geçmişine ilişkin söylediği ve Alnteri dergisinin medet umduğu düşüncelerinden bir bölüm aktarmakla yetiniyoruz: "Ben Türk-İş'le bütünleşmemek için bir neden görmüyorum. Siyasi düşüncelere göre kurulmuş sendikalar geçmişte denendi fayda vermedi. Aynı yol niçin bir kez daha gerekli olsun" (Ahnteri, Mayıs, sf. 5). Ahnteri dergisine öneriyoruz: Türk Metal-İş Genel Başkanı adına Otomobil-İş üyelerini kendi çatısı altında toplanmaya çağırabilir (!).

Ahnteri dergisinin Mayıs sayısı, yanlış düşüncelerde ne kadar ısrarlı olduklarını gösteriyor. Sendikal harekette Türk-İş, Hak-İş, MİSK gibi örgütlerle bağımsız sendikalar olduğunu ve ayrıca üyeleri değişik yerlere dağılan DİSK faktörünü vurgulayan Alnteri dergisi, şöyle devam ediyor: "Gerek farklı sendika ve konfederasyonların varlığı, gerekse Türk-İş tabanının yapısı sendikal harekette bölünmüşlüğü işaret ediyor. Zaman zaman ayrı konfederasyon vb. isteklerinin öne sürülmesiyle beliren yeni bir bölünme olasılığından da söz edilebilir. Sendikal birlikten bu koşullarda söz ediliyor. Sendikal birlik amacı için tutulacak yolu somut olarak ifade edersek: Sendikal birliğin sağlanması için Türk-İş en tutarlı araçtır. Sendikacılar, sendikasızcı işçiler, sendikaların Türk-İş'le birliğinin sağlanması için çaba gösterilmelidir." (Alnteri, Mayıs, sf. 5-6)

Son derece açık değil mi? Sendikacılar, sendikasızcı bütün işçilerin Türk-İş'te birliğinin sağlanması isteniyor. Üstelik Ahnteri dergisi, "Türk-İş'te sendikal birliğin sağlanması istemi yeni öne sürülüyor. Bu hedef öne sürüldüğünden bu yana, geniş bir destek buldu" (Alnteri, Mayıs, sf. 6) deme dürüstlüğüne ve açık yürekliliğine cesaretle gösteriyor. Yeni Çözüm'ün Mart-Nisan sayısında işaret edilen ve eleştirilen anlayış zaten buydu. Sendika ağalar sosyal demokrat sendikacılar, reformist-revizyonistler gibi birçok farklı kesimin, farklı çıkış noktalarıyla da olsa sonuçta öz olarak aynı şeyi söyledikleri belirtilmişti. Bu durum hiçbir yerden alıntı yapılmayarak, özet olarak ifade edilmişti. Bu noktaya ileride yine değineceğiz. Fakat Gün dergisi gibi bazı dostlarımız, kişilerin Türk-İş'ten başka sendikalarının olmasını istemeyenlerin, üstelik bu yönde çaba gösterilmesini isteyenlerin varolduğunu ispatlayabilmek

için birkaç alıntı daha yapacağız. Bu nedenle okuyucuların sabrına ve olgunluğuna sığınıyoruz.

"İşçi sınıfının sendikal birliğini Türk-İş'te sağlamak yalnızca fiili durumu onaylamak değildir." (Alnteri, Mayıs, sf. 6).

"Türk-İş'te birlik isteminin doğruluğunu görmekte iş bitmiyor" (Alnteri-Mayıs, sf. 6)

"Sendikal birliğin Türk-İş'le sağlanması, yukarıda ele aldığımız gibi, doğru olan ve yaşamda da doğrulanan bir sistemdir." (Alnteri, Mayıs, sf. 8)

Hiçbir şey eklemeye gerek görmüyoruz. Alnteri dergisinin yazarı, bizim eleştirdiğimiz reformist-revizyonist çiziminin, (hakkını vermek gerek) cesaretliliği bir savunucusudur.

GÜN DERGİSİ NEYİ SAVUNUYOR

Gün dergisi sendikal faaliyetin dünü, bugünü ve geleceği hakkında yakın komşusu Ahnteri dergisi kadar açık yürekli ve cesaretliliği olamıyor. Yaptığı değerlendirmelerde Ahnteri kadar netlik ve kararlılık görülüyor. Reformist-revizyonist siyasi çizimlerine en yakın görüşleri savunan Alnteri ve Görüş dergilerinin değerlendirmelerine yönelik yorumlarını bekleyeceğiz. Bu konuda utangaçlığa, çekingenliğe, el titremesine yer yok, siyasi cesaretle göstermek gerek. Aksi takdirde, sadece Yeni Çözüm'e saldırmakla Gün dergisinin siyasi kimliği netleşmez düşüncesindeyiz. Yeni bir siyasi kimlik oluşumu veya arayışı süreci mi yaşıyor? Bilmek istiyoruz, bir dost olarak bilmeye hakkımız var diye düşünüyoruz. Fakat, eğer böyle bir durum var ise, böylesi bir siyasi kimlik ediniş sürecinde, kraldan fazla kralcı kesilerek Yeni Çözüm'e saldırıyı bir araç olarak kullanmanız, pek akıllı bir taktik olmasa gerek. Çünkü çok çabuk açığa çıkıyor. Ayrıca, muhtemel bir yeni siyasi kimlikle karşınıza çıkmanız, doğrusu bizi sevindirir. Kaldı ki, biz istesek de, istemesek de, ayıların aynı yerde, ayrıların aynı yerde toplanması eşyanın tabiatı gereğidir. Siyasi arena bütün kuvvetleriyle, süreç içinde daha da netleşecektir. Halkımız bu netleşme süreci içerisinde gerçekleri daha iyi görebilecektir.

Konumuza dönelim. Gün dergisi net olmayan, en azından açık seçik olmayan görüşler savunuyor dedik. İstiyoruz ki, iki yana çekilmeye açık görüşler savunmayın. Örneğin kimileri, Türk-İş'ten ayrılarak DİSK'in kurulmasını bugünkü anlayışlarına uygun bulmadıkları için eleştiriyor ve mahkum etmeye çalışıyor. Görüş dergisi şöyle diyor: "Çe-

lişkinin böylesine derinleşmesi ve çözümlerde, bilimselliğin yerini kolaycılık ve tepkiciliğin alması sonucu 12 Şubat 1967'de Türk-İş'ten ayrılan ya da kendisini ihraç ettiren sendikacılar Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'nu kurdular. Bu tarihten sonra işçi sınıfının sendikal hareketi iki ayrı konfederasyona bölünmüş oldu ve Türk-İş, zamanla kendi amaç ve yapısına "zarar" verecek olan siyasi ve sendikal kadroları bünyesinin dışına çıkararak bir bütün olarak başta belirlenen uzlaşmacı amaç ve çizgiyi benimsemiş olanların elinde kaldı" (Görüş, Aralık '86, sf. 9). Aynı mantıkla bağımsız devrimci-ilerici sendikalar da suçlanıyor: "Büyük çoğunluğu Türk-İş ve DİSK bünyesinde toplanan işçilerin, dinsel motiflerle etkili olmaya çalışan Hak-İş ve MHP'nin yan kuruluşu olan MİSK'in yanı sıra hiçbirini beğenmeyen ve anarko-sendikalist eğilimler gösteren bir dizi bağımsız sendikayla..." (Görüş, Aralık '86, sf. 10). Türk-İş dışında sendikal mücadeleyi dışlamayan düşünceler ise şöyle değerlendiriliyor: "Geçmişte denenmiş ve sonuçları görülen aynı yollardan, hiçbir ders alınmışçasına yürümenin anlamı yoktur." (Görüş, Aralık '86, sf. 11)

Ne denilmek istendiği yeterince açık değil mi?

Gün dergisinin DİSK'in kuruluşunu Görüş dergisinden farklı değerlendirdiğini biliyoruz. Gün dergisi, Şubat '87 sayısında, isim vermeksizin alıntı yaparak Görüş dergisini eleştiriyor: "Hemen belirtelim ki; DİSK'in kuruluşuna meydan veren olaylar olmamalıydı, maddi temelleri kaşke olmasaydı demek başka, DİSK bu bilinen nesnel koşullara rağmen kurulmamalıydı demek, bambaşkadır." (sf. 10). Gün dergisine göre, DİSK'in kuruluşu zorunlu olmuştur. Fakat yine Gün dergisinde Aralık '86 sayısında bu konuda şöyle deniyor: "...sonunda hep teslimiyetçiliği seçen Türk-İş yönetime tepki duyan işçi ve sendikacılar, biraz deneyimsizlik, biraz da aceleci siyasi kararlar sonunda Türk-İş içindeki dinamizmi boşaltarak dışına çıkmışlar ve DİSK'in oluşmasına öncülük etmişlerdir." (sf. 26). Gerçi burada, Görüş dergisi gibi açık ve net bir şekilde DİSK'in kuruluşunun mahkum edildiğini söyleyemeyiz. Fakat bulanıklığa dik kat çekmeden de duramıyoruz.

Gün dergisi Şubat '87 tarihli sayısında sendikal birlik konusundaki görüşlerini açıklıyor ve anlaşılabilirliği kadavrayla isim vermeden ve alıntı yapmadan Alnteri dergisinin görüşleri eleştiriliyor. Fakat biz yine diyoruz ki; Gün der-

Sıkı Yönetime rağmen direniş yapan işçiler.

gisinin sendikal birlik konusundaki görüşleri veterince açık ve güven verici olmaktan uzaktır. Alınları dergisinin silahşoru gibi Yeni Çözüm'e saldırması kuşkuhanımızın kaynağını teşkil ediyor.

Dilbilgisi ve yazım tekniği konusuna gelince; Gün dergisi yazarlarına ders vermek gibi iddiamız ve niyetimiz olmadığı gibi zaten ayıracak pek zamanımız ve sayfamız da yok. Fakat, aydınların ve revizyonizmin "ancak primitif örnekleri" (Gün, Mayıs '87, sf. 13) ile çokça karşılaştığımız ülkemiz koşullarında, böylesi konularda kimseden ders almaya da, doğrusu ihtiyaç duymuyoruz. Görüşlerimizi, devrimci sorumluluğumuza uygun bir dille ve anlaşılır biçimde yansıtmak ilkemizdir.

Gün dergisi, alıntı olarak göstermeye çalıştığımızı iddia ettiği sözlerin, alıntı olmadığını, savunulan bir mantığın özü olarak vurgulandığını, aslında gayet iyi anlamıştır. Buna rağmen Yeni Çözüm'ü suçlamak, eğer artıniyet taşımıyorsa, ne anlama geliyor?

Yeni Çözüm'ün Mart-Nisan tarihli sayısından uzun bir alıntı vermek gerekiyor:

"Hemen herkes işçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanmasından ve bunun ancak Türk-İş çatısı altında gerçekleşmesinden söz ediyor. Sanki bilinçli bir kampanya açılmış... Yılların sendika ağaları, amerikancı sarı-mafya tipi sendikacılığın önderleri 'sendikal bir-

lik'ten dem vuruyorlar. Sosyal Demokrat geçinen ne idüğü belirsiz sendikacılar, 'sendikal birlik' diyorlar. Gerçekten sosyal demokrat denilebilecek sendikacılar, reformistler ve revizyonistler de 'sendikal birlik'ten söz ediyorlar.

Neymiş bu denli bağırardan ve iman tazelercesine tekrarlanan 'sendikal birlik'? Bütün bu saydıklarımız ne istiyorlar?

'Artık işçilerin Türk-İş dışında sendikaları olamasın... İşçilerin hepsi Türk-İş'e bağlı sendikalarda örgütlen-sin... Böylece işçilerin sendikal birliği sağlanmış olsun...'

İşte binbir çeşit sestten oluşan bu koronun bıkmadan-usanmadan söylediği türküdür. Ve bu bir halk türküsü'dür. Bestecileri, sözyazarları egemen güçlerdir ve uzun yıllar önce yazılmıştır. Birtakım ilerici-yurtsever çevrelerin bu türküyü söyleyen koroya katılması üzücü ve düşündürücüdür."

Söylediklerimiz bunlar. Gün dergisi neden alınıyor? Sıkıntısı nedir? Yukarıda somut isim vererek, yer gösterecek alıntılar yaptık. Şimdi soruyoruz; yazdıklarımızda yalan-yanlış olan nedir? Kafa karıştıran nedir?

Kafa karıştıracak şeyleri Gün dergisinin sayfalarında aramak gerek. "Türk-İş Genel Kurulu, sonrası itibarıyla, muhtelif kimi kesimlerde bir ayrışma eğilimi yarattı. Bu eğilimin belirginleşmesinden hiç kuşkusuz aynı tarihler-

de DİSK'in mahkum edilerek kapatıldığının ilan edilmesi de etkili oldu: Madem ki Türk-İş'teki muhalefet yenildi ye artık DİSK de kapatıldı, o halde hemen yeni bir konfederasyon kurulmalıdır. Kurulacak olan yeni konfederasyon da "Demokratik bir İşçi Sendikaları Konfederasyonu..." (Yeni Çözüm, Nisan) yani DİSK olmalıdır." (Gün, Mayıs '87, sf. 12)

Gün dergisi Yeni Çözüm'den alıntı yapıyor. Fakat bu görüşler Yeni Çözüm'e ait değildir. Bunun bir dizgi hatası olduğunu düşündüğümüz için Gün dergisini suçlamak istemiyoruz. Doğal olarak bu yanlışlığın düzeltilmesini istemek hakkımızdır.

Bu konuda gerektiğinde görüşlerimizi daha da açacağız. Şimdilik kısaca sonuçlandırmak istiyoruz.

—İşçi sınıfının tüm sendikal güçlerini Türk-İş içerisinde toplamak düşüncesi doğru değildir. Böyle bir durum, Türk-İş'e bağlı sendikalardaki devrimci sendikal muhalefetin gelişim hızını yükseltmez. Türk-İş'e bağlı sendikaları dışardan da zorlamak gerekir. Bu nedenle bağımsız ilerici sendikalar Türk-İş'e katılmayıp etkinliklerini sürdürmelidir. Gerektiğinde ve koşullar elverdiğinde yeni bağımsız sendikalar kurularak Türk-İş'e dışardan baskı artırılmalıdır.

—DİSK'in açılması talebi sürektilik gündemde tutulmalıdır.

—Türk-İş içerisinde devrimci-demokrat sendikal faaliyet ilkesizliğe düşülmeden, ihmal edilmeden ve gereken ciddiyetle sürdürülmelidir.

—Bugün Türk-İş'e alternatif yeni bir konfederasyonun hemen yaratılmasının sübjektif koşulları yoktur. Fakat böyle bir devrimci-demokrat konfederasyon hedeflenmelidir. İşçi sınıfının kelimenin tam anlamıyla sendikal birliğini sağlamak yeni-sömürge ülkelerde çok uzun, dolambaçlı yollardan ve ara aşamalardan geçecektir. Yeni bir konfederasyon, bu ara aşamalardan birisi olacaktır. Türk-İş içerisinde çalışılırken işçi kitlelerinin ufku daraltılmamalı ve geniş bir bakış açısı sunulmalıdır. Şu veya bu biçimde yeni bir konfederasyon aşamasına gelindiğinde, hâlâ Türk-İş içerisinde olan işçileri etkileme şansı da artacaktır.

DİPNOT:

Sosyal Demokrat geçinen ne idüğü belirsiz sendikacıları kimi kastettiğimizi işçi sınıfının takdirine bırakıyoruz. Gün dergisi onları da savunma ihtiyacı duyuyorsa, söyleyecek sözümüz yok.

MEHMET ŞİRİN TEKİN

DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

"Her acımızda her hüznümüzde
Belki bir gün diyerek yarınlara
Koşarız.
Karanlıklara sünger çekeriz Zeytin
dalı, ak güvercini uçurmak için Ve
sıcaklığıyla yaşarız yüreklerde
sevdaları
Koşarız dağlara baharı müjdelemeye
Kır çiçeklerinden halka takarak
Gerekirse...
Bir şafak vakti aynı hızla koşacağız
Dilimizde şarkımız, başımız dik
Umudu karşılayacağız"(x)

Evet, dillerinde şarkıları başları dik umudu karşılamaya koşan binlerce öğren-ci genceh biri M.Şirin TEKİN, son zamanlarda artan faşist-gerici saldırılar sonucu katledildi. Susturulmak istenen sadece M.Şirin TEKİN değil, öğrenci gençliğin baskılara, yasaklara karşı yükselttiği onurlu bir mücadeledir. Toplumun en duyarlı kesimini oluşturan öğrenci gençliğin mücadelesi ne zaman yükselmeye başlasa senaryosu çok uzun yıllar önce yazılan oyun tekrar sahnelenmeye başlar. Birtakım çevreleri oldukça rahatsız eden bu durum adeta turnusol kâğıdı görevini görür. Maskeler düşer, yüzler açığa çıkar. Son olay da bundan pek farklı değildir.

Gericici-faşist saldırıların başlaması ve çeşitli yerlerde yoğunluk kazanması tesadüfî olmasa gerek. Son olay öncesi Van'da kamuoyuna duyurulmayan bir öğrencinin faşistler tarafından bıçaklanması, Ankara Gazi Eğitim'de ilerici-devrimci öğrencilere yönelik saldırılar, Erzincan, Konya, İstanbul ve birçok yerdeki okullarda, yurtlardaki saldırılar ve tehditler ortamı buldukça yoğunlaşmaktadır.

Resmî ağzların Van olayı hakkında kamuoyuna yaptıkları açıklamalar bizler açısından pek inandırıcı olmamaktadır. Olayı daha yakından incelediğimizde basit bir oruç yiyenler-tutanlar kavgası olmadığını görmek için fazla kafa yormaya gerek yok. Van'da gerçek-

leştirilen daha önceki saldırılar ve yu-karda saydığımız devrimci-ilerici öğren-cilere yönelik baskı-tehdit ve saldırılar la birleştğinde ortaya farklı görünüm-ler çıkmaktadır.

Van'da 100. Yıl Üniversitesi'nde, biz-zat rektörlüğün gayretleriyle oluşturulan faşist kadrolaşmanın, ilerici öğren-ciler üzerinde geneldeki baskısıyla bir-likte derslerde faşist ideolojinin açıktan empoze edilmesine yönelik propaganda-ların "hocalar" tarafından yapıldığı bi-linmektedir. Derslerde izlenen bu per-vasız tutum, M.Şirin TEKİN'in katlin-den iki gün sonra yine bir misyoner "hoca" tarafından saldırıyı öven ve onaylayan konuşmalar yapacak kadar ileri gidebilmektedir. 100. Yıl Üniversi-tesi Rektörü Nihat Bayşu, M.Şirin TE-KİN hakkında "pek de uslu değilmiş" şeklinde ifade kullanmıştır.

Bu sözleri sarfeden Rektör'ün bu ce-sareti nereden aldığı merak konusudur. "Pek de uslu olmayanlar" için reva gö-rdüğü olay sanırız bir "bilim adamı"nın bilim adına sarfettiği uğraşlarla özdeş-lik taşıyor. Aynı kişi fazla ileri gittiğini hatırlamış olacak ki, çok sonraları ola-yın "üzücü" olduğuna dair demec ver-me gereğini hissetmiştir.

Olaydan yarım saat kadar önce üni-versiteye ilgi çekici giysileriyle 30'u aş-kın bir grubun minibüslerle gelmesi; üniversite kapısının karşısındaki öğren-cilerin oturduğu kahveye saldırıya geç-meleri, olay yerinden 50 metre uzaklık-taki karakola haber verilmesine karşın olay bittikten sonra kahveye birkaç po-lisin gelmesi ve kaçanlarla ilgilenmeme-si; faşist saldırganlar hakkında davacı olan öğrencilere ifadelerini değiştirme-leri yönünde polisin tehdit ederek bas-kı yapması; tüm bunlar olayın hiç te bağınaz bir grubun fanatik, tek başına yaptıkları bir eylem olmadığını ortaya koymaktadır.

Van Valisi Özdemir Hanoğlu'nun tav-rı, haince tertibin boyutları hakkında daha net bir fikir vermektedir. Devle-tin en yetkili yerel temsilcisi durumun-

daki Vali'ye göre, saldırganlar oruç tut-mayanlar tarafından tahrik edilmişler-di. Vali "kullanılan aletlerin çok büyük, bıçak gibi bir şey olduğunu zannetmi-yor"du. Ona göre bu aletler "çakı gibi" ufak tefek şeylerdi.

Böylelikle birçok öğrencinin yaralan-masına ve bir öğrencinin ölümüne ne-den olan olay da "ufak tefek" bir olay ol-maktaydı resmi görevlilere göre... Mo-dası geçtiği ve teşhir oldukları için, de-mokrasî havarisi kesilen Demirel'in "devletin yardımcısı milliyetçi gençler" ifadesi kullanılmıyordu şimdilik.

Bu olay, 12 Eylül'den bu yana yüksek öğrenim kurumlarında, herkesin yaşa-dığı, bildiği, bilim dışı gerici uygulamalardan öte, daha da ileri boyutta bir an-lam ifade etmektedir. Başta, taşradaki gecekondular üniversitelerde olmak üze-re öğrenciler, ilerici öğretmen ve per-sonel üzerindeki dini-ırkçı baskının polis-valilik ve üniversite yönetimi işbir-liğiyle hangi boyutlara vardığını göster-mektedir.

Katliamın arkasından resmi ağzların olayı örtbas etmeye çalışmaları katil-le-rin eylemleriyle birlikte değerlendiril-diğinde, bu ve benzeri eylemlerle faşist ve gerici kitle tabanına verilmek iste-nen mesajın üzerinde biraz daha ciddi durulması gerektiği düşüncesindeyiz.

12 Eylül'le birlikte kendi kurumları-nı yaratmada bir hayli mesafe kayde-den egemen güçlerin gelişen toplumsal muhalefete karşı pasifikasyon politika-sını sürekli gündemde tutması .bilinen bir gerçektir artık. Bu politikanın uygu-lanması sürecinde kendi özgüçlerinin yıpranmasını daha uzun vadede uygun görmediklerinden kimi yerlerde yarat-maya çalıştıkları sivil örgütlenmeler uç vermeye başlamıştır. Bu alanlardan bi-ri de Yüksek Öğretim Kurumları'dır.

YÖK'e karşı gelişen devrimci-ilerici öğrenci gençliğin mücadelesi bu kuru-mu ayakta tutmaya çalışan güçleri zor-lamaktadır. Zorlanan güçlerin uygula-dıkları taktikler arasında yeralan sivil-faşist örgütlenmelerin yaratılması ve

gelişen mücadelenin önüne set çekilmesi daha önce de denenmiş bir olaydı. Kamuoyuna sorunu "sağ-sol" çatışması olarak gösterme çabaları boşa çıktıkça devreye daha etkili güçler sokma işe daha sonraki bir işti.

İşte bugün nostaljik hayaller kuran egemen güçler böylesi bir taktiği uygulamanın zeminini hazırlamakla meşgul.

Egemen sınıflar tarafından çıkan başı olarak gösterilmeye çalışılan yüksek öğrenim kurumlarını "islah etmekO" amacıyla örgütlenmiş olan YÖK'le birlikte bilimsel araştırma-uygulama mesleki öğrenim işlevlerini her geçen gün kaybeden üniversitelere önemli darbeler vurulmuş ve vurulmaktadır. Üniversitelerde tanıdık-bildik faşist kadroların üst kurumlara getirilmesi, iş üzerine uzmanlaşma yerine politik kadrolaşmaya yönelik üniversite örgütlenmelerine gidilmesi ve kurumlara önemli zararlar vermiştir.

Bugün çeşitli nedenlerle üniversitelerden uzaklaşmış ya da uzaklaştırılmış bulunan yetkin, bu kurumlar için değerli çalışmaları öğretim üyeleri dışında da halen görevlerini sürdürmeye çalışan çoğunluk öğretim görevlileri de mevcut işleyişten memnun olmadıklarını belirtmelerine karşın bu memnuniyetsizlik örgütlü olmaktan çok kişisel yakınmalar şeklinde ifade edilmektedir. YÖK'-ün başından fakültelerdeki bölüm örgütlenmelerine kadar askeri kışla işleyişine göre örgütlenirilen sistem bu kurum içerisinde olan herkesi içine almayla çalışmaktadır.

Özerk-demokratik üniversite sloganıyla harekete geçen öğrenci gençlik tüm yasal-yasadışı engellemelere karşın kendi sorunlarına sahip çıkmayı başarmış, örgütlenme çabalarını yoğunlaştırmıştır. Bu örgütlü gücün kararlılıkla yürüttüğü mücadele, süreçte meyvelerini vermeye başlamıştır. Her türlü engellemelere karşın, ülke çapında gerçekleştirilen Nisan Direnişleri, giderek artan bir etkiyle, başta öğrenci çevresi olmak üzere toplumun tüm kesimlerine önemli mesajlar iletmis ve moral kaynağı olmuştur.

Daha önce de 44. maddeye yönelik öğrenci kampanyasında da görüldüğü üzere, gelişen akademik-demokratik mücadelenin yarattığı etkiyi azaltmak için suni olaylar gündeme getirilmiş (türban vb.) böylece hedef saptırılmaya, eylem etkisizleştirilmeye ve ilerde demokratik öğrenci hareketinin önünde set oluşturma görevini üstlenecek olan taban oluşturulmaya çalışılmış, çalışılmaktadır.

Yeni-sömürge ülkelerin siyasi-tarihi-

kültürel özelliklerine göre şekillendirilmeye çalışılan sivil-faşist hareketin vb. gerici örgütlenmelerin tarihi misyonu, gelişen toplumsal muhalefetin önünde set oluşturmak ve bu muhalefeti ezme-tir. Bu yöntem, pek de görüldüğü gibi güçlü olmayan iktidar dayanaklarının sallanmaya başladığı an devreye sokulur, işte egemen sınıflar tarafından uygulanan ve her an yedekte tutulan bu yöntem günümüzde değişik görünüm-ler içerde de yeni yeni uygulama alanına sokulmaktadır. Her türlü pasifikasyon yöntemlerine karşın engellenemeyen toplumsal muhalefet, yine sivil-gerici örgütlenmeler arenaya çıkartılarak en-gellenmeye çalışılacak, böylelikle emek-çi halkın her kesiminin haklarını kazanma yolundaki savaşlarını etkisizleştiril-meye çalışılacaktır.

Van olayı, bu anlamda düşündürücü-dür. Gençliğin hak ve istemleri doğrul-tusunda hızla gelişen mücadelesinin yönünü saptırmak, enerjisinin önemli bir kısmını sivil-faşist saldırılarla karşı karşıya getirme çalışmaları yeni de-ğildir. Hele hele geçmişin anti-emperyalist, anti-faşist mücadele deneyimi içerisinde yüzlerce insan yitirmiş olan devrimci gençlik için, hiç de yeni de-ğildir. CIA patentli uzmanları, danışman-ları, gazeteci ve profesörleri aracılığıyla direkt yeni-sömürge ülkelerin iç poli-tikasına karşın emperyalizmin hazırladığı senaryoyu daha önce de izlemiştir.

Devrimci-demokratik öğrenci hareke-tinin gelişip güçlenmesine bağlı olarak önümüzdeki süreçte daha etkin olarak devreye sokulmaya çalışılacak olan gerici ve faşist saldırılar karşısında devrimci gençliğin bu politikayı açığa çıkarcı ve teşhire yönelik bir mücadele programına sahip olması gerekmektedir.

Sorunu egemen sınıf sözcülerinin pa-ralelinde bir mantıkla ele alıp basitleş-tirmek, görmezlikten gelmek ilerde çı-kacak engelleri aşmada bizi zorlayan bir unsur olacaktır.

12 Eylül öncesinde, bu açıdan durum anımsandığında, öğrenci gençliğin "te-mel sorunu, devam eden öğrenim içe-risinde birtakım talepleri gündeme ge-tirmek değil, öğrenime devam edebil-mek(di). Faşist işgal altındaki okullar-da bunun hiç koşulu olmadığı gibi, iş-gal altında bulunmayan -okullarda da (birkaç okul dışında) sivil ve resmi sal-dırılar dolayısıyla ne öğrenimin deva-mının teminatı, ne de can güvenliği var-dı. Temel talep olan öğrenimi yapma-nın yolu, faşist saldırıların püskürtül-mesinden geçiyordu."

Maalesef bazı ilerici solcularımızın geçmişten ders çıkarma gibi bir dert-leri yok. Gerçekleri görmemede olduk-ça ısrarlılar. Eylül'ün zor ve baskısı da bunda oldukça büyük bir etken... Oysa bilindiği üzere anti-faşist mücadele sınıflar mücadelesinin ayrılmaz bir par-çasıdır. Bunları farklı farklı yerlerde aramak mücadele perspektifinde ülke-miz gerçeğini yanlış yerlere oturtmak-tır.

Van'daki katliamı bu perspektifle de-ğerlendirmek yerine, olayı basitleştirip sahip çıkmamak ve bu doğrultuda doğ-ru politikalar üretmemek, bu saldırıla-rın bir gün bizzat kendilerine yönelme-sini engellemiyor.

Van'daki katliam demokratik öğren-ci hareketinin anti-faşist, anti-emperyalist ilkeler temelinde yürütmesi konu-sunda anlamsız ve demogojik karşı çı-kışlarda bulunanların subjektifliğini göstermesi bakımından da ilginçtir. Bu olay, politikaların yaşamın gerçeğinden kaynaklanması durumunda, ancak pratik tarafından doğrulanabileceğinin bir göstergesidir.

Gelinen noktada, M.Şirin TEKİN'in katledilmesi ve birçok öğrencinin yara-lanmasıyla sonuçlanan olay için, "bu-gün ona, yarın sana" demekten öteye denecek şeyler olmalıdır.

En sistemli ifadesini "Türk-İslam Sentezi'nde bulunan faşist anlayışın pratikteki görünümünü tek yönlü bakış-larla ele alınamaz. Sorunu ülkemiz yön-etim biçiminden soyutlayıp farklı yer-lerde aramak bizleri doğru bakış açısin-dan uzaklaştırıp kısır bir düşünceye hapseder. Van olayı vb. olaylar yakı-nan izlenip değerlendirilmeli, arkasın-da yatan nedenler ve sinsice politikalar açığa çıkarılmalıdır.

Devrimci Gençlik 20 yıllık deneyimi-yle, süregelen baskı ve yasaklara ek ola-rak yeniden siyasi arenaya sürülmeye çalışılan sivil-faşist örgütlenmelere ve saldırılara karşı etkin yöntemler bulup çıkaracaktır.

Bugün dünyanın üzerine kuruldu. Devrimci Gençlik bugünden yarına dene-yimlerinden de güç alarak, yolundaki her türden engelleri yıkıp aşacaktır. Bu yolda geliştireceği yeni örgütlenme bi-çimleri, akademik-demokratik haklar için verilen özerk-demokratik üniversite kavgasının gerekleriyle birlikte ele alın-dığında sivil-faşist katliamlar Eylül ön-cesinden çok daha az etkili olacaktır.

Bu dizeler M-Şirin Tekin'in bir arkadaşına gönder-diği mektuptan alınmıştır.

Olay hakkındaki haberler basın kanalıyla alınabil-miştir.

ARKADAN VURULANIN TÜRKÜSÜ

Ağıt istemem
Türküler isterim
İyi günler için
Üstlerine yürümenin sırası
Ağıtlar borsalarda dolaşsın
Karalar tütünsün hayınlar
vurguncular
Görsünler neylermiş kahpe kurşun
yarası
Kara haber gezsin çarşılarında Bir gün
bitecek annemin gözyaşları Ben ağıt istemem
Artık hep varım
Yirmibir yaşında olacağım artık hep
Sırtımdaki mermi ile karşılarında

Vedat TÜRKALİ

HAZİRAN'DA DÜŞENLER

1 Haziran 1971 yılında İstanbul Maltepe'de Türkiye devrimci hareketinin ve THKP-C'nin önder kadrolarından Hüseyin Cevahir katledilir.

1971'in 31 Mayıs'ında ise THKO'nun önder kadrolarından Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alpaslan Özüdoğru Nurhak dağlarında katledilirler.

1970'li yıllar, ABD ve AET emperyalizminin bunalımlarının had safhaya ulaştığı. Sömürge ve yeni-sömürge halkların dünyanın her yanında başkaldırdığı yıllardır. Emperyalizm özü gereği (kendi ekonomik ve sosyal refahını sürdürürebilmek için) krizi sürekli olarak sömürge ve yeni-sömürge ülkelere aktarmaktadır. Bu da yeni-sömürge ülkelerdeki sömürünün giderek daha katmerleşmesine neden olmaktadır.

Sömürünün katmerleşmesi ve giderek zorlaşan yaşam koşullarına karşı halkın tepkisini yok etmek içinde zaten olmayan demokratik hak ve özgürlüklerin rafa kaldırıldığı yeni-sömürge ül-

kelerden biri olan ülkemizde 1970'li yıllarda yaşanan kapitalist dünyanın ekonomik ve politik krizinden en fazla etkilenen ülkelerin başında gelmekteydi.

Ülkede ekonomi giderek rayından çıkmış. Yıllardır özenle sürdürülmeye çalışılan ekonomi-politikalar dünya bankası ve IMF reçeteleriyle giderek bir açmaza dönmüş ve 1961 Anayasasının getirdiği sınırlı hak ve özgürlüklerinden yararlanan halkın sınırlı tepkisi bile egemen sınıfları rahatsız eder boyutlara ulaşmıştır.

12 Mart Muhtırası, halkın bu örgütlü tepkisini yok edebilmek için uygulamaya konulmuş ve ülke açık despotizmle yönetilmeye başlanmıştır. En küçük bir başkaldırıya dahi izin vermemektedir oligarşi.

Ne var ki, halkın öncüleri olan devrimciler, giderek örgütlü bir biçimde tepkilerini dile getirmeye başlamışlardır. Bu başkaldırıda en ön saflarda yer alan THKP-C ve önder kadroları halkın

örgütlü sesi olarak mücadeleye başlamışlar ve giderek seslerini daha gür bir şekilde çıkarmaya başlamışlardır.

Faşizm bu başkaldırı karşısında giderek daha da azgınlaşmış, saldırganlaşmıştır. Mücadelenin giderek kızgınlaştığı bir dönemde İstanbul Maltepe'de THKP-C'nin önderi Mahir Çayan'la birlikte pusuya düşürülen Hüseyin Cevahir katledilmiştir. Bu arada Mahir Çayan da yaralanır.

Bir gün önce, yani 31 Mayıs 1971'de de gene THKO'nun önder kadrolarından, Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alpaslan Özüdoğru Nurhak dağlarında pusuya düşürülerek katledilirler.

1981 6 Haziran'ında ise bir hainin ihbar etmesi sonucu Tamer Arda, Atilla Ermutlu ye Doğan Özzürüt ve Ercan Yurtbilir, İstanbul'da

Onların başlattığı Mücadele geleneği günümüzde daha da yükselmiş ve yükselmeye devam etmektedir.

BİR "İSTANBUL BAKKALI" MİGROS

"...Seni İstanbul seni..." diye başlar türküler. Anadolu'nun en ücre köşelerinden kalker gelir 15-16 yaşlarında, bıyıkları dahi terlememiş, kimi evli, kimi nişanlı, genç delikanlı "taşı toprağı altındır İstanbul'un" diye.

Nice imparatorluklara başkentlik yapmış, şiirler yazılmış üstüne, romanlara sığmamış, masallara geçmiş, iyileyle kötülerle, işçisiyle-patronuyla, fakiriyle zenginiyle bir mozaikler şehri Türkiye'nin kalbi İstanbul.

15-16 Haziran direnişlerini, 16 Eylül DGM direnişlerini, 20 Mart faşizme ihtar eylemini, 1 Mayıs'lan, 1 Mayıs 77'yi, 30 Nisan direnişlerini yaşamış İstanbul. Kaç yiğidin kanı aktı bu şehirde? diye sorarsanız, kim sayabilirdi ki...

Gökdelenleri meşhur, gecekonduları meşhur İstanbul.

Boşuna dememişler "burası İstanbul, başka İstanbul yok" diye.

İşte bu İstanbul şehrinde yine büyük mü büyük bir bakkal (!) varmış. Fransızca üreticiden tüketiciye perakende satış anlamına gelen MİGROS adında koca bir supermarket.

Anavatanı olan İsviçre'nin Zürih kentinde 1925 yılında faaliyete başlayan MİGROS, 470 satış yeri, 42.000 çalışanı, 11 milyar franklık yıllık cirosuyla büyük bir kuruluş.

İstanbul'daki uygulaması 1954 yılında o zamanki İstanbul Valisi Fahrettin Kerim Gökay tarafından başlatılan MİGROS, Şubat 1975 yılında Koç Holding tarafından ele geçirilmiştir.

Ülkemizin en büyüklerinden, Koç Holding'in önemli bir kuruluşudur MİGROS TÜRK A.Ş. Koç Holding mi? Onu bilmeyen mi var... Sahibi Vehbi Koç Şubat ayında Hindistan'ın başkenti Yeni

Delhi'de düzenlenen bir törende "yılın en başarılı işvereni" ödülünü aldı.

Zaman zaman konuşulur. "Vehbi Koç'un neden bankası yok?" diye. Migros işçisi bu soruya hafif bir tebessümle karşılık verir. Çünkü hiç kimse, bu sorunun yanıtını Migros işçisi kadar bilemez. Hangi Migros işçisine sorarsan sor, alacağın yanıt aynıdır. "Bankaya ne gerek var, Migros var ya..."

Bayrampaşa'daki Merkezi Deposu ve 33 mağazasıyla dev bir kuruluştur. MİGROS TÜRK A.Ş. sabahın alacakaranlığında, İstanbul halkı henüz uykusundaiken, Merkez Depo'dan çıkan Migros kamyonları, arenadaki boğalar gibi İstanbul'un dört bir yanına dağılırlar. Şoförleriyle, kasiyerleriyle, kasap, şarküteriler ve tüm elemanlarıyla kovan-daki arılar gibi çalışır Migros işçisi. O sayede bir tutku olmuştur Migros İstanbul'lular için. Dile kolay gelir. Ama 10 milyonluk İstanbul şehrine hizmet götürmenin ne denli kolay olduğunu sen gel de bir Migros işçisine sor.

Migros işçisi hizmetin en güzelini verir. Yaptığı iş zordur, ağırdır. Akşamları, özellikle kışın saat 8-9'a kadar çalışır. Ama hizmet vermektan hiçbir sıkıntı duymaz. İstanbul halkını sever Migros'lular... Halk ta onları, Mağaza dan mağazaya nakiller, zorunlu fazla mesailerle geç saatlere yaran kapanış saatleri başlıca sorunlarıdır. Migros'luların iki'sene önce imzaladıkları sözleşmeden geriye pek bir şey kalmadı. Paranın değeri düştü, ama üstüne zam geldi.

Bugünlerde herhangi bir Migros mağazasına uğradığınızda bir hareketlilik, bir umut dolu bekleviş göreceksiniz. Zira Migros işçisi, sözleşme masasında

1980 tarihli sözleşmeyle kazanılan birçok ekonomik-sosyal hak Yüksek Hakem Kurulu tarafından kaldırılmış, 1985 sözleşmesi ise, içinde bulunulan şartlar ve koşullarda pek te başarılı geçmemiştir.

Ama Migros işçisi bu kez kararlı. 1980'den bu yana bu denli kendine güveni olmamıştır. İlk kez bu kadar birlik içinde.

Çünkü sözleşme taslağını en geniş katılımı sağlayarak bir dizi toplantı sonunda tüm mağazaların önemlerini alarak demokratik bir şekilde hazırlanmıştır.

16 Mart'ta yapılan olağanüstü kongre ile istedikleri, güvendikleri bir yöntemi seçmişler. Kongre çalışmalarıyla sözleşme çalışmaları birlikte yürütülmüş işyerinde işçilerin birliği sağlanmıştır.

Migros işçisi bu kez kararlı. Grev silahını kullanmaya hazır. En önemlisi, güvendikleri, inandıkları, genç, deneyimli bir başkanları var artık.

Türk-İş içinde tek bayan sendika başkanı olan Aynur Karaaslan, 10 yıldır Migros'ta çalışıyor. Migros işçilerinin çektikleri çileleri, zorlukları ve onların nasıl çözülmesi gerektiğini iyi biliyor. Herşeyden önce Migros işçisinin mücadele geleneğine inanıyor. Migros işçisi de ona inanıyor ve güveniyor.

Evet... Büyük ve kalabalık bir şehir... İstanbul şehri... Orda büyük bir holdinge bağlı büyük bir kuruluş MİGROS TÜRK A.Ş. Diğer yanda işçi sınıfının mücadelesine inanmış genç ve deneyimli bir başkan. Yanında tek bir yürek, tek bir yumruk olmuş Migros işçisi söyleyecektir. "Alacağın olsun seni İstanbul seni."

MİGROS İŞÇİLERİNİN MÜCADELESİ VE TEZ-KOOP-İŞ

İstanbul bakkalı MİGROS, yazımızı hazırlarken, Migros işçilerinin Tez-Koop-İş Sendikası 3 nolu şubeye bağlı olduğunu şube başkanlarının genç deneyimli bir bayan olduğunu öğrendik.

Bildiğimiz kadıyla, şube düzeyinde de olsa Türk-İş içinde tek bayan sendika başkanı Aynur Karaaslan. Bu nedenle ilgi duyduk, görüşme talebinde bulunduk, rica ettik. İsteğimiz kabul edildi ve aşağıdaki röportajı gerçekleştirdik.

ÇÖZÜM: Sayın Başkan. Öncelikle görüşme isteğimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Şube düzeyinde de olsa bildiğimiz kadıyla şu anda Türk-İş içinde tek bayan sendika başkanıdır. Toplumumuzun kadın konusundaki değer yargılarını biliyorsunuz. Yani, kadının yeri evi ve çocuklarının annesi olması gerekirken, bir sendikada şube başkanı olmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

KARAASLAN: Kadın olmaktan önce insan olduğumu düşünüyorum. İnsan toplumsal bir varlıktır. Tek başına yaşayamayacağımıza göre, her insanın toplumsal yaşam içinde yeri, görevi ve bir sorumluluğu vardır. Bu, kadın için de, erkek için de aynıdır. Çalışan kadının fizyolojik yapısından dolayı biraz daha fazla ezildiğini söylesek de, kapitalist sömürü karşısında kadın-erkek ayrımı yapılamaz.

Toplumun kadınlar konusundaki değer yargılarına gelince; bunu ataerkil bir toplumda mülkiyet ilişkilerine ve onların belirlediği kültür yapısına bağlıyorum. Her insan gibi toplumsal bir varlık olan kadının, toplumsal mücadelenin her alanında yer alması kadar daha doğal bir şey olamaz. Kurtuluş Savaşı'nda kadınlarımızın rolünü kim inkar edebilir İran'da Şah dik-

tatörlüğünü yıkan toplumsal gelişmenin içindeki kadın hareketini kim inkar edebilir. Filistin'de Nikaragua'da ve dünyanın dört bir yanında kadının toplumsal mücadeledeki yerini kim inkar edebilir ki.

Bunun aksine düşünmek, kadını yalnızca bir üretim aracı, bir meta olarak görmek demektir.

Toplumsal mücadele içindeki görev ve sorumluluklarını bilen ve bu uğurda mücadele eden bir kadının gerçek bir anne olduğuna inanıyorum. Her anne çocuklarına şerefli ve onurlu bir mücadele mirası bırakmalıdır. Çocuklar özgürce gelişip üretecek, savaşırsız, sömürsüz bir ortamda doğmalı, büyümeli. Hangi anne çocuğuna bunları vermek istemez?

Yetiştirdiğim ortam, aldığım kültür ve Migros mücadelesi içinde edindiğim deney, tecrübe ve sorumluluk toplumsal mücadeleye olan ilgimi arttırdı ve sen-

dika başkanı oldum. Bir sendika başkanı ya da yöneticisi olmak için kadın ya da erkek olmaktan önce inanç, bilgi, deney, tecrübe ve cesaret gereklidir. Fedakarlık gereklidir.

ÇÖZÜM: Sayın Karaaslan, çalışma hayatına Migros'ta başladığınızı söyletiniz. Bize önce Migros'tan daha sonra Migros işçilerinin mücadele geleneğinden bahsedebilir misiniz?

KARAASLAN: Memnuniyetle... Migros'un kelime anlamı Fransızca üreticiden tüketiciye perakende satış demektir. Birinci Dünya Savaşı'ndan Avrupa'da başgösteren kıtlık nedeniyle bir karaborsacılık başlamış. Temel gıda maddeleri üreticiden tüketiciye varıncaya kadar karaborsacılar, komisyonculardan birkaç el değiştirir ve fiyatlar çok yükselmiştir. Aradaki bu yüksek fiyatı tüketiciye yansıtmamak ve bir nevi tüketiciyi korumak maksadıyla 1925 yılında İsviçre'de kurulan çok ör-

taklı bir kooperatiftir. Bugün Zürih kentinde 500 satış yeri, 42 bin personeli ve yıllık 11 Milyar Frank cirosuyla bankacılıktan, konserveciliğe kadar her alanda üretim ve satış yapan dev bir kuruluştur.

İstanbul'daki uygulaması 1954 yılında, Bern temsilciliği yapan ve daha sonra İstanbul Valisi olan Fahrettin Kerim Gökay tarafından başlatılmış. 1975 yılında da Koç Holding'in eline geçmiştir. Şu anda merkez depo, 30 mağazası ve satış arabalarıyla İstanbul'a hizmet veren Avrupa standartlarında Koç Holding'e bağlı bir süper marketler birliğidir. MİGROS TÜRK A.Ş. kasiyerlerimizin teslim ettiği günlük normal hasılat 300 Milyon civarındadır.

Migros işçilerinin mücadele geleneğine gelince Tez-Koop-İş bünyesine geçmeden önce bağımsız PAKSAT-İŞ Sendikası'na bağlıydık. Paksat-İş 1972 yılında bir işyeri sendikası olarak Migros bünyesinde kurulmuş, 1980 Nisan ayına kadar bir nevi işverenin denetiminde san bir sendikaydı. Ondan önce birkaç kez sendika değiştirmek isteyen Migros işçilerinin bu çabaları, işverenin yoğun baskıları ve işten atılmalar sonucu başarıya ulaşamamıştır. En son 1976 yılında o zamanki adı Teknik-İş olan bir sendikaya geçmek üzere başlatılan direniş, büyük bir katılım olmasına rağmen Teknik-İş yöneticilerinin uzlaşmacı ve pasif tutumları sayesinde başarıya ulaşamamış, 18 öncü işçinin işten atılmasına neden olmuştur. 1979 yılında Migros işçisi, mücadelesini mevcut sarı-PAKSAT-İŞ Sendikası'nı içerden de ele geçirme hedefine yöneltmiştir. Nitekim 28 Nisan 1980 tarihinde yapılan sendika genel kurulunda, işçiler ezici bir çoğunlukla seçimi kazanarak gerçek temsilcilerini yönetime getirmişlerdir. Mali sekreterliğini onurla yaptığım Paksat-İş Sendikası genel kurulundan hemen sonra işverenin getirmiş olduğu disiplin yaptırımlarına karşı 3 günlük bir direniş koymuş ve adı geçen yaptırımlara izin vermemiştir. Sonra da toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde o dönem Türkiye standartlarında iyi bir sözleşme imzalayarak Migros işçilerinin sempati, güven ve desteğini aldı. 12 Eylül sonrasında DİSK'in tek tip demokratik tüzüğünden dolayı uzun ama onurlu bir yargılama sonunda beraat eden sendikamız Paksat-İş 2821-2822 sayılı yasalara getirilen % 10 baraj nedeniyle Tez-Koop-İş Sendikası'na katılmak zorunda kalmıştır.

ÇÖZÜM: Sayın Başkan, bize şu anda şubesi bulunduğunuz Tez-Koop-İş Sendikası'nın Türk-İş içindeki yeri ve

politikası konusunda bir açıklama yapabilir misiniz?

KARAASLAN: Özür dilerim... Sendikanın tüzel kişiliğini temsil etme yetkisine sahip değilim. Sendika adına temsil etme yetkisine sahip değilim. Sendika adına temsil ve görev yetkisi kullanmak sayın başkanımıza aittir. Örgütsel disiplin gerçeğine bu konuda açıklama yapmak bana düşmez. Saygısızlık olur.

ÇÖZÜM: Sayın Başkan, Migros'ta ne kadar işçi çalışıyor ve bir işçinin normal aylık kazancı ne kadardır, söyleyebilir misiniz?

KARAASLAN: Gayet tabii... Migros'ta şu anda çalışan 1400 işçinin 1100 kadarı sendikamızın üyesidir. Geri kalanı kapsam dışı personeldir. Bir işçinin normal aylık kazancı brüt 140.000 civarındadır. Başka bir deyişle 90.000 net maaş. Bu rakamlar mevcut rakamlar. 1.5.1987 itibarıyla yeni toplu iş sözleşmesi aşamasına girdik.

ÇÖZÜM: Sayın Karaaslan. Migros'ta işverenle sözleşme masasına oturduğunuza göre, bize Migros sözleşmesi teklif tasarısının nasıl hazırlandığını, bir sözleşmenin işçiler adına neler içerdiğini, hangi maddelerin daha önemli olduğunu, kısaca sözleşme politikanızı açıklayabilir misiniz?

KARAASLAN: Açıklayabilirim tabii... Bir toplu iş sözleşmesinde şüphesiz her madde önemlidir. Çalışmaz raporumuzda da anlattığımız gibi toplu iş sözleşmesi genel hükümleriyle, ücret-sosyal haklar, işçi sağlığı ve iş güvenliği, işin sevk ve idaresine katılmak, söz sahibi olmak, iş güvencesi (disiplin kurulu) ve diğer hükümleriyle bir bütündür.

Özet olarak belirtmek gerekirse, bir toplu iş sözleşmesiyle işçi,

—Her gün işten atılma korkusuyla yaşamak istemediği için iş güvencesi olmasını ister,

—Daha az yorulmak ve yıpranmak ister,

—İş kazalarına ve meslek hastalıklarına karşı daha güvenli ve sağlık koşullarına uygun rahat bir yerde çalışmak ister,

—İş yerinde kişiliğine saygı gösterilmesini ister,

—İş yerinde üreten ve yaratan o olduğuna göre söz hakkı olmasını ister,

—Pek tabii ki para değerindeki düşüş ve her gün yapılan zamlarla, artan hayat pahalılığı karşısında ayakta kalabilmek ve insanca yaşayabilmek için ücret ve gelirlerinin artmasını ister.

Biz de sendika olarak, 72 maddeden oluşan toplu iş sözleşmesi teklif tasarımızla Migros işvereninden bunları is-

tedik.

Bu teklif tasarısının nasıl hazırlandığına gelince, 15 Mart'ta yaptığımız olağanüstü genel kurul öncesine gitmek gerekiyor. İç sorunlarımızdan kaynaklanan bir olağanüstü genel kurul yaşadık. Şube başkanlığına da bu kongrede geldim. Genel kurul çalışmalarını toplu iş sözleşmesi teklif tasarısının hazırlanmış çalışmaları birlikte iççe yürütüldü, öncelikle çok dağınık olan Migros iş yerlerini, Merkez Depo, Şişli, Kadıköy ve Hatboyu olmak üzere dört bölgeye ayırdık. Her bölgede demokratik bir şekilde, ilkelerimize ve demokratik çalışma anlayışımıza göre komiteler kurduk. Bu komiteler, mağazalarda işçilerin önerilerini aldı. Anketler düzenlendi. Toplanan bu anket ve öneriler üst komitelerde taslak haline geldi. Hazırlanan taslak, Temsilciler Meclisi'nde gözden geçirildikten sonra, teklif tasarısı haline geldi ve işverene verildi. Kongreye giderken işçi ve delege arkadaşlara bu programımızı anlattık, benimsedi ve ezici bir çoğunlukla, neredeyse oy birliğiyle kolektif çalışma içinde bulunduğumuz arkadaşlar bir ekip halinde yönetime seçildik. Şu anda da yapılan her toplu iş sözleşmesi görüşmesi, önce bölge temsilcilerimize, sonra işyeri temsilcilerine, oradan da tüm Migros işçilerine anında aktarılmaktadır.

ÇÖZÜM: Peki Başkan, anlaşabilecek misiniz işverenle, yoksa ufukta grev mi var?

KARAASLAN: Anlaşmak en başta gelen dileğimizdir. Ve anlaşacağımıza da inancım var. Aksi takdirde GREV pankartlarımız bahar çiçekleri gibi tüm İstanbul'u kaplayacaktır. Uzlaşmazlık halinde grev Migros işçisinin en tabii hakkıdır. Ve Migros işçisinin bu hakkını kullanacağından hiç kimsenin kuşku su olmasın. Hangi Migros mağazasına uğransanız uğrayın, bu kararlılığı, bu umudu işçilerde göreceksiniz.

ÇÖZÜM: Sayın Karaaslan. Hep Migros'tan sözettik. Migros'tan başka şubenize bağlı işyerleri var mı?

KARAASLAN: Gayet tabii var. Geçen gün toplu iş sözleşmesi imzaladığımız, Gebze'de kurulu TUBİTAK, 22 gün grev yaptığımız İstanbul Barosu, İstanbul Barosu Yardımlaşma Sandığı, İstanbul Tabip Odası. Merkez Ajans Reklam Hizmetleri A.Ş., Anadolu Yayıncılık A.Ş., Özel Dost Koleji, Gebze Noterliği, İzmit Belediyesi'ne bağlı sekiz gıda satış ve pazarlarını içinde barındıran Belde A.Ş.. Ayrıca örgütlenme çalışmalarımızın devam ettiği işyerlerinin isimlerini örgütlenmenin sağlığı açısından gereksiz görüyorum.

ÇÖZÜM: Sayın Başkan. Daha önce Migros'un ortalama bir günlük hasılatının üçyüz milyon olduğunu söylediniz. Kaba, matematiksel bir hesap yaptığımızda aylık hasılat 8 milyar olduğuna göre, sözleşme ile istemiş olduğunuz ücret ve sosyal hakların getirmiş olduğu toplam fark ne kadardır, bunu hesapladınız mı?

KARAASLAN: Elbette hesapladık. Ücret ve tüm sosyal haklarla birlikte yeni toplu iş sözleşme teklif tasarımız işverene işçi başına yıllık 2.345.900 TL. ek bir külfet yüklemektedir.

ÇÖZÜM: Sayın Başkan. Değişik bir soru... DİSK davasının karar aşamasına yaklaşması ve Türk-İş 14. Genel Kurulu'nun gündeme gelmesi ile birlikte başlayan ve son günlerde sıkça sözü edilen "sendikal birlik" konusundaki düşünceleriniz nelerdir? İşçilerin "sendikal birliğinin" Türk-İş'te sağlanabileceğine inanıyor musunuz?

KARAASLAN: Sendikal birlik denince, yalnızca bir sendikanın çatısı altında toplanmak anlaşıyorsa; o zaman 12 Eylül Anayasası, 2821-2822 sayılı sendikalar, Toplu-İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt kanunlarında "sendikal birliği" sağladı diye minnet duymak gerekiyor. Çünkü, 12 Eylül öncesinde altı konfederasyon ve 1100 federasyon ve sendika bulunuyordu. 12 Eylül yönetiminin ilk yaptığı şey, onbinlercesi grevde olan altıyüz bini aşkın üyeye sahip DİSK ve bağlı sendikalarla, birçok bağımsız sendikanın kapısına olmuştur. Daha sonra "tüm kötülüklerin ve ekonomik bunalımın başlıca müsebbibi işçiler ve sendikalar" gösterilerek hazırlanan 1982 Anayasası ve 2822 sayılı yasalar, işçi hak ve özgürlüklerinin, sendikal hak ve özgürlükleri köküne kibrir suyu ekti. Sendikalara getirilen mali ve idari denetim, % 10 işkolu barajı ve onun gibi yasal müeyyidelerle işçiler tüzel kişiliğine dokunulmayan Türk-İş'e geçmek zorunda kalmışlardır. Yani işçiler, güle oynaya Türk-İş'e geçmiş değiller.

Demokratik, sınıf ve kitle sendikacılığı da her işkolunda tek, merkezi ama demokratik bir sendikal örgütlenmeden yanadır. Ama bu birlik, gönüllü ve demokratik bir mücadele sonunda kurulursa tabi. Sendikal hak ve özgürlükler önünde bunca engel varken ve hele bu hak ve özgürlüklerin getirilen engel ve kısıtlamalarda, şu anda içinde "birlik" sağlansın denilen örgütün, Genel Sekreterinin sorumluluğu varken bu doğrultuda bir kampanya açmanın işçi sınıfının mücadelesi açısından yararı nedir? Tartışılır.

Bence birlik, yalnızca bir sendika çatısı -altında toplanmaktan öte, eylem programı olan, ilkeler üzerinde kurulmuş, işçi sınıfına sınıfsal çıkarlarını hedefleyen bir mücadele çizgisi üzerinde kurulmalıdır. Bu anlamda birlik, bir yerde toplanmak değil bir eylem, bir mücadele platformu yaratmaktır. Türk-İş içinde de, dışında da.

ÇÖZÜM: Sayın Başkan. "Sendikal Birlik", ya da "Türk-İş'te sendikal birlik" işlenirken, işçilerin sermaye karşısında bölünmemesi, Türk-İş'te toplanması istenmektedir. Çünkü, işçilerin çıkarlarının ortak, amaçlarının bir olduğu söyleniyor. Buna ne dersiniz?

KARAASLAN: Bu kadar basit bir yaklaşımla sendikal birliği açıklamaya çalışacaklarını sanmıyorum. İşçiler, üretim araçları karşısındaki durumları, üretimden aldıkları pay ve üretim ilişkileri içindeki konumları itibarıyla çıkarları ortak, amaçları bir olan bir sınıfı teşkil ederler. Ancak birlikte mücadele verdikleri zaman başarılı olurlar. Ama yukarıda bahsettiğimiz basit yaklaşımlarla işçileri bir arada tutmaya çalışmakla, onları Türk-İş'te toplama -ya çalışmakla, sendikal birliği açıklamak ne denli doğru olur?

Türkiye'de ilk kez Türk-İş kurulmuş, daha sonra 4 sendika Türk-İş'ten ayrılmış, 13 Şubat 1967'de DİSK'i kurmuş. DİSK'e geçmek için Kavel Demirdöküm Rabak ve daha birçok fabrikada işçiler, direnişler yapmışlar. 15-16 Haziran'da çoğunlukla DİSK üyesi binlerce işçi, sendikal hak ve özgürlüklere karşı getirilmek istenen yasal kısıtlamaları protesto etmek için direnişler yaptı. 1967'de DİSK'in önderliğinde yüzbinlerce işçi yürüdü. 1977'de 36 şehit, 1978'de yine kutlanan şanlı 1 Mayıs, 16 Eylül DGK direnişleri, 20 Mart faşizme ihtar eylemi, 30 Nisan iş bırakma eylemi gibi Türkiye işçi sınıfı tarihine yer etmiş. Kısacası DİSK'i sendikal birliği bozdu, işçileri bozdu diye yargılamak mı gerekiyor.

Öyleyse, kamuoyunda, uluslararası alanda DİSK'in edindiği saygınlığı, itibarı nasıl açıklamak gerekir? 13 Şubat'ta 20. yılı kutlanan DİSK'in kuruluş yıldönümünde katılan onca uluslararası işçi örgütü temsilcilerini, Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz ve diğer yöneticileri nasıl açıklamak gerekir...

ÇÖZÜM: Yeni bir konfederasyon kurulması önerisi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

KARAASLAN: Yeni bir konfederasyon kurmanın şartlarının olduğunu sanmıyorum. Bir konfederasyon kurmak, istemekle olmaz. Şartlarının ve koşul-

larının oluşması gerekir. Yalnızca hukuki anlamda bir konfederasyon kurmak mümkündür. Ama işçi sınıfının sendikal örgütlenmesine ve mücadelesine önderlik edecek bir konfederasyon en başta bir kadro sorunudur. Yani her işkolunda sendikal hareketi alıp götürecek, işçi sınıfı mücadelesine önderlik edebilecek bilinç ve yetenekte kadrolara ihtiyaç vardır. Bu kadrolar bu günden yarına verilecek ve ivmesi yükseltilecek mücadele içinde yetişecekler. Şartları ve koşulları hazır olduğu zaman, işçi sınıfı ihtiyaç duyduğu örgütlenmeyi yaratacaktır. Buna inanıyorum.

ÇÖZÜM: Sayın Başkan. 15-16 Haziran'dan söz açılmışken, 17. yıldönümünde bu şanlı işçi direnişi ile günümüzde işçi sınıfının sendikal karakterinin karşı karşıya bulunduğu acil görevler konusunda birkaç cümle söyleyebilir misiniz?

KARAASLAN: Memnuniyetle tabii. 15-16 Haziran direnişini en iyi şekilde ifade eden "kendiliğinden sınıf değil, kendisi için sınıf olma" deyimidir. Yani işçi sınıfı, ilk kez kendiliğinden, edilgen bir sınıf olmaktan çıkarak, sınıfsal sorunlarına, sendikal hak ve özgürlüklerine sahip çıkan, duyarlı bir sınıf olmuş ve bu duyarlılığını İstanbul ve İzmir'de sokakları doldurarak, getirilmek istenen anti-demokratik yasayı protesto ederek göstermiştir. 274-275 sayılı yasalarda yapılmak istenen değişikliklere 15-16 Haziran'da tepki gösteren işçiler tarafından yasalaşamamışsa da, 12 Eylül'den sonra kaynağını 1982 Anayasası'ndan alan 2821-2822 sayılı yasalarla gerçekleşmiştir. Hakim sınıfların 15-16 Haziran'da başaramadığı yasal düzenleme bugün gerçekleştirilmiştir. 12 Eylül'den bu yana devam eden, tek tip elbise, tek dip düşünce, tek ti; öğrenci demeği vb. şeklindeki toplumu! robotlaştırdması politikası, çalışma alanında da yasallaştırılmıştır.

İşçi sınıfının sendikal hareketinin zorlu engelleri olduğunu herkes kabu ediyor. Bu engellerin başında sermaye ve iktidarın baskılarıyla, uzlaşmacı devletçi sendikal anlayış gelmektedir. Acil görev, başta işyerleri olmak üzere, işkolu ve tüm ülke çapında işçisini finin sendikal mücadelesini yükselterek demokrasi mücadelesine bağlı kılmak tır. 12 Eylül'le birlikte yaratılan korku ve yalngnlığı yok etmenin yolu mücade leyi yükseltmekten geçer. Bugünden ya rına buna hazırlanmalıyız.

ÇÖZÜM: Sayın Başkan, açıklamalarımıza çok çok teşekkürler.

KARAASLAN: Ben teşekkür ederim.

ANKARA'DA DEVRİMCİ GENÇLİĞİN MÜCADELESİ YÜKSELİYOR

Üniversite gençliğinin özerk-demokratik üniversite mücadelesi sürüyor. Nisan ayında öğrenci derneklerine ilişkin yasa tasarısına karşı yapılan çeşitli eylemleri, gözaltı ve tutuklamalara karşı, bazı il ve ilçelerde yapılan açlık grevleri izlemiş, Ankara'da da Abdi İpekçi Parkı'nda 3 gün süren ve saz çalınarak, çiçek bırakılarak sonuçlandırılan kitlesel (yaklaşık 100 kişilik) açlık grevi eylemi gerçekleştirildi.

Mayıs ayı da öğrenci gençlik açısından oldukça yoğun geçti. Öğrenci gençliğinin örgütlü muhalefeti karşısında geçmişte yaratılan sivil faşist örgütlenmeler bugün şekil değiştirerek tekrar karşılımlara çıkartılmaya çalışılıyor. Türk-İslam sentezi doğrultusunda hareket eden gerici-faşist güçler bugün çeşitli üniversitelerde saldırılarını arttırmış durumdadır. Önceleri sözlü sataşmalar, gazete ve dergilerin yırtılması ardından ilerici, öğrencilerin dövülmesi şeklinde gelişen gerici faşist saldırılar, en son Van 100. Yıl Üniversitesi'nde yaşanan olayla farklı bir aşamaya sıçradı.

Gerici-faşist nitelikli kişilerin, oruç tutmadıkları gerekçesiyle, ilerici demokrat öğrencilerin bulundukları kafeteryaya saldırımları sonucu Mehmet Şirin Tekin adlı ilerici bir genç ölüyor, 7 kişi de yaralanıyordu. Öğrenci gençlik 80 sonrasında üniversite içerisinde ilk şehidi verdi.

Türkiye'nin tüm devrimci, demokrat ve ilerici çevrelerinde geniş tepkiye neden olan bu olay karşısında Ankara'da da öğrenci gençliğin protestoları yükseldi. ODTÜ'de 8 Mayıs saat 12.30'da bahçede toplanan kalabalık bir öğrenci grubu yarım saat süren bir oturma eyleminde bulundular. Türkülerle geçmiş şehitlerimizi andılar. Daha sonra ODTÜ şehitler anıtının önüne yürüten ve buradan Van'daki saldırıyı kınayıp M.Şirin Tekin için bir dakikalık saygı duruşunda bulunan yaklaşık 200 kişilik öğrenci grubu, anıta çiçekler bırakarak dağılmışlardır.

Ankara genelince M.Şirin Tekin'in şehit edilmesi olayını protesto için Gazi Haceteppe Üniversiteleri ile Hukuk, Siyasal, Eğitim Bilimleri, Ziraat ve Veteriner Fakülteleri'nde de protestolar yapıldı. Bu okullarda 1 saatlik oturma eylemleri ve saygı duruşu yapıldı.

Faşistler olayı oruç tutanlar ile tutmayanlar arasındaki bir olay şeklinde

lanse ederek kendilerine taban yaratmaya çabalamaktadırlar. Saldırıları şüphesiz belli yerlerce desteklenmekte ve devrimci-demokrat gençliğin potansiyelini dağıtmayı hedeflemektedir. Ankara'daki son olaylar bunun çok açık kanıtı oldu: Cebeci Kız Meslek Lisesi'nde çay içen öğrencilerin çayına zehir atmaya çalışan "öğrencilerin" yakalanması. Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi'nde faşistlerin ilerici-devrimci öğrencilere saldırımları karşısında güvenlik güçlerinin ve okul idaresinin, hiçbir şey yapmamaları, yine A.Ü. Fen Fakültesi'nde bir arkadaşın faşistler tarafından dövülmesi karşısında (arkadaşımız 20 günlük rapor almıştır) yine aynı duyarsız tavırlar görüldü. Bu olayları Cumhuriyet Gazetesine gidip anlattığımızda olay 5 gün sonra geçiştirilerek aktarıldı. En son 21 Mayıs'ta başta Fen Fakültesi olmak üzere, faşistler okulları dolayarak ilerici devrimci öğrencilere gözdağı vermek ve saldırmak istemişlerdir. Oruç tutmayanların listesini oluşturarak gelecekteki saldırılarında olası hedeflerini belirlemek istemişlerdir.

Tüm bunlar gösteriyor ki, sivil faşistler yükselen yeni dalgaya karşı yeniden piyasaya sürülmek isteniyor. Devrimci Gençlik bunun bilinci ve geçmiş deneyimlerinden çıkardığı derslerle bu yeni duruma karşı hazırlıklı olmalı.

12 Mart sonrası özellikle 1974'lerden başlayarak sivil faşist hareketin nasıl devrimci demokrat kesime saldırdığı henüz hafızalardan silinmedi Geçmişte de olduğu gibi, her faşist saldırı hareketi cevabını almalı. Bunları söylediğimiz için "12 Eylül öncesine mi dönmek istiyorsunuz?" tekerlemesini yineleyenler çıkacaktır. Cevabımız: Hayır! Çünkü şu artık bilinmeli: Tarih tekerrürden ibaret değildir. 12 Eylül öncesine dönmeyecektir. Tam tersine o günlerin bize bıraktığı mücadele deneyimini zenginleştirerek ve olumsuzluklardan dersler çıkararak geleceğe yürüyeceğiz.

BİR PANELİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

12 Eylül'le birlikte toplumun çeşitli kesimleri üzerinde yoğun bir baskı politikası uygulandı, örgütlü yapılar dağıtıldı, yöneticileri uzun süreli işkencelerden geçirilerek cezaevlerine dolduruldu. İdamla, uzun süreli hapis istemleriyle yargılanan bu insanlara karşı cezaevlerinde insanlık onuruyla uzaktan yakından ilgisi olmayan işken-

ce, baskı yöntemleri denendi, deneniyor. Egemen sınıfların bu saldırıları yürütürken hedeflediği temel nokta emekçi halk ile onun çıkarlarını savunan devrimciler arasındaki bağı koparmaktır. Bunda da büyük oranda başarı elde ettiler.

Bu saldırılara fazlasıyla maruz kalanların başında gençlik, özellikle de üniversite gençliği vardı, içinden geldiği toplumun sorunlarına karşı duyarlı, atılgan, coşkulu, cesaretli özelliklerinden dolayı sınıf savaşımında gördüğü kıvılcım fonksiyonunu, 12 Eylül öncesinde fazlasıyla yerine getirmiş olduğundan bedelini ödemeliydi. Maddi, manevi işkence yöntemlerinden, haklarının gaspedilmesine neden olacak her türden hukuki düzenlemelere, yozlaştırmalara kadar akla gelebilecek tüm yöntemler alınmalıydı. Açıkçası duyarlılığı ve dinamizmi törpülenerek iğdiş edilmiş bir gençlik yaratılmıyordu.

Egemenler açısından sorun gayet açıktı: Arı kovanlarına çomağın sokuluşu "masum öğrenci hareketleriyle başlıyordu. O halde yapılması gereken, bu hareketlere meydan veremeyecek yeni düzenlemelere gitmekti. İşte YÖK, bu planın bir sonucu olarak gündeme geldi. Ve yoğun bir ders programından, atılma korkusundan, kışla disiplininin başka kaygısı olmayan, toplumsal sorunları düşünecek zamanı bulamayan, her gün aynı işi yapan robotlar üretimine koyuldu.

Egemen sınıfların üniversitelerde YÖK aracılığıyla sürdürmeye çalıştığı "tek tip insan" yetiştirme politikasında ne olduysa 1984'lerden sonra tökezlemeler kendini gösterdi. Onları gençliğin apolitikleştirilmesi için onca önlem alırken, gençlik politikleşiyordu. Çevresine, ülke ve dünya gerçeklerine, örgütlenme hakkının gaspedilmesine karşı ilgisi duyarlı bir hal alıyordu. Düzenin birer uygulayıcısı olması istenen, umut bağlanan ve bu konuda tam anlamıyla yaşamdan kopuk bir eğitim sürecinden geçirilen gençlik; nasıl oluyordu da toplumsal çelişkileri, sömürü mekanizmasını, baskıyı, işkenceyi, hak gasplarını, yoz eğitim kurumlarını sorgulamaya yöneliyordu? Bunun altında iç ve dış mihraklar, 12 Eylül öncesine dönmek isteyen kötü niyetli kişiler yok muydu? Yanıt arandı ve "eve"te karar kılındı. Şimdi görev her zaman olduğu gibi gençliğe itidal tavsiye etmek, tekrar o karanlık (!) günleri hatırlatmak, karanlık emelleri olan insanlar konusunda onları uyarmak olmalıydı.

İşte bu amaçla, geçtiğimiz nisan ayı içinde İçişleri Bakanlığı'nın organizesi

ile üniversitelerde, başta öğrenciler olmak üzere yurt yöneticilerine, öğretim görevlilerine yönelik "milli güvenlik" panelleri düzenlenmeye başlandı. Türkiye'yi tehdit eden iç ve dış tehlikeleri (!) içeren ve baştan sona anlatıma koşut, slayt gösterileriyle süren bu panellerden biri de, 13 Mayıs 1987 günü ODTÜ Mimarlık anfsisinde gerçekleşti. Tüm üniversitede üç ders saati iptal edilerek düzenlenen panel, üç ana bölümde gerçekleşti. Birinci bölüm bir binbaşı tarafından sunuldu ve Türkiye'nin jeopolitik konumundan kaynaklanan dış tehlikeler harita üzerinde oklarla SSCB, Yunanistan, Ermeniler ve Kürtler olarak gösterildi.

Bilinen resmi görüşlerin tekrarlandığı bu bölümde Kürt sorunu anlatılırken, tüm Kürt örgütlenmeleri tarihsel sıralanmalarına göre şematik olarak gösterildi. Çıkan ye çıkmakta olan Kürtçe yayınlardan bölümür okundu. Öğrenci ve öğretim görevlilerine Kürt sorunu diye bir sorunun olmadığı belirtildikten sonra, bunun dış mihraklarca kışkırtılmış bir oyun olduğu vurgulandı. Kanıt olarak da Kürt'lerin bağımsız devlet kurmak istedikleri bölgenin çok zengin petrol yataklarına sahip olması gösterildi.

Semineri verene göre, doğudaki geri kalmış halk kışkırtılmış ve başka bir halk olduğuna inandırılmıştı. Esasen böyle bir halk yoktu?!.. Burada devreye slaytlar giriyor ve haritada Kürt'ler Orta Asya'da göçmen bir Türk boyu olarak gösteriliyor. Kürtçe'nin de Türkçe'nin bir lehçesi olan Oğuzca'dan (!) geldiği ileri sürülüyordu. Birinci bölümün bitiminde, Türkiye'nin dış tehlikelerle kuşatılmış bir ülke olduğu yineleniyor ve şöyle deniliyordu; "Türkiye, dünyaya hakim olmak isteyen güçler tarafından, geliştikçe budanan, cılızlaştıkça sulanan bir ağaç gibidir. Ne fazla güçlü olması, ne de tamamen güçsüz olması onların işine gelmez. "Öğrenciler bu tespitin, bir türlü kucağından inmediğimiz efendimiz Amerika için de geçerli olup olmadığını epey merak ettiler ama bir sonuç çıkartamadılar.

Panelin ikinci bölümüne geçilirken salondakilerden bir kısmı kendini dışarıya attı. Bu bölümde içten gelen tehlikeler, bir sivil tarafından yine slayt gösterileriyle anlatıldı. Rejim için tehlike oluşturan yapılar, üç grupta toplanıyordu: 1- Aşırı sol, 2- irtica, 3-faşizm.

İrticai örgütlenmeler Atatürk'ün lâiklik ilkesine aykırıydılar. Bunlar (Nurcular, Süleymanlılar, Akıncılar, Humeyniciler vs.) yapılarına göre hal-

kın mutasap kesimlerinde örgütleniyor. Zeki öğrencileri seçip üniversitelere, Harp Okullarına sokarak ileride devleti ele geçirmeyi hedefliyorlardı. Ayrıca bazıları İran benzeri bir islam devleti kurmak, halifeligi geri getirmek, dünyada devlet yapısını kaldırıp tek bir İslam devleti kurmak için çalışıyordu. Dini yayınlarından; örgütlerden ve onların liderlerinden slaytlarla bahsedildikten sonra, faşizme geçiliyordu. Komünizme karşı mücadelede güvenlik kuvvetlerine yardım etmek amacıyla örgütlenen bu insanların, Atatürk'ün milliyetçinle anlayışını yanlış yorumladıklarına dikkat çekiliyordu.

Aşırı sol ise Atatürk'ün Devletçilik ilkesine karşıydı. Bugünkü örgütlerin kökenleri TİP, THKP-C, THKO, TKP-ML örgütlerine dayanıyordu. Geçirdikleri aşamalar ise şöyle sıralanıyordu: Harzılık dönemi (1960-65), Hafif silahlı çatışma (1965-71), Silahlı eylem (1972-78), iç savaş (1978-80).

Bu örgütler, halkın içinde bulunduğu sıkıntıları (Pahalılık, yoksulluk, karaborsa vs. gibi) kullanarak onları yönlendiriyor, gençliğin de otorite tanımak istemeyen yapısından ve ataklığından yararlanarak kitleleri kendi amaçları doğrultusunda örgütleyordu (!). Önce meyilli bir kitle yaratılıyor, sonra sempatican, militan, terörist ve giderek ısnancyi kişiler yetiştiriliyordu.

Slaytlarla, şemalarla oldukça ayrıntılı bir şekilde anlatılan bu bölümde, yine de canlı tanık eksikliği kendini hissettiriyordu. Nedense geçmişte bu faaliyetlerde bulunmuş, fakat daha sonra pişman olmuş, "gerçekçi" düşüncelere kavuşmuş insanlara yer verilmiyordu. Bütün amaçları, eskiden yaptıkları eylemlerden dolayı pişmanlık duyarak, yeni yetişen gençleri aynı tuzığa düşmemeleri için uyarmak olan bu insanlara haksızlık edilmiyor muydu? Onlar istiyorlardı ki, yaptıkları hizmet sadece Yeni Forum dergisinin sayfaları arasında kalsın, en geniş öğrenci kitlesine ulaştırılarak ibret alınması gereken dersler olabilsin. YÖK bu konuda yapılmış samimi (!) itiraflardan birini genelge olarak tüm üniversitelere ulaştırmıştı ama bunun arkası gelmemişti, örneğin halkın sıkıntıları'nın karanlık amaçlı kişilerce nasıl kullanıldığına dair "gerçekçi" Ferman Öztürk'ün, "Gültepe'de Dev-Sol örgütlenmesi" adlı yazısı öğrencilere sunulabilirdi. Tüpgazın olmadığı, sana-yağı üretiminin durduğu koşullarda Dev-Sol'un nasıl mucizeler (!) gerçekleştirerek bulunulmuyor sandan bu malları sattırmadığı ve halkı

örgütlenmede kullandığı anlatılmıyordu. Ama yapılmadı. Devlette "gerçekçilere karşı pek vefasız davranıyordu hani.

Öğrencilerin öğrendikleri yeni bir olay da bu örgütler içinde öncü savaşı ve halk savaşını savunmaların en tehlikeli olduğuydu. Basta istanbul olmak üzere diğer illerde yapılanlar slaytlarla gösterilerek bu tespitin ne kadar doğru olduğu kanıtlanıyordu. Her türlü karanlık işler çeviren bu örgütlerin dış mihraklarca yönlendirildiği (!) açtı. Çünkü TKP, SSCB'den yardım alıyordu ve İGD'nin amblemi Moskova'daki bir heykelin aynısıydı. Konuşmacı tüm bu tehlikelerin ortak özelliğinin, son tahlilde, milli birlik ve bütünlüğü bozmak temelinde olduğunu ve bu nedenle mücadele edilmesi gerektiğini söyleyerek konuşmasını bitirdiğinde salon birden boşalmaya başlıyordu. Gördüklerini üç boyutlu korku filmlerinde arayıp da bulamayacak olan öğrenciler, anlaşılan yeterince tenevvür olmuşlardı.

Panelin üçüncü bölümü, yine bir binbaşı tarafından az sayıda öğrenci ve öğretim görevlisi topluluğuna veriliyordu. Konu, propaganda yoluyla savaştı. Çağımızda ülkeler artık dıştan kuşatılmıyor, fikir yoluyla içten çökertiliyor dendikten sonra, bu savaş yöntemine sahip olmanın önemi dile getiriliyordu. Bu iş için SSCB'nin ayırdığı fon ve çalıştırdığı insan sayısı çeşitli pano ve grafiklerle gösterilirken, İran'ın kurduğu Propaganda Bakanlığı'na da dikkat çekiliyordu. Tam anlamıyla anti sovyetik bir içerikte ele alınan bu bölümde, propaganda yoluyla savaşa karşı şu önlemler dile getiriliyordu. Karsı propaganda, bağışıklık kazandırma ve konuyu değiştirme.

Baştan sona doğru salonun boşalma sıyyla süren, 12 Eylül'e methiyeler, genç lige nasihatlerle son bulan panel yaklaşık üç saat sürdü. Benzer biçim de Gazi Üniversitesi'nde yapılan panel de, öğrenci derneklerinin örgütleri tarafından kullanılabileceği açtıkta: açığa söylenirken, kapalı bir biçimde öğrenciler uyarılıyordu.

Bu olay bir kez daha göstermiştir ki her türlü hakları ellerinden alınan, po litika dışına çıkartılmaya çalışılan gençliğe, düzenin idamesini sağlayaca en katıksız politikalar enjekte ediliyor öğrenci gençlik sadece apolitikleştir-miyor, onun da ötesinde düzene yarar-lı olacak politikleşme uygulanıyor Panellerin zamanlaması ise, son dönen de yükselen öğrenci gençlik mücadelesinden egemenlerin duydukları kaygı

gösteriyor. Karşı propaganda ile bu mücadelenin ilerici-devrimci özünü karalamaya, yoketmeye uğraşıyorlar.

Gençlik düzenlenen senaryoların ve bunların mücadelenin önünde bir engel teşkil edemeyeceğinin farkındadır.

ODTÜ'lü bir grup öğrenci

HÜSEYİN SOYUĞUR

ARKADAŞIMIZIN

ÖLÜMÜ ÜZERİNE

ODTÜ Makine Mühendisliği Fakültesi öğrencisi olan arkadaşımız, ODTÜ 6. Yurdu'nda kalıyor. Olgun, ağırbaşlı ve tüm arkadaşları tarafından sevilen Hüseyin Soyuuğur'u en iyi niyetle söylersek; yurt şartlarının ve yöneticilerinin ihmali sonucu kaybettik.

10 Mayıs günü aniden rahatsızlanarak Hacettepe Acil Servis'e kaldırılan arkadaşımıza midisinin rahatsız olduğu söylenerek ve mide ilacı verilerek bırakılıyor. 11 Mayıs'ta tekrar rahatsızlanınca ODTÜ Sağlık Merkezi'ne götürülüyor. Revirde ambulans olmadığı için 45 dakika kadar ambulans bekleniyor, bu arada ambulans gelmeden arkadaşımızın ağzından köpükler gelerek Hüseyin Soyuuğur ölüyor. Öldükten hemen sonra tüm vücudu morarıyor.

Gelen savcı -mesleğine ilave olarak hekimlik de yapıyormuşcasına- "kalpten ölmüştür" teşhisini koyuyor. "Tahkikata gerek yok" denmesi üzerine bütün arkadaşlarımız itiraz ediyor ve bundan sonra otopsiye gönderiliyordu. (Otopsi sonucu henüz elimizde yok).

Yetkililerin "eceli gelmiş ölmüş" demesi ilginçtir. Bizlerin "açık zehirlenme belirtileri var, araştırma yapılsın" şeklindeki uyarılarımız ciddiye alınmamıştır.

Ertesi gün yapılan cenaze töreni için zor izin alınmış ve ancak 50 metre yürünmesine izin verilmiştir. Cenaze törenine yaklaşık 700 kişi katılmıştır. Katılım duyuru yapılmadığı için bu düzeyde kalmıştır.

Bu olay da gösteriyor ki, yurtlar öğrencilerin barınma, sağlık, beslenme... vb. bir dizi sorunuyla içice. Bütün bu sorunlar yetmiyormuş gibi şimdi de yurttaki tüm yaşantı, yeni yönetmelikle zapt-ü rapt altına alınmaktadır.

ODTÜ'den bir grup Çözüm okuyucusu

KIŞLA NİZAMNAMESİ

YADA ODTÜ YURTLAR

YÖNETMELİĞİ

11 Mayıs 1987 tarih ve 19457 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yeni ODTÜ Yurtlar Yönetmeliğini görünce, insanın aklına yukarıdaki başlıktan başka bir şey gelmiyor.

12 Mart döneminin hemen ertesinde yapılan eski yurt yönetmeliğinin iptali ve yenisinin girdiğini belirten bu yeni yönetmelik, iktidarın öğrenci gençliğe bakışını çok güzel yansıtan bir belge niteliği taşımaya açısından ilginç bir örnek oluşturmaktadır. Son günlerde öğrencilerin yurtlarda barınmaları önemli bir sorun haline geldi. Sağlık, sosyal, kültürel, sportif... vb. sorunlar bir yana, sıradan bahanelerle sık sık yurtlardan atılmalar, yurtları öğrenciler açısından yaşanmaz kılıyordu. Okullarda YÖK'ün uyguladığı yüklü bir ders programı, vize korkusu, harç vb. sorunlar la gününü kurtarmak zorunda olan öğrenci gençlik, okul dışındaki yaşamlarında da barınma sorunuyla karşı karşıya idi. Yoğun bir öğrenci kitlesine rağmen çok az insanın alındığı yurtlarda barınabilmek, aslanın ağzından ekmeği almaya benziyordu.

Yurtların onca olumsuzluğuna karşın bu ayrıcalığı elde edenler "sakin olmak" durumundaydı. Kapı dışarı edilmemeleri için çok dikkatli olmaları, çizilen katı kurallara boyun eğmeleri gerekliydi. 12 Eylül'den beri, tam bir askeri kışla disiplini altında yönetilen bu yerlerde görülen kitle halinde atılmalar kanıksanan olaylardandı. Onlar istiyorlardı ki, öğrenciler kendi çizdikleri sınırlar içinde hareket etsin, bu sınırları değiştirmeye kalkışmasınlar, YÖK'ün ve rektörlüğün kararlarına uysunlar, haklarını aramasınlar, toplumsal sorunlara ilgi duymasınlar, dernekleşme faaliyeti yürütmesinler, atılanlar çizilen bu sınırların dışına taşan "bozguncular"dı. Elbette müsamaha gösterilemezdi. Bu gibi kişiler atılmalı, yerlerine daha uysal, düzene köle olmaya aday, apolitik kişiler ya da gericiler

alınmalıydı. Ancak eski yönetmelik bu korumada yetersiz kalıyordu. Atılmaları daha meşru kılacak hukuki düzenlemelere gidilmeliydi. Açık faşist dönemin uygulamalarını günümüzde de devam ettirecek bu yeni yönetmelikten belli başlı ilginç kısımları aktaralım:

"Uyarma cezası" başlığı altında sıralanan maddelerden bazıları şunlar: Md. 18-

a- Ziyaretçilerini bu amaçla ayrılmış yer ve zamanlar dışında kabul etmek

c- Yurt eşya ve malzemelerinin yerini değiştirmek.

f- Su, elektrik ve havagazı tüketiminde savurganlığa sebep olmak.

g- Yatağını düzeltmemek.

l- Çanta, ayakkabı, terlik gibi şahsi eşyalarını yurt yönetimince konulan uygun olarak bulundurmamak.

"Kınama cezası" başlığı altında ise, Md. 19-

a- Kantin, yatakhane, banyo ve okuma salonları ile, diğer çalışmalar, dinlenme alanlarına ve salonlarına giriş-çıkışlarda yönetimce belirtilen zaman tablosuna uymamak,

b- Yurttan ayrılırken veya yurt yönetimince gerekli görülen zamanlarda, dolap, sandık ve bavul gibi özel eşyalarını yurt yönetimine açık bulundurmamak.

"Yurttan geçici çıkartma" başlığı altında ise, Md. 20-

b- Yurt idaresince sakıncalı görülen yayınlarla yasaklanmış yayınları yurda sokmak,

k- Yurtta bulunulması gereken zamanlarda izinsiz olarak yurttan ayrılmak,

l- iki kez kınama cezası almış olmak.

"Yurttan kesin çıkarma" başlığı altında ise; Md. 21-

b-Yurdun yöneticilerine karşı, toplu veya yalnız, yazılı veya sözlü, küçük düşürücü demeçte bulunmak veya buna özendirme veya kışkırtmak...

c-Yurt yönetimince konan yasaklara uymamak

d- Yetkinlerden izin almaksızın ve yasalara aykırı bir şekilde üniversite veya yurt yöneticilerinin herhangi birine karşı veya yönetimin bir kararını protesto amacıyla her çeşit gösteri düzenlemek, gösteriye katılmak, boykot eylemine iştirak etmek...

rak etmek, bu konularda öğrencileri kıskırtmak, yurt yöneticisinden izin almadan yurt içinde toplantı veya tören düzenlemek, söylev vermek,

h- Milli birlik ve bütünlük duygularını zedeleyici veya bozucu amaçla yabancı bayrak asmak, sembol kullanmak, marşlar söylemek, ideolojik resim ve yazı taşımak veya benzer uğraşlarda bulunmak, ı- Yukarıdaki fiillere eksik veya tam teşebbüste bulunmak. Bütün bu maddeler yetersiz görülmüş olacak ki rektöre de özel yetkiler tanıyarak, "Rektör yurtlarda kalmalarını herhangi bir sebeple sakıncalı gördüğü öğrencilerle bu durumları yetkili ve ilgili makamlarca bildirilen öğrencilerin ilişkilerini yazdı emirle kesebilir (Md. 26). Yurtta kalan öğrencilerin eşyası gerektiğinde yurtlar müdürü veya müdür ve yöneticileri tarafından kontrol edilebilir (Md. 38) vs..."yi getirmektedir.

Görülüyor ki 12 Eylül döneminde yasa-yönetmelik vb. şeylere ihtiyaç duyulmadan pratikte varolan uygulamalar, bugünkü iktidar döneminde yasal "yönetmeliğe uygun" bir tarzda sürdürülmek istenmektedir. Yurtlardaki ilerici-devrimci öğrencileri kapı dışarı ederek onları çözümsüzlüğe itme amacını taşıyan bu yönetmelik öğrenci gençlik kitlesini emre itaat eden, söylenen tüm saçmalıklara kölece boyun eğen sürüye dönüştürmek istemektedir. Yurtlar genel olarak apolitik insanlardan oluştuğu oranda ancak gerici ideolojinin ifadesini bulabileceği odaklar durumuna dönüşebilir. Yönetimin istediği de böyle odaklar yaratmaktır.

Devrimci Gençlik bu baskılara sessiz kalmamalı, yönetimin uygulamalarını ve hedeflediği amaçları teşhir etmelidir. Yurtları yürüttükleri akademik-demokratik mücadelenin alanlarından biri olarak ele almalı, yeni yönetmelikten doğan sorunları aşmaya yönelik çözümler üretmelidir.

ODTÜ'den bir grup ÇÖZÜM okuyucusu

YASAKLANAN 3.

GELENEKSEL

ODTÜ ŞENLİĞİ

Ankara Valiliği'nce yasaklanan 3.

56

Geleneksel ODTÜ Şenliği'nin çalışmaları ikinci dönemin hemen başında başlatılmıştı. Daha önceki şenliklerin 80 Eylül'ünden önce yapılması, bu şenliğe ayrı bir anlam kazandırıyordu. Böyle bir faaliyete girmekdeki amaç, etkinliklerin öğrenciler eliyle gerçekleştirilmesinin üretkenliği, kitleselliği, birlikteliği ve dayanışmayı nasıl yükselttiğini pratikte göstermekti. Halkla üniversitenin kaynaşmasına ODTÜ mücadele tarihi güzel bir örnekti ve böyle bir şenliğe ilham vermemesi de düşünülemezdi.

Başlatılan şenlik çalışmaları, önce üniversite içinde gerçekleştirilmeye yöneldi ama izin alınamadı. Sonuçta Çağdaş Sahne'de üç gün (14-15-16 Mayıs'ta) sürecek ve 17 Mayıs Eymir gezisiyle noktalananacak bir şenlik programı çıkartıldı. Şenlik programında yer alacak grupların üniversite bünyesinde faaliyet yürütenlerden olması istendi, ancak olmadı. Çünkü tüm faaliyetler rektörlüğün iznine bağlanmıştı. Çeşitli okullardan gelecek folklor, müzik ve tiyatro grupları, sinema gösterileri, şiir dinletileri ve panel ile zenginleştirilmeye çalışılan program hazırlandı.

Emniyete bildirim yapıldı. Katılan grupların nüfus cüzdanı örnekleri ve İkametgâh belgeleri istendi, bunlar da karşılandı. Olumsuz bir yanıt verilmişti ama olumsuzlukların da ardı arkası kesilmiyordu.

Rektörlük, şenlik afişlerini astırıyor, hatta diğer okullara da astırdırmaması yönünde tavsiyelerde bulunuyordu. O tarihlerde okul içinde kendileri tarafından düzenlenen şenlikleri kırmak böyle bir "alternatif şenlik" düzenlendiği söylentisini yayıyordu. Devrimci Gençliğin öyle yoz ve niteliksiz bir şenliğe alternatif olmaları bile gereksizdi halbuki.

Olumsuzluklar bunlarla da bitmiyordu. Okul içinde Devrimci Gençlik düşüncesinden uzak anlayışlara sahip olanlar da türlü türlü dedikodular yayarak bu bilet satışlarını engelliyor, etkinliği baltalayamayacaklarını anladıklarında ise daha sorumsuz yönlemlere başvuyorlardı. Onlar için şenliğin adının 3. Geleneksel ODTÜ Şenliği olması bile itiraz konusuydu. Kimileri de SBF'nin düzenleyeceği şenliği bu çalışmayı baltalamak için SBF-ODTÜ Şenliği olarak lanse etmeye çalışıyordu.

Bu insanların tüm çabaları boşa çıktı. Ve şenlik 14 Mayıs'ta başlayacak hale geldi. Ama Valiliğin engellemesi ile karşılaştı. 14 Mayıs sabahı şenlik saatinde Çağdaş Sahne'ye gidenler, yığın-

la sivil ve resmi polis, çevik kuvvet ve panzerle karşılandı. Bir yetkili, başvuruyu yapanlara "gelirin tutuklu öğrencilere gönderileceği sabit görülmüştür" yazdı ve şenliğin yasaklandığına dair bir belgeyi imzalayıp dağıtılmasını istedi. Şenliği düzenleyenler hiçbir yasal dayanağı olmayan bu engellenmenin gerekçesini almak isterlerse de verilmedi ve gelenler ayrılmak zorunda kaldı.

Şenliğin son günü yapılmasına karar verilen geziye, yasaklanan programın aktarılması düşünüldü. Ve 17 Mayıs günü yaklaşık 500 kişilik bir kitleyle Eymir'e gidildi. 500 kişinin çektiği halayla başlayan geziye çeşitli saz dinletileri ve folklor ekiplerinin oyunlarıyla vâm edildi. Yaklaşık 3 saat süren bir tartışmada da ODTÜ tarihi ve Devrimci Gençlik deneyimi aktarıldı. Geziye gelenlerce ilgiyle izlendi.

Çoşkuyla kalabalık, gezi süresince gönlünce eğlendi, dinlendi, tartıştı, tür kü söyledi ve kurdukları ortak sofralarıyla birlikteliğin tadını çıkardı.

Yasaklamalar öğrenci gençliğin coşkusundan hiçbir şey kaybetmedi. Aksine gelecek yıllardaki şenlikler için daha kararlı idi. Hiçbir güç ve onların aldıkları kararlar Devrimci Gençliğin geleneklerini unutturamaz, o gelenekleri yaşatıp geliştirmeye engel olamaz.

Bir grup ODTÜ öğrencisi

GAZİ ÜNİVERSİTESİ II. GELENEKSEL KIR GEZİSİ TÜM ENGELLEMELERE RAĞMEN YAPILDI

25 Mayıs 1987 Pazar

Edindiği gibi, gençliğin en küçük kıpırdanışının Akademik ve demokratik talebinin her türlü baskı ve zorla bastırılmaya çalışıldığı şu günlerde, GÜ.ÖD'nce düzenlenen, Gençliği birbiriyle kaynaştırmayı, görev-sorumluluklarını anımsatmayı ve insanların birlikteliklerini daha uzun süreli kılmayı amaçlayan II. Geleneksel G.Ü. Kır Gezisi gerçekleşti.

ÖD'deki arkadaşlar ve diğer geziye gelenler, gezinin başardı geçmesi için mümkün olan tüm fedakarlıkları gösterdiler. Polisin iki gün önce, öğrencilerin toplandığı bir kiraathaneyi basıp aralarında gezi düzenleyicilerinin hemen tümünün bulunduğu 25 öğrenci arkadaşımızı gözaltına alması,

Arkadaşlarımızın gözaltına alınmasından sonra hemen bir araya gelen biz

dernekçi öğrenciler, herşeye rağmen, önümüzde 24 saat bile olmasa, gençliğin baskılara boyun eğmeyeceğinin bir ifadesi olması ve bilet satılan insanların güveninin sarsılmaması için gezinin gerçekleştirilmesinde karar kıldık. Bir yandan insanlara ertelenmeyeceğini anlatırken diğer yandan avukatlarla Emniyet Müdürlüğü'ne gidip, gasp edilen paraların iadesini istedik. Ancak çeşitli oyunlarla polis parayı iade etmeyeceğini belli etti ve biz parasızlık sorunuyla karşı karşıya kaldık.

Tüm bunlara rağmen 800 kadar öğrenci arkadaş, ertesi sabah Sıhhiye Köprüsü üstünde toplandık. Otobüs ve ses düzeni ücretlerini karşılayabilmek için, insanlara durum ve gelişmeler anlatılıp, yeniden bir para toplama işlemine girişildi. Öğrenci arkadaşlar fedakarca son kuruşlarına kadar gereken paranın toplanmasında yardımcı oldular. Sonunda paranın bir kısmı karşılanıp malum, arkadaşların rahatsız edici bakışları altında Kızılcıhamam Soğuksu'ya doğru yola çıkılabildi.

Otobüslerde ÖD ve hazırlanan gençliğe mesajlar okunup, gezi yerine varılınca dek, dostluk, sevdâ ve mücadele türkülleri hep bir ağızdan söylendi. Mesire yerinde bütün masalar daire şeklinde bir araya getirilip dostluk, kardeşlik sofraları kuruldu, hemen herkesin katıldığı dostluk halayı çekildi. Davul zurna, akordion eşliğinde çeşitli ekiplerce halk oyunları gösterileri yapıldı. Saz, söz, gitar dinletileri, şiir yarışmaları düzenlendi. Van'da oruç tutmadığı için gerici faşist güçlerce öldürülen genç arkadaşımız ve tüm baskılan protesto için saygı duruşunda bulunuldu. Yani insanlar sabahtan akşama kadar birlikte eğlenip birlikte düşündüler kalıcı dostlukların temelini atılar. Bu arada davetsiz misafirlerinin uzaktan gezimizin fotoğraflarını çekerek bize katedikleri gözden kaçmıyordu.

Dönüş zamanı geldiğinde, halktan insanlarla gençlik arasındaki dayanışmanın ve sevginin güzel bir örneği yaşandı. Paramız yetişmediğinden otobüs işletmesinin ücretini ödeyemeyiz ve bu nedenle tartışmalar yoğunlaşırken orada tesadüfen bulunup gençlerin gezisine katılan bir insan, sonra ödenmek üzere cebindeki 400 bin TL'yi gençlere veriyordu. Bu hepimizi mutlu eden ve halka güvenimizi pekiştiren bir olay oldu.

Daha nice geleneksel geziler gerçekleştirmek dileğiyle tüm gençliğe selam.

Gazi Üniversitesinden Bir Grup Çözüm Okuru

DURŞUN KARATAŞ'A KOMPLO HAZIRLIĞI MI?

Basın Bildirisi

Kardeşim Dursun Karataş, cezaevinde 7 yıldır tutuklu olarak bulunmaktadır. 7 yıllık tutsaklık yaşamı boyunca, şubeden başlamak üzere, kaldığı tüm cezaevlerinde ve hatta hastahanelerde bile ağır işkence, baskılara maruz kalmış ve birçok defa da ölümle yüzyüze gelmiştir. Tüm bunlara ve rehabilitasyon maskeli tüm teslimiyet politikalarına karşı büyük bir inanç ve kararlılıkla göğüs germiş, hiçbir zaman düşüncelerinden vazgeçmemiş, taviz vermemiştir.

Kardeşimin üzerinde özel olarak baskı ve işkencelerin yoğunlaşması, ayrıca Dursun Karataş'ın Devrimci Sol davasının 1 no.lu sanığı olmasından dolayıdır. Onun başeğmez, direnişçi, tavizkâr olmayan tutumu birçok kez bazı basın kuruluşlarında (özellikle Tercüman), kardeşimin siyasi kişiliğine ve onun nezdinde yargılandığı siyasi dava sanıklarına karşı da olmadık yalan, spekülasyon ve kara çalma kampanyasının açılmasına ve sürmesine neden olmuştur. Bu kampanyalar ye kardeşime yönelik tüm komploları, kardeşim ve ailesi adına ben ve diğer tutuklu aileleri dilekçeler yazarak, davalar açarak kamuoyuna duyurmaya çalıştık.

Ama 7 yıldır, kardeşime yönelik tüm bu baskı, işkence ve yalanlar bugün daha farklı şekillerde sürmektedir. Bugün kardeşim polis ve Metris idaresinin birlikte tezgahlamaya çalıştığı bir komplo, provokasyonla karşı karşıyadır.

7 yılda şubede, cezaevinde, hastahanelerde, Ölüm Oruçlarında öldürülemeyen kardeşim Dursun Karataş, Sultan-Ahmet Adliyesi'nde görülmekte olan bir davasının yargılaması için götürülüp getirilirken yaratılmak istenen bir provokasyonla öldürülmek isteniyor endişesi içerisindeyiz. Bu durumun en somut örneği 30 Mart 1987'de, Sultanahmet Adliyesi'ne getirildiğinde "kaçırılacak" ihbarı gerekçesiyle alınan güvenlik önlemlerinin "olağanüstü" görülmüştür. Kardeşim ve ailesinden başka kimsenin içeriye alınmadığı Adliye ve çevresinde olağanüstü güvenlik önlemleri! alınmıştır. Ama işin ilgin-

ci, güvenliğin dışı karşı alınması gerekirken, silahların namlusu hep kardeşime döndürülmüştü. Ayrıca, Siyasi Şube'nin Devrimci Sol ekibi diye bilinen özel tim de p gün adliye gelmiştir. Cezaevi müdürüyle gayet samimi şekilde sohbet etmişlerdir. Eminim, o gün yaratılabilecek bir "panik"te kardeşim ve biz ailesi (eşim ve çocuklarım, annem) hayatlarını kaybedebilirdi. Bu "olağanüstü önlem" gerçekten kardeşimin kaçırılmasını önlemek için miydi? (Bu "önlem" tüm basın tarafından da resimli ve birinci sayfadan verilmiştir.)

Sayın basın mensupları,

Kısaca söylemek istediğim şudur; kardeşimin hayatından endişe duyuyorum ailesi olarak. Çünkü, kaçırılacak gerekçesiyle alınan bu olağanüstü güvenlik önlemleri ve bulunmaması gereken, polis timlerinin varlığı bir komplo, bir provokasyon endişesini bizlere yaşatmaktadır. Her ne kadar bu önlemler da ha sonraları mahkemelerde biraz azaltılmışsa da, bu salt basının da olayın üzerine gitmesi ve verdiğimiz dilekçelerin etkisiyledir. Ama, bu durum yine de bir görüntüdür. Şunu duyurmak istiyorum, kardeşimin başına bir olumsuz durum gelirse, bunun sorumlusu Metris idaresi ve DS timi diye bilinen polislerdir.

Bu provokasyon ve komplo hazırlığının üzerine gitmenizi ve kamuoyunuzu aydınlatmanızı rica ederim.

Reşat Karataş

ÇÖZÜM 57

CEZAEVLERİ ÜZERİNE

12 Eylül'den bu yana Türkiye cezaevlerinde tutuklular akı almadık baskı işkence yıldırma politikasıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bugün kamuoyunda sıkça tartışılan bu konu, sayfalarca yazılan kitaplar, şiirler, yaşanan gerçeği her yönüyle anlatamamıştır.

Bugün gerçek tartışılırken bunun temelleri, nedenleri ve biçimleri doğru bir şekilde ortaya konmak zorundadır. Çünkü bugün cezaevleri adından sıkça söz ettiriyorsa tutukluların büyük bir kısmının bu baskı politikasını boşa çıkaran direnişleri sayesinde kamuoyuna mal edilmiş ve döneme damgasını vurmuştur. Cezaevleri hiçbir direniş göstermeseydi; yalnızca 12 Eylül'ün propagandası etrafı saracaktı. Yaşanan baskı-ışkence-zor metodları karşısında düşünceleri, onurları yok edilecek, bununla da yetinilmeyip bu insan posalarıyla ahlaki yozluk, muhbirlik, hainlik, robotlaşma meşru hale getirilecekti. Ve bunlar kamuoyuna gösterilecek tutuklular teşhir edilecekti. Evet düşünülen buydu, Fakat bu politika, yok yerde ölümler, sakatlanmalar pahasına iflas etti. Ölümler, sakatlanmalar pahasına...

Ve bu onurlu kavgada isimlerini tarihe altın harflerle yazdıranlar arasında Abdullah Meral, Haydar Başbağ, M.Fatih Öktülmüş, Hasan Telci'de eklendi.

Yaşanan bu zulüm 12 Eylül'ün üzerinden 7 yıl geçmesine rağmen halen kendini devam ettirmektedir. Tutukluların yaşamsal hakları hâlâ kısıtlıdır. Tutuklu ve hükümlüler halen demokratik ve yaşamsal haklarını kazanmak ve onurlarını çığnetmeye direnişi vermektedirler.

Bu direnişlerde, biz aileler de dışarıda gücümüz oranında yerimizi almaya çalıştık.

"CEZAEVLERİNDE SON DURUM"

METRİS ASKERİ CEZAEVİ: Metris Askeri Cezaevi idaresiyle her hafta ya-

pılan olağan toplantılarda, Dernek yöneticileri olarak tutuklu ve hükümlülerin her türlü sorunları dile getirilmiş, çözüm için ortak noktalar araştırılmıştır. Ancak Adli Müşavirlik ve Cezaevi yöneticileri sorunun ana çözümlerini erteleyip, her an için çözümü mümkün sorunlara yatkınlık göstermiş, aşağıda belirtilen ana noktaların çözümünü birbirlerine devrederek uzatmayı yeğlemişlerdir. Bizim artık tahammülümüz yoktur. Çocuklarımız da yakınlarımızda aynı olgunlukla günümüze değin beklemişlerdir. Bundan böyle ana çözüm bu noktalar çerçevesinde olacaktır.

1- Savunma hazırlığı için tutuklu ve hükümlülerin bir araya getirilmesi,

2- Tutuklu ve hükümlülerin havalan dırılmasının görüş ve tatil günlerinde olmaması sadece Metris'e özgüdür, havalandırma süresince kapılar kapalı tutularak, ya insanlar adeta havalandırmaya hapsedilmekte, veya havalandırmaya çıkmamaya razı olmaktadır. Kapıların kapalı olmasıyla tutuklu, koğuşt kalacak, havalandırmaya çıktığında ise yiyecek, içecek, en önemlisi de tuvalet ihtiyacını gideremeyecek, hasta olduğunda dahi koğuşa dönme şansı bulunmayacaktır. Yaz-kış bu koşullar da gerçekleşen havalandırma dahi idareci lüks kabul edilmektedir. Gerek içerdeki tutuklu ve hükümlülerle v gerekse dernek kuruu ve üyelerinin talebi tatil günleri de dahil olmak üzere bütün günü kapsayan ve kapıların açık tutulduğu bir havalandırmadır.

3- Avukat görüşlerinin serbest olması yasa maddesinde de geçerlidir. Açık, özgürce, dinlenilmeden, sadece sanık ve avukatı arasında olması gereken görüşmeler en doğru olanıdır. Şu anki uygulamada, süre, bir kişiye iki da kika şeklindedir. Sıkıyönetim mahkeme lerinin toplu davalar ve kalabalık sanıklar biçiminde sürmesi, avukat görüş süresinin uzun tutulmasını gerektirmektedir.

4- Cezaevinde ayrıcalıklı tutuklu ve hükümlü uygulamaları sürmektedir. Metris Askeri Cezaevi yöneticileri toleranslı tutuklu ve hükümlü olmadığım söylemelerine karşın, (bu iddiayı çürüten yine kendileri olmuş, yakınlarımızı bayram ziyaretine itirafçı grupla beraber çıkartmak istemişler, ancak aileler ve dernek olarak kabul etmemiştik), kütüphane, resim atölyesi ve müziği kapsayan kültürel faaliyetlerin olanaklarından yalnızca, cezaevi dışında ve içinde cezaevi personeli gibi (örneğin telefon dinlenmesi, mektup okuma ve dışarıdaki insanları tutuklatma göreviyle) dolaştırılan bu itirafçılar yararlanmaktadır. Aslında koşullardaki siyasi tutukluları ilgilendiren faaliyetlerin siyasi tutukluların insiyatifinde olması gerekir. Havalandırmaları gün boyu açık tutulan, spor yapmaları için sabahları havalandırmaya çıkartılan, tiyatro salonlarını kullanan, daktilo ve teyp gibi elektronik aletler verilen, bıyık bırakmaları serbest olan bu tutukluların FORUM dergisine yazıları, istisnasız her türlü haberleşme olanakları seferber edilmekte, doğruluk derecesinin gözardı edildiği bu anlayışa hizmet edilmektedir. Bunun en son örneği 15 Nisan 1987 tarihli FORUM dergisinde Şaban Taşçı'nın yazısında üyemiz Sevgi ERDOĞAN'a yönelik suçlamada öte, ön yargılı yaklaşımdır. Üyemizin ve yazı sahibinin birbirlerini hiç tanımamasına ve yedi yıla yakındır cezaevinde olmasına rağmen bu itirafçı dışarıdaki örgütlenmeyi nasıl biliyor da, üyemizi örgüt üyesi ilan edebiliyor. Üstüne üstlük her ne hikmetse itirafları ve mahkeme dosyalarında üyemizle ilgili hiçbir açıklama; yapmamıştır. Burada Şaban Taşçı'nın örgüt üyeliğini tesbitteki gücünü ve ye-

Bugün bu cezaevinde yaşanan belli başlı sorunlar bunlardır.

Askeri cezaevleri sözkonusu olduğunda her an gündemde olan birinci maddemiz siyasi tutuklu statüsünün kabul edilmesidir. Sivil giysilerdeki sınırlama kaldırılmalıdır.

teneğini nereden sağladığını bilmek sanırız hakkımızdır? Ayrıca bu tutuklu ve hükümlülerin her türlü enstrümental parçaya sahip olduğunu bilmek ve diğer tutuldu ve hükümlüler talep ettiğinde YASAK talimatıyla karşılamak ne derece samimi olduğunu gözler önüne serer. Haberleşmenin kitap ve dergi alanındaki güçlüklerin bizim yakınlarımıza yaşatılması toleranslı tutuklu ve hükümlü farkını anlatmaz mı?

5- Mahkemelere gidiş gelişlerde havasız teneke arabalarda gidilip getirilmesi, kelepçelerin arkadan bağlanması, her türlü dilekçe, savunma ile ilgili dosya ve dilekçelere idarece el konulması, aramalarda mahkeme kararı olduğu halde gönderilen belgelere el konulması, öykü statüsündeki yazıların "inceleyeceğiz" denilerek alınıp bir daha verilmemesi sorunları devam etmektedir.

6- Yemekler oldukça bozuk, kalitesiz çıkmakta, kesinlikle besin değeri taşımamaktadır. Karavanalar kapaksız getirilmekte, her türlü mikrobik tehlikeye açık olarak verilmektedir. İç kantin iyi çalışmamaktadır.

SAĞMALCILAR SİVİL CEZAEVİ: Siyasi temsilcilik hakkının verilmesi, kabul edilmesi.

-TTE kaldırılmalı, sivil giysinin hepsi alınmalı,

-Kimlik uygulamasına son verilmesi, -Yasak olmayan tüm yayınların alınması,

- Görüş süresinin en az yarım saat ye her hafta olması, her ay açık görüş olması ve havalandırma da yapılması

-Yemeklerin kalitesinin yükseltilmesi, "3 öğün", üç çeşit yemek verilmesi

-Kantinde, pısrılması mümkün yiyeceklerin satılması,

-Ailelerin getirdiği yiyeceklerin alınması,

-Çay ve şekerin normal fiyatlarda satılması,

-Saç kesimi subay traşı biçiminde olmalı,

-Kelepçeler önden bağlanmalı, sevk zincirine son verilmeli,

-Karantinanın kaldırılması, tutuklunun hemen koğuşa verilmesi,

-Ailelerin getirdiği ilaçlar alınmalı. Diet daha düzenli verilmelidir. Tutuklu ve hükümlülerin ilaç ihtiyacını idare karşılanmalıdır.

-Teyp, radyo ve enstrümental müzik aletleri verilmelidir,

-İlaçlama, sıcak su ve banyo sorunu sohbeti takılarak halledilmelidir.

-Sabah sayımı kaldırılmalı, tutuklulara ve hükümlülere verilen para sınırı kaldırılmalıdır.

Sağmalcılar Sivil Cezaevi'nin yukarıda belirtilen sorunları halen güncelliğini korumaktadır.

DIYARBAKIR CEZAEVİ VE TEK TİP ELBİSE GİYME OLAYI:

Diyaibakir Askeri Cezaevi'ne iki ay önce Elazığ Cezaevi'nin kapatılması sevk olan DS, PKK ve Partizan davalarından yargılanan 33 kişi Tek Tip Elbise giymiyor. Diğer bin kişi elbise giyiyor. Giymeyenler diğer tutuklulardan tamamen tecrit durumunda. Hiçbir görüşme-konuşma olanakları yok.

Başlangıçta idare 10 seçkin kişiyi yanına çağırıyor ve Tek Tip Elbise giymeleri için tehdit ediyor. Açık tavırla karşılaştan idare esniyor ve eşofmanı kabul ediyor. Bir hafta sonra sivil elbise-lerini getirip giydiriyor. Ayrıca direniş gıda maddelerinin yetersiz ve kötü olusuna karşı da yürütülüyor. Bloklar farklılıklar da var. Tek tip giymeyenlere karşı idarenin tavrı şimdilik daha olumlu (şimdilik diyoruz, çünkü diğer cezaevlerinde de görülen bu tür olumlu tavırlar ardından yeniden baskı, işkence ve zoru gündeme getiriyor).

Şu anda cezaevinde bulunan durum:

— Asker usulü dayatılan sayımı 33 kişi kabul etmiyorlar.

— Yeni yakalanan ve sevk olanlara Kemalizm'i övücü yazı, İstiklâl Marşı söylenmesi dayatılırken 33 kişi meselevi Tek Tip Elbisede tıkadıkları için bunların hiçbirini dayatılmamış.

— Tutukluların çoğunluğuna Nokta ve Yankı dışında dergi verilmiyor. Ki, bu dergiler de sık sık aksıyor.

— Kitap çok sınırlı ve inceleme adı altında uzun süre tutuklulara verilmiyor.

SİNOP CEZAEVİ: Ahmet Erhan'ın yazmış olduğu mektupta detaylı bir şekilde belirtilmiştir.

BURDUR KAPALI CEZAEVİ: İdam hükümlülerinin kaldığı bu cezaevinde, hücre kapılarının açık tutulması, TV yakını verden seyretilmesi nedeniyle göz bozukluğunun artması, yemeklerin oldukça az çıkması, gibi sorunlar mevcuttur.

ESKİŞEHİR ÖZEL TİP CEZAEVİ: Sürün olarak açılan cezaevlerinden biridir. Bir ve üç kişilik hücrelerden oluşan yerleşim biçiminde hükümlüler havalandırmaya tek kişi olarak ve onbeş dakikalık bir süre içerisinde çıkarılmaktadırlar. Hükümlülerin cezaevinde kimlerin kaldığı konusunda bilgilenmeleri dahi yoktur. Genel koşullar düzeyinde ilgileneilmesi gerekmektedir.

ÇANAKKALE CEZAEVİ: Tutuklu ve hükümlüler bir müddet önce karavana boykotu yapmışlardı. Sağlık koşullarının iyi olmadığı mazotlu suyun kullanıldığı bu cezaevinde, tedavi için doktora götürülmek çok zordur. TTE giymeyenlerin zorla giydirilme uğraşı gündemde olup, infaz yakma tehdidi cezaevi idaresinin günlük şantajına dönüşmüştür. Elbisenin giyilmediği koşulda, tutuklu ve hükümlünün mahkemeye götürülmesi, doktora çıkartılması mümkün olmamaktadır. Ziyaret yasağının verilmesi nedeniyle hükümlülerin bir kısmının süresiz açlık grevine başladı.

Yukarıda gerek güney ve doğuda, gerekse diğer cezaevlerindeki sorunlar inceleme yapılarak derlenmiştir. Ayrıca açık görüşlerin olması, yiyecek alınması ve bu cezaevlerinin güncel sorunları Adalet Bakanlığı'yla görüşülmüş tür

TAYAD: Tutuldu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği Başkanlığı

HABERLER

ANNE'NİN AÇLIK GREVİ

Mesut Demirel 24 Nisan 1987

itirafçı Sedat Polatoğlu'nun verdiği ifade üzerine Şişli Emniyet Amirliği tarafından gözetim altına alındı ve Adana Emniyet Müdürlüğü'ne sevk edildi. Gözetim altına alınması nedeniyle Mesut Demirel'in annesi Mesude Demirel, Emniyet Müdürlüğü önünde açlık grevine başladı.

Mesude Demirel'in basın mensuplarına açlık grevine gidiş gerekçesini içeren basın bildirisini vermesiyle kamuoyuna yansıyan açlık grevi, Emniyet "yetkililerini telaşa düşürdü. Daha sonra Mesut Demirel'in serbest bırakılmasıyla anne Mesude Demirel açlık gre-

"EMEKLERİMİZ ÖZGÜR OLMALIDIR"

Bir yaşam düşünün tutsaklık, işkence ve baskılar altında insanlık onurunu ayakta tutan, bir yaşam düşünün dört duvar arasında, demir parmaklıklar arkasında "özgürlüğe dört nala yürek çarpan..."

Tutuklu ve hükümlülerin çeşitli cezaevlerinde yapmış oldukları ürünler Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Demeği (TAYAD) tarafından önce İstanbul'da, daha sonra da Adana'da sergilendi.

Büyük ilgi gören sergi, yaratıcılığın, yaşam sevgisinin, emeğin somutlandığı bir gerçeği haykırıyordu...

Sergi izleyicileri bir kez daha görüyordu zindanlara kapatılmış tohumların nasıl yeşerdiğini... Ünlü ozan Nâzım Hikmet'in;

*"Diyelim ki hapisteyiz
Yaşımız da elliye yakın
Daha da onsekiz sene olsun
Açılmasına demir kapının
Yine de dışarıyla beraber yaşayacağız
insanları, hayvanları, kavgası ve*

*rüzgarıyla
Yani, duvarların arkasındaki dışarıyla
Yani nasıl, nefede olursak olalım
Hiç ölmeyecekmiş gibi yaşanacak"*
dizelerini haykırarcasına emeklerini sunuyorlardı insanlığa.

TAYAD'ın başlattığı cezaevlerindeki insanların yaşamla olan bağlarının kopmadığının birer göstergeleri olan eserlerini sergileme girişimlerinin, tüm emeklerin özgür olacağı günlere değin sürmesi dileğimizdir.

NETAŞ'TA İŞÇİLER NEDEN İŞTEN ÇIKARILIYOR?

80'li yılların sonlarına gelirken, ilk kitlesel grevi başarmanın kıvancını yaşıyordu NETAŞ işçileri. 7 yıldır sürdürülen baskı ve zor koşullar altında yapılması giderek zorlaşan -hattâ olmasını engellemek için anayasal hükümlere bağlayan- grev silahını ilk olarak kullanmanın ve devrimci mücadelenin giderek yükseldiği bu dönemde üzerlerine düşen misyonu en iyi biçimde yerine getirmenin onurunu, yaşadı, NETAŞ işçileri bugün işten çıkarılarak ödüllendiriliyorlar.

İlk uzun süreli ve en geniş katılımlı NETAŞ grevinde işçilerin kararlı tutumu, ülkemizde henüz yerine oturamayan sınıf sendikacılığının olmamasına İcarsın grevi sonuca ulaştırmış. Tüm haklar olmasa da belirli bir takım haklar alınarak grev sona ermişti. Ne var ki işçilerin kararlı tutumuna karşın sendikanın aynı kararlılığı gösterdiğini söylemek mümkün değil. Otomobil-İş Sendikası'ndaki tabanın kararlılığını göstermeyen yöneticiler bugün NETAŞ'tan çıkarılan işçilerin sorunlarına duyarlı bir yaklaşım bile göstermiyorlar.

NETAŞ'taki grev ve sonuçta işten çıkarılan işçilerin durumundan ülkemizdeki işçi sınıfının ve sınıf sendikacılığı yapmaya çalışanların dersler çıkarması gerekiyor.

İşten çıkarılan 158 kişi adına olayı protesto eden 8 işçi, açlık grevi eylemine başladılar, eylemlerinin kendilerinin yeniden işe alınması için değil, Türkiye'de istenildiği zaman işten işçi çıkarılmasına işçilerin sessiz kalmayacağını göstermek için olduğunu ve işçilerin kendi haklarını almak için sonuna dek

mücadele edeceklerini belirtiyorlardı.

NETAŞ'tan hiçbir açıklama yapılmadan sadece işçi fazlalığı olduğu için çıkarılan işçilerin hemen hemen tamamının grevde önde olan işçiler olması için en ilginç yanlarından biri oluyor. İşçiler, NETAŞ'ın MESS'e girdikten sonra işten atılmaların başladığına dikkati çekiyorlar ve MESS'in grevde öncülük eden işçilerin temizlenmesi için işverene akıl hocalığı yaptığını söylüyorlardı.

Açlık grevi eyleminden sonra başka işyerlerinden çıkarılmış işçilerin de katılımıyla Ankara'ya yürünüleceği ve daha başka eylem biçimleri geliştirileceğini belirten işçiler, yasalar önünde hiçbir güvenceleri olmadığını, kendi sorunlarına kendilerinin sahip çıkmaları gerektiğini, bunun bilincinde olarak hareket edeceklerini belirtiyorlar ve bağlı bulundukları OTOMOBİL-İŞ Sendikası'nın kendilerine ve olaya bütünüyle sahip çıkmamasını eleştiriyorlardı.

Direnme geleneğinin 15-16 Haziran'larda en üst boyutlara ulaştığı işçi sınıfının yeni Haziran direnişlerine doğru yol aldığını belirten işçiler kararlılıklarını bir cümleyle özetlediler: "Devrimciler devrim yaparlar, ana hedef budur." Uzlaşmacı ve revizyonist sendikacıların ders çıkaracağını düşünüyoruz.

Aşağıda NETAŞ işyeri temsilciliğinin işçilerin açlık grevine ilişkin basın bildirilerini aynen yayınlıyoruz.

NETAŞ'ta "Açığa ve işsizliğe terk edilen" 158 arkadaşımızın ve tüm Türkiye'de haklarını alabilmek için dürüstçe, tüm baskılara ve engellemelere rağmen yılmadan, bilinçlice ve kararlı bir şekilde mücadele eden, salt sendikala-

rına sonuna kadar sahip çıktıkları için, aileleri ile birlikte açığa terkedilen, işten atılan tüm işçi ve emekçilerin her türlü mücadelelerinde, onlarla birlikte, omuzomuz mücadele etmeye hazırız.

NETAŞ işvereni, işyerimizde ve montaj işyerlerinde, "Sendika'mız, T.Otomobil-İş Sendikası'na, grevimiz bittiği günden itibaren, sürekli, bir saldırıyı başlatmıştır. Bu saldırıların başlangıç kararının MESS'in dayatmaları sonucunda geliştiğine eminiz. NETAŞ işverenin, grev ertesinde, hemen alelacele "MESS"e girmesinin başka ne amacı olabilir ki. Bu, bizce uzun vadeli bir hesap içerisinde olduklarımızın, o günlerdeki endişemizi bugün doğrulayan bir göstergesidir. İşyerimizde grevi basan Ue bitiren işçi arkadaşlarımızla sendikamız arasındaki uyumlu birliği bozmak ve sendikamızı işyerimizde güçsüzleştirmek yönünde gerçekleştirilen açık bir saldırıdan başka bir şey değildir.

NETAŞ işvereni, Fabrika ve Montaj İşyerlerinde, Toplu İş Sözleşmesi maddelerine riayet etmeden, keyfi işten çıkarmalara başlamış, bunun gereğini açıklamak gerekliliğini dahi duymamıştır. Hiçbir açıklama yapmaksızın başlatılan toplu işten çıkarmalar, doğal olarak tüm üyelerimiz arasında moral çöküntüsüne neden olmuş ve halen, bir açıklama yapmamış olmaları da, bu moral çöküntüsünün ve huzursuzluğun artmasına neden olmuştur. NETAŞ işverenin bu umursamaz tavrını ve keyfi uygulamasını protesto ediyor ve açlık grevine başlıyoruz.

AÇLIK GREVİNE KATILANLAR

1- Cihangir BAŞKAYA	(NETAŞ Baştemsilcisi)
2- Gürsel DEMİRKOL	(NETAŞ Temsilcisi)
3- Ertürk AKSOY	(NETAŞ Temsilcisi)
4- Hızır YILDIRIM	(NETAŞ Temsilcisi)

5- Gıyasettin YILDIRIM	(NETAŞ'tan işten atılan arkadaşımız)
6- Erkan AZERTÜRK	(NETAŞ'tan işten atılan arkadaşımız)
7- Selahattin GÜRSOY	(NETAŞ'tan işten atılan arkadaşımız)
8- Mustafa ERDEM	(NETAŞ'tan işten atılan arkadaşımız)

DEVRİMCİ SOL DAVASINDA SAVUNMA HAKKI ENGELLENMEK İSTENİYOR

II. NO'LU ASKERİ MAHKEME BAŞKANLIĞINA BAŞTABYA

Birçok yönü ve içeriğiyle tarihe malolacağı kesin olan bu dava, aynı zamanda savunma hakkının engellenmesi ve kullanılmaması yönünde ortaya konan tavır ve uygulamalarla da adından çok söz ettirecektir. Beş yılı tamamlamakta olduğumuz yargılama süreci içinde, savunma hakkımızı kullanabilmek, bu konudaki engellerin, sübjektif uygulamaların kaldırılmasını sağlayabilmek için verdiğimiz dilekçelerin, suç duyurularının sayısını hatırlamak çok zor. Ama ne yazık ki, birçok anti-demokratik uygulamada "Demokles'in kılıcı" olarak kullanılan sıkıyönetim koşullarının kalkmasına ve yaşanan onca siyasi, hukuki gelişmelere rağmen, mahkemeniz tarafından sanıkların lehine, savunma olanaklarının yaratılması bir yana bu konudaki en doğal haklarımıza, taleplerimize karşı takınılan kayıtsızlık sürdürülmektedir.

Savunma hakkının bağımsız olmadığı bir yargılamanın bağımsız olamayacağı gerçeği çok söylendi, tarafımızdan da çokça dile getirildi. Buna rağmen, adeta "Bizim istediğimiz kadar, istediğimiz şekilde savunma hakkı var olur." dercesine, bırakalım objektif hukuk normlarına uygunluğunu, aklın almayacağı örnekler, gerekçeler karşımıza

çıkarılmaya devam ediliyor.

Son olarak 12.2.1987 tarihinde verdiğimiz dilekçeyle sözkonusu siyasi davada, Devrimci Sol'un amaçlarının ve görüşlerinin açıklandığı, savcılık makamının da iddianamesinde belge olarak kullandığı dergi ve broşürlerin fotokopilerinin, yaklaşmakta olan savunma aşamasının gözönüne alınarak bizlere verilmesini istemiştik. Buna karşılık, mahkemenizin 27.2.1987 tarihli bir yazısıyla "yasaklanmış ve toplatılmış yayınlar" olduğu gerekçesiyle bu talebimizin reddedildiğini öğrendik.

Evet, benzer bir örneğinin, bağımsız bir yargıda değil, ancak sanıkların savunma hakkının sınırlı olduğu, bu sınırların keyfilikle çizildiği bir "yargı"da görülebileceği türden ve beş yıldır da bizlerin tanık olduğu yeni bir engelle daha karşılaşmış bulunuyoruz.

Savunma hakkının sınırlandırıldığı ve bu sınırların da sürekli sanıkların aleyhine çizildiği bir "bağımsız yargı"dan söz etmek mümkün müdür?

Mahkemeniz bağımsız yargı ilkelerine göre mi, yoksa burjuvazinin baştan kararını verdiği "yasal olmayan" görüşlerimizi mahkum etme misyonunu verine getirmek için mi hareket edecek.

146. madde çerçevesinde siyasi bir davada yargılanacağız, savcı düşünce ve görüşlerimize dayanarak, çarpıtarak iddialarını temellendirecek, ancak biz sanıklar bunları cevaplama olanaklarından yoksun kalacak ve kendimizi savunamayacağız.

Savcılık, iddianamesinde bu belgeleri rahatlıkla kullanacak, hatta çarpıtacak ama sanıklar bu belgeleri kullanmak, değerlendirmek istediğinde bunlar suç unsuru taşıdığı için yasaklanacak.

Kime göre suç unsuru? Dava henüz devam ediyor. Eğer baştan belirlenmiş bir karar varsa sormak istiyoruz: Mahkemenin yasal gerekçesi nereden kaynaklanmaktadır.

Sorulan daha da çoğaltabiliriz, ama dediğimiz gibi, ortada yasalara aykırı olduğu kadar, mantığa da aykırı bir durum var. Yasalara aykırı, yasak olduğu belirtilen görüşler, hatta olduğu gibi bildiriler ve yayınlardan alıntılar iddianamelerde yer almaktadır. Mahkeme niz, aynı duyarlılıkla, içinde suç unsuru olduğu için bu iddianamelerin de top latırılması için girişimde bulunacak mı acaba, merak ediyoruz? Mantıken mahkemenin anlayışını gözönüne alırsak bu da mümkün.

Mahkeme başkanı ve üyeleri, reddetme gerekçenizin hukuki uç mantiki temelini anlamak çok zor. Öylesine zor ki, bizzat tabi olduğunuz kurumun diğer heyetlerinin uygulamaları ile de çelişki içindedir. İst. Sky. Ask. mahkemelerinde görülmekte olan; Türkiye Devrimci Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi/M.L., Türkiye ve Kuzey Kurdistan Kurtuluş Örgütü vb. davalarında ve daha birçok davada aynı içerikte belgeler, hatta örgütlerin konferans belgeleri dahi savunma hakkı çerçevesinde sanıklara verilmiştir. Yine 1984 sonuna kadar mahkemeye verdiğimiz sorgu dilekçelerimizden, suç duyurusunda bulunduğunuz ve hakkımızda dava açılan sorgu ve dilekçelerimizin fotokopileri mahkemeler tarafından bizlere verilmiştir, verilmektedir. Mahkemenizin mantığıyla hareket edilirse onların da suç unsuru var (hepsinden ceza almış bulunuyoruz) diye bize verilmemesi gerekirdi.

Aynı yere bağlı mahkemeler için de iki farklı (aslında farklılık sadece bir davada gösterilmektedir) uygulama nasıl olabiliyor. Mantiken tek bir açıklaması var: Devrimci Sol davası diğer davalardan farklı ele alınıyor, veya mahkeme heyeti açık bir şekilde kendi tasarrufunu kullanıyor.

Bu konuda derin kaygılar taşımaktayız. Davanın başlangıcından itibaren gündeme gelen uygulamalar da bu kaygılarımızın haklılığını gösterir niteliktedir.

Heyetiniz, şimdiye kadarki tavrıyla, savcının açtıkça çaba gösterdiği, bu uğurda herşeyi mubah saydığı, davayı siyasi özünden arındırma gayretlerine ortak olmaktadır. İstenen açıktır, dava siyasi bir dava değil, adli eylemlerin görüldüğü sıradan bir dava olmalıdır.

İstenildiği şekilde uygulanan "savaş hali" hükümlerine dayanarak duruşmalarda dilekçelerimiz okutulmadı, düşüncelerimizin açıklanmasına izin verilmedi, tutuklular istenildiğinde duruşmalardan atıldı, işkence hakkında suç duyurularımız reddedildi, bizzat mahkemeye getirilirken karşılaştığımız işkencenin izleri bile "bizi ilgilendirmez" denilerek görmezlikten gelindi, mahkeme salonunda, heyetin gözleri önünde coplandık, kılını bile kıpırdatmadınız, hakkımızda mahkeme belgeleri ve iddianameler çarpıtılarak, devam etmekte olan bir davanın sanıkları olarak aleyhimize çeşitli basın organlarında yayınlar yapıldı, iftiralar atıldı, bırakın mahkemede yargı güvenmesini kullanmayı suç duyurularımıza

bile aracı olmadınız. Ve ilginçtir, iki yıl boyunca Tek Tıp Elbise uygulaması yüzünden duruşmalara almadınız, davayı sanıksız yürüttünüz. 12 Eylül'den sonra, biz devrimci-siyasi tutuklulara uygulanan baskıların birer köşe taşı olarak, polis cezaevi-mahkeme üçgeninde yerinizi aldınız. Cezaevlerinin uygulamalarına, hem de bağımsız yargı adına ortak oldunuz, bizler cezaevinde işkence görürken, suç duyurusunda bulunurken, bizleri ilgilendirmez dediniz. İki yıl boyunca savunmanın en basit araçlarından, kalem-kâğıttan yoksun kaldık, bağlayıcı bir girişimden kaçındınız.

Yine iki yıl boyunca avukatlarımızla görüşemedik. Bizlerin bu konudaki ciddi girişimlerimize katılmak bir yana duyarsızlık göstermeye devam ettiniz. Oysa bu öncelikle sizleri ilgilendiriyordu. Mahkemelere gelirken, dilekçelerimizi yanımızda getiremedik, cezaevi idaresince el kondu, kimileri yok edildi, kimileri ise haftalarca, aylarca uğraşmamız sonucu size ulaşılabilirdi. Ama bu duruma göz yumdunuz: "Nasıl olsa dilekçeler bize geliyor" diye cevap verdiniz. Son olarak savcının tahrikkar, kışkırtıcı tavırları ve niyetleri sonucu oluşan sanıkların haklı protestosunu bir savcı gibi ele alıp bir kısım arkadaşımızı duruşmalara almama tavrını ısrarla sürdürüyorsunuz ve yaklaşan savunma aşamasını hiçe sayarak savunma belgelerini vermekten kaçınıyorsunuz.

Yukarıda saydıklarımızı daha da uzatabilmek mümkün, bunları ilk defa söylemediğimiz zamanında herbiri için sayısız dilekçe, verdiğimiz için daha fazla uzatmayı gereksiz görüyoruz. Sonuç olarak, ortada bir "hukuk" ve "bağımsız mahkemeler" olgusu var ise ve dava bu temelde yürüyorsa, savunma üzerinde hiçbir sınırlandırma getirilemez. Bu durum dünyanın hiçbir yerinde görülmediği gibi yukarıda verdiğimiz örneklerinde mahkemenin özel tasarrufu olduğu düşüncesindeyiz.

Savunma belgelerinde "suç unsuru" olup olmadığı gibi bir kustasın öne sürülmesi, siyasi bir davada savunma hakkının kullandırılmaması çabasından başka bir anlama gelmesi mümkün değildir. Eğer "ortada bir siyasi dava yok" denilmek isteniyorsa, o zaman yargının ve iddianın temeli olan 146. madde içeriğine göre yargılamanın ortadan kaldırılması gerekir. Yoksa 146. maddeye göre hakkımızda özel ağırlaştırılmış hapis ve idam cezaları isteniyorsa yargılandığımız örgütümüzün tüm belge, kitap, dergi, bildirisi vs. yayınları

birtakım siyasi amaçlara göre kullanılıyor ve savcı tarafından her türlü çarpıtmaya tabi tutuluyorsa, ancak biz bunları, gerçek düşüncelerimizin ortaya konması ve savcının çarpıtmalarını çürütmek açısından istediğimizde verilmiyorsa, bir savunma hakkından ve mahkemelerin bağımsızlığından söz etmemiz zordur. Bu, "Biz sizi bu belgelerle suçlarız ama, size o belgeleri verip cevap hakkını kullandırtmayız" demektir.

Kaldı ki siyasi bir davada, davayı ilgilendiren belgeler hangi yasaya dayanılarak sanığa verilmaz. Mahkemeniz talebimizi reddederken niçin dayandığı maddeyi belirtmemiştir. Bu konudaki kararınızda daha önceki uygulamalarda ortaya çıkan gerekçe yaratma mantığının tezahürü olmuştur. Şöyle ki, talebimize karşılık önce aylarca "Bu tür belgeler dosyada yok, araştırıyoruz" denildi ve ne hikmetse iddianamede kullanılan belgeler aylarca bulunamadı, sonra da "yasak" denilerek talebimiz reddedildi. "Yasak" olduğu aylar öncesinden bilinmiyor muydu?

Açıktır ki tavır, önyargılı olup yasak değildir. Bu mantıkla savunma hakkımızdan söz etmek kolay değil. Nitekim hâlâ duruşmalara alınmayan bir kısım arkadaşımızın sadece teşhis sözkonusu olunca duruşmaya alınmak istenmesi, arkadaşların savunma hakkından yoksun olması, davanın adeta savcının iddiasını kanıtlamak için yapıldığı kaygısını kuvvetlendirmektedir.

Eğer heyetiniz bu mahkemede yasal bakımız olan savunma hakkını kullanırmama niyetindeyse diyecek bir şeyimiz yok.

Yok, eğer bu dava kuralına uygun ve yasal dayanakları içinde yürüyecekse, savunma hakkının kutsallığı ve güvence altında olması gerektiği kabullenilmeli ve uygulamada gösterilmelidir.

Ön yargıdan uzak ve mevcut uygulamaları gözönüne alarak, savunma aşamasının yaklaştığı şu günlerde biz sanıkların her türlü savunma güvencesini sağlayıp savunma olanaklarımızı elde etmemizi kolaylaştırmanızı ve bu yöndeki taleplerimizi yeniden gözden geçirmenizi talep ederiz.

10.3.1987

Dursun KARATAŞ
Bedri YAĞAN
Sinan KUKUL
İbrahim BİNGÖL
İbrahim ERDOĞAN

BAHAR GİBİ ÖLÜM

Bahara döndü
kış günleri
Bahara döndü
doğa Hızlı bir
devinimde
Ülkenin her yanı
Hızlı bir devinimde
Tüm dünya
Bedenime kan
doğaya can geldi
Doğa kabuk değiştirmekte
Bir yılan gibi

Çözüldü dağlarda buzlar
Yürüdü ağaç dalına özsu
Sürüldü nadasa kalan topraklar
Ekildi toprağa tohumlar
Olgunlaşmakta meyvalar
Çatlamakta
Döllenmiş yumurtalar
Ve güneşin altında
Her bir şey
Binbir görünmez ayaklarıyla devinimde
*

Gün, onüç Nisan
Gün
Döllenmiş toprak gibi
Gün
Filize durmuş tohum gibi

Verildi sözler
Hep bir ağızdan
Ve alındı karar
Coşkuyula
umutla
Bedenime kan
doğaya can geldi

Tutsak kılınmış ülkenin mavi
semalarının altında
Tel kafeslerin üzerinde Bir top
mermisi gibi patladı direniş çağrısı

Yükseldi
Demir parmaklıkların arasından
kızıl bir bayrak
Rengi kırmızı Bezi kefen bezimiz
Dikildi bir bayrak Kanımızla
kızılışıp rüzgarda savrulurken

Tutsak kılınmış ülkemin topraklarına
Ve tel kafeslerin üzerine Kana
bulanmış Ak bir güvercin

Kanat çırpı
gökyüzünün maviliğinde
usulca
Tutsak alınmış ülkenin
kızılılaşan semalarında Bir
özgürlük rüzgarı esti
Yayıldı dört bir yana
Yağmur yüklü bir bulut oldu
Can verdi Kurumuş
topraklara

Bereketli bir yağmur
Nisan yağmuru
kan damladı
bu yağmura ve
bir kıvılcım düştü Tutuştu
tutuşacak...

Verildi sözler Hep
bir ağızdan Alındı
karar
coşkuyula
umutla
Kapandı ağızlar Bir daha
açılmamacasına
utkuya dek
sözden başka
Her şeye

Ve dikildi
Cam gibi parıltıyan gözler
Karamsarlığın yığınların
inkarcılığın
teslimiyetin
Karartamadığı o büyük o
güçlü o kutsal ışığa

Yüzler
— Haykırıyor
Yüzler
— Çağırıyor
Yürüyor ve çağırıyor
"Gelin katılın bize
Gücümüze güç katın
Hızımıza hız"

Yüzler
toprağa düşen: tohum
Yüzler
kök salmış bir ağaç
Yüzler
Bir gökdelen
Yükseliyor kat kat

Onlar için mutluluk
Başkalarının mutluluğu için
Ölümü göze alabilmekte
Ellerinin tersiyle itip
Güzel vaadleri
Gözlerini kırpmadan
Daldılar ölüm ateşinin içine
Verilmişti sözler
Alınmıştı karar
Dönmek yok geri
İleri
Hep ileri Bir-
iki Bir-iki
Hep ileri
ölümsüzlük çemberine
varıncaya dek

Eski bir töredir bizde
Söz verildikten
Karar alındıktan gayrı
Sözünden dönen
Namerttir, bayındır
Olursa böylesi
Yüzüne tükürülmeye haklır

Yüzler
Yürüyor
çağırıyor
haykırıyor
"Gelin katılın bize
Gücümüze güç katın
Hızımıza hız"

Bir şimşek çaktı
Tel kafeslerin üzerinde
Çelik mavisine kesti koğuşlar
Ve ak gömütlerinde
Ak çarşaflarına sarılı ölüm yolcuları...

Sonra...
Her gök gürültüsü...
Hava
Yağdı yağacak
Kan damladı bu yağmura
Nisan Mayıs'a döndü
Yeşermekte kuruyan dal
Çatlamakta toprakta tohum
Olgunlaşmakta dalında meyva
Binbir görünmez ayaklarıyla
devinimde doğa
Mayıs dönecekler Haziran'a Yirmi
dokuz Mayıs sabahında Güneş sarı
ışıklarıyla Yıkarken tutsaklık
duvarlarını Aşama aşama İlerleyen
hareket Yeni bir rotaya giriyordu

Güneşin ilk ışıklarıyla
Ölüme giden
Bir zincir örülüyordu.

Tel kafeslerden yayılıyordu ses
dalga dalga
Esir alınan ülkemin
En ücra köşesine
Birbiri üzerine
Bir kurtuluş çağrısı
Bir özgürlük çağrısı gibi yankılandı
Onbirler ve sırada hazır bekleyenler
Ayağa kalkarken tam dünya
Kulaklarını tıkıyordu
Yanıbaşındaki sese
Beyinleri örümcek tutmuş
Gözlerinin ışığı sönmüş insanlar
Kaşıyarak uyanırken bedenlerini
Ölüme koşuyordu
Alev yüzlü
Cam gözlü
Özü öz
Sözü söz
Som altından değerli insanlar
Erim erim erirken yaz sıcaklığında
Onlar
Kulaklarını tıkayarak
Oturuyorlardı kahvaltı masalarında
ve avluda
avaz avaz bir çığlık
Yıkıyordu tutsaklık duvarlarını...
ir
Nisan Mayıs'a
Ve Mayıs
Sıcak Haziran'a döndü
Hava sıcak
Yüreklere ferah
Ağızlarında bir tek
kavga ve sevd türküleri!
Buğusu tüten
Yeni yakılmış
Sevda türküleri...
Yüzleri
Hafiften sarı ve solgun
Avurtlar çökük
Elmacık kemikler çıkık
Uzamış sanki biraz yüzleri
Kan çekilmiş dudaklarda
Bıçak suskusu gülümseyiş
Gözler geleceğin aynası
bir ışık seli
Yumruklarda
Kinin
öfkenin belirtisi
boğum boğum damarlar
Menevişlenen gözler
Gülümseyen dudaklarla
Yürüyor
Ölüm yolcuları
Ölümsüzlük çemberine,
*
Sıcak Haziran'ın
İlk yarısında
Bir beden soğuyordu
Kızıla kesmiş ak çarşafı üzerinde
Anarken şanlı büyük işçi direnişini
Tel kafeslerin altında
66

Tutsak edilmiş insanlar Ak
çarşafına sarınarak
Demir yığını gömütlerinde
bıçak suskusu gülümseyişleriyle
Son soluklarını salarak göğe Sıcak
yaz günlerinde, soğumaya
bırakıyorlardı bedenlerini Selam
olsun Mutluluğunu Başkalarının
mutluluğunda arayanlara...
Selam olsun
Emek için
Ölümü
Bir mevsim boyu
Yudum
yudum
Bir şarap gibi Altın
tastan içenlere
Örülen duvarları yıkarak
Gerilen tel örgüleri delerek
Bir özgürlük şarkısı gibi
Yankılandı ölüm haberleri
Beklenen
Güvercin gagasında bir pusula sanki
Beklenen Bir kadının En güzel
meyvesinin
habercisi, son çığlık... Beklenen Bir
ananın Bacakları arasındaki ilk
çığlık Beklenen Hem acı
Hem mutluluk yüklü
Bir haber.
ölüm değildi artık gelen Ölüm
musalla taşında bırakmıştı
son nefesini
Ölüm
Bir yokoluş değilse
Bir ölümsüzlük ağrısıydı artık.
Çökerken Onyedinci Haziran akşamı
Ağır bir perde gibi Doluşırken
akşam bulutları Aşarak bendleri
Kırıp parçalayarak duvarları Kızıla
bulanmış bir bıçak
saplandı yüreğimize
Kara bir bulut oluştu Tel kafeslerin
üzerinde Karaya ve kızıla kesti
duvarlar Karaya ve kızıla kesti
gözler
Kana bulanmış
Ak bir güvercin
Kanat çırpı
Tel kafeslerin üzerinde
Bir kez daha sıkıldı yumruklar Bir
kez daha haykırıldı

Ant içildi, kara haber üzerine
Kazındı
bir bir
Tel kafeslere Sarı
duvarlara
bilincimize Ve
yüreğimize... Acımız
utkunun sevincine
Sevincimiz acıya karıştı
Kan oldu gündüzler
geceler Kan oldu
Haziranlar
ve kan olacak onlara...
Havada bulut
Havada yağmur
Havada kar var
Kan yağıyor kafesin üstüne Havada
Apo, Haydar, Fatih, Hasan var Biz
varız havada... Bizler
Biz...
Hava sabahlara dek
Apo, Apo Fatih, Fatih
Haydar, Haydar
Hasan, Hasan
uğuldadı durdu
Hava toprak gibi
anaç bir kadın gibi
doğurgan
Koynu bizlerle dolu
ve yine aşka susamış
bir sevgili gibi davetkâr
Yüreğine doldurup en katıksız sevgileri
Uzandılar çırılçıplak
sırtüstü
aşkların en güzeline...
Ve bu aşkın
en güzel meyvası
ölümü yendi ölüm
sabahında...
Ölebiliyorsa insanlar ülkemizde
Çayını yudumlarcasına
Ölebiliyorsa gülümseyerek Sonu
gelmiş demektir Baskı ve zulüm
düzeninin Soyu tükenmiş
saltanatın Kaşlar çatık Yüreklere
volkan gibi Yumruklar boğum
boğum Fakat öyle kolay
gelmiyordu
bu ölüm
Ne bir kurşun yarısı Ne
bir kesik Ne bir damla kan
Eksilen her gram et
Çekilen her damla kan
Çürüten organ Ve ölüme
bir adım daha Ve zafere bir
adım daha...

Ocak 1987/Hami Özsoamar

SİNÖP MEKTUBU:

12 Eylül'le birlikte baskın, yasakların, şiddetin ve işkencenin kurumlaşma çabaları ülkenin her alanında kendini gösterirken bir dönemler tek muhalefet odağı ve halkımızın umudu insanların bulunduğu yerler olan ceza ve tutukevleri de bundan nasibini aldı.

Ülkede genel olarak estirilen terör fırtınasıyla tüm emekçi sınıflar ve tahakaların askerileştirilmesi ve pasifikasyonu yaşadıkları alanlara ilişkin "CIA" patentli politikalar uygulanarak başarılmaya çalışılmıştır.

Genel pasifikasyon nasibini alan bir kısım cezaevleri Amerikancı iç politikanın cezaevleri alanında halk güçlerinin bağımsızlık demokrasi mücadelelerini bastırmada ve cezaevlerinin tümünü pasifikasyona uğratmada deney ve tecrübe merkezleri olarak kullanılmıştır. Egemen güçler pasifize edilen cezaevlerinden edindikleri tecrübe ve deney birikimiyle halkımızın umut ışığı olarak kalmayı başarabilen direnişçilerin bulunduğu cezaevlerini teslim almayı Demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin sürdürüldüğü önemli bir alanı dumura uğratmayı amaçlamıştır. Yaşanan süreçteki bu tip yerlerin önemini bir işkenceci subay "Türkiye'nin kalbi burada (Sağmalcılar Askeri Cezaevi) atıyor," diyerek cunta açısından vurguluyordu. Gerçekten de bir kısım cezaevlerinde direnişçi güçlerin doğru devrimci politikaları, kararlı önderliğin varlığı, cuntanın deney merkezlerinden edindiği tecrübe ve deneye dayanan sindirme politikalarını ters yüz etmeye yetiyordu. Niyetini şehitler ve zaiüer vererek ödeyen direnişçiler bir yandan sol içinde çıkan oportunist teslimiyetçilik ve uzlaşmacılıkla savaşıp devrimci prestijini korumaya çabalarlarken, diğer yandan düşmanın azgın işkenceci kadro ve baskı politikalarına karşı mücadele bayrağını elden düşürmemeye çalışıyorlardı. Direnişçi mücadele egemenleri öylesine rahatsız ediyordu ki, cezaevlerindeki baskı ve işkence dışında yeni saldırılarla sahneye çıkıyorlardı.

Bir kısım basın yayın organları kullanılarak "terörizm" "işkence yok" edebiyatı topluma lanse ediliyor, böylece direnişçilerin toplumda kazandığı prestij kırılmaya çalışılıyordu. Bu saldırılar öylesine boyutlandı ki, "CIA'nın damgalı eşekleri olan "terör uzmanları" ülkemizde paneller forum-lar düzenleyerek yeni saldırı terörlerini üretiyor, cezaevi kadrolarına kavra-

tılıyordu. Akabinden uygulama merkezlerini terör ve bariz.... fırtınalarını estiriyorlardı.

"Terörizm" edebiyatını yapanların teröristliklerini göremeyen bir kısım aydın yazar çizer ürünlerinde devrimcileri karalamaya koro halinde katılıyorlardı. Bunlardan "babasının oğlu" olan bir iki zavallı Paul Hanze ve şürekasının ürettiği teorilerin etkisiyle geçmiş ve direnişçileri yargılama ukalalığına girerek kendi kendilerinin hüsrânını - direnişçileri karalayarak- sağlıyorlardı.

Ülkemiz halk tarihine, yaşanan bu dönemi direnişçiler için onurlu, egemen işkenceciler içinse insanlık onuru karşısında yenilgeyi uğradıkları dönem olarak geçecek, geçiyor.

Askeri cezaevlerindeki işkence ve egemen politikaları devrimci inanç ve mücadele ruhunu dumura uğratmak insanları düzenin gerici faşist sembollerine ve kurumlarını saygılı birer karşı devrimci propagandist haline getirmeyi amaçlıyordu. Aynı amaçlamanın salt insan kişiliğini ve onurunu dumura uğratıcı merkezleri olarak sivil cezaevlerini gösterebiliriz. Burada kalan insanların devrimcilerle geçmişten beri süregelen ilişkisi, bu ilişkilerin bilinçlenmeye hizmet etmesi egemenleri rahatsız ediyordu. Bundan dolayıdır ki sivil cezaevlerine yönelik baskı ve disiplin politikaları, "topluma kazandırma" "meslek edindirme" gibi masum ve insani propagandanın arkasına saklanarak rahat uygulama ortamı buldu ve amaç edinildi. Bu iki masum sloganın perdelediği tablo gayri insani sahnelerle dolu olmaya devam ediyor.

Düşünün bir kere, normal bir fabrikada işçinin onuruna, yaşamına, haklarına yönelik saldırının pervasızlığını bir de cezaevini açılış yaparak hukuki haklardan insani haklardan mahrum olduğu ortamı düşünün. Aynı mantık buralarda neler yapmaz ki. Cezaevlerini devletin karşılıksız iş gücü kaynağı ve sömürü alanı yapan mantığın insana verdiği değerini derecesini düşünün. Bunların üzerine fiili ve psikolojik baskıları ekleyerek tekrar düşünün. Bu tip insanların "topluma kazandırma", "meslek edindirme" sloganları arkasındaki gerçek yaşamlarını vehametini düşünün, düşünelim. İnsanları "topluma kazandırma"nın pratik ifadesini kısaca özetlersek baskı ve işkence yöntemleriyle (dayak, infaz yakma, gerici eğitim, hücre, zindan, mektup, ziyaret yasakları vs.) kişilik çözülüyor. Ardından insani duyarlılık yok ediliyor, devrimciliğe açık anti-faşist öz dumura uğrattılıyor, baskı ve şiddetin güdümlediği

gerici propagandalar ile eğitim programlarıyla yeni bir kişilik oluşturuluyor. Yozlaşmış, bencil, bunalımlı, muhbirliğe açık yeni kimlik egemenler için "ideal mahkum"a, "topluma kazandırılmış" mahkum tipine uyuyordu. Bu hale getirilen insanlar bir sonraki evrede "meslek edindirme" adı altında kölecî dönemin ilkel sömürü mantığıyla çalıştırılarak uslandırılıyor, meslek sahibi yapılıyorlardı. Koyunlaştırılan bu insanlara gerçekten de "meslek edindiriliyor" dışında bu mesleği devam ettirmesi için "şartlı tahliye" şantajıyla kurumlaşmayı başarıyorlardı. Tarihte görülmüş müdür bilinmez "muhbirliğin" "meslek edindirme" kurslarıyla başarıldığı ülkemizde başarıldı, bu başarı şartlı tahliyeyle kalıcı hale getirilmeye çalışılıyor.

Akla hayale gelmeyecek baskı ve işkence yöntemlerinin uygulaması egemenlerin kaçınılmaz olan şartlarını geciktirme çabası ve korkaklıklarının ifadesinden başka bir şey değildir. İnsandaki insanlık, örgütlenme, mücadele, dayanışma ruhu, siyasi kişilik, haksızlığa tepki, inançlara bağlılık vs. gayri insani sistemi tehdit eden özelliklerdir, işte egemen sınıfları panîge düşüren gerçeğin psikolojik yanı insanların devrimci mücadelesini rahat katılımını sağlayan özellik olmasından dolayı önemle ele alındığı, ters yüz edilmeye çalışıldı. Kişiliğin ters yüz edilme sürecinde "böl-yönet", "askerileştirme", "apolitikleştirme", "depresyon sağlama", "inançlarına ihanet ettirme", "baskı kısmen yumuşama-baskı", "saygın ve önder insanları kitlenin gözünde küçük düşürme", "yaşamı disipline etme", "şiddet ve propaganda" bombardımanı gibi bir dizi taktik hayata geçirilip sonuçları beklendi. Günümüzde kaba işkence kamuoyunu duyarlı kılan cezaevlerinde kısmen azalsa da, insanı psikolojik olarak etkileyen envaî çeşit işkence türü üretilerek işkence politikasının sağladığı (1) otoritenin devamı sağlandı, sağlanıyor. Peki kamuoyundan uzak sivil cezaevlerinde de durum kaba işkence açısından aynı mı? Hayır! En azından benim bulunduğum Sinop zindanı için bu böyle değil. Kaba işkence eskiden olduğu gibi "otorite tanısı" için yegane yöntem olarak kullanılıyor. İşkencecilerin "en cesur"u ve şefi başgardıyan Nevzat Açıkgöz ve alt kadrosundan 7-8 kişi bu işin "bunun için maş alıyoruz"unu çok iyi beceriyorlar.

Sinop Askeri Cezaevi'nde uygulanan faşist baskı ve disiplin yöntemleri bir kısım sivil "Sürgün Cezaevlerinde de üç aşağı, beş yukarı eksiksiz uygulamaları-

yonu uğrattıldı. Bu tip yerlerdeki örgüt-süzlük, kişilerin birbirine olan güvensizlikleri, ortak bilinçten yoksun oluşları, kültür ve bilinç seviyelerinin dezavantajları v.s... Bu insanları çok çabuk ege-men sınıfın politikalarının altında ezil-meye götürdü.

Bu ezilmeden nasibini alan yerlerden biri ve ünlüsü "Sinop Kalesi"dir. Kamuoyunda müdür Hamit Kaya'nın ustaca taktikleri ile oluşan "Sinop'ta pek sorun yok" imajı kesinlikle yanlış ve buradaki politikalara prim verir durumdadır. Oysa Sinop'un gerçeği, 78 yılı yangını ile başlayıp günümüze dek gelen süreçte bambaşka bir rotadadır. Yangının akabinde başlatılan -yavaş, yavaş- terör ve işkence yöntemleri mahkumu alabildiğine yüzdürmüş, tesis edilen bu durum adeta pasifikasyon geleneği yaratmıştır. O günden günümüze gelene dek geçen süreçte, Türkiye Cezaevlerinde uslanmamış (1) mahkumların "sür-gün ve ıslah" merkezi olarak hizmet (!) veren Sinop zindanındaki "pasifikasyon" çeşitli politika ve pratik yöntemlerle pekiştikçe pekişmiş, sonuçta "burası Sinop" gibi bir fobiye insanlar kendi kafalarında oluşturmuşlardır. Sinop'taki pervasızlık 12 Eylül'ün geliş-i ile dalbudak sarmış, cezaevinin "orta daire"si ve zindanları polis sorgusunun hizmetine sunulmuştur, işin ilginç yönü, bu sorgulama ve işkence seansları cezaevinde görevli gardiyanları da sokarak büyük bir "maksat devlet işi görül-sün"çülük yapılmış. Bu tip serbesttiy-leyaşamış ve sarhoşluğunun tadına var-mış bir gardiyan herhalde sivil mahku-mu "rehabilite" etmede çok objektif davranacaktır. Sivil mahkumu "topluma kazandır(acak)ma" olan bu korkak zavallılar, işkence seanslarında "aslan kesilirken" yenilgiyi tadınca "İnsanlar bizi niye sevmiyor?", "dışarıda dolaşır-ken nefretle bakıyorlar bize", "kimse selam vermiyor" diye topluma kazandırılması gerekenin kendileri olduğunu itiraf etmeden edemiyorlar.

Genellikle yerli köylülerden oluşan bu gardiyanlar "görev anında" alabil-diğine acımasız ve gayri insani olurken normal günlerde insanlık edebiyatını dillerinden düşürmezler. Aslında bilinç-sizliklerinin sonucu olarak müdür Hamit Kaya'nın her dediğini yapan işken-ce yapmayı bile görev olduğuna inanarak ifa eden zavallılardan başka bir şey değillerdir. İçlerinden Nevzat Açıkgoz, Hasan Kayıkçı, Sami Ayrar, Sami Yal-çın gibi baş gardiyanlar işkence ve bas-kı yöntemlerinde profesyoneldirler. Her yerde olduğu gibi işkence yapanlar gö-

nüllüler, görev adına yapanlar v.s ola-rak burada da sınıflandırılabilirler. Bu kadroların yetişmesinde baş mimar 1-Müdür Hamit Kaya göze çarpan ilk isimdir. Alabildiğine kurnaz ve kıvrak bir politika uygulayıcısı bir o kadar da acımasızlık gibi bir becerinin sahibidir. Bir insanın onun önünde eğilmesi tat-mak istediği en büyük zevktir. Sinop'a ilk geldiğimiz günün akşamı kapı altı de-nen yerde onlarca gardiyanın işkence uygulamalarını yaşarken -dört kişiydik-bu zat bizi zuladan seyrediyormuş. Tek tip elbise giydirmek için bize işkence yaptırın bu içişi ondokuz günlük zindan ve hücre uygulamalarının sonunda ilk karşılaşmalarımızda gerçek yüzünü or-taya çıkardı. Bir gardiyanın tabiri ile "Büyük Hamif'in ismarladığı çayı içe-riken -sonra içtiğime pişman oldum, zira bu tür şeyleri de araç olarak kullanıyordun- aynen şöyle diyor: "A., tek tip elbise giymemeyi onur meselesi yapıyorsun. Biz de sana "zorla" -aynı girişteki gibi- giydirmeyi "onur" mese-lesi yapıyoruz..." "Bu cezaevinde senin gibisi yok. Karadenizliliğinin () verdi-ği hırçınlık var, bu ikisinin ortasını bul-alım." vb. İlk konuşmamızda pervasız-ca işkenceyi savunurken, onur denen erdemden ne anladığını da sergiliyor-du. Yine Hamit Kaya'nın öğrencisi ol-duğunu zannettiğim 2. Müdür Ahmet Borucuoğlu bir işkence uygulamasının ardından bu konudaki aynı çerçeveli görüşlerini dile getiriyordu: "Sen bize" neden işkence yapıyorsunuz?" diye kı-zıyorsun. Oysa sen de bizim amirliğimi-zi ve emirlerimizi kabul etmeyerek bi-ze objektif olarak işkence yapmış olu-yorsun." Bu laf karşısında Adalet Ba-kanı'na birkaç soru sormayı içimden geçiriyordum. Zira muhataplarım ya al-ternatif politika ürettiklerini zannedip "gaz" yapıyor ya da bilinçsiz insanlar-dır anlaşıyoruz.

Sorularım şunlar olabilir: Mahkum-larınızı rehabilite (!) etmeyi düşünürken acaba kendi kadrolarınızı gerçek bir rehabiliteye tabi tutmayı düşünüyor musunuz? Örneğin onur ve işkence kavramlarının ne olduğu sorusu ile başlanabilir. Suçu gardiyanlara atıp sorumluluktan kaçan müdürleri de rehabilite etmek düşünülmalıdır.

İşkence yapan ve yaptıran Anayasa ve Uluslararası İnsan hak belgelerinin insanlara tanıdığı hakları -dilekçe hakkı, haber öğrenme hakkı, düşünme ve pratik ifadesi hakkı, mektuplaşma ve haberleşme hakkı, bilim öğrenme hakkı v.s...-Hiçe sayan kadrolarınızı rehabi-lite etmeyi düşünüyor musunuz? Bırakalım siyasi tavrı veya tüzük dışı

davranışları, tınak kesen bir mahku-ma "gece tınak kesmek yasak, ısıklık çal-mak yasak, şeytanlar gelir" diyen man-tığı rehabilite etmeyi düşünüyor mu-sunuz?

Şarkı mırıldandı diye bir mahkuma işkence yapan ve yaptıran kadrolarını-zı rehabilite etmeyi düşünüyor mu-sunuz?

Aynı durumda o ünlü rehabilitenin gereği olarak insanlar karşılıksız, bir fa şımda komik bir ücretle -%80'i iaaş be-deli diye geri alınıyor, çalıştırılıyor. Bu uygulamayı teorikleştiren mantığı ve kafayı rehabilite etmeyi düşünüyor mu sunuz? Bu soruları yüzlerce çoğaltarak rehabilite edilmesi gerekenlerin kimler olduğunu kamuoyuna anlatmaya gerek yok, zira biliniyor.

Gelelim Sinop zindanının ununa ya-raşır uygulama ve koşullarına. İşkence uygulamaları bu uygulama genelde ol-duğu gibi kaba dayak, falaka tokatla-yarak aşağılama bir dönem jandarmaya dövdürme gibi fiili işkencenin görtü-nen klasikleri... Genellikle kısım veya blok başgardiyanlığı yer olarak seçilir. Burası tatmin edici olmazsa kapı altı denen yerde esaslı uygulamalar ve zindana atılır, ta ki, işkence izleri kaybolana kadar -Oradan çıkana dek zindan ve önündeki koridor yaşamı devam eder. En küçük bir itiraz veya müdürlüğü ki-dıran davranış dilekçeyle uygulamaları anlatma işkence nedeni olabilir. Veya bir mektubunda geçen kelime müdürü kızdırmış mıdır. Baş gardiyanla talimat verilir. Bir bahane yaratılarak örneğin muhbir ve provakotörleşmiş siviller bunda araç olabilir. İşkence yapmanın zeminini düşünen müdürde duygularını tatmin etmiş olur. Bu da yetmezse, yasaklar gündeme sokulur, özellikle sivil ve pasifize edilmiş siyasi mahkumlar bu uygulamalara pervasızca hedef yapılırlar. Fiili işkence olur da psikolojik olanı eksik edilir mi! Onun da çok çeşidi bizden ayrı olan bölümlerde mevcuttur. Baskı ve işkence yöntemlerinin yoğunluğu bir kısım insanları bunalımlı insanlar haline getirmiştir. Bu insan-lardan geçen yıl birisi de 1. müşahedede intihar etti. "İnfaz Yasası'ndan ya-rarlanamadığı için intihar etti" diye açıklanan M.Şenol'un intiharının gerçek nedeni İnfaz Yasası değil, koşulların ağır oluşunun verdiği bunalımdandır. Baskı politikaları öylesine bunalıtmış ki, insanları o dönemler kurtuluşu afta arayanlar çoğunlukta idi. İşte Mehmet Şenol da buradaki koşullardan kurtul-manın umudunu afta görmüş, gerçek-leşmeyince de kendi yaşamına -koşullara katlanamayacağını- anla-ya-

rak son vermiştir. M.Şenol'un intihar ettiği dönemde ben 2. müşahede ka hıyordum ki, bize yaklaşım diğer insanlara orana göre, kat kat yumuşaktır. Zor yoluyla yıldırılamayacağımız anlaşıldığından böyledi. Yine de bizim ya şadığımız koşullarda birkaç yasak örneği vereyim: Yandaki hücre ile yüksek sesle konuşmak arka sırada kalanlarla konuşmak gardiyanın paşa gönlüne itaatsizlik, türkü mırıldanmak (bu "suç"tan dolayı geldiğimiz ayında kapı altına götürüldüm "malum işkencelere" tabi tutuldum.) Isık çılmak (şeytanlar gelir), geceleyin tırnak kesmek (şeytanlar), satranç, ayna, krem, masa, ile ricı basın, yayın v.s.... yasaktır. Bu bizim koşullarımızdır. Ne de olsa Hamit kafasına göre "ası"idik, "zor" yolu ile "yola gelmemiz" zordu. Nötröleze olabilmemiz için sıkılamak gerekirdi. Yine de bir parmak bal çalmayı ihmal etmedi. M.Şenol'un alacağı bir parmak ballık durumu da maalesef yoktu. Daha geçen günlerde bir tutukluya okuması için roman verdiğimden dolayı işkence gördüm. Nasıl bir mantıksa, bana serbest olan bir başkasına yasaklanıyor. Ve ben de bir yıldır bütün alışverişlerin yapıldığı yerde kitap vererek "suç" hem de "disiplin suç"u görevli gardiyanın emirlerine itaatsizlik işlemiş oluyorum. Bu olay şöyle gelişti: Her zaman ki gibi görüldü damgası yiyen yayımları burada kalan birkaç mahkuma okuması için veriyorum. Arkamızdaki hücrelerden birinden kitap isteniyor, ben de yolluyorum. Aradan yarım saat geçiyor baş gardiyan Hamza Acar, elin de kitaplarla geliyor, hakaret v.s. ile ki tapları sırtına fırlatıp, "sana gösteririm ..." v.b. tehditlerle uzaklaşıyor. Ertesi sabah "göstereceği şeyi" sorduğumda "seni müdür çağırıyor" diyerek kapı altına götürüyor. Burada başgardiyan Nevzat Açıkgöz ile işkence, onur kırıcı arama, zorla saç kesme gibi uygulamaları yapıyorlar, peşinden zindan denilen iğrenç yere atıyorlar. Protesto ve çıkarılmak için açlık grevine başladım. Zindan hücre denen bu yerde hiçbir insani yan yok. Su içmek için bardak bile yasak! Ayrıca bu bölüme bakan gardiyanlar adama göre aperi tif işkence de yapma yetkisine sahiplerdir. Üçüncü gününde 2. müdür Ahmet Boruoğlu çağırıyor, "Üç ay mektup yasağı" aldığını "tebliğ" ediyor. Keyfiyetin ve pervasızlığın had safhada olduğu yerde zindandan çıkarılma ve kaldırılmış müşahede hücrelerine gitmemden sonra protesto "AG" son buldu.

İnsanlara işkence veya uygulamala-

ra ilişkin şikayet suç duyurusu vls. haklarımızı kullanamıyoruz. Zira buradan hiçbir makama şikayet dilekçesi yollanmasına izin vermiyorlar. Ayrıca yazanların -her şeyi göze alıp- dilekçeleri işleme konmuyor, işkence izleri kaybolana dek de zindandan kesinlikle çıkarılmıyor, insanlar doktor ise işkence v.s. şikayetlerine kulak tıkıyor.

Zindan ve hücre. Bu iki mekanın içiçe olmasından dolayı zindanda kalan insan doğal olarak da ışıklı olan hücrede de kalıyor. Zindan denen yer tamamen karanlık, ısıtılmış oksijensiz -pencere yok- pis böcek ve fare dolu. Nem oranının çok yüksek oluşuna ek olarak havasız oluşundan dolayı kalan insanların ciğer hastası olmalarına neden oluyor. Hücre namı diğer "geçici koğuş", "malta", zindan hücrelerinin önündeki büyük ve ampul yanan boşluktu. Her iki mekanda da insanlar beton üzerinde yatırılır. Adamına göre ıslak ve pis bir yatak verilme yoluna gidiyorlar. Bizim kaldığımız dönemde ıslak bir yatak verildi. Kuru da olsa farketmiyordu, ısısı, nemi kısa sürede yatağı yatıl maz hale getiriyordu. Zindan denen hücrelerde ranza var, yatak yok. Buraya atılan insanlar hiçbir hakka sahip değildir. Tabak ve kaşık dışında hiçbir zaruri ihtiyaç verilmez. Bir keresinde su bardağı istedim, bir de fare çok olduğu için ekmeği koyabileceğim bir naylon poşet, ikisi de yasak dendi. Para, çay, gazete ve bu tip şeyler lükstür, bu yasak mantığına göre. Bir konuşmamızda 2. Müdür Ahmet Borucuoğlu'na "Su bardağı neden yasak. Böylesi bir uygulama zannetmiyorum bir başka yerde olsun?" sorusunu sordum, aynen şu cevabı veriyor: "Eeeee..A.... başka nasıl caydırıcı olacak buralar." Bakanlık yetkililerinin, kamuoyunu aldatmak için öne sürdüğü "Binalar çok eski" ondan dolaydır hücrelerin ölümsüzlüğü savı tamamen uygulamaları örtülemek içindir. Zaten karşı çıkılan binanın niteliği değil, uygulamalarda en kötü - bilerek te düzeltilmeyen- yer ve iğrenç yöntemlerle insanlara işkence çektilmesi eylemidir. Buralara atılan insanlar tamamen keyfi ve kişisel kararlarla atılırlar. Oysa buna hakları yoktur. Tamamen yasa dışı yollarla uygulanıyor, sıkışıldı mı da, beş dakika içinde "disiplin kurulu" kararı alınarak (!) kitabına uyduruluyor. Adana hücreleri kamuoyunda oldukça iz bıraktı. Oysa, Sinop kalesinin sistemli kanalizasyon sesiyle dolu zindanları Adana cezaevindeki hücrelerden kat kat daha korkunç ve tehlikelidir. Sağlık sorunları -Sinop cezaevinde hastaların revirde- görülenlerin

anlattığına göre, çok temiz bir reviri varmış. Ancak bugüne dek burada kalmak kimseye nasip olmadı. Revirin işlevi teftişlerde göz boyamaktır, tutulması gerekirken bizim kaldığımız havasız, penceresiz tuvaleti içinde, nemli hücrelerden birine atılıyorlar. Veremli, astımlı v.s.hastalarla aynı havayı solumak zorunda kalıyoruz.

Doktor ihtiyacına cevap alabilmek için "dilekçe yazarsan muayene olursun, yazmazsan yok." Uygulamadan dolayı ihtiyacımızı nasıl kişiliğimize saldırmaya aracı haline getirildiğini söylemek istiyorum. Bizzat Doktor Turgay Türk'den aldığım yanıt buydu. Şu an askerde olan cezaevi doktoru T.Türk, "hipokrat yemini yapmış bir tabib olmanın sorumluluğunu yerine getirmesi gerekirken, disiplin subayımıcasına davranmayı uygun görüyor, "ön iliklemedi" diye hastasını muayene etmeyen "sigara içen" "içmeyen" gibi ilkelce ayırımlarla hastayla ilgilenme derecesini belirleyen işkence uygulamalarında duyarsız kalıp, daha da ötesi alet olan bir zattır cezaevi doktoru. Bazen öyle oluyor ki, aylarca doktor bulunamıyor. Doktor talebimiz "izinde" denilerek geçiştiriliyor. Ayrıca mesai saati dışında -insanın hastalanması fabrika ile karıştırılıyor sanırım- hastalanmayacak ilaç ihtiyacını talep etmeyeceksin. Zira mesai bitmiştir! "Sana nereden ilaç, doktor bulalım". Orjinalliklerle satın alınan ilaçlar konusundaelemek lazım. Burada ilaç Bakanlık ödeneği ile değil, kendi paranla alınır. Ona da "dilekçe yazdırsan" olur. Satın alınan veya doktorun verdiği ilaçlar tutukluya verilmez. İlaç dağıtımı da başlıbaşına insan kişiliğini disipline etme ve psikolojik işkence açısından bilinçsiz bir görevlinin kaprislerine terk edilmiş durumda.

Kaldığımız hücreler insan sağlığı açısından olumsuz olmasına rağmen havalandırma dışında kalan yirmi saat içinde buralarda kilitle kalmak durumunda-yız, müsait olmasına rağmen havalandırma talebimizde belirttiğimiz günboyu çıkarılma keyfi olarak kabul edilmedi. Biz buraya geldiğimiz zaman, yirmi kişi -7'si idamlıktı- gün boyunca çıkarılıyordu. Bizim gelişimizle birlikte bu hak gaspedildi, idamlıklar başka bölümlere dağıtıldı- tecrit politikasının gereği. Burada devrimci tutsaklar birbirinden tecrit edilmiş durumda, insana hasret, arkadaşaya hasret yaşayanlarımız var. Yasadışı bir -uygulama olmasına rağmen, Hamit Kaya'nın temel politikasıdır. Biz üç idamlık yanyana kalıyoruz, başka da insan görmüyoruz. Havalandırma iki saate indi. Zar zor bu süreyi

ortalama 3-3.5 saate çıkardılar. Kışın soğuşunda "kömür yok", "bitti" diyerek insanlar soğukla "ıslah" edilmeye çalışıldı. Grip salgını başlayınca beyefendilerin ısındıkları sobaların başında banyo yapanların yarım saat kalmasına izin verdiler.

Dilekçe sorunu öncelikle ciddi bir olay olan ve anayasal hak olan dilekçeyi SinopCezaevi İdaresinin faşist disiplin politikasının aracı haline getirip, keyfi olarak bu hakla alay ettiğini ifade edeyim. Aklına ne gelirse gelsin, "yaz bir dilekçe bakınız"la karşılıyor. Örneğin idarede paran var ve sana lazım. Bu parayı alabilmen ve nereye harcaman gerektiğini bildirirken koşulu ile "dilekçe yazarak" alabilirsin ancak.

Bu arada haftada altı bin lira verildiğini belirtiyim. Üç kişiyiz. İki kişinin parası gelmediği zamanlar, idarede fazla parası olmasına rağmen üçüncü arkadaşada "6" bin lira dışında para verildiğini ve bu parayla üç kişi bi hafta yaşamak zorunda kaldığımızı belirtelim. Güya faiz gelirleri "sosyal faaliyetlerde" kullanılıyormuş. (!) Aslında hiçbir sosyal faaliyet olmadığı gibi parasız olan herhangi bir şey de görmedik. Yemek tabağımızdan tutun da, idarenin yemek karavanasında kullanılan deterjana kadar parasını mahkum ödüyor. Kısaca idare herşeyde dilekçe dayatması getirerek sorunları çözümsüz bırakma yoluna gidiyor, bununla da kendi devletin dilekçe yasalarını denene etmiş oluyor. Pervasızlık bu kadarla kalsa iyi. Bazı durumlarda ise, tam tersi işliyor, yazılan dilekçeye karşılık verilmiyor, üst makamlara yazılan dilekçeler işkence ve baskı nedenlerinden birisidir diye işleme konulmuyor, yırtılıyor. Bakanlığa ve savcılığa çeşitli kereler yazdığım dilekçeler işleme sokulmadı "yok" edildi.

Mektup sorunu: Bu sorunu çok yönüyle birkaç cümlelik ifadelerle anlatayım. Sinop cezaevinden başka bir yere giden insan Sinop'ta kalan birine mektup yazarsa/ içeri verilmez. Mektuplarımızı inceleyen ikinci Müdür Hikmet Borucuoğlu, fobi derecesine varan bir şüpheliğine sahip. Bu yüzden bir kısım mektuplarımız bu kişice "açık" aramalara gidiyor. Yani yok ediliyor. Üst makamlara bu konudaki şikayeti önlemek için bir iki mektubu disiplin kurulu kararıyla imha edip belgeliyor. Şikayetlerde bu mektupların belgesini gösterip "başka yok, yalan söyleniyor" diyebiliyorlar. Oysa birçok mektubumuz yollanmıyor, gelenler verilmiyor, yollananlar da bekletiliyor. Tüzükte yer alan "sakıncalı" mektupları imha et-

me yetkisini öylesine keyfi kullanıyorlar ki, şaşırtıyorlar insanı. Mektupta yer alan bir iki kelimeyi tek başına ele alıyor, işine geldiği gibi yorumlayıp tutanakla mektubu imha ediyor. Mektup imha edildiği için hakkını bir üst mercede arama yoluna gidemiyorsun. Zira tutanakta geçenlerin yalan dolan olduğunu iddia etmekten öte bir belge yok ortada, tşte böylesi bir imha sonunda "üç ay mektup yasağı" aldım. Kararda mektup yasağı denmesine rağmen buna telgraf ve yılbaşı kartını da cezaevi ikinci Müdürü A.Borucuoğlu uygulamaya dahil etti. Yanımdaki arkadaş evel telgraf çekti, bizim eve olduğu için aynı şahıs kendini anayasanın üzerine çıkararak "A...nin yerine yolluyorsun yasak!" Arkadaşın aneme tel çekmesi ve yeni yılını kutlaması ve benim mektup yasağı aldığımı, meraklanmamaları gerektiğini söylemesi kadar doğal ne olabilir. Oysa, A.Borucuoğlu'nun kafasındaki keyfiyet Sinop'a özgü "yasakladın buna tahammülü yoktu, işin ilginç yanı, yaptıkları işkence ve peşinden gelen uygulamaları dışarı anlatırım kaygısıyla mektup ve telgrafla ailemi çağırmanı engelleyen "3 aylık" mektup yasağının herşeyi ile mevzuat dışı ve yasa dışı tutanak ve yalandan oluşmasıydı. Ne savunmam soruldu. Ne yasak tebliğ edildi. Ne de karar sureti -itiraz için gerekli olan- elime geçti. Kendi yasa ve yönetmeliklerine tahammül edemeyen bir "klinik keyfiyet" mevcut Sinop zindanlarında.

Basın-yayın sorunu: Genelde egemen olan keyfi uygulamalar bu alanda da had safhada diyebilirim. Cezaevi ile ilgili haber çıkarsa cezaevinde bulunan bir mahkumun ismi çıkarsa, insan haklarını ilgilendiren konularda haber çıkarsa, davalarımıza ilişkin haber çıkarsa, v.s... O günkü gazete veya o haftaki, ayki, dergi içeri verilmez. Bütün bunlara ek olarak keyfi yasaklarla nisanlara psikolojik işkence ve eziyet yapmada basın-yayın bir araç olarak kullanılıyor. Özellikle insan haklarını ilgilendiren konulardaki yayınlar sansüre takılıyor. Cezaevi Müdürü Hamit Kaya'nın Cumhuriyet gazetesindeki mülakatı ve Barış Çan'ın cezaevini ziyaret edişine, bizim Sinop'a sevkimize ilişkin çıkan haberleri taşıyan gazeteler içeri sakıncalı gerekçesiyle verilmedi. Bu yasaklamalar günümüze gelene dek devam etti, ediyor. "Cumhuriyet, Milliyet, Güneş, Hürriyet" gazeteleri geldiğimiz günden bugüne dek (C-17, M-4, G-5, H-7) bir kez içeri verilmedi. Gerekçe hep aynı "sakıncalı". 2. Müdüre bunun bir anayasal suç olduğunu söylediğim hal-

de, bu uygulama sürdü sürüyor. Aynı akıbete haftalık dergiler "Nokta", "Yeni Gündem", "2000'e Doğru" (tamamen yasaklandı, idamlarla ilgili sayıdan itibaren) aynı mantığa dönem, dönem kurban ediliyorum. Aylık dergilerde aynı şekilde "Gün", "B.Sanat", "Yeni Çözüm", "Yarın" (tamamen yasak) aynı politikanın kurbanı oluyorlar dönem dönem. En son, Nokta Dergisi'nde "İsmim geçiyor" diye sakıncalı bulundu. M.Sanat'ta karikatürüm yayımlandı diye yasaklandı. Daha bir yığın orijinallikler... Kitap konusu da aynı biçimde. İnsan haklarını ilgilendiren yayınlar "Kesinlikle Yasak". Buna ek olarak inceleyen kafasına ters düşen kitap olursa yasaklandı demektir.

Diğer sorun ve uygulamalar: Yemekler alabildiğine bozuk ve çeşitsiz. Sabah kahvaltıları, "Adalet Bakanı'nın Fransız mutfağı değil ki" sözüne uygun sadece iki kaşık reçel veya bir tas çorba gibi tek "çeşit"tir. Kantinde ise nereden bozuk mal varsa, onlar satılıyor, üstelik çeşit açısından ihtiyaçların çok altındadır. Ayna yasak, krem yasak, sarıranç yasak v.s... Hamit Kaya, kendi kafasından ürettiği bir talimatla cezaevini ayrıcalıklı, ayrıcalıksız olarak kategoriye ayırıp yönetiyor. Çocuk cezaevinde -yemek duası zorla İstiklal Marşı uygulamaları devam ediyor. Çocuk cezaevinin başgardıyanı Sami Ayran'ı her gördüğünde elinde ünlü sopalardan biriyle doluyor. İnsanları muhbirliğe ve birtakım iğrenç uygulamalara "infaz yakma tehdidiyle" zorlama ve yaptırma geçerli politikalandır. "Şeker yasak" niye? "Bakanlık emri!" Çay her yerde mahkuma satılırken, burada ikinci bir ele satılıyor. Böylece çifte sömürünün bindiği çay (!) bize ulaşmış oluyor, ön ilikleme bazı tutuklulara çamur atarak birbirleri ile olan arkadaşlıklarını engelleme böl-yönet'in gereğini yerine getirme!... sonulları üst makamlara iletirken var olan haklarımızı da gaspederiz" türü şantajlar siyasislerin sivil mahkum gözindeki saygınlığını yok etmek için iğrenç "çamur atmaları" tam tersi de oluyor.

Aslında sonuç olarak özetlemeye çalıştığım ve fazla ayrıntısına girmeden anlattığım sorunlar özellikle sivil mahkumlar için büyük oranda geçerlidir. Sinop'un özü budur. "Ağzımıza çalınan bir parmak bal"ın oluşturduğu rahavet sessiz kalmamızı getirdi. Kamuoyundan özür dileyerek Sinop gerçeğini sunuyorum.

Ahmet ERHAN
31.3.1987

Filistinli insanların mücadelesine il-

**Geri Döneceğiz
Mülteci Kamplarında
Filistinli Kadınlar**

gisiz kalmak olanaksız, bu, gün geçtikçe daha açık seçik görülüyor. Çünkü bu savaş dar anlamda İsrail'e, ordaki gerici güçlere karşı, geniş anlamda emperyalizme ve emperyalist-faşizme karşıdır. Sürgünün gurbetinde kanayan Filistinliler için bu mücadele bir "yaşama biçimi" olmuştur artık.

İşte, "GERİ DÖNECEĞİZ- Mülteci Kamplarında Filistinli Kadınlar", isimli kitap, Ingela Bendt ve James Downing'in mülteci kamplarındaki (özellikle Reşidiye) Filistinli insanların (Öncelikle Kadınların) yaşama biçimleri, koşulları, gelenekleri ve inançlarıyla gözler önüne serdikleri izlenimleridir.

Sunuş yazısında FKÖ'nün Türkiye Temsilcisi Ebu Firas şöyle diyor:

"FKÖ'nün tüm mücadele alanları da Filistinli kadınlar temel bir role sahiptir.

Politik, toplumsal ve ekonomik mücadelede olduğu gibi, silahlı mücadelede özgürlük savaşçılarıyla yanyanadırlar, (Filistin kıyılarındaki işgalcilere karşı 1972'deki tarihi operasyonu yöneten Dalal Mugrabi bu örneklerden biridir.)"

Evet kadınlar, mücadelede en çok örselenendirler. Bir yandan "gelenekleri" yıkmak için savaşmak, bir yandan çok doğurup, büyütüp savaşa (ölüme) yollamak, bir yandan da erkekleriyle beraber omuz omuza mücadele etmek. İşte bunlar Filistinli kadının "yazgısı"dır sanki.

I.Bendt ve J.Downing neden kadınları seçtiklerini giriş yazısında şöyle açıklıyorlar:

"Bu kitabın ağırlığı Filistin mülteci kamplarındaki kadınlarda olacak. Birçoğu 1948'deki büyük göçü yaşamış, diğerleri sürgünde doğmuş. Erkekler gibi onlar da yuvalarına dönmeye çalışıyorlar. Kadınları yazmayı seçtik, çünkü onlar hakkında pek az şey yazıldı şimdiye kadar."

Bu bir gerçektir, hem de çarpıcı bir gerçektir. Filistin halkının özgürlük savaşının Ortadoğu'daki çelişkileri ortaya çıkarması gibi.

Filistin Kadınlar Genel Birliği'nin dönem başkanı, kadın şair Maj Sayyegh, kendi yaşamlarından çıkıp, evrensellige varan duygularını şöyle dile getiriyor.

"Filistinli bir kadın olmanın daima çok özel bir anlamı oknustur benim için. Bilir misiniz, bazen saydam bir varlık gibi hissedirim kendimi... Bütün dünyayı içime alabilirim. Dünyanın tüm dertlerini, acılarını. Bu bana her gün, her saniye gözlerimin önünde olan her şeyin bilincini kazandırır. Diğer insanların sorunlarına ve aşağılanmalarına karşı duyarlıyım. Kendi insanları için hissettiklerimi, onlar.... dünyanın tüm ezilen kısınları için de hissedirim. Diğer Filistinlilerin de aynı şeyi düşündüğünden, diğer kısınların sorunlarıyla daha fazla uğraştıklarından eminim. Burada insanlar çok bilinçlidirler ve bu, yaşamlarının her anında yapmaları gereken bir şeyler olduğuna inanmaları anlamına gelir."

Filistin Kadınlar Birliği'nin bölge sorumlusu, 23 yaşındaki Muna'yla birlikte mülteci kamplarının arasından geçerek Reşidiye'ye varan iki gazetecinin dikkatini, bombalanmış, terk edilmiş evler ve duvarlardaki "Kahrolsun emperyalizm", "Filistin, senin halkın geliyor", "Zafere kadar devrim" yazıları çeken. Altı hafta kaldıkları bu kampta, birçok şeye şahit oluyorlar. Dikkatlerini ilk çeken Filistin insanının feodal yapısını koruması ya da korumaya çalışması oluyor. Muna'nın anlattıklarıyla daha da netleşiyor bu.

"Filistin, gördüğünüz gibi ataerkil bir toplumdur ve insanların hâlâ bu geleneklerin kısıncasında yaşar. Ne yazık ki, kadınlar kendilerini feda etmek zorunda kaldılar. Filistinli liderlerimize bakın hepsi erkek. Kadınların kurtuluş mücadelesinin, ulusal kurtuluş savaşının yoluna çıkmaması gerektiğini ve beklemesi gereken bir sorun olduğunu düşünüyorlar. Oysa ben, her ikisinin omuz omuza yürüyebileceğini düşünüyorum. Fakat, bu hiç de kolay değil. Burada bir süre daha kalırsanız, siz de göreceksiniz." Bendt ve Downing bunun-

la birlikte birçok şeyi daha görüyorlar. Gözyaşının hançere dönüşmesini görür gibi.

Filistinli kadın öylesine inanmış ve öylesine mücadelecidir ki, kendi güvenesi olan altınlarını satıp silah ahr, doğurduğu çocuğunu devrim için, kurtuluş için yetiştirir. İşte FKÖ gerillalarından Halit, anasını şöyle anlatıyor, gözleri yaşarak:

"O bana direnmenin ne demek olduğunu öğretti. Anneler çocukların ilk öğretmenidir. Devrimin ne anlama geldiğini öğrenmeme o yardım etti. Her zaman Filistin'den bahsetti. Devrimi desteklememizi ve Filistin'e dönmek için savaşmanın bizim ilk görevimiz olduğunu hatırlattı..."

Çocukların nasıl yürümeyi öğrendikleri belli bir şeydir. Önce emekleme, ardından anne, baba'nın elinden tutarak ilk adımı atma, daha sonraları serbestçe yürüyebilme. Genellikle böyle oluyor ama, Mülteci kamplarında Filistinli bebeler daha kestirme yoldan öğreniyor yürümeyi.

"Um Fahdi, çocuklara yatmalarını söylüyor. Yatak odasındaki yaramazlıklarını ve yatağın üstünde zıplayıp duran dört yaşındaki kızı Cemile'yi sessizce süzüp tatlı tatlı gülümsüyor. 'Cemile'nin yürümeyi nasıl öğrendiğini anlatayım' diyor. 'Savaş sırasındaydı, ve Cemile bir yaşını daha yeni doldurmuştu. Bir gece saldırısında evimiz bombalandı. Bombalardan biri yan duvara, biri tavana düştü. Sığınmak için mutfağa koştuk, ama kargaşa içinde Cemile'yi yatağından unuttuk. Kocam onun içeride kaldığını farkedip geri döndü ama, Cemile'yi yatağından bulamamış. Telaşa çevresine takındığından karşı kapının eşiğinde ayakta durup ağladığını görmüş. Hayatında ilk defa kendi başına ayağa kalkıp, yürüyerek odanın dışına çıkmıştı...' Savaş boyunca faşistlerin tek sloganı vardı: 'Önce çocukları vurun ki, asker olacak kadar büyüyemesinler.' Bu yüzden Filistinli çocukları hep arkalarından vurdular."

Gerilla Muhammed ve silah öğrencisi Zahra'nın düğünleri Filistinlilerin yaşamlarının bir kesiti sanki. Makinalı tüfeklerle şarkı söyleyip dans eden erkekler, Kalaşnikof adına yazılan şarkılar. Şahira'nın dans ederek söylediği şarkı ne kadar çok inanmış olduklarını gösteriyor bize.

"Sefaletin simgesi
Zincirlerimi kırdım! Çektiğim
acılara sebep olan,
İşkencecileri defettim.
Hücremden dışarı çıktım!

Bizler El Fetih'in çocuklarıyız...
Onun fedai ordusu, Dönüş
yolumuzu gösterdi!"

1979 Ocak'ında israililer, Reşidiye'-
ye ve Burc el-Şimali kamplarını günler-
ce bombalarlar. Kamp yerle bir edilir,
insanların çoğu göçer.

"Her yerde cam kırıklarını ve moloz-
ları süpüren, şiltelerini düzelten, temiz-
lik yapan kadınları gördük. Yaşlılar, sa-
dece olan bitenleri izliyorlar. Onlar bir
kez daha göç etmek için çok yorgun ol-
duklarından kalmışlar. Yaşlı bir adam
kendisi halinde, avlusunda kökleri kop-
muş bir asma çardağının altına otur-
muş nargile içiyor. Bir başka avluda
yaşlı bir kadın, kucağında makinalı tü-
feği, birkaç askerle çay içiyordu. Yer-
lerde kan izleri ve kanlı kumaş parça-
ları vardı. Yerde açılan çukurlardan
hâlâ fosforlu bombaların dumanı yük-
seliyor, bombalar evleri aydınlatırken,
bizi saran duman sanki ciğerlerimizi
deliyordu. Hasar gören evlerin sayısı gi-
dereken artıyor...yirmi...otuz...yedi...altı-
mışbeş... Bombalanmış son eve girdiği-
mizde duvardaki büyük oyuklardan,
batmakta olan güneşin kırmızıya boya-
dığı göğü ve Akdeniz'i gördük..."

Kitabı bitirirken karşımıza çıkan Fi-
listin tarihiyle, bir kez daha anlıyoruz
ki, İsraililerin, Filistin üzerinde hiçbir
tarihi dayanakları yoktur. Kitabın ar-
dından, inanmış bir ozan, yılmaz bir sa-
vaşçı Mahmut Derviş'in şu dizelerini
hatırlamamak mümkün mü!

"SABRA-Tuhaf gece, geçirenlere
destekler,
örter gözlerindeki sürmeyi, ağlar bo-
şuna

Gittiler ve ne söylediler:
Geri döneceğiz!
Hüzünlendiler ve ne umursadılar:
Yıldızlarda güller!

SABRA-Uyurum, faşistlerin kılıçları-
nı görürüm,

SABRA- Hayal... Kimin hayali?
Bütün bu gece benim, gece tuzlu,
Faşistler kestiler memelerini, geceye
söylerim.

GERİ DÖNECEĞİZ - MÜLTECI
KAMPLARINDA FİLİSTİNLİ KADIN-
LAR, KIYI YAYINLARI - INGELA
BENTD - JAMES DOWNING/ÖNSÖZ;
ABU FİRAS ÇEV: TUNÇ SOYER -117
sayfa, 945 Lira.

BUĞDAYIN TÜRKÜSÜ

Halkım ben, parmakla
sayılmayan
Sesimde pırıl pırıl bir güç var
Karanlıkta boy atmaya
Sessizliği aşmaya yarayan
Ölü, yiğit, gölge ve bu, ne

varsa

Tohuma dururlar yeniden Ve
halk, toprağa gömülü Tohuma
durur bir yerde Buğday nasıl
filizini sürer de Çıkarsa
toprağın üstüne Güzelim
kırmızı elleriyle Sessizliği
burgu gibi deler de

Biz halkız, yeniden doğarız
ölümlerde

PABLO NERUDA

ABONE KARTI ÇÖZÜM

Adım: __

Mesleğim:

Yaşım: __

Adresim:

__

6 aylık / 1 yıllık abone bedeli olan 2500/5000
TL'ni, Ziraat Bankası, Çemberlitaş Şubesi'nin
Metin YAVUZ üzerine 6059 no.lu hesabına ya-
tırdım. Banka Alındı belgesi ektedir.